

ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ)
(КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ)

ДЕПАРТАМЕНТ МІСТОБУДУВАННЯ ТА АРХІТЕКТУРИ

КОМУНАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ІНСТИТУТ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ м. КИЄВА»

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПЛАН м. КИЄВА

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

Начальник організації, керівник комплексу робіт з розробки Генерального плану м. Києва	_____	С. Броневицький
Перший заступник начальника – головний архітектор організації, співкерівник комплексу робіт	_____	В. Присяжнюк
Професор, завідувач кафедрою міського будівництва КНУБА, науковий керівник – заступник керівника комплексу робіт	_____	М. Дьомін
Заступник начальника з нормативно-методичних питань, головний архітектор проекту, заступник керівника комплексу робіт	_____	Т. Нечаєва
В.о. начальника управління генерального плану міста	_____	В.Македон
Начальник Інженерно-планувального управління – головний інженер проекту	_____	І.Соболєв

Одна з найстаріших європейських столиць Київ – місто із славетним минулим та великим майбутнім.

Серед головних конкурентних переваг Києва – унікальне сполучення найцінніших природних ландшафтів та видатних об'єктів культурно-історичної спадщини світового значення. Ця унікальність в сучасному світі розглядається як найважливіший фактор стратегічного розвитку.

Глобально Київ позиціонується як столиця найбільшої і в перспективі успішної європейської держави, як найважливіше перехрестя цивілізацій, простір міжнародних зустрічей і контактів, як Світове місто, в якому розробляються і реалізуються еталонні інноваційні моделі:

- інтелектоємних виробничих і соціальних технологій;
- ефективного розвитку на основі використання насамперед яскравої природної та культурної самобутності;
- гармонізації екологічних, соціальних та економічних чинників зростання;
- налагодження солідарних відносин як в самому місті, так і з його приміською зоною та іншими територіями країни.

Місія Києва – стати одним з ключових європейських центрів, а надалі – Світовим містом переважного розвитку:

- передової науки (насамперед, тих її секторів, які й сьогодні відіграють лідируючу роль у світовому науковому просторі);
- високої культури, що спирається на самобутні досягнення України, збагачені світовим та європейським досвідом;
- елітної університетської освіти, що масово готує іноземних студентів;
- різнопрофільного (насамперед міжнародного) туризму.

Такий тип розвитку з акцентом на високотехнологічні, малоресурсоємні, екофільні види діяльності, забезпечить не лише створення престижних і високооплачуваних робочих місць, відповідних амбіціям столичних жителів, підвищення мотивації до якісної освіти і праці, досягнення порівнянної зі столицями розвинених країн структури зайнятості та зарплати працівників, але і підвищення інноваційної привабливості Києва та доходів міського бюджету для виконання соціальних та інфраструктурних програм, поліпшення екологічної ситуації.

З М І С Т

ТЕКСТОВА ЧАСТИНА

Передмова	стор. 5
Місія Києва	7
1. Сучасний стан та проблеми містобудівного розвитку	9
2. Основні напрями соціально-економічного розвитку	15
3. Територіальні ресурси	21
4. Планувальна структура міста	25
5. Функціональне зонування території	31
6. Житлове будівництво	35
7. Система громадського обслуговування	41
8. Охорона культурної спадщини	47
9. Озеленені, ландшафтно-рекреаційні території і території та об'єкти природно-заповідного фонду	55
10. Промислові та комунально-складські території	59
11. Транспорт та вулично-дорожня мережа	65
12. Охорона навколишнього природного середовища	69
13. Інженерна інфраструктура та інженерна підготовка території	73
14. Містобудівний розвиток та планувальна організація приміської зони. Визначення територій спільних інтересів територіальних громад*	79
15. Основні показники Генерального плану м. Києва	91
16. Заходи з ефективності реалізації Генерального плану м. Києва	93
17. Орієнтовна вартість реалізації заходів на етап 7 років	99

ГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ

1. Модель довгострокового територіально-планувального розвитку м. Києва
2. Україна та м. Київ в планувальному каркасі Європи
3. Київ в системі розселення України
4. Київ в регіональній системі розселення
5. Ареали просторового впливу м. Києва та формування міжселенних трудових зв'язків
6. План сучасного використання території
7. Схема існуючих планувальних обмежень
8. Щільність розміщення місць прикладання праці на території м. Києва
9. Промислові та комунально-складські територій
10. Генеральний план м. Києва. Основне креслення
11. Планувальна структура міста
12. Схема функціонального зонування території
13. Система громадських центрів
14. Розміщення житлової забудови
15. 1. Історико-архітектурний опорний план. Основне креслення
15.2. Зони охорони пам'яток культурної спадщини
16. Магістральна вулична мережа
17. Рейковий пасажирський транспорт
18. Тролейбусна та автобусна мережі

* Розділ не затверджується Київською міською радою і має рекомендаційний характер

19. Трасування транспортних переходів через р. Дніпро та автодорожніх тунелів
20. Зовнішній транспорт
21. Схема проектних планувальних обмежень
22. Озеленені, ландшафтно-рекреаційні території і території та об'єкти природно-заповідного фонду
23. Інженерна підготовка та захист території
24. Схема сучасного стану території приміської зони
25. Модель розвитку м. Києва та його приміської зони
26. Функціонально-планувальна організація приміської зони
27. Розміщення житлової забудови в приміській зоні
28. Об'єкти спільних інтересів у приміській зоні

ПЕРЕЛІК ТЕКСТОВИХ ТА ГРАФІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ МІСТА КИЄВА

- ТОМ 1. Сучасний стан та проблеми містобудівного розвитку.
- ТОМ 2. Основні напрями соціально-економічного розвитку.
- ТОМ 3. Територіальні ресурси.
- ТОМ 4. Планувальна структура міста.
- ТОМ 5. Функціональне зонування території.
- ТОМ 6. Житлове будівництво.
- ТОМ 7. Система громадського обслуговування.
- ТОМ 8. Збереження та охорона історико-культурної спадщини., у т.ч. Історико-архітектурний опорний план.
- ТОМ 9. Озеленені, ландшафтно-рекреаційні території і території та об'єкти природно-заповідного фонду.
- ТОМ 10. Промислові та комунально-складські території.
- ТОМ 11. Транспорт та вулично-дорожня мережа.
- ТОМ 12. Охорона навколишнього природного середовища.
- ТОМ 13. Інженерна інфраструктура та інженерна підготовка території
- ТОМ 14. Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) на особливий період.
- ТОМ 15. Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) на мирний час.
- ТОМ 16. Містобудівний розвиток та планувальна організація приміської зони. Визначення територій спільних інтересів територіальних громад.*
- ТОМ 17. Зведені техніко-економічні показники Генерального плану м. Києва. Заходи з реалізації Генерального плану м. Києва.
- ТОМ 18. Зведений перелік об'єктів будівництва на етап 7 років.
- Книга. Основні положення Генерального плану міста Києва.
- ЗВІТ про результати розгляду пропозицій громадськості до проекту Генерального плану міста Києва.

* ТОМ 16 не затверджується Київською міською радою і має рекомендаційний характер

ПЕРЕДМОВА

Генеральний план міста Києва розробляється на виконання Указу Президента України № 157/2008 «Про невідкладні заходи щодо розвитку міста Києва», рішення Київської міської ради від 18.09.08 р. № 262/262 «Про розробку нового Генерального плану розвитку міста Києва та його приміської зони до 2025 року», Програми-завдання на розроблення Генерального плану розвитку м. Києва та його приміської зони до 2025 року, погодженої із Міністерством регіонального розвитку та будівництва України та затвердженої в установленому порядку. Для розробки отримано умови центральних органів державної та виконавчої влади, Головних управлінь Київської міської державної адміністрації, Київської обласної державної адміністрації, районних у місті Києві державних адміністрацій щодо урахування державних та громадських інтересів.

Замовник розробки – Департамент містобудування та архітектури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації). Генеральний проектувальник – Комунальна організація «Інститут Генерального плану м. Києва». До розроблення проекту Генерального плану м. Києва залучено провідні проектні та науково-дослідні інститути, перелік яких надається.

На підставі зазначених рішень і умов розроблена перша стадія Генерального плану м. Києва – Концепція стратегічного розвитку міста Києва, яка, після проведення експертизи та отримання позитивного рішення Архітектурно-містобудівної ради Мінрегіонбуду України, проведення громадського обговорення, була схвалена як основа для розробки Генерального плану м. Києва рішенням Київської міської ради від 16 вересня 2010 року № 35/4847.

Відповідно до Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» на підставі розпоряджень виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 30.08.2010 № 662, від 09.12.2010 № 1070, розроблена Стратегія розвитку м. Києва до 2025 року.

Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності», прийнятий Верховною Радою України 17 лютого 2011 року з відповідними подальшими змінами, визначив, що Генеральний план населеного пункту є основним видом містобудівної документації на місцевому рівні, призначеної для обґрунтування довгострокової стратегії планування та забудови території населеного пункту, згідно із Законом строк дії генерального плану населеного пункту не обмежується.

Головною метою Генерального плану – створення та підтримання повноцінного життєвого середовища, що сприятиме повному розкриттю потенціалу розвитку людської особистості, підвищенню інвестиційної привабливості Києва в системі європейських столиць, налагодженню солідарної відповідальності влади, бізнесу і громадян за долю свого міста. На досягнення цієї мети системно спрямовані всі вирішення Генерального плану.

Генеральний план м. Києва містить аналітичні і обґрунтовуючі дані, табличні показники та графічні матеріали щодо рівня реалізації першочергових (на 01.01.2011)

вирішень попереднього Генерального плану, існуючого стану міста на початок 2015 року, окремі головні показники надані на 01.01.2015 року, окреслює сучасні проблеми життєдіяльності міста, прогноз демографічного та економічного розвитку і структури зайнятості населення, оцінку територіальних ресурсів міста та потреб в територіях для забезпечення комплексного містобудівного розвитку за принципом компактності.

Наводяться пропозиції щодо збалансування системи розселення і зайнятості, планувальної структури та функціонального зонування території міста, розміщення житлового будівництва, розвитку громадських центрів і системи громадського обслуговування за принципом «центр поруч з домом», оптимізації використання промислових та комунально-складських територій.

Особлива увага приділяється розвитку озелених і ландшафтно-рекреаційних територій долини і схилів Дніпра («Дніпровська перлина»), озер та прилеглих лісів, збереженню пам'яток історико-культурної спадщини, створенню розвиненої інфраструктури туризму, формуванню «Культурної долини» – центру розвитку культури і мистецтв світового рівня в м. Києві.

Визначаються конкретні заходи з модернізації транспортної та інженерної інфраструктури, оптимізації вуличної мережі, будівництва вулиць, мостів і тунелів, багаторівневих транспортних розв'язок, поліпшення екологічного стану середовища, розміщення об'єктів спільних інтересів м. Києва і прилеглих територіальних громад у приміській зоні.

Сформульовані довгострокові (на 30-40 років) стратегічні орієнтири розвитку економіки і використання території Києва а визначені основні напрями і параметри їх поступової реалізації на етапи 7 та 20 років в ув'язці з глобальними тенденціями цивілізаційного розвитку людства, місця Києва в макрорегіональній, регіональній та мікрорегіональній системах розселення.

Матеріали Генерального плану розроблені з використанням актуалізованої картографічної основи в цифровій формі як набори профільних геопросторових даних у державній геодезичній системі координат УСК-2000.

Усі містобудівні рішення стисло викладені в цій брошурі.

Генеральний план м. Києва розроблений відповідно до чинних державних будівельних норм «Склад та зміст генерального плану населеного пункту» ДБН Б.1.1-15:2012, «Містобудування. Планування та забудова міських і сільських поселень» ДБН 360-92**, інших державних норм, стандартів і правил.

Проект Генерального плану м. Києва був винесений на громадські слухання, які проводилися з 29 вересня 2011 р. до 01 липня 2012 р., розглянутий та схвалений на засіданні архітектурно-містобудівної ради при Департаменті містобудування та архітектури.

Матеріали Генерального плану м. Києва направлені ДП «Спеціалізована державна експертна організація – Центральна служба Української державної будівельної експертизи» для проведення експертизи в установленому порядку і отримали експертний звіт щодо відповідності законодавству, державним будівельним нормам та вихідним даним.

МІСІЯ КИЄВА

Столиця України – місто Київ має спеціальний статус у системі адміністративно-територіального устрою нашої держави. Це головний політичний та адміністративний, науковий, культурно-освітній, туристичний і релігійний центр України. Тут розташовані центральні органи державної влади (Адміністрація Президента України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Конституційний та Верховний Суд), органи влади міста та Київської області (міська і обласна Ради, міська і обласна державні адміністрації), чисельні дипломатичні представництва іноземних держав.

Київ – «вічне» місто, і його розвиток, безумовно, не завершиться через 20 років. Тому необхідно сформулювати бачення майбутнього столиці, стратегічні орієнтири її розвитку на більш далеку перспективу – на 30 років вперед. Це дозволить переконатися, що намічені на етап до 20 років завдання є закономірним етапом довгострокового розвитку міста, побачити ступінь наближення до вирішення його найбільш гострих проблем. Такий підхід відповідає нормам Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», відповідно до якого генеральний план міста є безстроковим.

Для визначення стратегічних пріоритетів майбутнього Києва необхідно сформулювати його місію як вищого сенсу існування, який солідарно підтримується трьома головними суб'єктами міського розвитку: владою, бізнесом, громадянським суспільством.

Визначення місії столиці базувалося на обліку системи взаємопов'язаних факторів. Насамперед, це конкурентні переваги та обмеження розвитку столиці.

До перших відносяться: унікальне поєднання найцінніших природних ландшафтів та об'єктів історико-культурної спадщини світового значення, особлива аура міського середовища, що склалася історично – все це робить нашу столицю одним з найпривабливіших і перспективних міст Європи і світу.

Тому пріоритетне завдання – збереження та збагачення унікальності Києва.

Найважливіша конкурентна перевага Києва – його надзвичайно вигідне геостратегічне положення на перетині основних світогосподарських зв'язків. Це посилює потенційні позиції Києва в глобалізованому геополітичному просторі, чому сприятиме і перетворення його на один з головних вузлів міжнародних транспортних коридорів. Наша столиця ще з часу Київської Русі виконувала функції сполучної ланки не тільки між Європою та Азією, а й між Заходом і Сходом, Півднем і Північчю самої Європи. На думку З.Бжезинського, прийдешній перерозподіл світової влади із Заходу на Схід вимагає посилення Заходу як головного носія демократичних цінностей. Розвиток глобальної урбаністичної лінії Лондон – Париж – Берлін – Варшава – Київ – Москва і далі до Владивостока робить доцільним розміщення саме в Києві колективного дорадчого органу нової об'єднаної Європи.

Київ – найбільший в Україні науковий, освітній, культурний, інноваційний, фінансовий центр.

До обмежень розвитку Києва належить різка невідповідність між його заслуженими іціями увійти в коло Світових міст і нинішнім станом міського господарства.

Київ серйозно відстає від європейських столиць за рівнем зайнятості та зарплат, продуктивності праці, за житловою забезпеченістю та іншими показниками комфортності життя населення.

Вирішальну роль у розробці та реалізації довгострокових прогнозів розвитку відіграють територіальні чинники. Їх оцінка дозволяє обґрунтувати найбільш доцільні види використання територій та їх соціально-економічного розвитку, можливі перепони на цьому шляху, виявлення та взаємоузгодження інтересів влади, бізнесу та громадян.

Важлива особливість територій – їх природна і культурна своєрідність, яка в сучасному світі розглядається як значущий ресурс розвитку і потребує захисту від нівелюючого катка глобалізації.

У прийнятому в 2008 р. Радою Європи Маніфесті нової урбаністики зазначено, що для контролю за розвитком міст необхідний посилений контроль за використанням їх землі. У Європейському Союзі визнається, що при взаємодії галузевих і територіальних факторів розвитку пріоритет віддається другому. У США стверджується, що без управління використанням земель неможливий місцевий розвиток, що це управління дозволяє не тільки уникнути втрат, але й спрямувати розвиток в правильне русло.

Цей фактор особливо значущий для Києва, де спостерігається гострий дефіцит вільних від забудови територій, а потреба в них і вартість набагато перевищують середні по країні показники.

Враховані також:

1) Людиноцентричність сучасних загальносвітових цивілізаційних процесів, зміна пріоритетів: від прогресу техніки – до пріоритету людського розвитку, визнання того, що основним інноваційним ресурсом є інвестиції в живий капітал.

2) Все більша інтелектуалізація розвитку, супроводжувана кардинальними зрушеннями в структурі економіки і вимогами до умов її локалізації.

Стрімкими темпами йде заміщення фізичної праці розумовою, скорочення частки зайнятих у традиційних секторах господарства (промисловість, сільське господарство) на користь так званої «сервісної економіки», нових інтелектоємних видів діяльності. А в самих цих секторах – орієнтація на інноваційні малоресурсоємні, екофільні види виробництва.

3) Наростаючий прояв критичних викликів майбутнього і сьогодення:

- Значна частина населення не може адаптуватися до швидко мінливого світу, що породжує розгубленість, депресію, агресивність. Подолання такого стану вимагає безперервного підвищення їх освітнього і культурного рівня, що має дозволити їм залишатися затребуваними при будь-яких сценаріях майбутнього.

- Зростання соціальної нерівності, що загрожує серйозними громадськими потрясіннями. Для Києва це особливо актуально: адже відомо, що столиця - місце найбільшої концентрації і прояву (найчастіше в особливо гострій формі) зазначених конфліктів. Недавні приклади - два минулих Майдани.

- Серйозно погіршується екологічна ситуація.

Як свідчить досвід успішних країн, ефективною відповіддю на ці виклики є пріоритетний розвиток (особливо в їх столицях) науки, культури, освіти, туризму.

Важливе значення для обґрунтування місії столиці має наявність конфлікту інтересів:

1) Між Києвом і рештою території України

Місія столиці полягає в забезпеченні процвітання не тільки власне Києва, а й усієї України. Для неї Київ задає напрямки і темпи інноваційної трансформації суспільства, забезпечує розробку та трансфер передових виробничих і соціальних технологій, підвищення конкурентності, надходження інвестицій. Тому запорукою успішного розвитку країни є розвиток її столиці.

Збереження випереджаючих темпів економічного зростання Києва, залучення інвестицій і висококваліфікованих кадрів провокує нарощування до небезпечних розмірів існуючих значних відмінностей умов життя киян та населення інших частин України. Це створює небезпеку їх соціально-економічної деградації (особливо сіл і малих міст) і масового відтоку населення країни в Київ, що практично позбавить місто головного ресурсу свого розвитку – унікальності.

Тому актуальними стають завдання щодо посилення державного регулювання міжрегіональних пропорцій і реалізації поліцентричної системи розвитку країни з цілеспрямованим та взаємопов'язаним з Києвом розвитком:

- центрів макрорегіонів – Харкова, Дніпропетровська, Одеси, Львова, які розвиваються як міста, що дублюють низку столичних функцій;
- центрів областей, що входять до складу Київського макрорегіону – з Вінниці, Житомира, Черкаса, Чернігова, де необхідно нарощування видів діяльності, що доповнюють соціально-економічний комплекс Києва;
- Білої Церкви, як центром обласного рівня;
- поселень приміської зони, в яких реалізуються спільні з Києвом проблеми розвитку.

Все це має дозволити запобігти неконтрольованому зростанню чисельності населення Києва, забезпечити сприятливі умови для соціально-економічного розвитку всієї території країни.

2) Між містом і Київською областю

Територіальне розширення Києва суперечить інтересам як Київської області, так самого Києва. Така тенденція призведе до розтягування комунікацій, ускладнення транспортних зв'язків з загальноміським центром, який стане практично недоступним для людей з низькими доходами та фізичними вадами.

Забудова земель зеленої зони Києва порушує норми Земельного кодексу України, знищує цінні природні ландшафти, скорочує площі рекреаційних територій.

Розвиток столиці, безумовно, потребує виходу за межі існуючої території міста, в райони, де можуть бути розміщені ті об'єкти, які недоцільно створювати або залишати в Києві. Але це не означає збільшення території Києва. Спираючись на норми Конституції України, Закон України «Про співпрацю територіальних громад», слід на добровільній, взаємовигідній основі укладати договори між органами місцевого самоврядування Києва та оточуючих громад для вирішення спільних для них проблем розвитку. Приклади міжмуніципального співробітництва багатьох столиць країн Європи і їх суміжних територіальних громад підтверджують успішність такої діяльності.

3) Між сьогоднішнім і майбутнім, між тактикою і стратегією

Київ масово притягує до себе різні види діяльності, профіль і масштаб яких не завжди відповідає його столичному статусу і різко лімітованим ресурсам розвитку.

Перевищення граничних значень наявності цих ресурсів створює загрозу для збереження та ефективного використання унікальності міського середовища.

Ці ресурси – найбільш якісний в Україні людський капітал, найдорожчі землі та інше, які доцільно використовувати, насамперед, для розвитку найбільш перспективних для столиці видів діяльності. Тому видається доцільним обмеження в перспективі промислових і адміністративних функцій міста. Столиці найбільш розвинених країн світу вже давно пройшли індустріальні етапи розвитку. Перспективними мають бути не традиційні, а високотехнологічні, малоресурсоємні, екофільні види діяльності. Те ж відноситься до виносу з унікального середовища центру столиці ряду галузевих міністерств. Звільнені від міністерств будівлі придатні для розміщення в них установ науки, культури, освіти.

Що стосується можливих місць розміщення промислових і адміністративних об'єктів, то слід враховувати, що втрачає свій сенс традиційне розуміння міста як відгородженого від навколишніх земель простору з характером використання території і способом життя людей, що значно відрізняються. Тип забудови прилеглих до Києва поселень практично не відрізняється від сусідніх житлових районів Києва. Інтенсивно забудовуються і території біля транспортних магістралей, що відходять від столиці. Фактично – це також Київ, який у межах приміської зони сформувався у єдиний урбанізований простір – Київську агломерацію. Її жителі переважно працюють у столиці й тут же в значній мірі задовольняють свої соціально-культурні потреби.

Враховуючи все викладене, а також конкурентні позиції інших столиць, які вже активно включилися у формування суспільства знань, місія Києва – стати одним з ключових європейських центрів, а надалі – Світовим містом переважного розвитку:

- передової науки (насамперед, тих її секторів, які й сьогодні відіграють лідируючу роль у світовому науковому просторі);
- високої культури, що спирається на самобутні досягнення України, збагачені світовим та європейським досвідом;
- елітної університетської освіти, що масово залучає іноземних студентів;
- різнопрофільного (насамперед міжнародного) туризму.

Глобально Київ позиціонується як столиця найбільшої і в перспективі успішної європейської держави, як найважливіше перехрестя цивілізацій, простір міжнародних зустрічей і контактів, як Світове місто, в якому розробляються і реалізуються еталонні інноваційні моделі:

- інтелектоємних виробничих і соціальних технологій;
- ефективного розвитку на основі використання насамперед яскравої природної та культурної самобутності;
- гармонізації екологічних, соціальних та економічних чинників зростання;
- налагодження солідарних відносин як в самому місті, так і з його приміською зоною та іншими територіями країни.

Основною метою розробки нової редакції Генерального плану є: визначення соціально орієнтованих містобудівних рішень та показників, напрямків територіального планування для подальшого розвитку столиці як європейського центру науки, культури, освіти, спорту та туризму, створення комфортного і безпечного середовища, орієнтація на поступове досягнення європейських стандартів якості життя, забезпечення гідних умов і рівних можливостей для всебічного розвитку та самореалізації нинішнього і прийдешніх поколінь киян.

1. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ МІСТОБУДІВНОГО РОЗВИТКУ

За роки реалізації Генерального плану м. Києва та проекту планування його приміської зони на період до 2020 р. (далі – Генплан – 2020) значно підвищилися темпи та обсяги будівництва житлового будівництва, об'єктів соціальної сфери, торгівлі, громадського харчування, формується система громадських центрів, створено об'єкти спорту, культури світового рівня, збудовано нові станції метрополітену і транспортні розв'язки, здійснено реконструкцію аеропортів, будівництво нового залізничного вокзалу, відтворено Успенський Собор Києво-Печерської Лаври, здійснено реставрацію багатьох пам'яток культурної спадщини.

Проте за цей період місто Київ розвивалося із суттєвими відхиленнями від прогнозів. Значна частина розрахункових показників розвитку міста на даний час досягнута та перевиконана, проте помилковими виявилися деякі основні прогнози, не реалізовано ряд заходів з будівництва об'єктів соціальної сфери, транспорту та вулично-дорожньої мережі, інженерного забезпечення.

Населення

- За роки реалізації Генплану – 2020 населення м. Києва збільшувалося значно більшими темпами і продовжує зростати, що пов'язане з розвитком столичних функцій м. Києва у сфері державного управління, науки, культури, освіти, спорту та туризму, створенням кращих умов працевлаштування, навчання та медичного обслуговування у місті Києві у порівнянні з іншими містами України, відсутністю законодавчо-адміністративних обмежень механічного приросту населення крупних міст;
- Чисельність постійного населення станом на 01.01.2011 р. досягла 2,76 млн. осіб при прогнозованій 2,61 млн. осіб, фактичного – 3,1 млн. осіб при прогнозованій 2,64 млн. осіб на 2010 рік.
Чисельність постійного населення станом на 01.01.2015 року досягла 2,85 млн. осіб, наявного населення – 2,89 млн. осіб, що більш як на 200 тис. осіб перевищує розрахунковий показник, закладений в Генплані -2020;
- Зростання населення відбулося не тільки за рахунок механічного приросту, але й завдяки збільшенню народжуваності. В порівнянні з 2001 роком кількість народжених дітей збільшилась в 1,7 рази, що не відповідає прогнозованому зменшенню вікової групи дітей до 15 років на 2,5 % у 2010 році;
- Поглибилися диспропорції між розселенням та місцями прикладання праці: в економічному комплексі міста зайнято 1,38 млн. осіб, при цьому на лівобережжі проживає 36,2 % мешканців міста, а розміщується лише 19,7 % робочих місць, на правобережжі – 63,8 % мешканців та 80,3 % робочих місць. Щоденні міграції до основних місць прикладання праці на правобережжі спричиняють наднормативне навантаження на мости, магістралі, громадський транспорт;
- Щільність населення на території міста складала 3,4 тис. осіб/кв. км, що не перевищує середньоєвропейської щільності населення міст – 3,3 тис. осіб/кв. км.

Економічний комплекс

- У 2014 році спостерігалось погіршення фінансового стану підприємств та зростання збитковості майже у всіх сферах економічної діяльності. Основними негативними чинниками, що спричинили зменшення внутрішнього споживчого попиту і створили надзвичайно негативні умови для зростання економіки у 2014 -2015 роках, є: складна суспільно-політична та економічна ситуація, призупинення впровадження реформ, спрямованих на модернізацію економіки, ослаблення інвестиційної та зовнішньоекономічної діяльності, прискорення інфляційних процесів через девальвацію гривні й підвищення тарифів на природний газ та електроенергію;
- Економічний комплекс міста розвивався з певним відхиленням структури зайнятості населення від прогнозів щодо збільшення зайнятості у промисловості та з значним перевищенням показників в частині обсягів валової доданої вартості (ВДВ), що значною мірою пояснюється інфляційною складовою;
- Співвідношення розподілу валової доданої вартості та зайнятого населення між сферою послуг (відповідно 87,1 % та 79,7 %) і матеріальним виробництвом (12,9 % та 20,3 %) відповідає світовим тенденціям розвитку столичних міст, однак значно відхиляється від прогнозів;
- Не здійснилися прогнози щодо рушійної сили промисловості в економічному комплексі на наступні 10 та 20 років, які принципово суперечать загальним тенденціям розвитку економічної діяльності в містах-столицях країн Європи;
- Кількість зайнятих у промисловості зменшилася з 249,3 тис. до 161,7 тис. тобто на 30 % всупереч прогнозу щодо збільшення зайнятості у промисловості за цей період на 7 %;
- Неефективно використовуються комунально-складські та промислові території, де розміщені із застарілими технологіями низько-технологічні, економічно неефективні й екологічно шкідливі виробництва;
- Інфраструктура Києва недостатньо розвинута для проведення міжнародних заходів, діяльності представництв іноземних держав та міжнародних організацій;
- Незважаючи на перевищення фактичних обсягів готельних, туристичних та виставково-ярмаркових послуг відносно розрахункових показників Генплану – 2020, відзначається відставання цієї сфери від середніх показників столиць Європейських країн;
- У 2014 році значно зменшилися туристичні потоки до міста Києва - в середньому на 40 – 45 % порівняно з 2013 роком. За оперативними даними у 2014 році місто відвідало 1004,28 тис. іноземних туристів, що в 1,5 рази менше показника попереднього року (1594,1 тис. осіб). Низький туристичний потік негативно вплинув на завантаженість готелів міста. Так, в середньому по місту на 35 - 40 % зменшилась кількість гостей, які проживали у готелях.
- Відзначається зношеність житлового фонду, зменшення площ території зелених насаджень загального користування, відставання від потреб столичного міста розвитку об'єктів культури, фізкультури та спорту, вулично і дорожньої мережі, інженерної і транспортної інфраструктури.

Житлове будівництво

- За період реалізації Генплану – 2020 до 01.01.2015 року фактично було введено в експлуатацію 17,3 млн. кв. м загальної площі житла, що на 6 % перевищило його розрахунки на першу чергу реалізації. Обсяги житлового фонду на 01.01.2015 досягли більш 63,7 млн. кв. м, проте середня житлова забезпеченість складає лише 22,3 кв. м на 1 особу, що значно нижче від середнього показника столиць країн Європи;
- На лівобережжі введено в експлуатацію 48,0 % загального обсягу житла замість запланованих 41 %, а на правобережжі 52,0 % замість запланованих 59%, що обумовлено відставанням комплексної реконструкції мікрорайонів застарілої індустріальної забудови та неможливістю здійснення забудови нових територій, які передбачалося приєднати до міста;
- Нереально здійснити багатоповерхову забудову в обсязі більш 785 тис. кв. м із знесенням садових товариств на Нивках, Воскресенці, Осокорках, Русанівських садах та мікрорайону садибної забудови в районі Микільської Слобідки, у зв'язку з негативним ставленням громадськості, невідповідністю вимогам чинного на даний час земельного та природоохоронного законодавства, а також необґрунтовано великими фінансовими затратами на відселення, компенсацію та інженерну підготовку. У зв'язку з протестами громадськості пропонується заборонити багатоповерхове будівництво уздовж Русанівської протоки по вул. Микільсько-Слобідській;
- Не виконано заплановану реконструкцію до 2,7 млн. кв. м застарілої житлової забудови, у т.ч. 1,5 млн. кв. м 5-ти поверхових будинків індустріального домобудування 60-70 років у зв'язку з недостатністю фінансування, недосконалою законодавчою базою та відсутністю житла для відселення. За цей період було проведено ремонтні роботи та роботи з реконструкції по місту лише 0,6 млн. кв. м житла;
- Нереальним виявилось розміщення 5,18 млн. кв. м в нових сельбищних районах «Ходосівка-Підгірці», «Вишгород», «Чайка» які передбачалося включити до міської межі з формуванням нових планувальних зон 2-а та 4-а міста Києва.
- Тому відповідно до рішень Генплану – 2020 здійснювалося доущільнення забудови районів існуючої забудови, сформованих у 60-70-х роках минулого століття (Новобіличі, Святошин, Нивки, Південна Борщагівка, Стара Дарниця та мікрорайонів (кварталів) в центральній частині міста), будівництво на окремих вільних земельних ділянках в районах існуючої забудови, передбачене Генпланом – 2020;
- Проводилася реконструкція з надбудовою існуючих будинків та створенням мансард в центральній планувальній зоні;
- Обсяги будівництва житла для населення, яке потребує соціальної підтримки, не відповідають фактичним потребам;
- На підставі погоджених та затверджених історико-містобудівних обґрунтувань в історичній частині міста здійснювалося розміщення висотних дисонуючих новобудов, які порушили цінність історичного середовища;
- В зонах охорони пам'яток ряд новобудов своїми немасштабними формами спотворюють традиційний характер середовища, позбавляють пам'ятки культурної спадщини їх історичного композиційно-архітектурного значення;
- Хаотична забудова центральної частини міста руйнує його традиційне середовище.

Соціальна сфера

- Помилкові демографічні прогнози щодо зменшення наявної кількості дітей та заплановане зменшення потреб на 8,2 % місць у дитячих дошкільних закладах до 2010 року, призвели до того, що частина існуючих дошкільних закладів була здана в оренду або продана для іншого функціонального призначення;
- Неочікуване збільшення кількості дітей в дошкільних закладах всупереч демографічному прогнозу на 23,7 % або (з 72,2 тис. до 89,3 тис), викликало переповненість дитячих закладів в середньому по місту на 12 %;
- Відбувається збільшення кількості учнів та наповнюваність шкіл всупереч розрахункам генплану щодо зменшення потреб у шкільних місцях;
- Розвиток вищих навчальних закладів III –IV рівнів акредитації до 522 тис. студентів в 1,65 рази перевищив прогнозовану Генпланом – 2020 чисельність студентів;
- Обсяги надання послуг торгівлі, громадського харчування, готельного господарства, управління бізнесом також перевищили майже у 1,5-2 рази прогнозні;
- Обсяги надання послуг торгівлі, громадського харчування, готельного господарства, управління бізнесом також перевищили майже у 1,5-2 рази прогнозні, проте у 2014-2015 роках відбувся значний спад у цих сферах;
- Забезпеченість об'єктами соціальної сфери відстає від нормативних вимог, особливо у «спальних» масивах лівобережжя та віддалених районах правобережжя.

Транспорт

- Відбулося не прогнозоване збільшення рівня автомобілізації з 152,2 до 310 машин на 1000 осіб, а також потоків транзитного автотранспорту, з тенденцією збільшення;
- Гострою проблемою є значне відставання розвитку та перевантаженість магістральної вулично-дорожньої мережі, мостів через р. Дніпро, нестача місць паркування легкових автомобілів;
- Показник протяжності ліній метрополітену становить близько 20 км/1 млн. осіб, що майже вдвічі нижче показника найбільших міст Європи;
- Фактичні обсяги вантажних перевезень залізничним транспортом знизилися з 42,5 тис. т. до 29,2 млн. т. всупереч прогнозованого зростання обсягів вантажних перевезень в 1,5 рази або до 65 млн. т. Рішення щодо винесення вантажних станцій у приміську зону не реалізовані за відсутністю погоджень Укрзалізниці та Київської обласної державної адміністрації;
- Зменшення обсягів перевезення вантажів річковим транспортом та переробки вантажів всупереч прогнозу потребує перегляду рішень щодо функції річкового транспорту і портів споруд;
- Здійснення реконструкції аеропорту «Жуляни» зробило маловірогідним реалізацію запланованого рішення щодо його закриття;
- Надмірна концентрація офісних приміщень в центральній частині міста погіршує стан середовища та викликає перевантаження вуличної мережі;
- Значно збільшилось і стало головним чинником забруднення повітряного басейну викидами автомобільного транспорту.

Інженерна інфраструктура

- Щорічне утворення близько 1,4 млн. т твердих побутових відходів (ТПВ) із тенденцією до зростання на 8-10 %, в даний час перевищило розрахунки Генпланом – 2020 на 600 тис. т і потребує будівництва нових сміттєпереробних підприємств, впровадження новітніх безвідходних технологій;
- Інженерне забезпечення значно відстає від житлового будівництва, зокрема вичерпано резерв електрозабезпечення та тепlopостачання існуючої забудови, постійно зменшуються обсяги водоспоживання, погіршується якість води; значна частина мереж тепlopостачання та водопостачання є зношеними;
- Не виконані в повному обсязі роботи з інженерного благоустрою районів садибної забудови, інженерний захист територій від підтоплення та зсувів.

Зелені насадження

- Забезпеченість зеленими насадженнями загального користування складає 18,5 кв. м/особу при нормі 20 кв. м/особу;
- За період реалізації Генплану-2020 площа територій, що передбачалися для розвитку зелених зон за рахунок територій сільськогосподарських підприємств, скоротилася. Значна кількість земель міста в зелених зонах була надана під індивідуальне житлове будівництво, що обмежило можливості створення компактної планувальної структури міста.

Територіальний розвиток міста Києва за рахунок земель прилеглих районів області не було узгоджено з суміжними місцевими територіальними громадами, районними державними адміністраціями, Київською обласною державною адміністрацією та Київською обласною радою, що призвело до нелегітимності рішень Генплану – 2020 щодо цих територій.

- Збільшення території міста з 83,6 тис. га до 143,4 тис. га не відбулося, будівництво здійснювалося на міських територіях, Території, передбачені для міського будівництва вже розпайовані та забудовані котеджною та садово-дачною забудовою. Прийняття Закону України «Про співробітництво територіальних громад» створило принципово нову правову основу узгодженого містобудівного розвитку приміських територій і не передбачає створення нової адміністративно-територіальної одиниці – з особливим статусом – Київського столичного округу.

Регулюючі засади

- Для забезпечення реалізації Генплану – 2020 здійснювалася розробка містобудівної документації відповідно до Програми розроблення містобудівної документації у м. Києві на період 2004-2006 р.р., затвердженої рішенням Київради від 15.04.2004 №158/1368 із змінами та доповненнями на 2007-2009 роки, затвердженими рішенням Київради від 12.12.2006 № 268/325, однак не всі розроблені детальні плани територій були підтримані громадськістю та затверджені в установленому порядку;
- Відповідно до державних будівельних норм ДБН Б.1.1-4-2002 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження містобудівного обґрунтування» до Генплану – 2020 вносилися зміни щодо функціонального призначення окремих

територій шляхом розроблення та затвердження Київрадою містобудівних обґрунтувань;

- З 2002 до 2011 року було внесено біля 1000 змін функціонального призначення окремих ділянок з урахуванням намірів забудовників, відведено під забудову 1750 га сільськогосподарських земель та біля 570 га зелених насаджень;
- У 2004 році були затверджені Правила забудови м. Києва (процедурна частина). Графічна частина – План зонування території ще не була розроблена.

Висновки

Зазначені проблеми та фактори призвели до диспропорцій містобудівного розвитку, погіршенню умов життєдіяльності, транспортного й соціального обслуговування населення. Аналіз основних техніко-економічних показників Генплану – 2020 станом на 01.01.2012 р., визначених у складі його першої черги, наведено у табл. 1.1.

Отже, основні проектні рішення та організаційні заходи з реалізації Генплану – 2020 до цього часу не виконані, зокрема:

- не відбулося розширення міської території та підготовка майбутніх нових сельбищних районів «Вишгородський» (2,12 млн. кв. м) та «Ходосівський» (3,08 млн. кв. м) під забудову;
- будівництво об'єктів соціальної сфери хронічно відставало від житлової забудови, часто відбувалося використання земельних ділянок, намічених під будівництво транспортних споруд, об'єктів соціальної сфери, тощо для будівництва комерційного житла та інших інвестиційних потреб;
- не відбулося поліпшення стану довкілля у зв'язку з стрімким зростанням кількості автомобільного транспорту та непередбачених транзитних і внутриміських транспортних потоків;
- погіршилася компактність планувальної структури внаслідок дефіциту об'єктів громадського обслуговування у житлових мікрорайонах.

Основними причинами конфліктів, пов'язаних з розвитком Києва, що виникли при реалізації генплану та обумовили відхилення і диспропорції є:

- відсутність стратегічного бачення розвитку столиці в просторі і часі. В попередньому Генплані Київ розглядався точково, автономно, без урахування перспектив розбудови поліцентричної системи організації території України. Відсутній був погляд на майбутнє Києва після 2020 року;
- помилкова орієнтація на промисловість як рушійну силу сталого розвитку економіки міста на найближчі 20 років, що суперечить практиці постіндустріальної розбудови столиць розвинутих країн світу;
- незгода прилеглих місцевих громад з пропозиціями генплану щодо включення їх територій в межі м. Києва під багатоповерхову забудову та для інших потреб;
- неможливість згідно з Конституцією України ухвалити рішення про включення нових територій до меж міста без проведення референдуму та отримання згоди місцевих територіальних громад;
- значне заниження у розрахунках та показниках генерального плану фактичних обсягів економічного та демографічного зростання м. Києва, відповідного росту

споживання ресурсів, рівня автомобілізації, пасажирських та вантажних транспортних потоків тощо, а також необхідність оціночного підходу до демографічного прогнозування;

- недофінансування в щорічних бюджетах комунальних потреб, транспортного будівництва, будівництва об'єктів освіти, медичного забезпечення, фізкультури і спорту, інженерної інфраструктури;

- відсутність удосконалених нормативно-правових актів щодо забезпечення реалізації рішень генерального плану, інформаційного та фінансового забезпечення, а також містобудівного моніторингу.

Київ сьогодні знаходиться в системному кризисі (економічному, соціальному, екологічному, інфраструктурному).

Економіка міста не досягла рівня початку 90-х років минулого століття. В розрахунку на одного зайнятого виробництво ВВП у 8 разів менше середнього показника європейських столиць. Не відповідає їх показникам структура і продуктивність економіки. Очікувана тривалість життя киян на 8 років менша ніж у середньому по європейським столицям. Нижчим є і рівень їх доходів і житлова забезпеченість (в 1,5 рази менше стандарту ООН – 33,5 кв.м/особу).

Крім того у постіндустріальному суспільстві XXI століття виникли нові тенденції міського розвитку, не ураховані у державних будівельних нормах і не прогнозовані у Генплані – 2020:

- вплив зростання зайнятості у третинному секторі економіки, формування інтернет-ресурсів послуг, освіти, зайнятості, розповсюдження системи фрилансерів та аутсорсингу на планувальну структуру міст;

- конвергенція об'єктів обслуговування мікрорайонного та загальноміського рівня, формування поліфункціональних житлово-громадсько-ділових комплексів з суміщенням функцій повсякденного та епізодичного обслуговування;

- зростання мобільності населення при виборі місць проживання, виховання дітей, працевлаштування, освіти та відпочинку, наявність другого житла у мешканців Києва в малих поселеннях приміської зони;

- поступова трансформація принципів жорсткого монофункціонального зонування територій, міст, наголошених Афіньською Хартією;

- використання підземного простору для розміщення транспортних споруд, новітніх технологічних процесів, складів, інженерних об'єктів тощо, особливо в сучасних комплексах науково-виробничого призначення;

- застарілість і недосконалість законодавства та нормативної бази планування та забудови поселень та методичних підходів, що не ураховували вище зазначені тенденції розвитку і обумовили хибність прогнозів, показників та планувальних рішень Генплану – 2020.

Прийняття Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», Закону України «Про співробітництво територіальних громад» одночасно із виявленими конфліктами, що виникли при реалізації Генплану – 2020, сучасними тенденціями і потребами в гармонізації показників і планувальних рішень з європейськими принципами сталого розвитку крупних міст обумовлює необхідність розробки нової редакції генерального плану, включаючи модель безстрокового розвитку та невідкладні заходи на наступні роки.

Таблиця 1.1

Виконання основних техніко-економічних показників Генерального плану м. Києва та проекту планування приміської зони на період до 2020 року,
затвердженого рішенням Київради від 28.03.2002 р. № 370/1804
на етап першої черги будівництва 01.01.2011 року

Показники	Одиниця виміру	Вихідні показники на 01.01.2001 р.	Прогнозні показники на 01.01.2021 р.	Розрахункові показники на першу чергу 01.01.2011 р.	Фактичні показники 01.01.2011 р.	Співставлення фактичних показників на 01.01.2011 р. із показниками першої черги 01.01.2011 р., %
1	2	3	4	5	6	7
Чисельність постійного населення м. Києва	тис. осіб	2637,1	2650,0	2640,0	2757,9	+ 4,5
Чисельність зайнятого населення в економіці міста	тис. осіб	1332,8	1430,0	1380,0	1387,8	+ 0,6
Територія у межах міста, всього	га	83558,0	143403,0	83558,0	83558,0	0,0
у тому числі:						
житлова забудова	га	9818,2	12337,2	10525,8	10230,5	- 2,8
громадська забудова	га	2756,4	4043,0	3044,1	3691,4	+ 21,3
промислові, науково-виробничі та комунально-складські території	га	5000,5	7913,5	-	6912,3	-
ландшафтно-рекреаційні території:	га	-	-	-	45449,2	-
у т.ч. зелені насадження загального користування	га	5289,4	7586,0	5982,9	5115,0	- 14,5
об'єкти природно-заповідного фонду	тис. га	10,6	17,1	13,1	12,45	- 4,9
Житловий фонд						
Житловий фонд	тис. кв. м	48857,0	70740,0	57860,0	59954,8	+ 3,7
	тис. квартир	926,9	1125,9	1019,5	1043,7	+ 2,4
середня житлова забезпеченість населення	кв.м / особу	18,7	27,0	22,2	21,7	- 2,3
нове житлове будівництво	тис. кв. м		26000,0	11020,0	11350,0	+ 3,0
в районах комплексної реконструкції старої забудови	тис. кв.м	-	9130,7	2685,6	2050,0	- 23,4
Знесення п'ятиповерхового панельного фонду		-	2493,3	1511,7	1823,1	+ 20,6
Сфера обслуговування						
Дошкільні заклади освіти	місць	76800,0	94300,0	71000,0	79500,0	+ 12,0
	на 1000 осіб населення	29,1	35,6	26,9	34,0	+ 26,4
Загальноосвітні навчальні заклади	місць	300200,0	330100,0	282000,0	308300,0	+ 9,3
	на 1000 осіб населення	113,8	124,6	106,8	114,0	+ 6,7
Лікарні	ліжок	20200,0	38200,0	21700,0	30000,0	+ 38,2
	на 1000 осіб населення	7,7	14,4	8,2	14,15	+ 72,6
Поліклініки	відвідувань за зміну	59500,0	68900,0	66400,0	83300,0	+ 25,5
	на 1000 осіб населення	22,56	26,0	25,1	25,2	+ 0,4
Санаторно-курортні та оздоровчі заклади:						
санаторії профілакторії	тис. ліжок	3,5	4,5	4	5,5	+ 37,5
бази, будинки і пансіонати відпочинку	тис. місць	4,0	8,3	5,1	4,3	- 15,7
дитячі оздоровчі табори	тис. місць	3,8	8,5	6,2	1,3	- 79,0
Заклади культури і мистецтва:						
бібліотеки	тис. примірників	110000,	12100,0	7000,0	11000,0	+ 57,1
Готелі	місць	11759,0	29687,0	20723,0	18600,0	- 10,3
	на 1000 осіб населення	4,5	11,2	7,9	4,8	- 14,6
Пожежні депо	пожежна автомашина	109,0	138,0	123,0	184,0	+ 49,6
Продовольчі магазини	торгова площа, тис.м ²	203,1	266,4	222,0	502,4	+ 126,3
Непродовольчі магазини	торгова площа, тис.м ²	223,4	476,8	316,1	663,7	+ 110,0

Показники	Одиниця виміру	Вихідні показники на 01.01.2001 р.	Прогнозні показники на 01.01.2021 р.	Розрахункові показники на першу чергу 01.01.2011 р.	Фактичні показники 01.01.2011 р.	Співставлення фактичних показників на 01.01.2011 р. із показниками першої черги 01.01.2011 р., %
1	2	3	4	5	6	7
Транспорт						
Протяжність ліній міського транспорту, у тому числі:	км у двоколіїному обчисленні	813,1	1165,3	954,4	914,4	- 4,2
міська залізниця	км у двоколіїному обчисленні	-	-	-	51,0	- 100
метрополітен	км у двоколіїному обчисленні	51,6	112,7	82,1	64,0	- 22,0
трамвай	км у двоколіїному обчисленні	122,2	102,1	97,6	124,0	+27,9
тролейбус	км у двоколіїному обчисленні	154,3	310,5	234,7	246,4	+5,0
автобус	км у двоколіїному обчисленні	485,0	640,0	540,0	429,0	-20,0
Протяжність магістральної мережі	км	620,0	976,2	696,8	636,7	-8,6
Щільність магістральної вуличної мережі	км/км ²	2,13	2,19	2,4	2,16	- 10,0
Рівень автомобілізації населення	машин на 1000 осіб	152,2	300,0	200,0	308,0	+54,0
Кількість автомобілів	тис. одиниць	436,2	889,3	572,5	899,2	+57,1
Інженерне обладнання						
Водопостачання						
Джерела водопостачання та установлена потужність головних споруд водопроводу, у тому числі:	тис.куб.м/добу	2113,9	2343,3	2222,7	2040,0	- 8,2
поверхневі	тис.куб.м/добу	1680	1680	1680	1680,0	-
підземні	тис.куб.м/добу	433,9	663,3	542,7	360,0	- 33,7
Сумарна подача води у міську мережу	тис.куб.м/добу	1394,2	1846	1585,8	1215,0	- 23,4
Каналізація						
Загальне надходження стічних вод	тис.куб.м/добу	1297,5	1542,8	1332,75	1044,0	- 21,7
Сумарна потужність очисних споруд	тис.куб.м/добу	1800	1800	1800	1800,0	-
Електропостачання						
Сумарне споживання електроенергії	млн. кВт год/рік	5225	11315	7055	9238,9	+3 1,0
Теплопостачання						
Потужність централізованих джерел тепла	Гкал/год	9464	10784	10604	11340,0	+ 6,9
Подача тепла	Гкал/год	10732	13050	12270	9820,0	- 20,0
Газопостачання						
Споживання газу	тис. куб.м/год	1518	2570	2238	3680,6	+ 64,5
Охорона навколишнього середовища						
Обсяги ТПВ	тис.т./рік	800	800	800	1050,0	+ 31%
Обсяги викидів шкідливих речовин в атмосферу	тис.тон/рік	230,7	69,59	192,1	265,3	+ 38%
Обсяг неочищених стічних вод	тис.тон/рік	-	-	-	-	-
Території з високим рівнем забруднення ґрунтів	га	-	-	-	1763,1	-
Підтоплені території	га	24580,0	27370,0	-	18295,2	-
Кількість населення, що проживає у санітарно-захисних зонах	тис.осіб	57,68	7,75	-	448,6	-

Примітка: « + » - перевищення фактичних показників на 01.01.2011 р. над показниками першої черги 01.01.2011 р., %
« – » відставання фактичних показників на 01.01.2011 р. над показниками першої черги 01.01.2011 р., %.

2. ОСНОВНІ НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

2.1. Основні принципи сталого розвитку м. Києва:

- **Компактне місто.** Стимування територіального розростання міста для зменшення навантажень та витрат на інженерно-транспортну інфраструктуру. Пріоритет внутрішнього розвитку та облаштування міста. Раціональне використання вільних міських земельних ресурсів, модернізація застарілого житлового фонду, оновлення деградованих промислово-складських та інших територій.
- **Культурно-діловий центр країни.** Великі ділові ініціативи. Активізація потенціалу розвитку столиці. Розширення міжнародних зв'язків і проєктів. Збільшення конкурентоздатності економіки. Розвиток економіки знань. Поліпшення інвестиційного клімату. Розвиток установ культури з урахуванням потреб різних соціальних та вікових груп, людей з особливими потребами. Збільшення кількості установ дитячого дошкільного та позашкільного виховання, місць культурного спілкування для молоді.
- **Збалансований розвиток міста та агломерації.** Координоване регулювання використання і забудови приміських територій (Київської агломерації). Формування єдиного транспортно-планувального каркасу міста та приміської зони. Розвиток швидкісного електротранспорту для забезпечення сполучень місць розселення і прикладання праці міста та приміської зони. Забезпечення будівництва об'єктів спільних інтересів.
- **Відповідальність перед прийдешніми поколіннями.** Збереження історичного середовища, пам'яток світового, національного та місцевого значення, раціональне їх використання для історико-пізнавального туризму. Збереження та поліпшення унікального природного ландшафту, рівня озелененості, збагачення екосистем, створення нових зелених насаджень, парків, скверів, збільшення площ громадських зелених зон. Поліпшення якості повітря і води та санітарної очистки міста. Чистота територій.
- **Привабливе та гуманне місто.** Підвищення якості житлових умов до рівня європейських столиць. Урахування потреб у житлі наступного покоління. Можливість придбання житла для сімей з середнім рівнем доходу. Забезпечення соціального житла для громадян, що потребують соціальної підтримки. Гарантування суспільної безпеки та надання якісних побутових, медичних і комунальних послуг. Розвиток інфраструктури спорту і фізкультури. Урахування потреб людей з обмеженими фізичними можливостями.
- **Мобільне та доступне місто.** Збалансоване розселення та зайнятість на лівобережжі і правобережжі. Пріоритетний розвиток громадського швидкісного електротранспорту. Поліпшення транспортних зв'язків між окремими районами. Збільшення протяжності та щільності автомагістралей. Будівництво тунелів, мостів, розв'язок та паркінгів. Забезпечення зручних транспортних зв'язків з приміськими територіями. Зменшення витрат часу до 30-40 хв. на пересування від місця проживання до роботи.
- **Плановість і контроль** за реалізацією Генерального плану, моніторинг реалізації Генерального плану та містобудівної діяльності, завчасне виявлення конфліктних точок та шляхів їх подолання. Створення містобудівного кадастру. Реалізація галузевих програм розвитку.

2.2. Прогноз чисельності і зайнятості населення м. Києва та приміської зони

Сучасний стан демографічного розвитку. Особливості демографічного розвитку Києва обумовлені тим, що місто є столицею України.

Київ є єдиним з 27 регіонів країни, де на початку XXI ст. відбувається зростання чисельності населення, зокрема за останні 13 років кількість постійного населення збільшилася на 259,8 тис. осіб, наявного – на 255,6 тис. осіб.

Чисельність постійного населення станом на 01.01.2015 року досягла 2,85 млн. осіб, наявного населення – 2,89 млн. осіб.

Зростання населення відбувається за рахунок як природного, так і механічного приросту. Загальні коефіцієнти народжуваності в Києві в останні роки зростають. Загальні коефіцієнти смертності у м. Києві суттєво нижчі (10,9) ніж в цілому по Україні. Середня очікувана тривалість життя в 2009-2010 р.р. становила 68 років для чоловіків і 77 років – для жінок. Київ виступає основним центром притоку мігрантів протягом усього післявоєнного періоду. В столиці фіксується перевищення прибуття населення над вибуттям.

Оціночно можливо вважати, що у зв'язку із загальним зменшенням чисельності населення в Україні в цілому, темпи зростання населення столиці будуть уповільнюватися. На 20 річний етап можливо прогнозувати в межах допустимих параметрів, що чисельність постійного населення досягне 3,14 млн. осіб (приблизно на 01.01 2036 року).

Фактичне (наявне) населення міста Києва складається з постійного (за даними державної статистики) та незареєстрованого населення, що складається з осіб, які фактично живуть в Києві і не охоплені державною статистикою. За даними державної статистики чисельність фактичного населення м. Києва на початок 2015 р. оцінювалася у 2,89 млн. осіб (дані Інституту демографії АН України), що на 387,0 тис. осіб більше від чисельності постійного населення. Дані щодо чисельності фактичного населення враховані при розрахунку потреб в об'єктах медичного забезпечення, дитячих дошкільних закладах та інших об'єктах обслуговування, пасажиро- та транспортних потоків.

Денне населення міста Києва складається з фактичного населення та осіб, які тимчасово перебувають в лікарнях, санаторіях, готелях, туристів (організованих та неорганізованих), транзитних відвідувачів міста, маятникових мігрантів та ін. Загальна чисельність денного населення м. Києва становить на початок 2015 р. від 3,39 до 3,51 млн. осіб.

Комплексний прогноз демографічного розвитку. За прогнозом чисельності та складу населення м. Києва, розробленим Інститутом демографії та соціальних досліджень НАН України, на 2036 рік прийнято основні прогнозні показники демографічного розвитку міста для розрахунків Генерального плану м. Києва: чисельність постійного населення – 3,14 млн. осіб, фактичного – 3,68 млн. осіб, денного – до 4,0 млн. осіб.

У довгостроковій перспективі можна очікувати стабілізацію чисельності постійного населення м. Києва та поселень у приміській зоні на рівні 4,2-4,4 млн. осіб, в т.ч. Києва – 3,1-3,3 млн. осіб

Таблиця 2.1

Чисельність населення м. Києва та приміської зони
(млн. осіб)

Населення	Станом на 01.01.2015 р.	На етап до 20 років
1	2	3
м. Київ:		
- постійне	2,85	3,14
- фактичне	2,89	3,68
- денне	3,39	3,97
Приміська зона:		
- постійне	0,98	1,15

2.3. Концептуальні засади та пріоритети соціального та економічного розвитку м. Києва

Місто Київ є столицею України, однієї із найбільших держав за чисельністю населення і площею території серед європейських країн, центром національної, макрорегіональної і регіональної систем розселення і міжселенних соціально-економічних та виробничих зв'язків.

Роль Києва у міжнародних відносинах має усі передумови для подальшого зростання у зв'язку із його геополітичним положенням, розташуванням в системі глобальних інформаційних, культурних, енергетичних, транспортних зв'язків.

Унікальні кліматичні та природно-ландшафтні умови також сприяють його соціально-економічному і містобудівному розвитку.

В зоні впливу Києва, як центру сформованої локальної системи розташовані міста: м. Бровари – 98,3 тис. осіб, Бориспіль – 59,5 тис. осіб, Васильків – 36,7 тис. осіб, та інші, які складають ближній пояс Київської моноцентричної агломерації, а також сільські поселення і селища з чисельністю населення від 3 до 20 тис. осіб.

Демографічна місткість території Києва з населенням у приміській зоні сягає близько 5 млн. осіб. Зазначена концентрація населення цілком забезпечує виконання Києвом столичних функцій у повному обсязі, відповідає тенденціям, характерним для більшості країн Європи.

У Києві сформувалась багатогалузева та багатофункціональна економіка, динамічно розвиваються ринки товарів і послуг. Місто посідає провідні позиції за більшістю індикаторів соціально-економічного розвитку, формуючи протягом останніх років майже 19 % валового внутрішнього продукту та 35 % надходжень до Державного бюджету України. За величиною валового регіонального продукту в розрахунку на одну особу Київ випереджає середньоукраїнське значення більш як у 3,2 рази.

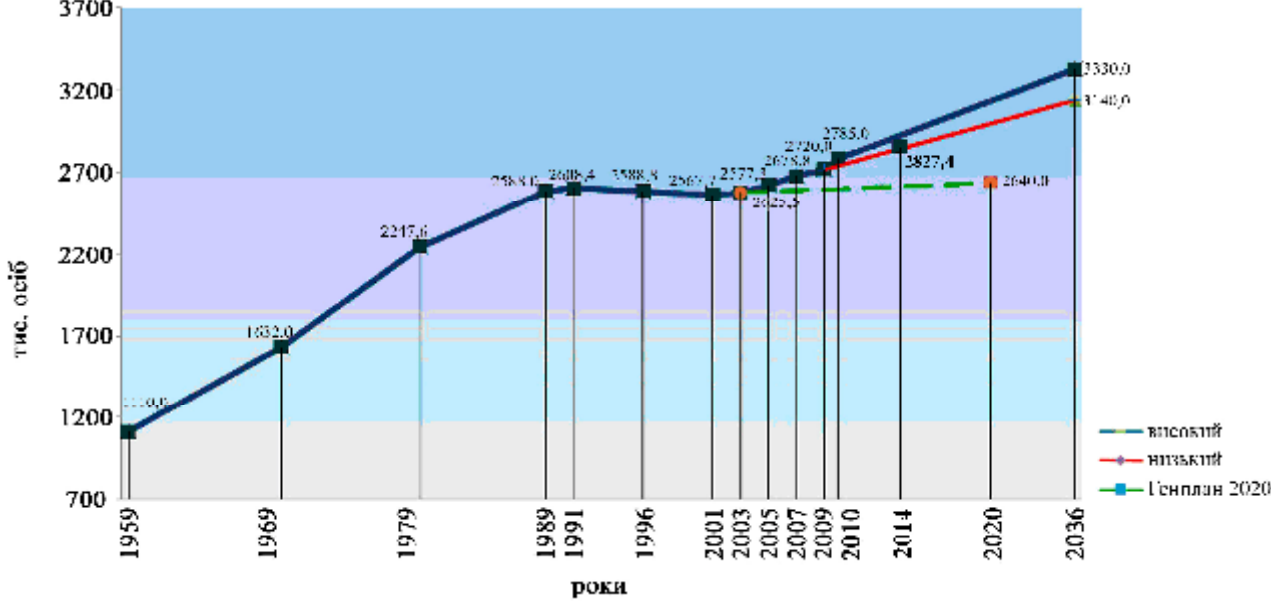
Природно-географічне розташування Києва є сприятливим для перспективного просторового розвитку. Місто оточене територіями з великими площами сільськогосподарських угідь і лісів, водними ресурсами, необхідними для забезпечення продовольчої безпеки, регенерації атмосферного повітря.

Київ має розвинуту зовнішню транспортну інфраструктуру, яка забезпечує зручні зв'язки міста з іншими країнами, регіонами України повітряним, залізничним та автомобільним сполученням.

З урахуванням місії міста, його природного, науково-технічного та економічного потенціалу міста для його перспективного розвитку визначено цільові орієнтири соціально-економічного розвитку (табл. 2.2), при визначені яких були враховані:

- глобальні тенденції цивілізаційного розвитку, зростаючу роль в цьому просторових факторів;
- місце Києва в опорному каркасі ліній та вузлів урбанізації Європи;
- задачі регулювання розвитку столиці на загальнодержавному, макрорегіональному, регіональному та субрегіональному рівнях;
- взаємопов'язаний розвиток Києва і його оточення – Київської агломерації;
- результати комплексної оцінки внутрішнього потенціалу розвитку Києва, його конкурентних переваг і обмежень (територіальних, екологічних, інфраструктурних, тощо);
- обов'язковість збереження та збагачення в інтересах сучасного та майбутніх поколінь історико-культурної і природної унікальності Києва як найважливішого ресурсу його розвитку;
- наявність найбільш якісного в Україні людського капіталу, соціально-культурного потенціалу, найбільш вартісних територіальних та інших ресурсів розвитку.

Аналіз та прогноз демографічного розвитку м. Києва

Для поліпшення демографічної ситуації, підвищення народжуваності та продовження тривалості життя киян пропонується здійснити комплекс заходів щодо:

- збереження та поліпшення здоров'я населення;
- розробки та виконання програм реформування системи охорони здоров'я;
- вдосконалення системи охорони материнства та дитинства;
- поліпшення умов праці та дотримання вимог її охорони;
- поліпшення житлових умов, збільшення обсягів будівництва соціального та доступного житла;
- зниження рівня безробіття, створення нових робочих місць;
- посилення боротьби з небезпечними асоціальними явищами;
- пропагування та стимулювання здорового способу життя;
- поліпшення екологічного стану середовища на території міста;
- запровадження інших заходів зі стимулювання народжуваності та підтримки сімей.
- запровадження заходів із стримування збільшення населення власно у Києві та зростання його у регіональних центрах – дублерах міста Києва (Вінниця, Дніпропетровськ, Житомир, Львів, Одеса, Харків тощо), а також у районних центрах розселення приміської зони згідно з Генеральною схемою планування території України.

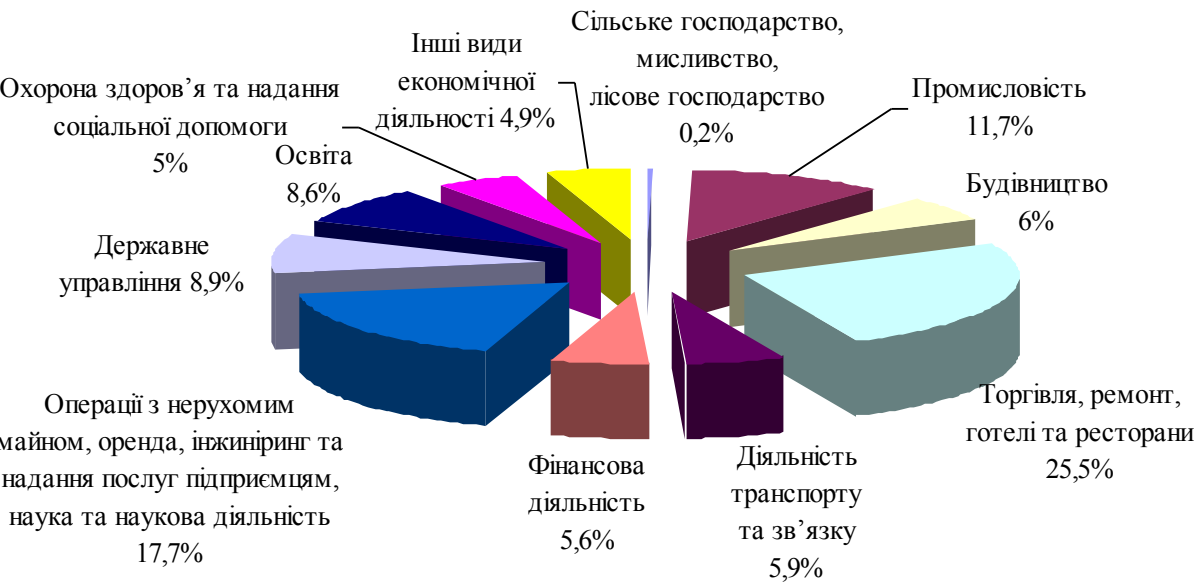
Таблиця 2.2

Цільові орієнтири
соціально-економічного розвитку міста Києва на етап 20 років

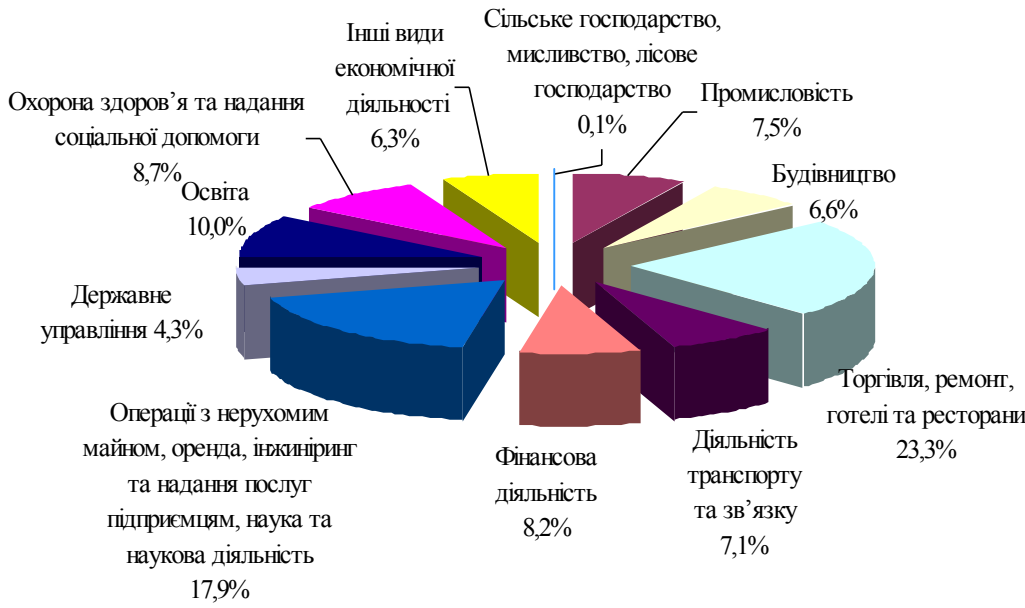
Показник	2000	2008	2011	На етап 20 років
1	2	3	4	5
Кількість постійного населення, тис. осіб	2567,6 ¹⁾	2724,2 ²⁾	2757,9 ³⁾	3147,3 ^{4) 5)}
Кількість фактичного населення, тис осіб	~	3144,3 ²⁾	3144,9	3680,0 ⁶⁾
Очікувана тривалість життя при народженні, років	71,17	71,52	73,7	77,73
Охоплення дітей дошкільними закладами, % до чисельності дітей дошкільного віку	63	61	63	73
Кількість зайнятого населення, у віці 15-70 років, тис. осіб	1218,3	1392,5	1387,8	1980,0
Житловий фонд, млн. кв. м загальної площі	48,9	58,0	60,0	84,7
у середньому на одного жителя, кв. м	18,7	20,6	21,7	27
Кількість малих підприємств, тис. од	30,7	63,3	65,0	134,0
у розрахунку на 10 тис. населення, од.	117	232	250,0	400

¹⁾ на 1 січня 2001 року; ²⁾ на 1 січня 2009 року; ³⁾ на 1 січня 2011 року; ⁴⁾ на 1 січня 2026 року,
^{5) 6)} – прогноз чисельності та складу населення м. Києва розроблений Інститутом демографії та соціальних досліджень НАН України

Кількість зайнятого населення
за видами економічної діяльності на 01.01.2011 рік (в %)

Кількість зайнятого населення
за видами економічної діяльності на етап 20 років (в %)

Основні напрями соціально-економічної політики

На етап 20 років очікується збільшення чисельності трудових ресурсів серед фактичного населення столиці до 2 551,4 тис. осіб (на 14,9 % порівняно з 2014 роком), з яких зайняте населення становитиме 77,6 % (1 980,0 тис. осіб), особи, зайняті в домашньому господарстві, працівники, що знаходяться у відпустках за вагітністю та зайняті вихованням дітей – 6,0 % (223,0 тис. осіб); учні, студенти, аспіранти – 7,1 % (259,4 тис. осіб) (табл. 2.3).

Найбільша зайнятість населення зростатиме у сфері фінансової інфраструктури, надання юридичних, консалтингових та інших послуг, тощо. Найбільшими темпами зростатиме зайнятість у сферах науки, освіти, культури, туризму та торгівлі.

Житлова політика:

Для забезпечення населення житлом та його доступності, наближення до рівня комфорту східноєвропейських столиць, основними напрямками житлового будівництва є:

- збільшення загального обсягу житлового фонду на 22,0 млн. кв. м та доведення його загального обсягу, з урахуванням щорічного вибуття, до 84,7 млн. кв. м;
- вибуття аварійного та застарілого житла загальною площею до 4,0 млн. кв. м, у т.ч. 2,05 млн. кв. м;
- підвищення середньої житлової забезпеченості населення не менше як 30,0 кв. м на 1 особу, а на етап 20 років не менш як до 27 кв. м на 1 особу, або приблизно на 0,5 кв. м на 1 особу щорічно;
- проведення у віддаленій перспективі модернізації та комплексної реконструкції кварталів застарілого житлового фонду обсягом до 5 млн. кв. м, а на етап 20 років – до 2,1 млн. кв. м та створення житлового фонду, призначеного для переселення мешканців з будинків барачного типу, гуртожитків й інших непридатних для проживання будівель;

- формування за рахунок новозбудованих або модернізованих будинків комунального фонду соціального житла, що безоплатно або на пільгових умовах надаватиметься в оренду малозабезпеченим громадянам та тим, що потребують допомоги, а також доступного житла, що можливо придбати на пільгових умовах за міськими та державними соціальними програмами;
- пріоритетне використання земельних ресурсів м. Києва для реалізації державної політики щодо забезпечення доступним житлом киян, які потребують поліпшення житлових умов;
- введення в експлуатацію до 250 тис. кв. м доступного житла (у т.ч. житла для соціальних потреб) щорічно;
- завчасне будівництво об'єктів соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури на територіях нових мікрорайонів та житлових масивів;
- поступова ліквідація дефіциту соціального та доступного житла для громадян, які потребують поліпшення житлових умов або знаходяться на соціальному обліку шляхом збільшення обсягу щорічного введення в експлуатацію до 500 тис. кв. м у віддаленій перспективі;
- впровадження для будівництва доступного житла та соціального житла компактних квартир, що відповідають вимогам ДБН В.2.2-15-2005 «Будинки і споруди. Житлові будинки» до житла II категорії (соціального) за рівнем комфорту та соціальної спрямованості з нормованими нижніми та верхніми границями площ квартир відповідно до чинних санітарних норм, що забезпечує мінімально допустимий комфорт проживання;
- впровадження прогресивних енергозберігаючих архітектурно-планувальних, конструктивних та інженерних рішень у проектування жилих будинків з метою підвищення їх експлуатаційних якостей, з використанням енерго- і ресурсозберігаючих технологій, зменшення вартості будівництва.

Фінансово-бюджетна політика:

- забезпечення мобілізації фінансових ресурсів міста (бюджетних, кредитних, власних коштів підприємств, установ та організацій, коштів позабюджетних фондів, коштів іноземних інвесторів тощо), їх консолідації для реалізації цілей стратегічного розвитку м. Києва та виконання столичних функцій;
- формування сприятливого інвестиційного середовища для залучення корпоративних і приватних інвестицій, реалізація визначених законодавством прав щодо надання державних гарантій збереження інвестицій, які залучаються на розвиток інфраструктури міста (ст. 21 п. 6 Закону України «Про столицю України – місто-герой Київ»);
- поглиблення співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями щодо залучення кредитних ресурсів для розбудови соціальної, інженерно-транспортної інфраструктури та модернізації економіки;
- формування головними розпорядниками бюджетних коштів інвестиційних планів діяльності із зазначенням інноваційно-інвестиційних проектів і встановленням конкретних показників результативності й ефективності виконання поставлених цілей, посилення контролю за обґрунтованістю кошторису проектів, що фінансуються за рахунок бюджетних коштів.

Інвестиційна політика:

- запровадження дієвих механізмів стимулювання інвестиційних процесів у пріоритетних ланках господарського комплексу міста, створення режиму максимального сприяння інвесторам у сфері будівництва нових і реконструкції діючих об'єктів міської інженерно-транспортної інфраструктури, спорудження житла, готелів тощо;
- створення передумов для переорієнтації приватних інвестицій у види економічної діяльності, що визначатимуть спеціалізацію столиці в міжнародному поділі праці;
- залучення державних і приватних інвестицій на розвиток «лідерних» і «проривних» технологій світового рівня: ракетно-космічна й авіаційна техніка; побутова і комунальна електронна техніка; діагностичні та лікувальні програмно-технічні комплекси; наноструктурні матеріали з заданими властивостями, наноелектроніка, нанохімічні та нанобіологічні технології; функціональні матеріали для електроніки, приладобудування та медицини; речовини та матеріали для побутової хімії та харчової промисловості; біотехнології для охорони здоров'я, фармакології та АПК, нові покоління лікарських препаратів та ін.;
- організація випуску продукції (шляхом технологічного наслідування), насамперед зорієнтованої на потреби міста: будівельних матеріалів, вимірювальної техніки, приладів обліку, систем зв'язку, захисту довкілля й утилізації відходів, фармацевтичної продукції та ін.;
- формування технопарків на базі університетів і науково-дослідних інститутів НАН України, виробничих та інноваційно-технологічних кластерів, індустріальних (промислових) парків, територій інноваційного розвитку, зорієнтованих на реалізацію інноваційного циклу.

Будівельний комплекс міста

Будівельно-монтажні організації та підприємства промисловості будівельних матеріалів за умови нарощування їх потужностей та модернізації матеріально-технічної бази можуть забезпечити намічені на прогнозний період об'єми будівництва.

Передбачається, що діяльність будівельно-монтажних організацій міста та промисловості будівельних матеріалів буде спрямовуватись на:

- збільшення фондооснащеності будівельних робіт, скорочення частки зайнятих ручною працею, оновлення парку будівельної техніки (в даний час зношеність досягає 49 %);
- використання передових технологій будівництва, здатних забезпечити зростання продуктивності праці;
- розширення асортименту та обсягу виробництва будівельної продукції;
- випуск матеріалів і конструкцій, які забезпечують зменшення маси та підвищення енергетичної ефективності конструктивних елементів будівель;
- випереджаючі темпи зростання обсягів виробництва металевих та монолітних залізобетонних конструкцій, збільшення їх питомої ваги в структурі виробництва для підвищення рівня індустріалізації будівельного комплексу;

- консолідацію потенціалу науково-дослідних та проектно-вишукувальних організацій усіх форм власності, підвищення вимог до якості науково-дослідних і проектно-пошукових робіт, активізацію промислово-інноваційної політики, спрямованої на посилення координації фундаментальних і галузевих наукових досліджень, удосконалення національної системи стандартизації та сертифікації;
- збільшення обсягів житлово-цивільного будівництва, реконструкції промислових підприємств та інженерно-транспортної інфраструктури міста;
- трансформацію структури будівельного комплексу, в т.ч. впровадження у виробництво конструкцій зі зменшеними тепловитратами, нарощування обсягів випуску всього асортименту теплоізоляційних матеріалів, а також виробництва і встановлення нових типів інженерного обладнання та контрольно-вимірювальних пристроїв, реалізацію сучасних норм теплозахисту будівель.

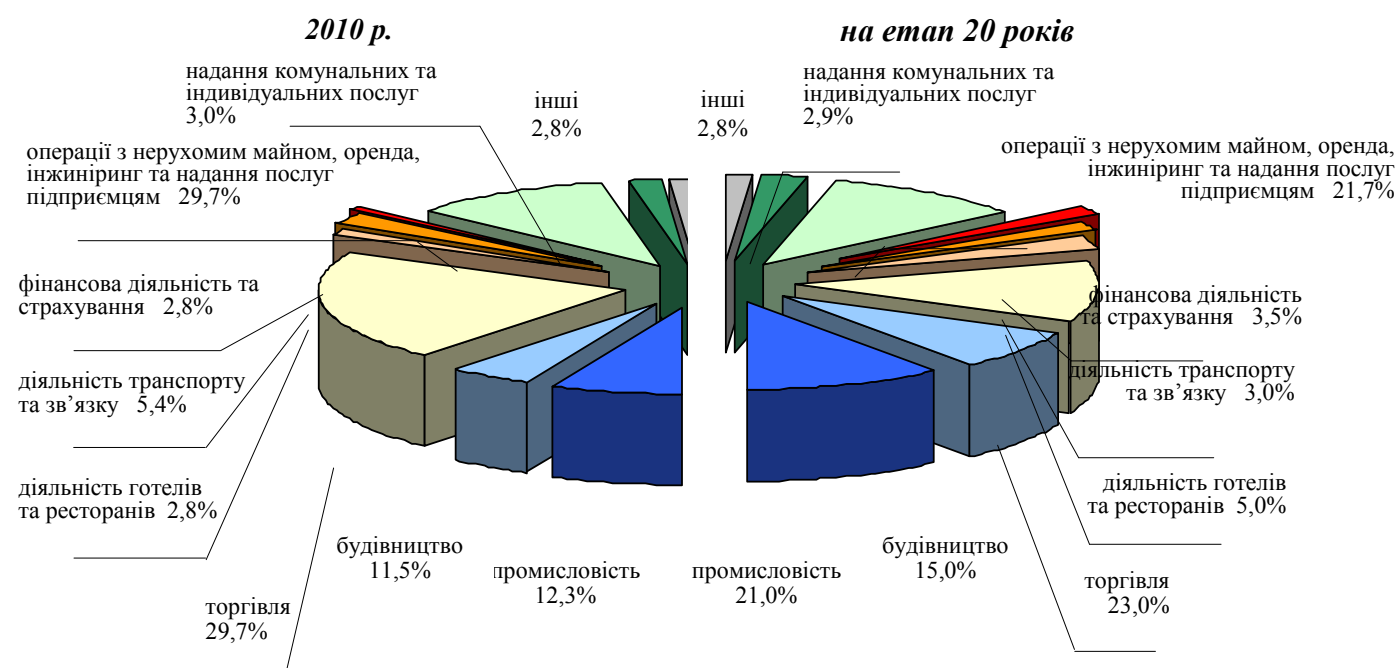
Розвиток підприємництва та його інфраструктури

Очікується, що відповідно до цільових показників Генерального плану Києва середньорічні темпи приросту кількості малих підприємств становитимуть 5 %.

На прогностичний період функціонуватиме близько 134 тис. малих підприємств із загальним числом зайнятих 940 тис. осіб. Згідно Стратегії розвитку Києва доля малих підприємств в реалізованій продукції міста буде зростати з 15 % у 2010 до 35 % на етапі 20 років.

Крім того у вторинному та третинному секторах економіки зростатиме чисельність зайнятих за тимчасовими трудовими угодами за системами фриланс та аутсорсинг.

Розподіл малих підприємств за видами економічної діяльності (відсотків до загальної кількості)

Зовнішньоекономічна діяльність:

- формування багатовекторної моделі участі Києва у світових інтеграційних процесах, насамперед із країнами Євросоюзу, СНД, активізація взаємодії з країнами Азії, Африки й Південної Америки як перспективними ринками, у т.ч. шляхом створення двосторонніх робочих груп і комісій з торгово-економічного, промислового й науково-технічного співробітництва;
- розвиток транспортно-логістичної інфраструктури для реалізації зовнішньоекономічного й транзитного потенціалу Києва, виконання ним функцій найбільшого торгово-економічного центру країни;
- реалізація проектів імпортозаміщення, забезпечення захисту столичних суб'єктів господарювання і внутрішніх ринків від недоброякісної конкуренції з боку зовнішніх виробників аналогічної продукції.

Баланс трудових ресурсів

До трудових ресурсів відноситься населення, зайняте економічною діяльністю або здатне працювати, але не працююче з тих чи інших причин. Згідно з прогнозом демографічного розвитку м. Києва, на етап 20 років чисельність постійного населення у працездатному віці становитиме 1862,4 тис. осіб (табл. 2.3).

Передбачається припинення скорочення контингенту непрацюючих пенсіонерів та інвалідів внаслідок реалізації пенсійної реформи, зменшення побутового і виробничого травматизму, сприяння зайнятості інвалідів.

Протягом 20 років частка осіб старшого за працездатний вік в загальній кількості населення зросте з 16,9 % до 21,2 %, що пов'язано з ризиками поглиблення дисбалансу у сфері пенсійного забезпечення та дефіциту робочої сили на ринку праці міста. Баланс трудових ресурсів передбачає залучення до економічної діяльності близько 250 тис. осіб старше працездатного віку (в 2010 р. – 134,6 тис.). Рівень зайнятості у віці 55-59 років наблизиться до 85 %, у віці 60-64 роки – до 50 %, що корелюється з відповідними показниками європейських столиць і виходить з припущення про неминучість підвищення в Україні пенсійного віку. З урахуванням сальдо трудової міграції кількість трудових ресурсів у м. Києві порівняно з 2010 р. збільшиться на 11,6 % і становитиме 2172,3 тис. осіб.

Чисельність трудових ресурсів з урахуванням фактичного населення міста (включаючи осіб, що фактично живуть у м. Києві та працюють на київських підприємствах, але при цьому не охоплені державною статистикою) в 2010 р. оцінюється 2220,7 тис., на етап 20 років – 2551,4 тис. осіб.

Трансформація структури зайнятості характеризується збільшенням питомої ваги зайнятих у сфері ділових послуг, освіти, науки та науково-виробничій діяльності, а також зайнятих за системою «фриланс» тобто за тимчасовими трудовими угодами у сфері інформатики, веб-дизайну, комп'ютерного моделювання, реклами, туризму, інтернет-торгівлі тощо. Також можливо очікувати зростання кількості осіб – власників цінних паперів або комерційної нерухомості, що приносять постійний дохід.

Таблиця 2.3

Для вирішення проблем та подолання конфліктів інтересів окремих соціальних верств населення, інвесторів та органів влади необхідно забезпечити ефективний розвиток пріоритетних напрямів і сфер міської економіки з дотриманням науково обґрунтованих екологічних вимог, зокрема:

- розвиток столичних функцій Києва як центру фокусування міжнародних та національних фінансово-ділових потоків;
- формування креативного інноваційного міста з розвитком науково-технологічних кластерів та залученням до цієї мети найкращих компаній і розвинутого людського потенціалу, розвиток наукових інституцій НАН України;
- створення зразків екологічного, розумного ресурсо- та енергозберігаючого міського середовища;
- збереження унікальних властивостей міста, його історичного середовища, культурної спадщини та природно-ландшафтного комплексу як центру привабливості міжнародних та національних культурних зв'язків, туристичних потоків;
- підвищення рівня життя та поліпшення якості життєвого середовища, умов праці та підприємництва;
- формування відкритої та конкурентоспроможної економіки з цільовим залученням інвестицій та спроможним бюджетом розвитку;
- запровадження ефективної системи управління містом та відкритих правил діяльності міської влади, розвиток соціального партнерства;
- концентрація ресурсів на вирішенні системних проблем і стимулюванні пріоритетних виробництв та інновацій (точок росту);
- збалансований розвиток економічної, екологічної та соціальної сфер;
- пріоритет інтенсивного перед екстенсивним шляхом розвитку, раціональне використання територій міста, перехід до комплексної реконструкції невпорядкованих і деградованих територій, кварталів застарілого житлового фонду;
- пріоритет розвитку сфер офіційно-ділового та іншого комерційного призначення на лівобережжі міста, для створення умов збалансованої зайнятості населення;
- збалансований розвиток адміністративних районів у місті Києві з урахуванням специфіки їх виробничого та ресурсного потенціалу.

Баланс трудових ресурсів у м. Києві

№ п/п	Назва показника	Станом на 01.01.2014 р.				На етап 20 років			
		постійне населення		фактичне населення		постійне населення		фактичне населення	
		тис. осіб	%	тис. осіб	%	тис. осіб	%	тис. осіб	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Кількість населення	2827,4	100,0	3144,9	100,0	3147,3	100,0	3680,0	100,0
	у т. ч. населення у працездатному віці	1810,5	64	2074,9	66,0	1862,4	59,2	2185,9	59,4
Формування трудових ресурсів									
2.	Трудові ресурси м. Києва	1862,3	65,9	2069,7	65,8	2020,3	64,2	2399,4	65,2
	у т. ч.:								
	працездатне населення у працездатному віці	1741,7	62,0	1940,1	61,7	1784,3	56,7	2156,5	58,6
	особи у старшому за працездатний віці, зайняті в економіці міста	120,6	4,3	139,6	4,4	236,0	7,5	242,9	6,6
3.	Сальдо трудової міграції	151,0	5,3	151,0	4,8	152,0	4,8	152,0	4,1
	Всього трудових ресурсів у м. Києві	2013,3	71,2	2220,7	70,6	2172,3	69,0	2551,4	69,3
Розподіл трудових ресурсів									
4.	Зайняте населення*	1413,1	50,0	1595,2	50,7	1699,4	54,0	1980,0	53,8
5.	Безробітні працездатного віку **	77,5	2,7	96,5	3,1	85,0	2,7	89,0	2,4
	у т. ч. зареєстровані безробітні	9,3	0,3	5,9	0,2	10,0	0,3	10,0	0,3
6.	Особи в працездатному віці, які навчаються з відривом від виробництва (учні, студенти, аспіранти, докторанти)	248,6	8,8	261,0	8,3	187,3	6,0	259,4	7,1
7.	Інші (працівники, що знаходяться у відпустках за вагітністю та зайняті вихованням дітей; особи, зайняті в домашньому господарстві; особи, які не мали необхідності в працевлаштуванні та інше економічно неактивне населення)	274,1	9,7	268,0	8,5	200,6	6,3	223,0	6,0
	Всього трудових ресурсів у м. Києві	2013,3	71,2	2220,7	70,6	2172,3	69,0	2551,4	69,3

* Включаючи осіб творчих професій, зайнятих за тимчасовими трудовими угодами, в мережах «інтернет», власників цінних паперів та нерухомості, що приносять постійний дохід та ін.

** При порівнянні з працюючим населенням у працездатному віці чисельність безробітних коливається від 5,2 % на початок 2011 р. до 4,8 % на прогнозний період

3. ТЕРИТОРІАЛЬНІ РЕСУРСИ

3.1. Характеристика та обсяги територіальних ресурсів міста

Територія міста складає 83558,0 га. За функціональним призначенням територія міста поділяється на землі: житлової та громадської забудови (16640,6 га або 19,9 % з них 2670,3 або 3,2% відведені для будівництва але незабудовані), промислові, науково-виробничі та комунально-складські (6912,3 га або 8,3%), транспортної інфраструктури та об’єктів зовнішнього транспорту (1848,8 га або 2,2 %), зелених насаджень та рекреаційних зон (45449,2 га, або 54,4 %), сільськогосподарських підприємств (289,8 га або 0,3 %), вулиці та дороги (4341,8 га, або 5,2 %), водні поверхні (6309 га або 7,6 %), інші (1727,4 га або 2,1 %).

Територіальні ресурси міста, які можуть використовуватись для містобудівних потреб, ураховуючи еколого-містобудівну оцінку території, на даний час складаються із земельних ділянок:

- вільних, відведених та неосвоєних в попередні роки, незавершеного будівництва;
- мікрорайонів та кварталів застарілого житлового фонду;
- промислового та комунально-складського призначення, які використовуються нерационально;
- спеціального призначення, на яких може розташовуватися житло для військовослужбовців;
- сільськогосподарського призначення, на яких недоцільне вирощування сільськогосподарської продукції.

Кількість вільних територій, придатних для подальшого розвитку міста, вкрай обмежена. В той же час, значна частина територій майже всіх функціональних зон використовується неефективно.

У межах міста знаходиться біля 2,788 тис. га колишніх земель сільськогосподарських підприємств, з яких 2,498 тис. га вже відведені для житлового та громадського будівництва.

На сельбищних територіях є незабудовані земельні ділянки, надані під комплексну житлово-громадську забудову загальною площею 405,6 га (Теремки-3 в Голосіївському районі, Осокорки Північні, Осокорки Центральні, житлова забудова в складі БДК «Київ Сіті» в Дарницькому районі), а також вільні території, що передбачені для розміщення перспективної комплексної житлово-громадської забудови – Осокорки-Південні, житловий район по вул. Озерній – вул. Північний в Оболонському районі загальною площею 280,0 га. Для розвитку промисловості та комунального господарства намічені території по вул. Пухівська (Промрайон "Троєщина") – 237 га, та на південь від озера Тягле (Промзона "Осокорки") – 136 га.

Основним ресурсом для потенційної комплексної реконструкції є квартали (мікрорайони) повоєнної забудови, на яких розміщено біля 11 млн. кв. м застарілого житлового фонду, з якого біля 92,8 тис. кв. м ветхого та аварійного житлового фонду, що вже підлягає знесенню. Сумарна площа територій, яка потребує поетапного здійснення комплексної реконструкції застарілого житлового фонду складає на перспективу – 597,2 га.

Ефективність використання ряду промислово-виробничих та комунально-складських територій та територій спеціального призначення вкрай низька.

В комунальних зонах біля 1,1 тис. га зайнято боксовими гаражами для зберігання легкових автомобілів жителів прилеглих житлових масивів. На цих територіях біля 200 га також можуть бути використані під житлово-громадську забудову при поступовій заміні боксових гаражів багатоярусними.

Для житлового будівництва, багатофункціональної громадської забудови, а також інженерно-транспортної інфраструктури, зелених насаджень загального користування можливо перепрофілювати промислові та комунально-складські території з загальною площею до 1530,0 га.

Загальна площа територій спеціального призначення, що змінює функціональне призначення становить 660 га, у т.ч. 384,4 га для розміщення житлово-громадської забудови.

Ресурсна сміність територій. Обсяг наявних територіальних ресурсів в межах міста для містобудівних потреб наведено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Обсяги територіальних ресурсів міста

№ п/п	Території для внутрішнього розвитку міста	Площа, га
1	2	3
1	Територіальний ресурс сельбищних територій	685,6
2	Території для комплексної реконструкції застарілого житлового фонду	383,3
3	Виробничі та комунально-складські території, що використовуються неефективно	1530,0*
4	Спеціального призначення	660,0
5	Сільськогосподарських підприємств (в т.ч. 2498, 2 га вже відведені для житлового та громадського будівництва та віднесених у державному земельному кадастрі до земель житлової та громадської забудови)	2 788,0
6	Територіальний ресурс для зелених насаджень загального користування за рахунок лісогосподарських підприємств	1 565,5
Всього		7 612,4

Примітка* Площа реструктуризації території промислово-комунальних підприємств для житлово-громадського будівництва може бути збільшена за рахунок територій збиткових та екофобних підприємств з подальшим уточненням параметрів нового будівництва при розробці детальних планів територій

Ресурсна оцінка території проведена на підґрунті бази даних державного земельного кадастру, містобудівної документації з планування окремих територій та проектної документації на будівництво з урахуванням еколого-містобудівної оцінки, об’єктивно існуючих рубежів просторового росту.

Розрахунок потреб в територіях різного призначення виконувався для перспективної постійної чисельності населення (3147,3 тис. осіб) на середню житлову забезпеченість 27 кв. м на 1 особу, з урахуванням відповідних нормативних показників щільності населення кварталу (мікрорайону) від 300 до 450 осіб/га, для районів садибної забудови – 35 осіб/га, відповідно до вимог ДБН 360-92**.

Таким чином, в межах міста для забезпечення його сталого розвитку з урахуванням перспективного населення достатньо ресурсів територій для всіх видів функціонального призначення. Проте при цьому відсутні вільні від забудови землі комунальної власності для безперешкодної реалізації програм будівництва доступного житла та соціального житла.

Раціональне використання вільних міських земельних ресурсів, модернізація застарілого житлового фонду, оновлення деградованих промислово-складських та інших територій – пріоритетні напрями внутрішнього розвитку та облаштування Києва.

Перспективне використання територіальних ресурсів визначено з урахуванням удосконалення і збалансування функціонально-планувальної організації міста,

збільшення площ території вуличної мережі та інженерно-транспортної інфраструктури, зелених насаджень загального користування та формування громадських просторів у загальноміських і районних центрах, зменшення забудови територій у кварталах центральної (першої) планувальної зони міста.

Розвиток системи озеленених території загального користування задовольняється за рахунок створення парків на територіях частини міських лісів, промислових та комунально-складських територіях, що передбачені до реструктуризації. Зелені насадження мікрорайонного значення враховані при розрахунках територій житлової забудови.

Ряд об'єктів соціального, оздоровчого призначення, спільні об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури, санітарної очистки території, водозабірні та водовідведення мають розміщуватись в межах приміської зони.

Розвиток Києва на довгострокову перспективу (за межами етапу 20 років) потребуватиме додаткових територій у розмірі 8-10 тис. га. Це обумовлюється:

- необхідністю вирішення програмної задачі – забезпеченню європейських стандартів життя українських громадян;
- досягненням у зв'язку з цим встановленого ООН мінімального нормативу житлової забезпеченості;
- оскільки на етап 20 років цей норматив прийнятий у розмірі 27 кв. м/особу, то навіть при стабілізації чисельності населення Києва додатковий обсяг житлового будівництва складатиме 20-25 млн. кв. м.

Розміщення цього будівництва і пов'язаних з ним об'єктів громадської забудови, вулично-дорожньої мережі, тощо можливе за рахунок:

- додаткової комплексної реконструкції та санації кварталів застарілого житлового фонду;
 - подальшого скорочення території промислово-комунальних підприємств;
 - забудови району «Осокорки Південні»;
 - перетворення територій садово-дачних товариств, що прилягають до лінії залізниці та перспективної автомагістралі в лівобережній частині міста на зону житлової та громадської забудови;
 - освоєння передбачених для цієї мети резервних територій в приміській зоні
- Зведена розрахункова потреба в територіях представлена в табл. 3.3.

3.2. Пропозиції по встановленню межі м. Києва

Для поліпшення планувальної структури, раціонального трасування інженерно-транспортної інфраструктури, розміщення житлового будівництва, у т. ч. доступного житла та соціального житла, необхідні вільні від обмежень та обтяжень землі, які, повинні належати громаді м. Києва і забезпечити можливість здійснення комплексної забудови.

Згідно з генеральними планами м. Києва та проектами планування приміських зон, затверджених у 1986 році та у 2002 році, для цілей комплексної забудови був намічений район Південні Осокорки. Ця територія у приміській зоні до коридору південного магістрального газопроводу згідно із затвердженням Детальним планом території масиву Осокорки також планується для перспективної забудови.

Крім того у перспективі для поліпшення умов водопостачання населених пунктів північної частини приміської зони та лівобережних планувальних зон м. Києва необхідно створити резервний водозабір на о. Великий.

Заплановано також здійснити заходи по збереженню міських лісів Святошинського району м. Києва та поліпшення обслуговування забудови селища Коцюбинське,

інноваційного парку «Біонік Хілл», які на даний час не мають планувальних зв'язків з інженерно-транспортною інфраструктурою та вулично-дорожньою мережею м. Києва.

На основі аналізу територіальних ресурсів та потреб в територіях для забезпечення сталого розвитку міста за принципом компактності передбачаються згідно земельного законодавства наступні заходи по встановленню межі м. Києва:

- з метою забезпечення соціальних потреб і конституційних прав населення м. Києва щодо забезпечення доступним житлом і житлом соціального призначення пропонується включити до межі міста Києва територію площею 998,4 га Гнідинської сільської ради у Бориспільському районі (табл. 3.2);
- для забезпечення у перспективі створення резервного водозабору та охоронної зони джерела водопостачання на о. Великий пропонується включити 817 га території (разом з акваторією) Вишгородської міської ради до меж міста Києва, а також 87,7 га з урахуванням наявного планувального утворення садово-дачної забудови;
- для урахування потреб населення селища Коцюбинське, інноваційного парку «Біонік Хілл» в інженерному забезпеченні, будівництві вулиць, узгоджених з магістралями міста Києва, доступності станцій метрополітену, а також збереження Святошинського лісового масиву пропонується уточнити межі території селища Коцюбинське Ірпінської міської ради або упорядкувати його адміністративний статус відповідно до законодавства;
- з урахуванням наявних планувальних утворень садибної забудови в Обухівському районі, а також необхідності здійснення компенсаційних заходів для реконструкції Бортницьких очисних споруд передати з меж міста Києва землі площею 390,3 га до меж Козинської селищної ради Обухівського району, а також 46 га земель до Вишеньківської сільської ради та 153 га – до Гнідинської сільської ради Бориспільського району.

Загалом за планувальними умовами з метою узгодження межі з планувальною структурою міста, наявним розселенням, існуючими природно-ландшафтними утвореннями, сіножатями, господарськими дворами, дорогами, коридорами інженерних комунікацій землі площею 2075,7 га пропонується передати до меж міста Києва, а інші площею 659,3 га передати з меж міста Києва прилеглим територіальним громадам.

У зв'язку з зазначеним окремі ділянки міської межі уточнюються відповідно до планувальної структури, напрямів дорожньої мережі та зовнішніх інженерних мереж в Бориспільському, Броварському, Вишгородському, Києво-Святошинському та Обухівському районах.

Територія міста Києва збільшиться в цілому на **1416,4 га** і буде становити **84,974 тис. га**.

Таблиця 3.2

Площі земель, що змінюють підпорядкування згідно з проектом межі м. Києва

№ п/п	Назва району	Землі, що передаються в межі м. Києва, площа, га	Землі, що виключаються з меж м. Києва, га
1	2	3	4
1	Києво-Святошинський район	9,0	22,8
2	Ірпінська міська рада	2,7	1,8
3	Вишгородський район	904,7	41,7
4	Броварський район	73,9	3,7
5	Бориспільський район	998,4	199,0
6	Обухівський район	-	390,3
	Всього:	1988,7	659,3
7	Селище міського типу Коцюбинське*	87,0	-
	Разом	2075,7	659,3

Примітка* Після проведення референдуму та зміни адміністративно-територіального поділу відповідно до законодавства

Таблиця 3.3

Джерела покриття потреби в територіях, необхідних для будівництва на етап до 20 років

№ п/п	Види забудови, території	Територіальні ресурси в межах міста							Усього в межах міста	За межами міста	Разом
		Вільні від забудови території	Території, що звільняються після вибуття підприємств, спец територій та інших об’єктів	Території, що звільняються після реконструкції кварталів застарілого житлового фонду	Території сільсько-господарських підприємств	Території, що звільняються після реконструкції садибної житлової забудови	Території лісгосподарських підприємств	Території зелених насаджень спеціального призначення			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Житлова (мікрорайони, житлові квартали)	405,6	886,7	190	419,1	38,2			1939,6	240	2179,6
2	Громадська (установи і підприємства обслуговування)	45,22	647,2		66,9	51		40	850,3	154,3	1004,6
3	Зелені насадження загального користування	448,02	86		48		1598	120	2300,0		2300,0
4	Вулично-дорожньої мережі	413	411,5		113	10	182,5	40	1170	-	1170
5	Території зовнішніх доріг								-	3317	3317
6	Курортно-рекреаційні установи та туристична інфраструктура									106,7	106,7
7	Промислові та комунально-складські підприємства		45,4		154,6				200	400	600
8	Інженерне обладнання, санітарна очистки		143,3						143,3	263,3	406,6
9	Установи комунального господарства, в т.ч. кладовища		23,1						23,1	211,5	234,6
	Разом	1311,84	2243,2***	190**	801,6	99,2	1780,5	200	6626,3	4692,8*	11319,1

Примітки: * За виключенням земель для впорядкування господарської діяльності с/г підприємств, фермерів та ін. юридичних осіб (60,7 га)
** Площа кварталів комплексної реконструкції та санації застарілого житлового фонду на віддалену перспективу становить 383,3 га.
*** Площа реструктуризації території промислово-комунальних підприємств для житлово-громадського будівництва може бути збільшена за рахунок територій збиткових та екофобних підприємств з подальшим уточненням параметрів нового будівництва при розробці детальних планів територій

4. ПЛАНУВАЛЬНА СТРУКТУРА МІСТА

4.1. Планувальна модель перспективного розвитку

Планувальна модель Києва у довгостроковій перспективі передбачає розвиток єдиної відкритої містобудівної системи – м. Київ та приміські території (Київська агломерація), що охоплює 10 адміністративних районів, Ірпінську міськраду та 8 міст обласного значення, площею приблизно 1175,74 тис. га. Загальна чисельність населення агломерації прогнозується 4296,3 тис. осіб.

Структура агломерації включає урбанізоване ядро, зовнішню зону і окремі сектори. Урбанізоване ядро (в межах Великої кільцевої дороги м. Києва, що будується) складає територія, яка охоплена середньою 40-хвилинною транспортною доступністю до центра м. Києва, з щільністю населення на перспективу не менше 400 осіб/кв. км. До ядра відносяться міста Бориспіль, Бровари, Боярка, Вишневе, Ірпінь, Буча та Вишгород. У зовнішню зону включені поселення за межами ядра, у т.ч. міста Васильків, Обухів та Українка.

Вздовж планувальних осей, які пролягають в напрямку загальнодержавних та регіональних шляхів, міжнародних автомобільних та залізничних транспортних коридорів: *Третього* (Берлін – Краків – Львів – Київ); *Дев'ятого* (Гельсінки – Санкт-Петербург – Москва – Київ – Кишинів – Бухарест – Александруполіс), «Європа-Азія» формуються сектори переважного розвитку агломерації.

Підцентри розвитку системи створюються на базі міст – районних центрів.

Долина Дніпра з існуючими озеленими територіями одночасно є головною віссю системи розселення та віссю основного коридору національної екологічної мережі, а також головною планувальною віссю міста. Планувальні осі та планувальні центри формують планувальний каркас Київської системи розселення.

Стратегією планування території Київської області передбачається створення планувальних районів. Так у якості Центрального планувального району розглядаються Київська агломерація, що буде розвиватися як багатофункціональний центр міжнародного значення.

Планувальна структура удосконалюється з урахуванням спадкоємності планувальної моделі території, визначеної за попередніми генеральними планами розвитку м. Києва та Київської системи розселення, Генеральної схеми планування території України, генеральних планів міст, селищ та сіл, що входять в приміську зону. Це забезпечить стійкість та гнучкість основних планувальних рішень незалежно від кон'юктурних впливів.

Згідно з цією моделлю очікується агломераційний розвиток системи як цілісної планувальної структури із забезпеченням транспортно-планувальних зв'язків між зонами прикладання праці, сельбищними територіями, громадськими центрами та рекреаційними зонами.

Планувальна структура Києва складається з 7 планувальних зон. На правому березі формуються Центральна, Південна, Західна, Північна, на лівому – Північна лівобережна та Східна. Об'єднуючим елементом є сьома планувальна зона – долина Дніпра з островами та озеленими прибережними територіями, як частина основного коридору національної екологічної мережі та головна планувальна вісь міста.

Окрім 7-ї, до складу кожної планувальної зони входять: існуюча чи проектна зона ділової активності, промислові райони, створені на основі промислових, науково-виробничих і комунально-складських комплексів, сельбищна і рекреаційна зони, а також елементи загальноміського центра. При цьому, біля кожного напрямку зовнішніх зв'язків формується відповідний сектор міської території, формування та розвиток якого передбачається в органічному взаємозв'язку з прилеглими секторами приміської зони

На подовженні транспортних коридорів та загальнодержавних магістралей по території Києва формуються планувальні осі міста:

- «схід-захід» (просп. Перемоги – бульв. Шевченка – міст Метро – Броварський просп. та просп. Ак. Глушкова – 40-річчя Жовтня – вул. Саперно-Слобідська – Південний міст – просп. Бажана),

- «північ-південь» – долина Дніпра з існуючими озеленими територіями разом з елементами транспортного каркасу (на правому березі: вул. Богатирська – Набережне шосе – Дніпропетровське шосе, на лівому: вул. Оноре де Бальзака – проектна рокадна магістраль Троєщина-Осокорки).

На їх перехресті сформувалися точково-вузлові елементи планувальної структури – планувальні центри: загальноміський центр, центри планувальних зон.

На територіях, що прилягають до магістральних вулиць загальноміського значення формується примагістральна суспільна зона: пішохідна частина магістралі (тротуар), майданчики перед будівлями, що мають відступ від лінії забудови, сквери, що примикають до лінії забудови і контактні з пішохідним рівнем поверхи будівель, де передбачається розміщення установ та підприємств громадського обслуговування.

Сельбищні території поділяються на житлові райони, мікрорайони і групи кварталів. Промислові і комунально-складські території – на промислові та комунально-складські райони і вузли, групи промислових і комунально-складських підприємств. Рекреаційні території поділяються на рекреаційні зони, центри рекреаційних зон, групи рекреаційних закладів.

Функціонально-планувальній ієрархії відповідає також організаційна побудова системи громадських центрів: загальноміський, центри планувальних зон, центри житлових і промислових районів, мікрорайонні.

Ліквідуються диспропорції між розселенням та зайнятістю населення. На лівобережжі передбачається збільшення робочих місць з 19,7% до 30,6 % (табл. 4.1).

Для планомірного розвитку всіх функціональних зон міста та удосконалення планувальної структури передбачаються наступні заходи:

На правобережжі продовжується формування чотирьох планувальних зон, де передбачається розміщення об'єктів загальнодержавного адміністративно-політичного центру України з розміщення представництв міжнародних організацій, фінансових компаній і банків, збереження історико-культурної спадщини, науково-освітніх функцій, розвиток територій культурно-ремісничого, культурно-мистецької функцій, виставково-музейного, торговельного призначення, інфраструктури туризму, реконструкція та будівництво житлово-офісної забудови й об'єктів соціальної сфери з формуванням центрів охорони здоров'я, культури й спорту, збереження та відновлення природного комплексу.

На лівобережжі продовжується формування двох планувальних зон, де передбачається розвиток адміністративно-ділової, туристично-рекреаційної, банково-фінансової, науково-виробничих, фізкультурно-спортивної, культурної, освітньої і житлово-соціальних функцій з виділенням центральної зони лівобережного загальноміського центру в районі ст. м. «Лівобережна».

Передбачається формування *сьомої планувальної зони — долини Дніпра*, як найбільшої в Європі зони зеленого відпочинку і екологічного туризму, де сучасні і розвинені зони відпочинку поєднуюватимуться з об’єктами природно-заповідного фонду.

Таблиця 4.1

Динаміка розселення та зайнятості населення в розрізі планувальних зон

Планувальні зони	На 01.01.2015						На етап 20 років					
	Загальна площа квартир		Постійне населення		Кількість зайнятих*		Загальна площа квартир		Постійне населення		Кількість зайнятих	
	тис. кв. м	%	тис. осіб	%	тис. осіб	%	тис. кв. м	%	тис. осіб	%	тис. осіб	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Центральна	9773,0	15,4	464,6	16,3	311,9	22,7	11266,0	13,3	452,9	14,4	397	20,1
Південна	8238,9	13,0	421,3	14,8	241,8	17,6	12367,1	14,6	481,2	15,3	294	14,8
Західна	10925,7	17,2	513,6	18,0	248,7	18,1	15077,8	17,8	594,9	18,9	303	15,3
Північна	10343,4	16,3	408,8	14,4	291,3	21,2	15755,4	18,6	499,6	15,9	367	18,5
Північна лівобережна	15907,0	25,0	715,5	25,1	169,0	12,3	18127,2	21,4	655,1	20,8	372,7	18,8
Східна	8431,1	13,3	322,9	11,4	96,2	7,0	12113,0	14,3	463,6	14,7	228	11,6
Долина Дніпра	-	-	-	-	15,1	1,1	-	-	-	-	18,3	0,9
Всього по м. Києву	63619	100	2846,7	100	1374	100	84706,5	100	3147,3	100	1980,0	100
Правобережжя	39281,0	61,7	1808,3	63,5	1093,7	79,6	54466,3	64,0	2028,6	64,5	1361,0	68,7
Лівобережжя	24338,1	38,3	1038,4	36,5	265,2	19,3	30240,2	36,0	1118,7	35,5	600,7	30,4
Долина Дніпра	-	-	-	-	14,7	1,1	-	-	-	-	18,3	0,9

*

Одночасно з удосконаленням планувальної структури міста поліпшується архітектурно-просторова композиція забудови.

4.2. Архітектурно-просторова композиція забудови міста

Архітектурно-просторова композиція забудови міста Києва складалась протягом усієї його багатовікової історії. Основа композиції визначилась самим місцем розташування міста – наявністю великої ріки, могутнім прибережним рельєфом правого берега з характерними крупними по членуванню територіями, що визначились ерозійними процесами і локальною гідрографією: заплави Дніпра, долини річок Хрещатик, Клов, Глибочиця, Сирець та ін. та унікальними антропогенними об’єктами і явищами.

В основу концепції сучасного нового архітектурного вигляду, панорами правобережжя Києва мають бути покладені принципи:

- гранично толерантного відношення до нерухомої культурної спадщини – природного комплексу та пам’яток архітектури;
- органічної цілісності і спадкоємності культурних традицій та з урахуванням досягнутих за останнє століття параметрів міста.

Для поліпшення архітектурно-просторової композиції міста передбачається:

- збереження домінуючого значення у композиції міста традиційного характеру та ландшафту історичної забудови центральної частини Києва, в інших історичних ареалах, ансамблів вул. Хрещатик, Володимирської, Андріївського узвозу та інших історичних улиць;
- застосування архітектурно-композиційних прийомів з урахуванням характеру та висотності існуючої забудови, природно-ландшафтних факторів у формуванні панорам забудови лівого та правого берегів р. Дніпра і багатопланового силуету правобережної частини міста;
- формування забудови на планувальних осях транспортно-планувального каркасу міста із створенням містобудівних ансамблів головних магістралей та площ, підкреслення ландшафтних акцентів (долин, пагорбів, терас, прибережних смуг, тощо);
- заборона розміщення будинків підвищеної поверховості та нових висотних будівель, які можуть порушити домінуючу роль національних пам’яток культурної спадщини в історичному центрі м. Києва та історичних ареалах;
- створення висотних домінант лише на периферійних територіях Правобережжя та Лівобережжя, зокрема на в’їзних магістралях по просп. М. Бажана та Харківського шосе (Харківський), біля ст. м. «Лісова» і вул. Кіото (Чернігівський), на перетині просп. Палладіна та просп. Перемоги (Житомирський), на перетині просп. Академіка Глушкова та Кільцевої дороги (Одеський) на перетині Столичного шосе та вул. Заболотного (Дніпропетровський);
- створення висотних комплексів за межами центральної частини міста, зокрема:
 - на правобережжі в районі Либідської та Московської площ, вул. М. Амосова, Автозаводській, маршала Гречка, просп. Правди, на Петрівці, перетині просп. Перемоги та Повітрофлотського шосе;
 - на лівобережжі в районах Дніпровської набережної, просп. Ватутіна, вул. Електротехнічної, вул. Бориспільській та акад. Шліхтера.

Висотність забудови визначається з урахуванням природного рельєфу, поверховості існуючої забудови, домінуючої ролі першої правобережної гряди Київських пагорбів та визначних пам’яток культурної спадщини – Києво-Печерської Лаври, Софії Київської, Андріївської Церкви та інших.

4.3. Система громадських центрів

Система громадських центрів розвивається на основі планувального каркасу міста як поліцентрична лінійно-вузлова структура, що складається з центрального ядра загальноміського центру, нових центрів культурно-ділової активності в планувальних зонах (біля станцій швидкісного транспорту, пересадочних транспортних вузлів), багатофункціональних громадсько-ділових центрів, що обслуговують населення прилеглих районів приміської зони з функціями міжселенного значення в периферійній зоні міста, центрів місцевого значення в житлових районах та мікрорайонах, спеціалізованих центрів згідно з ДБН 360-92**.

Створення нових центрів загальноміського значення, а також перенесення акценту розвитку центру з правого на лівий берег Дніпра, має стати поштовхом до подальшої децентралізації міста, що призведе: до утворення нових зон стрімкого економічного зростання за межами історичного центру, конкурентоспроможності та самодостатності районів міста, підвищення рівня комфорту життя за рахунок наближення інфраструктури та робочих місць до міст розселення киян (ініціатива «Центр поруч з домом»), зменшенню навантаження на історичний центр та ін.

Для збалансованого розвитку поліцентричної системи громадських центрів передбачається:

- обмеження подальшого розміщення офісів та торгівельно-розважальних об'єктів у ядрі загальноміського центру для зменшення транспортних потоків у центральній історичній зоні міста; перенесення нових функцій центру з правого на лівий берег р. Дніпро;
- доведення забезпеченості міста об'єктами управління та менеджменту, фінансової сфери та банків, наукового менеджменту, торгівлі і розваг, готельних та туристичних послуг, виставково-ярмаркових послуг до рівня забезпеченості міст-столиць країн Європи;
- переважне розміщення на лівобережжі та у віддалених районах правобережжя сучасних ділових та офісних бізнес-центрів, торгівельно-розважальних комплексів, об'єктів фінансової та банківської сфери, готельних та туристичних, виставково-ярмаркових послуг для забезпечення збалансування працевзайнятості та розселення;
- освоєння інвестиційно-привабливих територій для розміщення комерційної нежитлової нерухомості біля станцій метрополітену та швидкісного транспорту, на в'їздах до міста;
- завершення формування інфраструктури органів державного управління, дипломатичних представництв інших країн, представництв міжнародних організацій, фінансових та банківських структур.

Загальноміський центр. Основні принципи розвитку загальноміського центру ураховують домінуючу роль історичного ядра центру. В процесі подальшого формування загальноміського центру акцентується його розвиток на лівому березі Дніпра в районі ст. м «Лівобережна» – Броварського проспекту, просп. Бажана, Дніпровських набережних з більш активним включенням в його структуру заплавлених територій – зони масового відпочинку.

Регульований внутрішній розвиток ядра загальноміського центру передбачається здійснювати в межах центральної планувальної зони. На цій території намічено подальше підсилення та інтеграція функцій центра, удосконалення його ансамблевої структури при ретельному збереженні та розвитку історичних традицій міста з

урахуванням сучасного стану планування та забудови, системи головних вулиць та площ, що склалися.

Першою основною лінійно-вузловою системою ядра загальноміського центру є спеціалізовані громадські центри, в значній мірі ті, що історично склалися, переважно адміністративно-ділового і культурно-просвітницького призначення, розташовані на гребені правого берега Дніпра та на верхньому плато, зокрема Адміністрація Президента України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України.

Планувальна структура цієї системи передбачає включення в неї прибережних парків, набережних та верхнього плато високого правого берегу Дніпра з його рельєфом та виразним силуетом, національних пам'яток ЮНЕСКО Софії Київської та Києво-Печерської Лаври, Андріївської Церкви та Михайлівського Золотоверхого монастиря, парків ім. Великої Вітчизняної війни, «Володимирська Гірка» та інших парків, які увійдуть до складу туристичної зони «Дніпровська перлина».

Основні планувальні осі ядра загальноміського центру розвиваються за радіальної схемою вздовж вул. М. Грушевського, Хрещатика, Володимирської, В.Житомирської, бульвару ім. Т.Шевченка, бульвару ім. Лесі Українки.

Розвиток другої лінійно-вузлової системи намічено на територіях районів, що прилягають до території залізниці, яка разом з проспектом Перемоги, вулицями Жилянська, Саксаганська, В.Васильківська, Горького, зв'яже всю лінійну структуру в єдине ціле.

Розвиток системи транспорту та пішохідних зв'язків в цій частині центральної планувальної зони дозволяє поєднати в ансамблевій єдності обидва схили долини р. Либідь, а також траси залізниці.

Створення транспортних та пішохідних зв'язків в напрямку перпендикулярному залізниці, дозволить максимально реконструювати цю частину центральної планувальної зони від Політехнічного інституту до Московської площі та Південного мосту.

Розвиток третьої лінійно-вузлової системи загальноміського громадського центру в лівобережній частині міста намічено переважно в межах території від Дніпра до траси залізниці.

Подальший її розвиток передбачається в напрямку від Русанівських садів на півночі та на півдні до районів Позняки та Ососкорки.

Розвиток четвертої лінійно-вузлової просторової системи загальноміського центру намічено у долині Дніпра та дніпровських островів – як центру рекреації та водного спорту міста.

Розвиток цієї системи передбачає перетворення її в зону масового відпочинку мешканців столиці та туристів, багатофункціональних, тематичних парків, пляжів, спортивних зон, водних атракціонів.

Поєднання чотирьох меридіональних лінійних систем широтними магістралями, системою пішохідних зв'язків, системою зелених насаджень дозволить досягти цілісності рішень загальноміського громадського центру.

У центральному ядрі загальноміського центру передбачається:

- реконструкція Європейської площі з будівництвом комплексу нежитлових приміщень для розміщення об'єктів сфери обслуговування населення, офісно-готельного комплексу та інших закладів обслуговування у підземному просторі Європейської площі і прилеглих до неї вулиць;

- формування громадського простору «Культурна долина» із завершенням реконструкції культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький Арсенал»;
- завершення забудови площі Перемоги;
- завершення забудови Львівської площі з відкриттям виходу станції метро «Львівська» та підземним переходом з торговельним центром;
- комплексний благоустрій Конtrakтової площі, завершення реконструкції Поштової площі, реставрація, упорядкування забудови та благоустрій вулиць Андріївський узвіз; Сагайдачного, Нижній вал та Верхній вал відповідно до програми збереження та реабілітації історичного середовища на Подолі та Дніпровських схилах «Київ самобутній».

У системі загальноміських центрів передбачається створення нових поліфункціональних центрів ділової та культурної активності та спеціалізованих центрів, реконструкція існуючих громадських центрів, зокрема:

- розвиток Лівобережного загальноміського поліфункціонального центру вздовж Броварського проспекту, біля ст. метро Лівобережна та Дарниця, ст. м. «Лісова»;
- створення загальноміського багатофункціонального ділового комплексу «Київ-Сіті» та інших загальноміських ділових центрів з високоякісною офісною інфраструктурою в районах пр. Бажана, озера Вирлиця на лівобережжі, Нижньої Телички, Одеської площі на правобережжі та формування зони громадсько-торгівельно-офісно-ділового призначення в районі ст. м. Петрівка;
- реструктуризація комунально-промислових зон в районі Лук'янівки, Дегтярівки, Подолу з освоєнням частини територій під багатофункціональне використання;
- формування системи багатофункціональних громадсько-ділових центрів, що обслуговують населення прилеглих районів приміської зони та підцентрів торгівельно-розважального, фінансово-готельно-офісного, спортивного спрямування по Кільцевій дорозі з акцентуванням на виходах основних лінійних осей планувального каркасу.

4.4. Забезпечення державних інтересів

Для здійснення містом Києвом функцій столиці України та забезпечення державних інтересів при плануванні та забудові територій міста і приміської зони передбачається:

- створення умов для ефективної і безпечної діяльності Адміністрації Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України; міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, зокрема розміщення, реконструкція та будівництво адміністративних будівель, житлового фонду, об'єктів соціального та культурно-побутового призначення, інженерно-транспортної інфраструктури та зв'язку;
- розвиток інфраструктури іноземних дипломатичних представництв на виконання Програми розміщення дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні;
- резервування територій для розвитку та забезпечення діяльності державних установ, державних закладів, науки та освіти, охорони здоров'я культури і спорту;
- будівництво експозиційних і конгресових приміщень для проведення офіційних загальнодержавних і міжнародних заходів – конгресів, конференцій, виставок і міжнародних зустрічей;

- збереження пам'яток культурної спадщини світового, національного та місцевого значення;
- реконструкція й розвиток унікальних об'єктів культури, створення національного культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький Арсенал»;
- охорона об'єктів природно-заповідного фонду національного значення, розвиток національної екологічної мережі;
- виконання цільових державних програм у сфері розвитку зовнішнього транспорту, шляхів сполучення, інформатики й зв'язку, оборони й безпеки, енергетики, космічної діяльності, природних монополій, енергозбереження та ресурсозбереження;
- виконання завдань на території міста інших цільових державних програм, що відносяться до повноважень держави Україна й виконанню її міжнародних зобов'язань.

Для виконання завдань щодо розвитку об'єктів, які забезпечують державні інтереси України в місті Києві – столиці України передбачаються наступні заходи:

- завершення формування комплексів будівель та інфраструктури Адміністрації Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України; Національного банку України;
- будівництво, реконструкція будинків, призначених для розміщення міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, судової влади України переважно на території Печерського та Шевченківського адміністративних районів, а також на ін. територіях Києва;
- розміщення і будівництво дипломатичних установ, представництв і міжнародних організацій, адміністративних і житлових будинків з об'єктами соціально-культурного призначення для забезпечення потреб персоналу переважно у Шевченківському та Печерському районах;
- формування ділових центрів, створення виставкових комплексів та офісів міжнародного рівня;
- розвиток Національного Експоцентру по вул. Глушкова у Голосіївському районі та інших виставкових комплексів у приміській зоні;
- капітальний ремонт будівель та реставрація пам'яток культурної спадщини національного значення, на території національних заповідників, у т.ч. Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника, Софійського собору, будівель Андріївської церкви, Кирилівської церкви, будівлі Консисторії, Брами Заборовського та інших;
- завершення меморіальних комплексів, комплексів на честь героїв історії України, жертв політичних репресій;
- створення умов для розвитку інфраструктури НАН України, науково-виробничих баз, Національних університетів та державних вищих навчальних закладів;
- забезпечення умов для розвитку медичних центрів національного значення у Солом'янському, Святошинському, Деснянському, Дарницькому адміністративних районах;
- здійснення заходів для забезпечення цивільної безпеки населення та умов діяльності органів державної влади і урядових структур в надзвичайних ситуаціях;
- формування технопарків та науково-виробничих кластерів державного значення для розвитку нових наукоємних високотехнологічних виробництв, запровадження новітніх технологій.

4.5. Території пріоритетного розвитку та комплексної реструктуризації

Для вирішення завдань поліпшення планувальної структури, реалізації наведених заходів необхідно стимулювати залучення капітальних інвестицій.

Капітальні інвестиції є визначальними для містобудівного розвитку міста – розбудови його соціальної, ділової, виробничої, інженерно-транспортної та екологічної інфраструктури.

В межах міста вирішальну роль у диференціації цін на земельні ділянки відіграють такі містобудівні фактори:

- транспортна доступність (доступність до центру міста, громадських центрів, місць прикладання праці, розселення, масового відпочинку);
- рівень інженерного облаштування території;
- її історико-культурна та природно-ландшафтна цінність;
- екологічний стан;
- соціально-економічна освоєність.

Території пріоритетного розвитку та комплексної реорганізації визначаються в планувальних зонах міста для досягнення, в залежності від основного функціонального призначення території, наступних цільових завдань:

- формування комплексної багатоповерхової житлової забудови в житлових районах;
- комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) зі створенням повноцінного життєвого середовища;
- формування нових промислових утворень, реструктуризації та переоснащення існуючих виробничих комплексів та комунально-складських об'єктів;
- розвитку транспортної інфраструктури та пересадкових комплексів з об'єктами багатофункціонального призначення;
- створення багатофункціональних громадсько-ділових комплексів, загальноміських та районних центрів обслуговування;
- збереження, реабілітації та пристосування пам'яток культурної спадщини для туристичної, виставково-музейної, культурно-мистецької інфраструктури.

У відповідності до Стратегії розвитку Києва ініціатив «Зроблено в Києві», «Міжнародна гавань штаб-квартир», «Центр поруч з домом» в наступні роки у м. Києві набере розвитку громадська, ділова та інша комерційна нежитлова забудови. Такий розвиток відбуватиметься завдяки підвищенню рівня ділової активності в місті за рахунок освоєння нових та інтенсифікації діяльності на вже забудованих територіях міста. Такими територіями являються:

- *території промислових підприємств, що фактично припинили свою діяльність*, як об'єкти народного господарства, мають низьку ефективність господарювання, благоустрою та екологічно небезпечні;
- *території установ та підприємств, на яких відбувається перепрофілювання економічної діяльності.*

Найбільш привабливими для вкладення інвестицій передбачаються наступні території:

1. Загальноміських громадсько-ділових центрів в місцях концентрації громадської, ділової та комерційної діяльності на основних магістралях міста, створення

яких буде задовольняти реалізацію стратегічної ініціативи «Міжнародна гавань штаб – квартир», сформують два пояси:

- **центральний** – навколо центральної частини міста, що обмежується вулицями В. Чорновола, Татарською, Набережно-Луговою, Набережно-Хрещатицькою, Набережним шосе, Залізничного шосе, залізничними коліями, вулицею Жилянською. Метою створення пояса є зменшення концентрації об'єктів громадсько-ділової та комерційної діяльності в центральній частині. Передбачається будівництво таких значних багатофункціональних центрів як Петрівський, Рибальський, Подільський, Лівобережний, Березняківський, Позняки (Київ-Сіті) та Теличка;

- **з функціями міжселенного значення** – на околицях міста, в місцях перетину з загальноміськими магістралями (Дніпропетровське шосе, просп. акад. Глушкова (район Експоцентру України), вул. Пост-Волинська, просп. Перемоги, вул. Стеценка, вул. Богатирська, вул. Пухівська, просп. Ватутіна, просп. Броварський, Бориспільське шосе, вул. Ревуцького). Метою створення пояса є концентрація місць прикладання праці для зустрічі потоків робочої сили з приміської зони міста. Передбачається будівництво Одеського, Фастівського, Житомирського, Вишгородського, Пухівського, Осокорки-Південного та подальший розвиток та формування Бориспільського, Дніпропетровського, Гостомельського центрів.

2. Промислово-громадських комплексів, створення яких буде задовольняти реалізацію стратегічної ініціативи «Зроблено в Києві», розташовуються, як правило, на територіях наукових та малоефективних промислових підприємств і являють собою конгломерат науково-виробничих, громадських, комерційно-ділових установ, виробничо-складських (логістичних) підприємств з високим рівнем ефективності господарювання (т. зв. технопарків) та індустріальних парків. Формування їх передбачається в районі Троєщинського промрайону, сел. Коцюбинське та на територіях існуючих науково-виробничих установ.

3. Центри рекреаційних та курортних зон, що створюються межах природоохоронного комплексу, включатимуть об'єкти:

- культурно-видовищні, фізкультурно-оздоровчі і спортивні, пляжної та припляжної інфраструктури;
- громадського харчування тощо.

Такі об'єкти відповідно до державних будівельних норм, за умови розроблення детальних планів, можуть розташовуватись на територіях парку Дружби народів, островах Труханів, Венеціанський (Гідропарк), Долобецький.

Передбачається формування лікувально-курортних центрів на курортах «Пуща-Водиця» та «Конча-Заспа», в районі Дарницької південної зони спец відпочинку.

4. Окремі інвестиційно-привабливі об'єкти перспективного будівництва, які розміщуються, як правило, на відносно невеликих земельних ділянках в межах існуючої житлової, громадської, виробничо-складської забудови:

- об'єкти торгівлі, побутового обслуговування та громадського харчування;
- готелі, офіси;
- об'єкти культури, науки та освіти;
- об'єкти медицини, фізкультури та спорту;
- комунальні, транспортні підприємства;
- житлові будинки.

5. ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗОНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ

5.1. Основна мета та принципи функціонального зонування

Функціональне зонування території забезпечує удосконалення планувальної структури й архітектурно-просторової композиції забудови території міста Києва і розроблено з метою:

- регулювання планування та забудови з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, створення сприятливих умов для життєдіяльності людини;
- раціонального використання територій міста;
- забезпечення захисту територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- поліпшення навколишнього природного середовища, охорони та використання територій з особливим статусом, у тому числі ландшафтів, об'єктів історико-культурної спадщини, а також лісів та земель рекреаційного призначення.

На схемі функціонального зонування наводиться розмежування території міста на основні територіальні зони, які є основою для встановлення в подальшому в плані зонування узагальнених містобудівних регламентів здійснення містобудівної діяльності. В містобудівних регламентах будуть визначені дозволені види забудови та іншого використання територій в межах зони, а також основні регламентні обмеження.

Функціональна зона житлової забудови при розробленні плану зонування (зонінгу) розподіляється також за характером та ступенем будівельного освоєння з визначенням територій багатоповерхової, садибної, мало- та середньо- поверхової житлової забудови, територій запланованої комплексної реконструкції.

Схема функціонального зонування території уточнюється при розробці планів зонування окремих територій (зонінгу) з урахуванням обмежень їх використання, що встановлюються для забезпечення охорони навколишнього природного середовища, збереження історико-культурної спадщини відповідно до режимів забудови, визначених в історико-архітектурному опорному плані.

Для цілісних функціонально-планувальних утворень, відображених у планувальній структурі міста, виділяються частини території міста, обмежені водними поверхнями, рельєфом місцевості та іншими природними рубежами, червоними лініями магістралей, зонами транспортної інфраструктури та частково межами адміністративних районів міста Києва.

Визначаються території особливого містобудівного регулювання – території, що розташовані в зонах історичних ареалів, на яких для нового будівництва, реставрації, реконструкції, об'єктів містобудування встановлюються особливий режим використання та додаткові вимоги стосовно проектування та будівництва.

Обмеження та режими забудови та іншого використання земельних ділянок встановлюються в житлових, громадських, виробничих, комунально-складських та інших зонах з метою захисту р. Дніпра та інших водних, природних охоронюваних територій, збереження пам'яток культурної спадщини, інженерних об'єктів та запобігання шкідливого впливу джерел забруднення навколишнього природного середовища.

5.2. Функціональні зони та кодування за їх призначенням

Для забезпечення цілісності та удосконалення планувальної структури на території м. Києва визначаються основні функціональні зони за дозволеними видами використання територій та земельних ділянок у їх межах.

Функціональні зони в залежності від сформованого та запланованого виду забудови та іншого використання територій позначаються на схемах (картах) відповідними кодами.

Території міста відносяться до однієї із основних функціональних зон за умови, якщо більшість її площі займають ділянки основної функції.

ГЖЦ - Громадсько-житлова зона у ядрі загальноміського центру призначається для розміщення громадських центрів загальноміського та національного управління, спеціалізованих громадських комплексів (адміністративного, культурного, виставкового, медичного, освітнього, спортивного та ін.) громадсько-житлової забудови. Складається з територіальних підзон земельних ділянок установ та організацій громадського призначення, озеленення, скверів та бульварів, пішохідних просторів, місцевих вулиць та проїздів, існуючих житлових будинків.

Г - Громадська зона (у ядрі загальноміського центру підзона Г1) призначається для розміщення громадських центрів, як правило спеціалізованого призначення (адміністративного, культурного, виставкового, медичного, освітнього, спортивного та ін.). Громадська зона складається з ділянок установ та організацій громадського призначення, озеленення, скверів та бульварів, пішохідних просторів, місцевих вулиць та проїздів.

ГЖ - Громадсько-житлова зона призначається для житлової забудови з об'єктами обслуговування місцевого та районного значення, а також об'єктів громадського призначення. Громадсько-житлова зона складається з існуючих, перспективних об'єктів житлового та громадського призначення, парків, скверів, бульварів, внутрисельбищної вуличної та транспортної мережі, пішохідних зон.

Ж - Житлова зона призначається для розміщення житлових будинків з підприємствами та установами обслуговування місцевого та районного рівня, а також окремих об'єктів громадського призначення. Житлова зона складається з існуючих житлових будинків з прибудинковими територіями або одноквартирних чи зблокованих житлових будинків з присадибними (приквартирними) земельними ділянками, об'єктів обслуговування та соціальної сфери, вуличної та транспортної мережі, скверів, бульварів, пішохідних зон, а також територій перспективної житлової забудови.

В подальшому при розробленні Зонінгу в житловій зоні визначаються підзони за поверховістю забудови відповідно до ДБН Б.1.1-14: 2012:

1. малоповерхові – заввишки 1- 3 поверхи;
2. середньоповерхові – заввишки 4-8 поверхів;
3. багатопверхові – заввишки від 9-ти поверхів.

ПЗФ - Зона природно-заповідного фонду призначається для збереження земель і водного простору, природних комплексів та об'єктів, які мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність. Зона природно-заповідного фонду складається з природних територій та об'єктів (біосферні заповідники, природні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки,

заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища) та штучно створених об'єктів (ботанічні сади, дендрологічні та зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва) загальнодержавного та місцевого значення.

Р - Ландшафтно-рекреаційна зона призначається для організації відпочинку населення, туризму та проведення спортивних заходів. Ландшафтно-рекреаційна зона складається з земельних ділянок зелених зон і зелених насаджень загального користування, навчально-туристських та екологічних стежок, маркованих трас, територій будинків відпочинку, пансіонатів, об'єктів фізичної культури і спорту, туристичних баз, кемпінгів, яхт-клубів, інших аналогічних об'єктів, а також існуючих дачно-садових районів та інших об'єктів стаціонарної рекреації.

К - Курортна зона призначається для організації оздоровлення та відпочинку населення. Курортна зона складається з ділянок курортно-оздоровчих установ, об'єктів туристичної сфери, озелених територій та об'єктів природно-ландшафтного комплексу.

ТР - Зона транспортної інфраструктури призначається для розміщення об'єктів залізничного, повітряного, річкового автомобільного транспорту та електротранспорту. Зона транспортної інфраструктури складається з існуючих об'єктів та перспективних територій, призначених для розвитку вказаних видів транспорту.

ТРВ - Територіальна зона вулиць, доріг (в межах червоних ліній) призначена для формування вуличної мережі міста Києва у вигляді єдиної системи і складається з існуючих магістральних вулиць, загальноміського та районного значення; житлових вулиць, доріг у промислових зонах, проїздів, пішохідних вулиць, велосипедних доріжок, а також територій зарезервованих для розвитку вуличної мережі.

ІН - Зона інженерної інфраструктури призначається для розміщення магістральних (головних) та розподільчих інженерних мереж та споруд (водо-, електро-, тепло-, газопостачання, господарсько-побутової та дощової каналізації, об'єктів телекомунікації) і складається з земельних ділянок, наданих для розміщення та утримання існуючих та зарезервованих для розвитку інженерних об'єктів та мереж.

КС - Комунально-складська зона призначається для розміщення груп і окремих підприємств, які забезпечують потреби населення у зберіганні товарів, комунальних і побутових послугах із загальними для них об'єктами інженерно-технічного і адміністративного забезпечення. Зона складається з земельних ділянок, наданих для розміщення та утримання вказаних територій об'єктів, резерву для їх розвитку та їх санітарно-захисних зон.

В - Виробнича зона призначається для розміщення окремих підприємств матеріального виробництва, у т.ч. промисловості, будівельних баз, та промислових вузлів (районів). До складу промислово-виробничої зони входять об'єкти матеріального виробництва, комунального господарства, розміщення яких не суперечить санітарним нормам, а також об'єкти виробничої інфраструктури, науки та наукового обслуговування, підготовки кадрів, інші об'єкти невиробничої сфери, що забезпечують їх функціонування

С - Спеціальна зона призначається для розміщення і постійної діяльності військових частин, установ, військово-навчальних закладів, підприємств та організацій Збройних Сил України, інших військових формувань, а також об'єктів комунального господарства з спеціальними інженерними спорудами утворених відповідно до законів України.

ІК - Зона історико-культурного призначення складається з земель, на яких розташовані пам'ятки культурної спадщини, їх комплекси (ансамблі), історико-культурні

заповідники, історико-культурні заповідні території, охоронювані археологічні території, музеї просто неба, меморіальні музеї-садиби. Територіальна зона призначається для забезпечення збереження та охорони об'єктів нерухомої культурної спадщини.

Схема функціонального зонування є основою для розробки плану зонування території (зонінгу) міста та її окремих частин.

5.3. Основні засади розробки планів зонування (зонінгу) територій міста

Відповідно до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» при розробці планів зонування (зонінгу) уточнюються територіальні зони та підзони, дозволені види їх використання з урахуванням наступних вимог:

- урахування попередніх рішень щодо планування і забудови території;
- виділення зон обмеженої містобудівної діяльності та встановлення обмежень використання територій у відповідних підзонах відповідно до державних будівельних норм, стандартів і правил, санітарних, пожежних та інших спеціальних норм і правил з питань захисту територій від дії надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, охорони навколишнього природного середовища, охорони надр, збереження об'єктів історико-культурної спадщини, об'єктів природно-заповідного фонду, охоронюваного цінного природного ландшафту, водойм та лісів;
- відображення існуючої забудови територій, інженерно-транспортної інфраструктури, а також основних елементів планувальної структури територій у визначених межах, з урахуванням забезпечення їх реконструкції та розвитку, раціонального природокористування і ресурсозбереження;
- визначення у територіальних підзонах граничної поверховості (висотності) забудови, планувальної організації, допустимих перетворень під час містобудівної діяльності;
- урахування місцевих умов м. Києва та його окремих планувальних зон при визначенні функціональних зон та підзон;
- встановлення для кожної функціональної зони та підзони дозволених видів забудови та іншого використання земельних ділянок з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, вимог державних будівельних норм щодо граничних показників щільності населення, забезпечення населення прибудинковими територіями, зеленими насадженнями загального користування, об'єктами соціальної сфери, інженерно-транспортної інфраструктури;
- узгодження меж функціональних зон з межами планувальних утворень – житлових районів, мікрорайонів (кварталів), природних комплексів, смугами санітарно-захисних, санітарних, охоронних зон та інших зон обмеженого використання земель, червоними лініями, смугами відводу, межами основних землеволодінь і землекористувань;
- забезпечення відкритого доступу до матеріалів зонінгу;
- занесення матеріалів зонінгу до містобудівного кадастру.

Розробка Зонінгу забезпечить:

- прозорість та доступність інформації для інвесторів і мешканців м. Києва;
- поліпшення умов життєдіяльності населення, стану навколишнього природного середовища та збереження культурної спадщини
- поліпшення інвестиційного клімату та зменшення інвестиційних ризиків;

5.4. Критерії розроблення планів зонування територій та детальних планів територій

Для забезпечення відведення земельних ділянок та видачі вихідних даних на проектування об'єктів містобудування відповідно до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» здійснюється розробка планів зонування та детальних планів територій. Критеріями для розроблення планів зонування територій та детальних планів територій є:

- розроблення планів зонування окремих територій (зонінгу) здійснюється для існуючих забудованих територій, де можлива вибіркова реконструкція окремих будівель або додаткове розміщення будинків та споруд для завершення формування забудови житлових кварталів, громадських центрів, магістралей, розпочатого або запроектованого будівництва на відведених земельних ділянках.

- розроблення детальних планів територій здійснюється для мікрорайонів (житлових районів) нової комплексної забудови, кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду, які підлягають комплексній реконструкції, промислових та комунально-складських територій, які підлягають реструктуризації із уточненням функціонального призначення, територій для формування комплексних ландшафтно-рекреаційних зон для відпочинку та дозвілля населення.

Плани зонування розробляються з урахуванням визначених генеральним планом планувальних та окремих планувальних утворень, встановлених у планувальній структурі міста.

В першу чергу розробляється план зонування (Зонінг) території центральної планувальної зони, що включає буферну зону пам'яток культурної спадщини ЮНЕСКО.

Організаційні засади з розроблення містобудівної документації, в т.ч. планів зонування, детальних планів та їх перелік затверджено рішеннями Київської міської ради від 13.11.2013 № 518/10006, від 26.12.2014 № 864/864, від 12.02.2015 № 64/929.

6. ЖИТЛОВЕ БУДІВНИЦТВО

6.1. Обсяги та стан існуючого житлового фонду

Житловий фонд міста складає більше 11 тис. багатопверхових житлових будинків на 1065,6 тис. квартир, загальною площею на 01.01.2014 р. за даними Головного управління статистики 62,2 млн. кв. м. Враховуючи обсяги введення в експлуатацію житлового фонду за 2015 р. прийнятий показник на 01.01.2015 р. 63,6 млн. кв. м.

Застаріла 5-поверхова забудова складає 3055 старих 5-поверхових будинків на 211512 квартир, у т.ч. панельних – 757 будинків на 64343 квартир загальною площею 2,6 млн. кв. м.

Кількість садибних будинків становить 24,8 тис. будівель площею понад 3,06 млн. кв. м.

Частка житлових площ з центральним опаленням, водопостачанням та каналізацією становить 99 %, гарячим водопостачанням – до 97 %. Обладнано житла електроплитами – до 30 %, газом – до 70 %.

Щороку у споруджених житлових будинках вводиться 9-10 тис. квартир. Переважно будуються однокімнатні – до 32 %, двокімнатні – до 26,7 % та трикімнатні квартири до 30,8 %.

Останніми роками приділяється увага підвищенню комфортності та енергозбереженню житла. При влаштуванні зовнішніх стін перевага віддається цеглі та іншим енергозберігаючим конструкціям та інженерним рішенням. Так, у 2010 р. введено в експлуатацію цегляних будинків загальною площею 488,6 тис. кв. м, що становить 49,7 % від загального введення житла квартирного типу. Разом з тим, ведеться будівництво із змішаних матеріалів (259,5 тис. кв. м або 26,4 %), панельних (179,0 тис. кв. м – 18,2 %) та з монолітного бетону (50,0 тис. кв. м – 5,1 %).

Введено в експлуатацію 633 садибних житлових будинків загальною площею 263,1 тис. кв. м. В середньому площа одного будинку становить 416 кв. м.

При цьому існуючий житловий фонд не може забезпечити кожну родину комфортною квартирою, а житлова забезпеченість складає 21,7 кв. м, що удвічі нижче порівняно з забезпеченістю в столицях країн Західної Європи та США.

Практично не здійснюється санація побудованих з 1958 по 1974 рік 1054 старих 9-поверхових будинків, в яких знаходиться 147 тис. квартир загальною площею 6,5 млн. кв. м. З них терміново потребують санації 587 панельних будинків на 105 тис. квартир загальною площею 4,8 млн. кв. м.

Для забезпечення населення житлом відповідно до основних напрямків житлового будівництва, визначених у розділі 2 основних положень Генерального плану м. Києва, здійснюються планувальні, організаційно-правові та технічні заходи.

6.2. Планувальні заходи

- збільшення житлового фонду з 63,6 млн. кв. м до 84,7 млн. кв. м за рахунок нового будівництва та комплексної реконструкції існуючого застарілого житла;

- розселення мешканців за принципом кожній сім'ї – окрема квартира з урахуванням розрахункової кількості 1413,1 тис. сімей відповідно до демографічної структури населення, у т.ч. орієнтовна кількість квартир для повного задоволення потреб черги квартобліку на етап 20 років становитиме 85 тис. квартир для сімей та однаків з обсягами будівництва до 6,0 млн. кв. м.

- розробка проектів детальних планів для територій, що відповідають критеріям, які зазначено у підрозділі 5.5;

- зміна функціонального призначення частини територій сільськогосподарських підприємств, промислового та спеціального призначення під житлово-громадську забудову;

- розміщення нового житлового будівництва переважно на правобережній частині міста (70,4 %) та обмеження його обсягів на лівобережжі (29,6 %);

- підвищення середньої поверховості житлового фонду за рахунок нового будівництва до 9 поверхів, а на вільних територіях та територіях комплексної реконструкції застарілого житлового фонду – до 16-23 поверхів;

- регулювання та обмеження висотності будинків в історичних ареалах та зонах регулювання забудови відповідно до історико-архітектурного опорного плану та планів зонування;

- регулювання вибуття житлового фонду за рахунок відселення 104 ветхих та аварійних будинків загальною площею 0,1 млн. кв. м, знесення застарілої індустріальної панельної 5-ти поверхової забудови (0,8 млн. кв. м), переведення до нежитлового фонду квартир на перших поверхах існуючих житлових будинків.

- обмежене будівництво садибної малоповерхової забудови (4 %), тільки в районах існуючої садибної житлової забудови, у зв'язку з відсутністю для цієї мети вільних територіальних ресурсів;

- доущільнення великорозмірних присадибних ділянок на територіях існуючої садибної житлової забудови;

- здійснення інженерно-технічних заходів інженерного захисту територій, що підтоплюються і затоплюються в районах існуючої садибної та садово-дачної забудови;

- приведення існуючої вуличної мережі та інженерного обладнання існуючої та нової садибної забудови до нормативних вимог;

- реконструкція, ремонт та санація 9-12-16 поверхових панельних житлових будинків із застосуванням енергозберігаючих технологій;

- пріоритетне використання земельних ресурсів м. Києва для реалізації державної політики щодо забезпечення доступним житлом киян, які потребують поліпшення житлових умов;

- завчасне будівництво об'єктів соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури на територіях нових мікрорайонів та житлових масивів;

- поступова ліквідація дефіциту соціального та доступного житла для громадян, які потребують поліпшення житлових умов шляхом збільшення обсягу його щорічного введення в експлуатацію;

- підготовка для формування у довгостроковій перспективі району комплексної забудови «Осокорки Південні» для реалізації програм будівництва доступного житла, а також житла для соціальних потреб;

- можливість зміни у віддаленій перспективі функціонального призначення території садово-дачних товариств, що прилягають до лінії залізниці та перспективної автомагістралі на лівобережжі як зони житлової та громадської забудови;

- досягнення середньої житлової забезпеченості не менше 27 кв. м/1 особу.

Обсяги і структура існуючого та прогнозованого житлового фонду за видами забудови та розселення населення наведені в таблицях 6.1, 6.2.

Таблиця 6.1

Динаміка житлового фонду міста Києва

Види житлового фонду	Одиниця виміру	Існуючий житловий фонд	На етап 20 років		
			Обсяги житлового будівництва	Обсяги вибуття житлового фонду	Житловий фонд міста на етап 20 років
1	2	3	4	5	6
Багатоквартирний житловий фонд, в т.ч. гуртожитки*	тис. м ² заг. площі тис. квартир	60551,2 1062,6	20895,4 313,4	864,5 15,9	80582,0 1360,1
Одноквартирний житловий фонд садибного типу	тис. м ² заг. площі тис. квартир	3061,9 24,8	958,6 0,9	48,0 0,4	3972,5 25,3
Блокована	тис. м ² заг. площі тис. буд.	5,9 0,05	146 0,95	-	152 1
Всього	тис. м ² заг. площі тис. квартир	63619,0 1087,5	22000 315,2	912,5 16,3	84706,5 1386,4

* Планується реконструкція гуртожитків загальною площею 240 тис. кв. м.

Таблиця 6.2

Розселення населення в існуючому та перспективному житловому фонді на етап 20 років

Тип забудови	Існуючий стан (тис. осіб)	В існуючому, що залишається на етап 20 років (тис. осіб)	В новому житловому фонді (тис. осіб)	Всього на етап 20 років (тис. осіб)
1	2	3	4	5
Багатоквартирний	2601,2	2194,63*	733,17	2927,8
Одноквартирна садибна	104,95	102,75	8,15	110,9
Блокована	0,25	0,25	4,85	5,1
Гуртожитки	121,0	103,5	-	103,5
Всього	2846,7	2401,13	746,17	3147,3

* в існуючому житловому фонді, що залишається на перспективу прогнозується зростання житлової забезпеченості населення до 27 кв. м /1 особу.

6.3. Організаційно-правові та технічні заходи

Для вирішення житлової проблеми на довгостроковий період та забезпечення населення доступним, якісним і комфортним житлом передбачається:

- поліпшення інвестиційного клімату та конкуренції в будівельній галузі, стимулювання будівництва житла економ-класу, доступного житла;
- розроблення і впровадження ефективного механізму фінансування (кредитування) житлового будівництва;

- створення правових, економічних, організаційних умов для збільшення житлового будівництва, реконструкції, ремонту та комплексної реконструкції кварталів застарілого житлового фонду, його ефективної експлуатації;
- забезпечення комплексної забудови мікрорайонів нової забудови (з пропорційним будівництвом житла, інженерної інфраструктури, об'єктів соціальної сфери);
- впровадження прогресивних енергозберігаючих архітектурно-планувальних, конструктивних та інженерних рішень у проектування жилих будинків з метою підвищення їх експлуатаційних якостей, з використанням енерго- і ресурсозберігаючих технологій, зменшення вартості будівництва;
- створення нових типів житлових будинків з гнучкою конструктивною схемою, з урахуванням потреб різних демографічних груп і різних за складом сімей, у т.ч. складних родин, використання перших поверхів для маломобільних груп населення та осіб із спеціальними потребами;
- формування за рахунок новозбудованих або модернізованих будинків комунального фонду соціального житла та доступного житла, що безоплатно або на пільгових умовах надаватиметься в оренду малозабезпеченим громадянам та тим, що потребують допомоги;
- поліпшення системи надання, оплати комунальних послуг та удосконалення системи експлуатації житлового фонду.

6.4. Розміщення житлового будівництва

Аналіз територіальних ресурсів в м. Києві підтверджує можливість розміщення та будівництва житла на сільбищних територіях міста на етап 20 років обсягом 22,0 млн. кв. м.

Основні території для житлового будівництва:

- вільні від забудови території та ділянки в районах житлового масиву Осокорки-Північні, Осокорки-Центральні, в районі житлового масиву Теремки-3, та інших загальною місткістю 3,5 млн. кв. м;
- на територіях сільськогосподарських підприємств в районах житлового масиву обмеженого просп. Правди, вул. М.Гречка та інших загальною місткістю близько 4,0 млн. кв. м;
- території існуючого застарілого житлового фонду для комплексної реконструкції в районах вул. М.Гречка, вул. Щербакова, квартал в межах вул. І.Лепсе, просп. Комарова, вул. М.Василенко, кварталу в межах просп. Відрадный, вул. М.Донця, вул. Героїв Севастополя та інших із загальним обсягом будівництва житла 2,1 млн. кв. м;
- території промислового та комунально-складського призначення, які змінюють функціональне призначення, загальним обсягом 7,2 млн. кв. м
- ділянки спеціального призначення, які змінюють функціональне призначення, в районах вул. Трутенка, інноваційний парк «Біонік Хілл» біля селища Коцюбинське та інші із загальним обсягом будівництва житла 3,6 млн. кв. м;
- реконструкції садибної забудови під багатоквартирну забудову – 0,5 млн. кв. м.
- території існуючої садибної забудови в районах Чапаєвки, Жулян, Биківні, біля с. Троєщина, по вул. Богатирській, вул. Лисогірській із загальним обсягом житла 1,1 млн. кв. м.

Розміщення територій для житлового будівництва відображено на схемі. Обсяги нового житлового будівництва по планувальних зонах наведені у таблицях 6.3 та 6.4.

Таблиця 6.3

Обсяги нового житлового будівництва у розрізі планувальних зон на етап 20 років

Планувальні зони	Багатоквартирна житлова забудова												Садибна та блокована житлова забудова		Разом	
	Будівництво на вільних від забудови територіях та ділянках		комплексна реконструкція та санація кварталів застарілого житлового фонду		на територіях промислового та комунально-складського призначення		на територіях сільсько-господарських підприємств		на територіях спеціального призначення		реконструкція садибної житлової забудови					
	га	тис. кв. м	га	тис. кв. м	га	тис. кв. м	га	тис. кв. м	га	тис. кв. м	га	тис. кв. м	га	тис. кв. м	га	тис. кв. м
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Центральна	4,4	55	10,5	185,4	84,8	1103,23			32,5	536,3					132,2	1880,0
Південна	128,9	956,4	108,6	369,2	105,2	1071,9	74,8	636,8	59,6	729,6			32,8	101	509,9	3864,9
Західна	3,8	90	193,2	825,3	102,07	1272,6	26,2	280,5	142,4	1199,1					467,67	3667,5
Північна	1,7	40	24,6	306,6	99,1	1106,3	251,9	2701,8					65	208	442,3	4362,7
Північна лівобережна	14,5	159,5	38,7	317,7	79,2	795,6			16,8	174,6	2,4	26,4	331,5	795,6	483,1	2269,4
Східна	252,3	2181,1	7,7	85,6	31,9	320,5	66,2	400,5	133,1	952	35,8	455,8			527	4395,5
Долина Дніпра	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Правобережжя	138,8	1141,4	336,9	1686,5	391,17	4554,03	352,9	3619,1	234,5	2465,0			97,8	309	1552,1	13775,0
Лівобережжя	266,8	2340,6	46,4	403,3	111,1	1116,1	66,2	400,5	149,9	1126,6	38,2	482,2	331,5	795,6	1010,1	6664,9
Всього по м. Києву	405,6	3482	383,3	2089,8	502,27*	5670/7230,2**	419,1	4019,6	384,4	3591,6	38,2	482,2	429,3	1104,6	2562,2	22000**

*Площа реструктуризації території промислово-комунальних підприємств для житлово-громадського будівництва може бути збільшена за рахунок територій збиткових та екофобних підприємств з подальшим уточненням параметрів нового будівництва при розробці детальних планів територій.

**В т.ч. 1560 тис.кв.м житлового фонду за рахунок будівництва на території деградованих земель збиткових, екофобних підприємств з уточненням їх використання при розробленні детальних планів територій з урахуванням громадських інтересів.

Таблиця 6.4

Будівельна ємність території для нового житлового будівництва та комплексної реконструкції кварталів застарілої забудови на віддалену перспективу

№ ділянки	Місце розміщення	Вид житлової забудови	Розрахунковий обсяг житлового фонду (тис. кв. м)
1	2	3	4
ЦЕНТРАЛЬНА ПЛАНУВАЛЬНА ЗОНА			
1	вул. Зоологічна	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	118,3
2	вул. Дегтярівська, Коперника, Бердичівська, Шолуденка, Кравченко	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	96,3
3	Вознесенський узвіз, (вул. Смірнова-Ласточкина)	нова багатоквартирна (середньо- та малоповерхова)	49,5
4	вул. Дегтярівська	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	79,8
5	вул. Макарівська, Врубелівський узвіз	нова багатоквартирна (середньо- та м2апоповерхова)	55,0
6	вул. Горького, Димітрова, Короленківська	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	77,0
7	вул. Цитадельна (взуттєва фабрика)	нова багатоквартирна (середньо- та малоповерхова)	79,8
8	пров. Новопечерський	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	82,5
9	вул. Червоноармійська та вул. І.Кудрі, П. Лумумби	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	297,0
10	вул. Підвисоцького, Кіквідзе (будується)	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	418,0
11	вул. Дорогожицька, Мельникова, Якіра, Сім'ї Хохлових	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	250,3
12	вул. Нижньоюрківська	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	91,13
Р 1	б-р Дружби Народів, бульвар Марії Приймаченко (бульв. Ліхачова)	комплексна реконструкція під багатоквартирну (багатоповерхову) забудову	77,7
Р 2	вул. Якіра і сім'ї Хохлових	комплексна реконструкція під багатоквартирну (багатоповерхову) забудову	107,7
РАЗОМ по планувальній зоні			1880,0
ПІВДЕННА ПЛАНУВАЛЬНА ЗОНА			
13.1	вул. Червонопрапорна (промзона «Корчувате»)	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	265,1
13.2	вул. Лисогірська	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	107,8
13.3	вул. Лисогірська	садибна	12,6
14	вул. Новопирогівська (промзона «Пирогово»)	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	320,9
15.1	вул. Ягідна	нова багатоквартирна (малоповерхова)	187,3
15.2	вул. Ягідна	нова багатоквартирна (малоповерхова)	134,5
16	просп. Науки, вул. Моторна	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	149,4
17	просп. Повітрофлотський, вул. Антонова	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	140,5
18	просп. Повітрофлотський, вул. Курська	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	68,1
19.1	вул. Народного Ополчення	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	118,6
19.2	вул. Кадетський Гай	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	118,6
20	вул. Трутенко	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	110,1
21	вул. Трутенко, Ломоносова	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	402,4
22	просп. Академіка Глушкова, 6	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	345,3
23	Теремки 3 *	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	611,1
24	вул. Метрологічна	нова багатоквартирна (середньоповерхова)	315,0
25.1, 25.2	с. Чапаєвка, вул. Любомирська та пров. Залужний	садибна	88,4
Р 3	Квартал в межах вул. Волгоградської, Неходи Івана	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	56,7

№ ділянки	Місце розміщення	Вид житлової забудови	Розрахунковий обсяг житлового фонду (тис. кв. м)
1	2	3	4
Р 4	Квартал в межах вул. Урицького, Островського	комплексна реконструкція під багатоквартирну (багатоповерхову) забудову	13,6
Р 5	Квартал в межах вул. Фучіка, Уманської, Курської, П. Ніщинського	комплексна реконструкція під багатоквартирну (багатоповерхову) забудову	176,3
Р 6	Квартал в межах вул. Смілянської, Ушинського, Чоколівського бульвару, Повітрофлотського проспекту	комплексна реконструкція під багатоквартирну (багатоповерхову) забудову	804,7
Р 7	Просп. 40-річчя Жовтня (біля Експоцентру України)	комплексна реконструкція під багатоквартирну (багатоповерхову) забудову	29,2
Р 8	вул. Метрологічна	комплексна реконструкція під багатоквартирну (багатоповерхову) забудову	88,7
РАЗОМ по планувальній зоні			4664,9
ЗАХІДНА ПЛАНУВАЛЬНА ЗОНА			
26	просп. Відрадний, вул. Суздальська	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	198,0
27	вул. Качалова	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	451,0
28	вул. Жмеринська	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	123,7
29	вул. Відпочинку	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	412,5
30	вул. Обухівська (біля Святошинських озер)	нова багатоквартирна (середньо- та малоповерхова)	101,8
31	Житлова забудова у складі інноваційного парку “Біонік Хілл” в районі вул. Пономарьова	нова багатоквартирна (середньоповерхова)	335,6
32	вул. Щербакова, вул. Академіка Туполєва	нова багатоквартирна (середньоповерхова)	280,5
33	вул. Святошинська, вул. Жмеринська	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	145,8
34	вул. Героїв Космосу	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	323,5
35	в межах пр. Перемоги, вул. Чистяківської, залізничних колій	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	145,8
36	в межах пр. Перемоги, вул. Дружківської	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	234
Р 10	Квартал в межах бульв. І. Лепсе, просп. Комарова, вул. Миколи Василенко	комплексна реконструкція під багатоквартирну (багатоповерхову) забудову	946,0
Р 11	Квартал в межах просп. космонавта Комарова, вул. М.Василенко, бульв. Лепсе, вул. Гарматної	комплексна реконструкція під багатоквартирну (багатоповерхову) забудову	350,7
Р 12	Квартал в межах просп. космонавта Комарова, вул. Героїв Севастополя	комплексна реконструкція під багатоквартирну (багатоповерхову) забудову	74,1
Р 14	Квартал в межах просп. Перемоги, вул. Туполєва	комплексна реконструкція під багатоквартирну (багатоповерхову) забудову	83,1
р 17	Квартал в межах вул. Щусєва, Ризької, Олени Теліги	комплексна реконструкція під багатоквартирну (багатоповерхову) забудову	292,8
Р 9	Квартал в межах просп. Відрадний, вул. М.Донця, Героїв Севастополя, Академіка Стражеска, бульв. Лепсе	комплексна реконструкція під багатоквартирну (багатоповерхову) забудову	1028,6
	Будівництво окремих будинків на вільних територіях та ділянках	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	90
РАЗОМ по планувальній зоні			5617,5

№ ділянки	Місце розміщення	Вид житлової забудови	Розрахунковий обсяг житлового фонду (тис. кв. м)
1	2	3	4
ПІВНІЧНА ПЛАНУВАЛЬНА ЗОНА			
37	вул. Тираспільська, вул. Котовського	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	294,8
38	вул. Гречка, Північно-Сирецька	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	195,8
39	Житловий район на землях ДП НДВАК ”Пуща-Водиця”*	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	1800,0
40	вул. Замковецька	нова багатоквартирна (середньо поверхова)	158,0
41	вул. Вишгородська	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	159,5
42	в межах вул. Бережанської, Лугової, Автозаводської	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	342,1
43	в межах вул. Бережанської, Лугової, Полярної	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	385,8
44	вул. Майорова	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	149,6
45.1	вул. Кондратюка	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	69,3
45.2	вул. Кондратюка	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	253,2
46	вул. Богатирська (на північ від затоки Верблюд)	садибна	131,5
47	вул. Богатирська	частково садибна, частково багатоквартирна	76,5
Р 18	Квартал в межах вул. Маршала Гречка, Стеценка	комплексна реконструкція під багатоквартирну (багатоповерхову) забудову	306,6
	Будівництво окремих будинків на вільних територіях та ділянках	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	40
РАЗОМ по планувальній зоні			4362,7
ПІВНІЧНА ЛІВОБЕРЕЖНА ПЛАНУВАЛЬНА ЗОНА			
48	вул. Милославська	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	27,5
49	вул. Милославська	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	132,0
50	біля селища Троєщина	садибна	333,6
51	біля селища Троєщина	садибна	29,0
52	біля селища Троєщина	садибна	62,2
53	біля селища Троєщина	садибна	34,8
54	в межах вул. Комбінатної, Сагайдака	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	202,3
55	вул. Воскресенська	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	145,2
56	біля селища Биківня, вул. Радистів	нова багатоквартирна (середньоповерхова)	174,6
57	селище Биківня	садибна	336,0
58	вул. Березнева, Регенераторна	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	349,4
59	вул. Довбуша	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	103,0
60	вул. Алма-Атинська	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	22,1
Р 21	Квартал в межах вул. Воскресенської, бульв. Перова, просп. Алішера Навої	комплексна реконструкція під багатоквартирну (багатоповерхову) забудову	231,3
Р 22	Квартал в межах вул. Попудренка, Червоногвардійської, Мініна, Червоноткацької	комплексна реконструкція під багатоквартирну (багатоповерхову) забудову	236,4
РАЗОМ по планувальній зоні			2419,4

№ ділянки	Місце розміщення	Вид житлової забудови	Розрахунковий обсяг житлового фонду (тис. кв. м)
1	2	3	4
СХІДНА ПЛАНУВАЛЬНА ЗОНА			
61	4-й А мікрорайон житл. масиву "Позняки"	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	210,4
62	2-й мікрорайон житл. масиву "Позняки" Західні	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	47,0
63	Промзона "Позняки"	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	60,6
64	2-й мікрорайон житл. масиву "Позняки"	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	308,0
65	Житлова забудова в складі БДК “Київ Сіті”	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	408,8
66	вул. Бориспільська	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	259,9
67	вул. Тростянецька	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	226,2
68	вул. Бориспільська*, вул. Старобориспільська	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	544,5
69	вул. Бориспільська(Червоний хутір, рембаза не парна сторона)	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	137,6
70	вул. Бориспільська на перетині з Старобориспільською	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	43,7
71	11-й мікрорайон житл. Масиву "Осокорки-Північні"	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	67,8
72.1	5-й мікрорайон житлового масиву Осокорки -Північні *	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	352,3
72.2	3, 4-й мікрорайони житлового масиву Осокорки -Північні*	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	106,8
72.3	1, 2-й мікрорайони житлового масиву Осокорки -Центральні*	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	556,0
72.4	3,4,5,6-й мікрорайони житлового масиву Осокорки Центральні *	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	579,9
73	7,8 мікрорайони житлового масиву Осокорки Центральні *	нова багатоквартирна (багатоповерхова)	400,5
Р 23	Квартал в межах вул. Російської, Сімферопольської, Ялтинської, Новодарницької	комплексна реконструкція під багатоквартирну (багатоповерхову) забудову	85,6
РАЗОМ по планувальній зоні			4395,5
РАЗОМ ПО М. КИЄВУ			23 340/ 28 500**

Примітки: Р₁, Р₂,...Р₂₃ – зони комплексної реконструкції кварталів застарілої забудови
* – житловий район
**В т.ч. 5 160 тис.кв.м житлового фонду (з них 1560 тис.кв.м на етап 20 років) за рахунок будівництва на території деградованих земель збиткових, екофобних підприємств з уточненням їх використання при розробленні ДПТ з урахуванням громадських інтересів.

7. СИСТЕМА ГРОМАДСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

В системі громадського обслуговування основною проблемою є нерівномірність її розвитку у окремих районах та планувальних зонах міста, недостатня забезпеченість дитячими дошкільними установами, школами, об'єктами фізкультури і спорту, установами культури й дозвілля у новозбудованих масивах Лівобережжя й віддалених мікрорайонах у Святошинському, Оболонському, Солом'янському, Голосіївському районах.

Основними напрямками розвитку системи об'єктів громадського обслуговування є:

- забезпечення доступності якісної, конкурентоспроможної освіти для громадян м. Києва відповідно до вимог інноваційного, сталого, демократичного розвитку суспільства, економіки, науки, культури;
- створення умов для всебічного розвитку людини відповідно до її індивідуальних задатків, здібностей, потреб у навчанні впродовж життя відповідно до Національної стратегії освіти, схваленої Кабінетом Міністрів України 11 вересня 2012 року.
- забезпечення населення соціально гарантованим рівнем освіти та дошкільного виховання;
- поліпшення якості виховання та освіти;
- підвищення ефективності функціонування та реформування системи охорони здоров'я у місті Києві;
- забезпечення доступної кваліфікованої медичної допомоги кожному киянину, запровадження нових ефективних механізмів фінансування та управління у сфері охорони здоров'я, створення умов для формування здорового способу життя та зростання тривалості життя киян;
- розвиток установ охорони здоров'я, соціального захисту населення (будинки-інтернати для дітей, людей похилого віку й осіб з особливими потребами), забезпечення населення міста всіма видами сучасної медичної допомоги;
- збільшення ємності й кількості спортивних і фізкультурно-оздоровчих споруд;
- будівництво в кожному мікрорайоні м. Києва багатофункціональних відкритих майданчиків зі спортивними тренажерами, синтетичним покриттям для ігрових видів спорту, будівництво в кожному районі міста універсальних спортивних комплексів;
- модернізація й будівництво кінотеатрів, театрів, художніх центрів, цирку, бібліотек і інших установ культури;
- будівництво підприємств торгівлі, громадського харчування й побутового обслуговування в пішохідній доступності у житлових районах і мікрорайонах;
- розвиток інфраструктури житлово-комунального господарства, збільшення місткості готелів, парку пожежних машин, кількості громадських вбиралень, оздоровчих установ різної форми власності.

Заходи з розвитку системи громадського обслуговування

Для поліпшення громадського обслуговування в системі освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, у сфері культури та спорту, торгівлі, комунального господарства передбачаються відповідні заходи за окремими галузями.

7.1. Заклади освіти

Основні напрями, пріоритети, завдання і механізми реалізації державної політики в галузі освіти визначаються відповідно до Національної стратегії освіти, схваленої Кабінетом Міністрів України 11 вересня 2012 року.

До основних стратегічних напрямів розвитку освіти, які визначають відповідні планувальні заходи з розвитку освітянської галузі, належать:

- оновлення законодавчої бази системи освіти;
- оптимізація структури системи освіти та модернізація її змісту;
- забезпечення умов для розвитку та соціалізації дітей та молоді;
- забезпечення безперервності та доступності освіти;
- інформатизація освіти;
- забезпечення наукової та інноваційної діяльності в освіті;
- здійснення моніторингу системи освіти;
- кадрове забезпечення освіти;
- міжнародне партнерство;
- фінансування та матеріально-технічне забезпечення освіти.

Для оновлення структури освіти передбачається запровадження систем дистанційної та альтернативної освіти, розвиток мережі шкіл, культури, здоров'я та закладів позашкільної освіти, розширення мережі профільних професійно-технічних навчальних закладів з урахуванням оновлених державних класифікаторів професій, забезпечення доступності закладів освіти,

Проектування об'єктів освіти з урахуванням впровадження моделей інтеграції в суспільство дітей і молоді з інвалідністю.

Дошкільні заклади освіти.

З урахуванням нерівномірності розташування дошкільних закладів, недостатньої місткості мережі, відставання їх будівництва у нових житлових масивах, а також негативної практики виведення деяких закладів із сфери діяльності у районах існуючої забудови, складності повернення зданих в оренду для іншого функціонального використання будівель дитячих закладів передбачається:

- забезпечення місцями: 1 дитина – 1 місце у ДНЗ;
- стовідсоткове охоплення дошкільною освітою дітей п'ятирічного віку;
- створення розвивально-ігрового та оздоровчо-спортивного середовища, спортивно-ігрових майданчиків, зелених зон у кожному ДНЗ;
- збільшення мережі дитячих дошкільних закладів усіх форм власності до загальної місткості не менш 107,0 тис. місць за рахунок будівництва об'єктів у нових мікрорайонах, реконструкції, розширення, прибудов або будівництва нових закладів на місці ветхих та аварійних будівель, повернення будівель, які були надані в оренду для іншого функціонального використання;
- пріоритетне та випереджаюче будівництво дитячих дошкільних закладів відповідно до містобудівної та проектної документації;
- розташування дитячих дошкільних закладів, дитячих садків з початковими школами на територіях житлових мікрорайонів у пішохідній доступності;
- розширення будівель закладів в районах існуючої забудови, зокрема (ДНЗ №№ 700, 701, 703), будівництво дошкільних закладів в районах Політехнічного інституту,

Лук'янівки, Татарки, реконструкція закладу № 50 по вул. Ушакова, 12-А, ремонт закладу № 297, по вул. Жолудєва, 3-Г та інших;

- заборона відведення земельних ділянок існуючих дитячих закладів та ділянок, передбачених для цієї мети містобудівною документацією, для іншого цільового призначення;
- проектування нових закладів з наповнюваністю груп у дошкільних закладах до 20 дітей з басейнами та спортивними залами;
- створення соціальних дитячих закладів з функціями притулку.

Загальноосвітні навчальні заклади та позашкільні заклади.

З урахуванням підвищення народжуваності в м. Києві протягом останніх 10 років, подальшого зростання кількості дітей шкільного віку, розвитку музичних, художніх та інших спеціалізованих позашкільних закладів та відповідно до концепції реформування системи освіти передбачається:

- забезпечення 100 % дітей до 15 років і 80 % до 18 років загальноосвітніми шкільними установами;
- розвиток мережі шкільних закладів комунальної та приватної форм власності, включаючи загальноосвітні школи, гімназії, ліцеї до 358,8 тис. місць за рахунок будівництва шкіл у нових мікрорайонах, реконструкції, розширення шкільних будівель в районах існуючої забудови;
- розвиток мережі позашкільних установ становитиме до 27,4 % від загальної кількості місць у шкільних закладах;
- доведення наповнюваності класів у школах до 24 школярів;
- підключення всіх шкіл до швидкісного Інтернету, впровадження тепло- та енергозберігаючих технологій, якісне харчування, оздоровлення учнів.

Професійно-технічна освіта.

Для створення робітничих професій, впровадження ефективних механізмів узгодження діяльності з підготовки кадрів та перспективних потреб ринку праці передбачається стабілізація мережі професійно-технічних установ та доведення перспективної кількості учнів до 30 тис.

Вищі учбові заклади. Передбачається:

- укрупнення мережі вузів, у т.ч. підвищення питомої ваги недержавних вищих учбових закладів до 40-50 %;
- стабілізація чисельності студентів у вищих навчальних закладах на рівні 500-550 тис, у т.ч. приблизно 90 % – у вузах III-IV рівнів акредитації;
- розширення пропозицій професійно-освітніх послуг з впровадженням дієвих механізмів кредитування освіти, поліпшенням якості навчально-виховного процесу, зміцненням матеріально-технічної бази вищих навчальних закладів.

7.2. Заклади охорони здоров'я, соціального забезпечення, спортивні та фізкультурно-оздоровчі установи

З урахуванням пріоритетності галузі охорони здоров'я та медичних послуг запровадження у місті Києві пілотного проекту реформування системи медично-санітарної допомоги передбачається:

- визначення в ході впровадження пілотного проекту реформування системи охорони здоров'я в м. Києві потреб населення у медичній допомозі та розвитку установ медично-

санітарної допомоги відповідно до Закону України «Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві» та Методичних рекомендацій щодо розрахунку потреби населення у медичній допомозі, затверджених наказом МОЗ України від 15.07.2011 № 420;

- розмежування первинної, вторинної та третинної медичної допомоги на базі існуючих закладів охорони здоров'я з пріоритетним розвитком Центрів первинної медично-санітарної допомоги (ПМСД) на засадах сімейної медицини;
- територіальне наближення первинної допомоги до місць проживання населення з формуванням одного Центру первинної медико-санітарної допомоги на 30-100 тис. населення з урахуванням особливостей розселення у окремих районах міста;
- визначення та моніторинг розрахункової потреби населення у первинній медичній допомозі відповідним Центром первинної медичної (медико-санітарної) допомоги з урахуванням нормативів чисельності прикріпленого населення до лікаря і Центру первинної медичної (медико-санітарної) допомоги, вікових груп населення на кінець календарного року та відповідних коефіцієнтів потреби у медичній допомозі;
- створення госпітальних округів як організаційно-функціональних об'єднань закладів охорони здоров'я відповідного профілю та спеціалізації, які задовольняють потребу населення у вторинній (спеціалізованій) медичній допомозі);
- надання вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги: в стаціонарних умовах – у багатопрофільних лікарнях інтенсивного лікування, лікарнях відновного (реабілітаційного), планового лікування, хоспісах, спеціалізованих медичних центрах; в амбулаторних умовах – у консультативно-діагностичних підрозділах лікарень, та консультативно-діагностичних центрах;
- надання третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги високоспеціалізованими багатопрофільними або однопрофільними закладами охорони здоров'я;
- надання екстреної медичної допомоги шляхом створення центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф з мережею його відділень та пунктів тимчасового базування виїзних бригад швидкої медичної допомоги або станцій, підстанцій швидкої медичної допомоги в розрахунку виконання нормативу прибуття бригад швидкої медичної допомоги до пацієнта у строк не більш як 20 хв. та забезпечення їх взаємодії із закладами охорони здоров'я;
- організація паліативної допомоги пацієнтам з інкурабельними формами онкологічних захворювань, серцево-судинних захворювань, СНІДом, осіб старечого віку тощо.

Установи санаторно-курортні, відпочинку. Передбачається:

- розвиток мережі закладів відпочинку, особливо позаміського відпочинку дітей під час літніх канікул із збільшення ємності позашкільних таборів на 75,8 тис. місць, баз відпочинку та будинків відпочинку, відповідно на 41,4 та 23,6 тис. місць;
- розвиток мережі санаторно-курортних установ, закладів відпочинку і туризму здійснюється шляхом ефективного використання, модернізації існуючих закладів, будівництва нових закладів та урахування перспективних моделей організації відпочинку населення.

Фізкультурно-спортивні споруди.

Передбачається збільшення ємності та кількості масових спортивних та фізкультурно-оздоровчих споруд загальноміського та місцевого рівня майже в два рази, зокрема:

- будівництво в кожному районі міста універсальних спортивних комплексів;

- будівництво у житлових кварталах (мікрорайонах) приміщень для фізкультурно-оздоровчих занять на 148,8 тис. кв. м, спортивних залів загального користування на 172,7 тис. кв. м;
- спорудження швидкомонтуємих модульних спортивних об'єктів;
- будівництво в кожному мікрорайоні м. Києва багатофункціональних відкритих спортивних площадок, спортивних споруд з комплексом тренажерів, майданчиків для ігрових видів спорту;
- будівництво льодового стадіону в районі вул. Золотобузької;
- спорудження центру олімпійської підготовки з водних видів спорту – водноспортивного стадіону на Трухановому острові, водного стадіону в затоці Оболонь;
- будівництво Київської міської спортивної та реабілітаційно-оздоровчої бази олімпійської та параолімпійської підготовки;
- створення спортивних парків на територіях рекреаційних лісів, прилеглих до житлової забудови, на Дніпровських островах та у прибережних зонах;
- будівництво плавальних басейнів при реконструкції шкіл та дитячих дошкільних закладах та будівництві громадських розважальних комплексів;
- реконструкція міжшкільних стадіонів з встановленням футбольного поля і спортивних майданчиків з синтетичним покриттям;
- будівництво критих льодових арен (ковзанок), у т.ч. на лівобережжі по пр. Маяковського, 21, по вул. Закревського, 63, на території стадіону «Восход» Київського радіозаводу в Дарниці;
- будівництво спортивних об'єктів міського значення для підготовки спортсменів високого класу і проведення змагань національного і міжнародного рівня;
- забезпечення доступності спортивних споруд для маломобільних груп населення, будівництво по одному спеціалізованому фізкультурно-оздоровчому комплексу для осіб з особливими потребами в кожному адміністративному районі;
- проведення реконструкції та капітального ремонту, укріплення матеріальної бази існуючих спортивних споруд та приміщень.

7.3. Установи культури і мистецтва

Передбачається:

- комплексна модернізація та розвиток повноцінної інфраструктури системи установ культури для створення сприятливих умов підвищення культурного рівня населення, збільшення видів і якості послуг, зокрема розвиток об'єктів районного рівня, які здійснюють культурні, загальноосвітні та дозвільні функції для усіх категорій населення в безпосередньому наближенні до житлових кварталів у кроковій доступності;
- усунення нерівномірностей та диспропорцій в розвитку соціально-культурної інфраструктури в адміністративних районах і планувальних зонах м. Києва, забезпечення пріоритетного розвитку в нових, віддалених від центральної частини міста житлових масивах;
- розвиток мережі закладів культури та відпочинку з вводом додатково: до 21,7 тис. місць в театрах, до 33,5 тис. місць – в кінотеатрах та відеозалах, 5,6 млн. книг – масових бібліотек з обладнанням комп'ютерними технологіями та виходом до мереж інтернету, будівництво нових, реконструкція, модернізація, переобладнання існуючих кінотеатрів, клубів та будинків культури, бібліотек;

- формування зон масових урочистих та святкових заходів на майдані Незалежності, по вул. Хрещатик, на Європейській, Софіївській, Солом'янській, Контрактовій, Троїцькій площах, у парку «Троєщина», НСК «Олімпійський», території біля затоки «Оболонь», Експоцентру України по вул. Глушкова, біля музею «Пирогово», спортивного аеродрому «Чайка» та ін.;
- створення зон відпочинку та дозвілля в житлових районах;
- будівництво Музею історії міста Києва, нових музейно-виставкових приміщень, арт-центрів з сучасними технологіями, які сприятимуть створенню іміджу міста Києва як світового культурного та туристичного центру південно-східної Європи;
- будівництво нових сучасних будівель комунального театру ляльок, цирку на лівобережжі;
- забезпечення доступності закладів культури та відпочинку для маломобільних груп населення.

7.4. Підприємства торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування

З урахуванням недостатньої потужності мережі місцевого рівня для продажу товарів повсякденного попиту у окремих житлових масивах передбачається:

- розвиток сфери торгівлі з орієнтацією на вимоги споживача та європейський рівень міст-столиць;
- будівництво в пішохідній доступності об'єктів торгівлі продовольчими товарами повсякденного попиту у житлових мікрорайонах з доведенням загальної ємності мережі до 214,3 тис. м. кв. торг. площі, ринків до 158,7 тис. м. кв. торг. площі;
- будівництво торговельно-розважальних комплексів з забезпеченням родинного дозвілля;
- розміщення підприємств широкого спектру послуг у пішохідній досяжності, зокрема парикмахерських послуг, хімічної чистки одягу, ремонту взуття та одягу, електронної апаратури, побутової техніки, ательє з шиття одягу, послуг лазень, масажу, ритуальних послуг;
- розвиток загальноміської мережі об'єктів побутового обслуговування у комплексі з підприємствами торгівлі, готелями, автосервісом, громадським харчуванням;
- забезпечення доступності підприємств торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування для маломобільних груп населення;
- розвиток мережових структур об'єктів побутового обслуговування та сервісу з ремонту побутової техніки.

7.5. Підприємства комунального обслуговування

Передбачається:

- подальший розвиток інфраструктури житлово-комунального господарства міста, пожежних депо з доведенням кількості пожежних машин до 198 од., що дозволить забезпечити нормативного рівня потужності мережі і транспортної доступності до 20 хв.;
- розвиток мережі готелів;
- реконструкція та будівництво об'єктів ритуальних послуг;
- будівництво ветеринарних клінік з розміщенням одного об'єкту на адміністративний район;
- будівництво притулків для безпритульних тварин у приміській зоні.

Таблиця 7.1

Розрахунок установ та підприємств обслуговування

№ п/п	Найменування установ і підприємств обслуговування	Одиниця виміру	Існуючий фонд	Розрахункова потреба для населення на етап 20 років
1	2	3	4	5
1. Установи народної освіти				
1.1	Дитячі дошкільні установи (місцева мережа), всього	місць	87900	107000
1.2	Загальноосвітні школи (місцева мережа), всього	місць	308300	358800
1.3	Позашкільні установи, всього, у тому числі:	% від загальної кількості школярів IV-VIII кл.	19100	27400
1.3.1	- палац школярів	---//---	1200	5900
1.3.2	- дитячо-юнацька спортивна школа	---//---	25300	4100,0
1.3.3	- дитячі школи мистецтв (музичні, художні, хореографічні)	---//---	19700	4800
1.3.4	- інші (станції юних натуралістів, туристів та ін.)	---//---	12500	12600
1.4	Професійно-технічні і середні спеціальні навчальні заклади	учнів	18319	*
2. Установи охорони здоров'я, соціального забезпечення, спортивні і фізкультурно-оздоровчі установи				
2.1	Будинки-інтернати для людей похилого віку, ветеранів війни і праці (з 60 років)	місць	1287	12911
2.2	Будинки-інтернати для дорослих інвалідів з фізичними порушеннями (з 18 років)	місць	1360	3433
2.3	Сімейні дитячі будинки (від 4 до 17 років)	місць	83	270
2.4	Психоневрологічні інтернати (з 18 років)	місць	1762	2320
2.5	Лікарні(міська мережа)**	ліжок	29700 / 19000	52100 / 44500
2.6	Поліклініки, всього**	відв. за зміну	86600 / 58500	83300 / 75500
2.7	Аптеки	об'єкт	625	357

№ п/п	Найменування установ і підприємств обслуговування	Одиниця виміру	Існуючий фонд	Розрахункова потреба для населення на етап 20 років
1	2	3	4	5
2.8	Санітарно-епідеміологічні установи(міська мережа)	об'єкт	15,0	***
2.9	Станції (підстанції) швидкої медичної допомоги	автомоб.	210	368
2.10	Молочні кухні (місцева мережа)	порція за добу на 1 дитину до року	71000	140000
2.11	Роздавальні пункти молочних кухонь(місцева мережа)	кв. м заг. площі на 1 дитину до року	5700	10500
2.12	Установи санітарно-курортні, відпочинку, у тому числі:			
2.12.1	- санаторії	місць	5500	6800
2.12.2	- бази відпочинку, та інші заклади відпочинку	місць	2700	44100
2.12.3	- будинки відпочинку (пансіонати) для сімей з дітьми	місць	1600	25200
2.12.4	- оздоровчі табори старшокласників	місць	1300	44100
2.12.5	- позашкільні табори	місць	2900	78700
2.13	Фізкультурно-спортивні споруди, у тому числі:			
2.13.1	- приміщення для фізкультурно-оздоровчих занять у житловому кварталі(мікрорайоні) - місцева мережа	кв. м. загальної площі	71500	220300
2.13.2	- спортивні зали загального користування	кв. м. площі підлоги	135700	308400
2.13.3	- відкриті площинні споруди у житловому кварталі (мікрорайоні) – місцева мережа	га	19,1	31,5
2.13.4	- басейни криті та відкриті загального користування, всього	кв. м. площі дзеркала води	15200	151100

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

№ п/п	Найменування установ і підприємств обслуговування	Одиниця виміру	Існуючий фонд	Розрахункова потреба для населення на етап 20 років
1	2	3	4	5
3. Установи культури і мистецтва, культові споруди				
3.1	Приміщення для культмасової роботи з населенням за місцем проживання	місць відвід.	43700	188800
3.2	Театри	місць	7700	29400
3.3	Кінотеатри та відеозали (міська мережа)	місць	21700	55200
3.4	Цирки (міська мережа)	місць	1000	14700
3.5	Масові бібліотеки, всього	тис. од. збереж.	11000	16600
3.6	Клубні установи та центри дозвілля, всього	місць відвідування	39900	128800
3.7	Культові споруди	об'єкт	87,0	****
4. Підприємства торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування				
4.1	Підприємства торгівлі, всього :	кв. торг. площі	1166100	912 800
4.2	Підприємства продовольчої торгівлі, всього	---//---	502400	317 500
4.3	Підприємства непродовольчої торгівлі, всього	---//---	663700	595 300
4.4	Ринкові комплекси	м. кв. торг. площі	651600	158700
4.5	Підприємства громадського харчування, всього	місць	134100	158700
4.6	Магазини кулінарії (міська мережа)	м. кв. торг. площі	н.д.	22100
4.7	Підприємства побутового обслуговування, всього	роб. місць	24800	28300
4.8	Підприємства комунального обслуговування, у тому числі:			
4.8.1	- пральні самообслуговування (місцева мережа)	т. білизни за зміну	3700	31500
4.8.2	- фабрики-пральні	---//---	17500	346200
4.8.3	- хімчистка самообслуговування	кг речей за зміну	1000	15900
4.8.4	- фабрики-хімчистки	кг речей за зміну	2900	27200
4.8.5	- бані й душові	помивочних місць	1500	18400

№ п/п	Найменування установ і підприємств обслуговування	Одиниця виміру	Існуючий фонд	Розрахункова потреба для населення на етап 20 років
1	2	3	4	5
5. Організації і установи управління, проектні, кредитно-фінансові установи та підприємства зв'язку				
5.1	Відділення зв'язку, всього:	об'єкт	270	589
5.2	Відділення банків	операц. каса на 10 тис.осіб.	Н.д.	370
5.3	Відділення і філіали ощадного банку	операц.місце	Н.д.	3700
5.4	Районні (міські) народні суди (міська мережа)	роб. місце	Н.д.	120
5.5	Обласні суди	роб. місце	Н.д.	30
5.6	Юридичні консультації(міська мережа)	роб. місце	2100	400
5.7	Нотаріальна контора	роб. місць	920	132
6. Установи житлово-комунального господарства				
6.1	Житлово-експлуатаційні організації	об'єкт	129	157
6.2	ЖЕО (житлового району)	---//---	-	39
6.3	Пункт прийому вторинної сировини від населення (місцева мережа)	---//---	110	184
6.4	Пожежні депо (міська мережа), всього: у т.ч.:	Пожежна автомашина	180	198
6.4.1	- АГДЗС (автомобіль газозахисної служби)	спеціалізована пожежна автомашина	14	20
6.4.2	- АЗО (автомобіль зв'язку і освітлення)	спеціалізована пожежна автомашина	15	20
6.5	Готелі	місць	18600	17700
6.6	Громадські вбиральні, всього:	прилад	1900,0	4000,0
6.7	Бюро похоронного обслуговування	Об'єкт	-	63
6.8	Будинок траурних обрядів (міська мережа)	---//---	-	63
6.9	Кладовища та крематорії*****	га	533,2	220,1

* –Розрахунок потреби учнів визначається за проектом розвитку професійно-технічних закладів;
** – Розрахунок потреби населення у медичній допомозі згідно Методичних рекомендацій затверджених наказом МОЗ України від 15.07.2011 №420 буде проведено після ретельного аналізу медико-демографічної ситуації, показників діяльності закладів охорони здоров'я, радіусу обслуговування та ін. В чисельнику загальний обсяг, в знаменнику підпорядковані ГУОЗ м. Києва;
*** – Розрахунок потреби об'єктів визначається за завданням на проектування відповідно до реформи медичної галузі;
**** – Розрахунок потреби об'єктів визначається за завданням на проектування;
***** – Розрахунок виконано и відповідно до ДСанПіН 2.2.2.028-99 «Гігієнічні вимоги щодо облаштування і утримання кладовищ тв. Населених пунктах України». Додаткова потреба в територіях становить 211,5 га (220,1 га - 8,6 га (вільні території)).

8. ОХОРОНА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

8.1. Існуючий стан та основні напрями збереження нерухомої культурної спадщини

Відповідно до стратегічного бачення м. Києва як унікального столичного міста, що зберігає та розвиває свою самобутність, рішеннями Генерального плану передбачається збереження і розвиток історико-культурного та туристичного потенціалу міста як пріоритетної мети реалізації Генплану.

Київ відкриває Список історичних населених місць України, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.07.2001 р. № 878. Нерухома культурна спадщина Києва охоплює найширший хронологічний, типологічний видовий діапазон пам'яток.

8.1.1. Загальна характеристика культурної спадщини м. Києва

Культурна спадщина що перебуває на державному обліку.

Станом на 01.08.2014 р. в м. Києві зареєстровано 3586 нерухомих об'єктів культурної спадщини. З них: національного значення 349 об'єктів; місцевого значення - 1908 об'єктів; щойновиявлених - 1231 нерухомих об'єктів культурної спадщини, а також 98 пропонується до включення до Державного реєстру нерухомих пам'яток.

До Державного реєстру нерухомих пам'яток України Наказами Міністерства культури України включено 982 пам'ятки: (165 національного значення; 817 місцевого значення). З них за видами: 558 пам'яток архітектури (2 національного значення, 556 місцевого значення); 9 пам'яток містобудування (6 національного значення, 3 місцевого значення); 343 пам'ятки історії (123 національного значення, 220 місцевого значення); 26 пам'яток археології (24 національного значення, 2 місцевого значення); 38 пам'яток монументального мистецтва (9 національного значення, 29 місцевого значення); 6 пам'яток науки і техніки (1 національного значення, 5 місцевого значення); 1 ландшафтна пам'ятка місцевого значення та 1 пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення.

Два комплекси пам'яток – собор Святої Софії з прилеглими монастирськими будівлями та ансамбль Києво-Печерської лаври – включені Комітетом всесвітньої спадщини ЮНЕСКО до Списку всесвітньої культурної спадщини.

На базі комплексів пам'яток культурної спадщини створено 6 заповідників (Національний заповідник «Софія Київська», Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, Державний історико-культурний заповідник «Стародавній Київ», Державний історико-меморіальний заповідник «Лук'янівське кладовище», Національний заповідник «Бабин Яр», Національний історико-меморіальний заповідник «Биківнянські могили»), а також два історико-архітектурні музеї (Національний музей «Київська фортеця», Національний музей народної архітектури та побуту України).

Стан збереженості культурної спадщини.

Більшість пам'яток національного значення та пам'яток місцевого значення, які перебувають у складі заповідників та музеїв, мають добрий та задовільний технічний стан. Проте близько половини пам'яток місцевого значення та щойно виявлених об'єктів культурної спадщини перебувають у незадовільному технічному стані, а близько 5 % – в аварійному.

Форми власності на пам'ятки культурної спадщини.

Пам'ятки культурної спадщини м. Києва перебувають у всіх формах власності, передбачених чинним законодавством: державній, комунальній, приватній. Найбільш проблемними є пам'ятки приватної форми власності, які не використовуються і не утримуються в належному технічному стані. Другою проблемною групою є будівлі-пам'ятки, у яких окремі приміщення чи групи приміщень перебувають у власності різних власників, що не дає змоги скоординовано проводити профілактичні, консерваційні та ремонтно-реставраційні роботи на пам'ятках, а також розповсюдження, але заборонена законодавством суборенда комерційними структурами пам'яток.

8.1.2. Проблеми державної охорони та збереження культурної спадщини м. Києва

Найбільш гостро стоїть проблема збереження традиційного характеру історичного середовища в історичних ареалах м. Києва, вирішення якої залежить від комплексного підходу до збереження спадщини міста на рівні:

- ансамблів вулиць і площ;
- фронтів історичної забудови,
- панорамних видів міста;
- внутрішніх міських панорам;
- містобудівних комплексів історичної квартальної забудови;
- унікального ландшафтного середовища міста.

Історичне середовище визначають не лише пам'ятки архітектури та пам'яткові ансамблі й заповідники, але й історична «тканина» міста, сформована значними будівлями, що формують фронти вулиць і площ. Вибіркова охорона дискретно розташованих в міському просторі пам'яток призводить до «шматковості» історичного середовища і, як наслідок, – до еkleктичної суміші історичних будівель і нових об'єктів, несумірних до середовищного масштабу.

Недотримання в процесі архітектурно-містобудівної діяльності регламентів, встановлених в зонах охорони, призводить до спотворення історичного масштабу міста об'єктами сучасної забудови, зведеними з істотними перевищеннями висотних обмежень та просторових параметрів, до зміщення акцентів в історичному середовищі, знецінення унікальної ландшафтно-просторової композиції міста, нівелювання пам'яток архітектури та значних будівель в міському просторі. Це є основною причиною втрати Києвом своєї середовищної самобутності.

Аналогічні процеси відбуваються і на макрорівні міського простору, наслідком чого є спотворені міські панорами природного та культурного ландшафту, унікальна цінність яких знівельована агресивними формами нових висотних будівель.

Параметри, що обмежують архітектурно-містобудівну діяльність в історичних ареалах міста, визначаються в регламентах зон охорони (охоронних зонах пам'яток культурної спадщини, зонах регулювання забудови, зонах археологічного культурного шару). На жаль, здебільшого вони не дотримуються, оскільки легітимізація винятків з правил шляхом розроблення історико-містобудівних обґрунтувань (ІМО) при зведенні нових висотних будівель, поступово перейшла до розряду правил.

Проблеми нормативно-правового характеру

Практика свідчить, що сучасне законодавство не вповні забезпечує дієвий захист пам'яток і об'єктів культурної спадщини. Зокрема, не визначено методик визначення територій пам'яток культурної спадщини; ця діяльність не унормована щодо складу і змісту документації, а відтак ця робота є окремою науково-дослідною розробкою, яка вимагає окремого фінансування і терміну, а отже не дозволяє коректно визначити межі земель історико-культурного призначення.

Не визначено охоронного статусу значних будівель; їх фіксація на історико-архітектурному опорному плані не тягне за собою набуття цією категорією архітектурної спадщини прав і гарантій на збереження, відтак вона є найбільш уразливою категорією.

Це саме стосується рядової історичної забудови.

Обмеження складу земель історико-культурного призначення територіями пам'ятками культурної спадщини і територіями заповідників, в яких згідно законодавства повинні домінувати роботи з реставрації та реабілітації, фактично виводить зі складу земель історико-культурного призначення частину території міста зі збереженою історичною забудовою, що формує основну тканину міста і позбавляє можливості здійснювати пам'яткоохоронні заходи на середовищному рівні. На практиці це призводить до широкомасштабних реконструкцій історичної забудови, що нівелює самотність цілих районів міста.

Необхідно розробити нормативну базу, яка би забезпечувала не лише пасивну охорону середовища, але й його активне збереження.

8.1.3. Основні напрямки забезпечення збереження та охорони культурної спадщини

Відповідно до стратегічного бачення м. Києва як унікального міста, що зберігає та розвиває свою самотність, для збереження історико-культурної спадщини, ландшафту, традиційного характеру середовища міста, відповідно до законодавства здійснюються системні заходи по збереженню й виявленню унікальних історичних якостей традиційного середовища міста в цілому. Це досягається системними діями в наступних напрямках:

- збереження історичного ландшафту м. Києва шляхом визначення суворих обмежень/заборони будівельної діяльності в зонах охоронюваного природного ландшафту;
- збереження нерухомої культурної спадщини м. Києва шляхом обстеження міста і взяття на державний облік пам'яток архітектури з наступним визначенням їх

територій і фіксації їх у земельному кадастрі як земель історико-культурного призначення;

- збереження традиційного характеру середовища м. Києва шляхом визначення охоронних зон пам'яток архітектури з суворим регламентом заборони в них будівельної діяльності, а також зон регулювання забудови з регламентом, що забезпечує пріоритет культурної спадщини в історичному довіллі;
- проведення реставрації й реабілітації пам'яток архітектури, реставрації фасадів значних будівель; реконструкції дисгармонійних об'єктів;
- розроблення зонінгу м. Києва з визначенням регламенту архітектурно-містобудівної діяльності щодо кожної ділянки забудови для територій, що зберегли традиційний характер середовища; в історичному центрі міста цей регламент повинні доповнювати більш стислі обмеження, що мають встановлюватися за окремою методикою;
- встановлення спеціального індивідуального регламенту обмеження висоти для будівництва в буферних зонах об'єктів ЮНЕСКО;
- завчасне інформування ЮНЕСКО про заплановані архітектурні перетворення в затвердженій ЮНЕСКО буферній зоні собору Святої Софії з прилеглими монастирськими будівлями та буферній зоні ансамблю Києво-Печерської Лаври;
- заборона будівництва багатоповерхових будівель на територіях заповідників, буферних та охоронних зон;
- заборона будівництва будівель підвищеної поверховості*) в зонах регулювання забудови відповідного режиму;
- заборона будівництва висотних будівель в історичних ареалах м. Києва;
- охорона і збереження природного оточення пам'яток архітектури, ансамблів і заповідників у зонах охоронюваного ландшафту, збереження й відтворення цінних природних і пейзажних якостей пов'язаного з пам'ятками ландшафту, візуальна нейтралізація (реконструкція) будівель, споруд, які спотворюють цей ландшафт;
- забезпечення проведення археологічних досліджень та музеєфікації виявлених розкопками стародавніх будівель і споруд на територіях пам'яток археології та в межах охоронних зон пам'яток архітектури;
- виявлення та усунення порушень пам'яткоохоронного законодавства, спричинених неврахуванням вимог збереження історичного середовища, шляхом реконструкції (демонтажу) будівель;
- створення пішохідних туристичних зон, пішохідних вулиць та громадських просторів для сприйняття визначних пам'яток та зв'язку;
- забезпечення визначення територій пам'яток, проведення паспортизації об'єктів культурної спадщини та розроблення науково-проектної документації з визначення меж та режимів використання територій та зон охорони пам'яток з виділенням для цього відповідного фінансування на державному та місцевому рівнях.

*) **Примітка:** відповідно до ДБН В.1.1-7-2002 п. 2.18 за умовною висотою будинки класифікуються як:

1. малоповерхові – заввишки $H \leq 9$ м (заввичай до 3-х поверхів включно)
2. багатоповерхові - заввишки $9 \text{ м} < H \leq 26.5 \text{ м}$ (заввичай до 9-ти поверхів включно)
3. підвищеної поверховості $26.5 \text{ м} < H \leq 47 \text{ м}$ (заввичай до 16-ти поверхів включно)
4. висотні - $H > 47 \text{ м}$ (заввичай понад 16-ть поверхів)

8.2. Історико-архітектурний опорний план

Історико-архітектурний опорний план розроблено відповідно до ДБН Б.2.2-3: 2012 «Склад та зміст істориком-архітектурного опорного плану населеного пункту».

В історико-архітектурному опорному плані:

На структурному рівні відображено:

- культурну спадщину Києва за типами, видами та категоріями цінності, що розкриває характерні риси і цінність історичного середовища міста;
- цінне розпланування, збережене з різних історичних етапів розвитку міста: вуличну мережу та межі історичних кварталів;
- структуру ландшафту, який включає характеристику природної та історичної складової ландшафту як найбільш сталого структурного та формоутворюючого чинника, природні особливості місцевості, що визначають своєрідність розпланування та просторової побудови Києва.

На об'єктному рівні позначено:

- пам'ятки культурної спадщини та об'єкти та культурної спадщини: ландшафтні, архітектури та містобудування, археології, історії, монументального мистецтва, садово-паркового мистецтва, науки і техніки;
- щойновиявлені об'єкти культурної спадщини (в тому числі комплекси пам'яток, визначені згідно чинного законодавства);
- межі пам'яток Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (ансамблів споруд Софії Київської та Києво-Печерської Лаври) та їх охоронних (буферних) зон;
- об'єкти, виявлені в процесі коригування опорного плану і запропоновані для внесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток. Ці об'єкти зазначено в Переліку пам'яток та об'єктів культурної спадщини (додаток № 1 до історико-архітектурного опорного плану) та відображено у фотоальбомі під відповідними номерами, згідно позначень на опорному плані. Таким чином, кожна пам'ятка культурної спадщини представлена на кресленику, в списку та в ілюстративному ряді під тим самим номером;
- цінну історичну забудову (значні будівлі);
- втрачені об'єкти архітектурної спадщини, що відігравали містоформуючу роль.

Позначено межі земель історико-культурного призначення зокрема:

- межі історико-культурних заповідників національного та місцевого рівня (Національний заповідник «Софія Київська», Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, Державний історико-культурний заповідник «Стародавній Київ», Державний історико-меморіальний заповідник «Лук'янівське кладовище», Національний заповідник «Бабин Яр», Національний історико-меморіальний заповідник «Биківнянські могили»);
- архітектурні та ландшафтні комплекси, що займають значні території і охороняються відповідно до чинного пам'яткоохоронного законодавства:

- території історико-архітектурних музеїв (Національний музей «Київська фортеця», Національний музей народної архітектури та побуту України);
- території великих за площею комплексів пам'яток (парк «Феофанія», Політехнічний інститут, Кіностудія ім. О.Довженка, пам'ятка ландшафту місцевого значення «Історичний ландшафт Київських гір і долини р. Дніпра»); Національного музею народної архітектури та побуту України;
- території пам'яток містобудування: вул. Костельна, Замкова гора – Андріївський узвіз, Контрактова площа, комплекс укріплень Київської фортеці, вул. Володимирська, вул. Терещенківська, вул. Хрещатик, а також територія пам'ятки «Обсерваторна гірка»;
- території пам'яток археології;
- території найзначніших пам'яток архітектури та архітектурних комплексів (визначення територій всіх пам'яток культурної спадщини, що передбачено законодавством, буде проводитися
- охоронні зони пам'яток культурної спадщини та заповідників відповідно до затвердженої в установленому порядку науково-проектної документації (рішення виконкому Київської міської ради народних депутатів від 16.07.79 № 920, від 10.10.88 № 976, розпорядженнями Київської міськдержадміністрації від 16.05.2002 № 979 та від 25.12.2007 № 1714);
- затверджені межі історико-культурних заповідників (з урахуванням розпорядження Київської міськдержадміністрації від 17.05.02 № 979 «Про внесення змін та доповнень до рішення виконкому Київської міської Ради народних депутатів від 16.07.79 № 920 «Про уточнення меж історико-культурних заповідників і зон охорони пам'яток історії та культури у м. Києві»).

Крім того, на кресленику історико-архітектурного опорного плану відображено значні будівлі, що формують середовищний контекст пам'яток культурної спадщини.

Межі Національного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили» уточнено відповідно до проекту землеустрою для створення музейно-меморіального комплексу та меморіального парку на Броварському проспекті у Дніпровському районі м. Києва та згідно з Генеральним планом розвитку заповідника.

Межі Державного історико-меморіального заповідника «Лук'янівське кладовище» визначено у межах землевідводу, затвердженого рішенням Київради від 27.05.04 № 281/1491.

Межі Національного заповідника «Бабин Яр» визначено відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про занесення об'єктів культурної спадщини національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України» від 03.09.2009 № 928 та проекту землеустрою.

Межі пам'ятки ландшафту місцевого значення «Історичний ландшафт Київських гір і долини р. Дніпра» визначено відповідно до облікової документації (наказ Міністерства культури і туризму № 58/0/0/16-10 від 03.02.2010 р.)

Затверджені межі зон охорони пам'ятки історії національного значення – Національного академічного театру російської драми ім. Л. Українки позначено відповідно до наказу Міністерства культури і туризму від 13.12.07 р. № 1669/0/16-07.

Охоронну зону пам'ятки садово-паркового мистецтва національного значення «Феофанія» позначено відповідно до затвердженої в установленому порядку «Схеми меж охоронної зони навколо території парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення «Феофанія» (скоригованої) та поверховості її забудови» (2007 р.).

Територію та охоронну зону пам'ятки архітектури національного значення «Андріївська церква» позначено відповідно до науково-проектної документації з визначення меж і режимів використання території та зон охорони пам'ятки, затвердженої наказом Міністерства культури України від 10.02.2014 № 65.

Територію та охоронну зону пам'ятки архітектури національного значення «Кирилівська церква» позначено відповідно до науково-проектної документації з визначення меж і режимів використання території та зон охорони пам'ятки, затвердженої наказом Міністерства культури України від 10.02.2014 № 65.

На історико-архітектурному опорному плані нанесено дисгармонійні об'єкти відповідно до вимог ДБН Б.2.2-3-2012. Критерії віднесення об'єктів до дисгармонійних визначено, виходячи з розпланувально-просторової структури конкретних історичних зон міста, з урахуванням його складного рельєфу та сприйняття будівель на макрорівні – в панорамі міста, а також на мікрорівні – в перспективах вулиць та вуличних фронтів; з огляду на це головним критерієм «дисгармонійності» є немасштабна по відношенню до сформованого історичного середовища забудова підвищеної поверховості та висотна.

На історико-архітектурному опорному плані показано історичні ареали – території з високою концентрацією об'єктів культурної спадщини, що включають не лише окремі пам'ятки архітектури та містобудування, історії, археології, монументального та садово-паркового мистецтва, ландшафту, комплексні пам'ятки і території заповідників, але зберегли елементи цінної історичної розпланувальної структури та традиційний характер середовища (в тому числі значні будівлі), визначено як історичні ареали міста.

На підставі аналізу історичного розвитку міста та обстеження території зі збереженою історико-культурною спадщиною **прийнято нову концепцію визначення історичних ареалів, що ґрунтуються на періодизації архітектурно-містобудівної еволюції міста.**

Історичні ареали – це території, які зберегли цінні елементи ландшафту, цінну структуру розпланування вуличної мережі, пам'ятки культурної спадщини, історичну забудову, традиційний характер середовища.

Історичні ареали визначено, виходячи з розпланувальної структури м. Києва, в якій виокремлюються історично детерміновані території з властивим для певних хронологічних етапів розвитку містобудівним укладом (збереженням історичним розплануванням) та об'єктами культурної спадщини (пам'ятками всіх видів і типів), значними історичними будівлями, об'єктами історичного ландшафту), що сукупно формують традиційний характер середовища.

Історичних ареалів в межах Києва визначено 17; з них ареали №№ 1–15 знаходяться на правому березі Дніпра.

1. Старокиївський
2. Подільський
3. Липський
4. Печерсько-Звіринецький
5. «Нове Строєніє»
6. Лук'янівсько-Татарський
7. Куренівський
8. Солом'янський
9. Шулявський
10. Байково-Батиївський;
11. Жулянський
12. «ВДНХ»
13. Лисогірський
14. Пуща-Водицький
15. Пирогово-Китаївський
16. «Соцмісто»
17. «ДВРЗ».

Номенклатура і межі історичних ареалів визначені відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини», постанови Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 р. № 318, ДБН Б.2.2-3-2012).

Після додаткового обстеження території міста дещо зменшено території Куренівського, Подільського, Нового Строєнія та Печерсько-Звіринецького історичних ареалів з огляду на відсутність в межах цих територій об'єктів культурної спадщини, натомість наявність значної кількості дисгармонійної висотної забудови.

а. Зони охорони пам'яток.

Межі зон охорони:

Зони охорони пам'яток охоплюють значну частину території міста, включеної в межі історичних ареалів. Частина зон охорони виходить поза межі історичних ареалів і відноситься до одиночних пам'яток, відлеглих від історичної частини міста.

На кресленику зон охорони позначено:

- дискретні охоронні зони пам'яток культурної спадщини (затверджені рішеннями органів охорони культурної спадщини та пропоновані);
- зони охоронюваного археологічного культурного шару;
- зони регулювання забудови 1-ї, 2-ї та 3-ї категорій;
- зони охоронюваного ландшафту, затверджені розпорядженням КМДА від 25.12.2007 р. № 1714 і скориговані з урахуванням наказу Міністерства культури і туризму від 03.02.2010 р. № 58/0/0/16-10 та відповідно до затвердженої містобудівної документації;

- об'єднані охоронні (буферні) зони пам'яток всесвітньої спадщини ансамблю споруд Софійського собору та Києво-Печерської лаври, до яких включено територію пам'ятки ландшафту місцевого значення «Історичний ландшафт Київських гір і долини р. Дніпра» (наказ Міністерства культури і туризму № 58/0/0/16-10 від 03.02.2010 р.). Межі та режими використання охоронної (буферної) зони об'єкту всесвітньої спадщини «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські будівлі, Києво-Печерська Лавра», затверджені наказом Міністерства культури України від 05.07.2011 № 511/0/16-11.

Територію, на якій сконцентровано 87 пам'яток історії національного значення Байкового кладовища визначено як охоронну зону в сучасних межах території кладовища (по лінії огорожі).

Зважаючи на значну кількість і високу концентрацію в центральній частині міста пам'яток культурної спадщини різних видів і категорій, визначено комплексну охоронну зону пам'яток центральної частини міста, яка об'єднує раніше визначені дискретні охоронні зони.

Зони регулювання забудови

Прийнято концепцію висотного регулювання забудови, згідно з якою зони регулювання забудови визначено в межах історичних ареалів м. Києва, а також поза межами там, де з огляду на ландшафтно-топографічні характеристики місцевості параметри забудови мають визначатися з урахуванням пам'яткоохоронних вимог.

Крім зон регулювання забудови 1-ї, 2-ї та 3-ї категорії розробниками запропоновано додаткові зони регулювання забудови в межах історичних ареалів.

Також запропоновано зони охоронюваного природного ландшафту навколо урочища Церковщина та в районі Совських ставків.

Режими використання територій пам'яток, заповідників, зон охорони пам'яток та історичних ареалів м. Києва

На територіях пам'яток всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника та ансамблю споруд Софійського собору):

а) забороняється нове будівництво та реконструкція об'єктів, що суперечить принципам збереження та реставрації пам'яток і об'єктів культурної спадщини, їх музеєфікації та реабілітації, регенерації історичної забудови, розміщення промислових об'єктів та господарських об'єктів, не пов'язаних з пам'ятками культурної спадщини, розміщення зовнішньої реклами;

б) допускається: реставрація і реабілітація пам'яток, регенерація історичної забудови, санація території та реконструкція існуючих споруд (будівель) без збільшення їх висотних та просторових параметрів по відношенню до збережених історичних будівель і лише на основі проектів, погоджених в установленому порядку з органами охорони культурної спадщини.

Гранично допустима висота та інші параметри об'єкта будівництва визначаються згідно з чинним законодавством та відповідно до містобудівних умов та обмежень, що визначаються зонінгом.

На територіях охоронної (буферної) зони пам'яток всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника та ансамблю споруд Софійського собору) встановлені наступні вимоги:

а) забороняється:

- нове будівництво будинків та споруд висотністю вище існуючої історичної забудови; зміна
- зміна історичного розпланування, сформованого традиційною забудовою;
- розміщення промислових підприємств;
- розміщення зовнішньої реклами.

б) допускається:

- перетворення, що сприяють регенерації характерних рис історичного середовища ансамблів;
- обмежені перетворення, основною спрямованістю яких є регенерація та створення оптимальних умов для огляду ансамблів, їх традиційного оточення;
- нове будівництво об'єктів мало- та середньо поверхового житла, соціально-культурного та побутового обслуговування, туристичної інфраструктури на вільних ділянках лише за індивідуальними проектами, погодженими згідно чинного пам'яткоохоронного законодавства з обмеженням параметрів, встановлених у плані зонування.

в) забезпечується:

- реставрація пам'яток архітектури національного і місцевого значення, благоустрій територій;
- ремонтно-реставраційні роботи на об'єктах історичної забудови (значних і рядових будівлях), що підлягають збереженню (перелік таких будівель визначається за результатами історико-архітектурної інвентаризації території охоронної (буферної) зони);
- реконструкція значних і рядових історичних будівель, що не повинна перевищувати їх історичні параметри;
- збереження архітектурно-містобудівних особливостей традиційного середовища;
- Санація території з наступним компенсаційним будівництвом на засадах регенерації та збереження традиційного характеру середовища;
- резервування нерозкопаних ділянок культурного шару як еталону на майбутнє;
- комплекс робіт по забезпеченню сприятливого для пам'яток гідрологічного режиму, пожежної безпеки, захисту від техногенного впливу, динамічних навантажень та інших негативних впливів;
- занесення всіх пам'яток до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;
- візуальна нейтралізація дисгармонійних традиційному характеру середовища будівель і споруд та знесення малоцінних господарських і технічних споруд;
- відновлення історичних зелених насаджень та впорядкування зелених насаджень, що перешкоджають огляду пам'яток архітектури та історичних містобудівних комплексів.

Реконструкція (нове будівництво) будівель і споруд в охоронній (буферній) зоні можлива лише на основі проектів, погоджених в установленому порядку згідно з чинним пам'яткоохоронним законодавством.

На територіях національних, державних історико-культурних заповідників, національних музеїв:

а) забороняється:

- діяльність, що негативно впливає або може негативно вплинути на стан збереження об'єктів культурної спадщини, режим їх охорони та використання;
- розкопування «на знесення» археологічного культурного шару по всій його площі й на всю глибину;
- нове будівництво, земляні роботи, прокладання транспортних комунікацій та інженерних мереж, якщо це не пов'язано з забезпеченням функціонування заповідників (музеїв) та їх пам'яток, а також у разі, якщо ці роботи порушують підземні частини пам'яток або гідрологічний режим території;
- влаштування повітряних ліній електромереж.

б) допускається:

- розміщення об'єктів громадського обслуговування та туристичної інфраструктури відповідно до затверджених планів організацій територій заповідників;

в) забезпечується:

- збереження пам'яток та об'єктів культурної спадщини, охорона археологічного культурного шару, традиційного характеру середовища (ландшафту, історично сформованого розпланування, парцеляції, забудови, елементів історичного благоустрою);
- проведення робіт з консервації, реставрації, реабілітації, пристосування, музеєфікації пам'яток, регенерації їх середовища, благоустрій та озеленення території, реконструкція і будівництво необхідних для експлуатації пам'яток інженерних мереж;
- забезпечення сприятливого для пам'яток гідрологічного режиму шляхом визначення меж небезпечної гідрологічної зони із заборною змінювати глибинні параметри для існуючих та нових об'єктів;
- дотримання санітарної і пожежної безпеки, захисту від динамічних навантажень та інших негативних техногенних і природних впливів;
- проведення археологічних досліджень з музеєфікацією виявлених розкопками стародавніх будівель і споруд. Будь-яким земляним та будівельним роботам, запланованим на територіях заповідників, повинні передувати археологічні дослідження (розкопки), а самі роботи повинні здійснюватися під наглядом фахівця-археолога.

На територіях охоронних зон пам'яток архітектури та містобудування, історії, монументального мистецтва, заповідників та національних музеїв:

а) забороняється:

- нове будівництво будинків та споруд висотністю вище існуючих об'єктів історичної забудови;
- містобудівні, архітектурні чи ландшафтні перетворення, будівельні, меліоративні, шляхові, земляні роботи без дозволу відповідних органів охорони культурної спадщини, а також прокладання транспортних комунікацій, інженерних мереж, які порушують підземні частини будівель, споруд або гідрологічний режим території, влаштування повітряних ліній електромереж, обладнання, благоустрій, які не

відповідають вимогам охорони культурної спадщини та збереження традиційного характеру середовища;

б) допускається:

- регенерація історичного середовища, будівель і споруд, благоустрій території, озеленення;
- роботи з консервації, реставрації, реабілітації, пристосування, музеєфікації пам'яток;
- вибіркоче будівництво та реконструкція, що не порушує традиційного характеру середовища, розпланувального модуля і парцеляції, а масштаб нових та реконструйованих будівель і споруд, масштабність їхніх членувань, архітектурні форми, матеріали, кольорове вирішення фасадів повинні відповідати безпосередньо прилеглий історичній забудові.

в) забезпечується:

- охорона археологічного культурного шару, проведення археологічних досліджень.

Пам'ятка ландшафту місцевого значення «Історичний ландшафт Київських гір і долини р. Дніпра»

а) забезпечується:

- збереження розпланувальної структури та традиційної забудови;
- збереження наявного розпланування, висоти та масштабу забудови, елементів;
- обов'язкове проведення археологічних досліджень і музеєфікації археологічних об'єктів.

б) допускається:

- реставрація і реабілітація пам'яток та реконструкція інших будівель і споруд без збільшення їх висотних параметрів;
- зведення окремих нових малоповерхових будівель та реконструкція існуючих, які не порушують цінних якостей ландшафту, що охороняється;
- озеленення території за спеціальними проектами.

Гранично допустима висота та інші параметри об'єкта будівництва визначаються згідно з чинним законодавством та відповідно до містобудівних умов та обмежень, визначених в плані зонування.

Зона охоронюваного ландшафту

а) забезпечується:

- охорона природного оточення, збереження, відтворення цінних природних і пейзажних якостей;
- ліквідація чи візуальна нейтралізація будівель, споруд і насаджень, що спотворюють цей ландшафт.

б) допускається:

- господарська діяльність, що не порушує характер ландшафту і не потребує зведення капітальних будівель і споруд;
- зведення окремих нових будівель в місцях традиційної забудови та реконструкція існуючих, що не порушують цінних якостей ландшафту;

- використання відкритих галявин та луків для епізодичних масових свят та гулянь з встановленням тимчасових збірно-розбірних споруд;
- створення лукопарків та гідропарків з відповідними технічними заходами та впорядкуванням, що не впливають негативно на ландшафт та не змінюють його характеру.

На територіях зон регулювання забудови

Реставрація, реабілітація пам'яток, реконструкція будівель і споруд та нове будівництво можливе відповідно з чинним законодавством та нормативними документами.

У всіх зонах регулювання:

а) забороняється:

- розміщення промислових підприємств, транспортних, складських та інших споруд, що створюють значні вантажні потоки, забруднюють повітряний та водний басейни, вогне- та вибухонебезпечних об'єктів;

б) забезпечується:

- збереження пов'язаного з пам'ятками традиційного характеру середовища, розпланування, характерних містобудівних утворень та виразних елементів ландшафту;
- збереження історичної забудови та елементів ландшафту.

На територіях зони суворого регулювання забудови 1-ї категорії:

а) забороняється:

- будівництво будинків і споруд, що належать до категорій висотних та підвищеної поверховості;

б) допускається:

- нове будівництво і реконструкція відповідно характеру і масштабу історичної забудови з урахуванням масштабних, стильових, колористичних та інших особливостей традиційного середовища.

На територіях зони регулювання забудови 2-ї категорії

а) забороняється:

- будівництво будинків і споруд, що належать до категорії висотних та підвищеної поверховості.

б) забезпечується:

- збереження наявного розпланування, висоти та масштабу забудови.

в) допускається

- нове будівництво і реконструкція у визначених місцях відповідно характеру і масштабу історичної забудови з урахуванням масштабних, стильових, колористичних та інших особливостей традиційного середовища.

На територіях зони регулювання забудови 3-ї категорії:

а) забороняється:

- будівництво висотних будинків і споруд.

б) допускається:

- будівництво окремих будівель і споруд підвищеної поверховості у визначених місцях з уточненням поверховості на основі наукових досліджень;

На територіях зони охоронюваного ландшафту:

а) забороняється:

- будь-яке будівництво, яке негативно впливає та змінює характер природного та історичного ландшафту та вертикальні відмітки територій, земельних ділянок;
- будівництво нових житлових утворень та промислових підприємств;
- будь-яке будівництво та розміщення тимчасових споруд у прибережних захисних смугах водних об'єктів, встановлених згідно діючого законодавства.

б) допускається:

- господарська діяльність, що не порушує характер ландшафту і не потребує зведення капітальних будівель і споруд;
- зведення окремих нових тимчасових (не капітальних) будівель в місцях традиційної забудови та реконструкція існуючих, що не порушують цінних якостей ландшафту;
- використання відкритих галявин та луків для епізодичних масових свят та гулянь з встановленням тимчасових збірно-розбірних споруд;
- створення лукопарків та гідропарків, що не впливають негативно на ландшафт та не змінюють його характеру.

в) забезпечується:

- охорона природного оточення, збереження, відтворення цінних природних і пейзажних якостей;
- ліквідація чи візуальна нейтралізація будівель, споруд і насаджень, що спотворюють цей ландшафт.

На території пропонованої нової зони регулювання забудови поширюється режим зони регулювання забудови 1-ї категорії.

На територіях пам'яток археології та їх охоронних зон:

а) забороняється:

- розкопування «на знесення» археологічного культурного шару по всій його площі й на всю глибину.

б) забезпечується:

- проведення археологічних досліджень з музеєфікацією виявлених розкопками стародавніх будівель і споруд;
- всі будівельні і земляні роботи, посадка дерев проводяться з дозволу органів охорони культурної спадщини під наглядом археолога;
- охорона виявленого археологічного культурного шару;
- резервування не розкопаних ділянок культурного шару як еталону на майбутнє.

8.3. Заходи із збереження та реставрації пам'яток та об'єктів культурної спадщини

Для забезпечення охорони пам'яток на території міста

- прийняття державної та міської програм з визначення земель історико-культурного призначення;
- проведення паспортизації пам'яток.

Для забезпечення охорони пам'яток всесвітньої спадщини ЮНЕСКО – Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника та ансамблю споруд Софійського собору та об'єктів культурної спадщини, розташованих в межах їх охоронної (буферної) зони, передбачено:

- проведення планової реставрації і реабілітації пам'яток;
- проведення дослідження та інвентаризації забудови в буферній зоні Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника та ансамблю споруд Софійського собору, аналізу стильової та історичної приналежності споруд та будівель, їх цінності та ступеня збереженості для розроблення проекту регенерації;
- розроблення планів організації територій Національного заповідника «Софія Київська» та Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника;
- розроблення проекту регенерації єдиної буферної зони Києво-Печерської історико-культурного заповідника та ансамблю споруд Софії Київської;
- збереження наявного історичного розпланування територій, пам'яток та об'єктів культурної спадщини, елементів традиційного характеру середовища у буферних зонах пам'яток всесвітньої спадщини ЮНЕСКО;
- проведення археологічних досліджень і музеєфікації археологічних об'єктів;
- комплекс робіт по забезпеченню сприятливого для пам'яток гідрологічного режиму, пожежної безпеки, захисту від динамічних навантажень та інших негативних техногенних і природних впливів;
- розроблення програми консервації, реставрації та пристосування (функціональної адаптації) розташованих в буферній зоні пам'яток архітектури та історії;
- проведення реставрації та музеєфікації пам'яток історії, монументального мистецтва та археології;
- розроблення позначок, дощок, пам'ятних знаків та схем їх розміщення на території буферної зони.

Для забезпечення охорони об'єктів культурної спадщини на територіях Державного історико-архітектурного заповідника «Стародавній Київ», Державного історико-меморіального заповідника «Лук'янівське кладовище», Національного історико-меморіального заповідника «Бабин Яр», Національного архітектурного музею «Київська фортеця» здійснюється:

- проведення дослідження та інвентаризації забудови з визначенням стильової та історичної належності споруд та будівель, їх цінності та ступеня збереженості;
- розроблення планів організації територій заповідників відповідно до вимог чинного законодавства;
- розроблення проектів меж та режимів використання зон охорони заповідників;
- виконання реставраційних та інших робіт відповідно до планів організації територій заповідників та режимів використання їх зон охорони.

Заходи щодо забезпечення охорони інших об'єктів культурної спадщини наведено у книзі 2 тому 8.

9. ОЗЕЛЕНЕНІ, ЛАНДШАФТНО-РЕКРЕАЦІЙНІ ТЕРИТОРІЇ І ТЕРИТОРІЇ ТА ОБ'ЄКТИ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

9.1. Основні завдання розвитку озелених і ландшафтно-рекреаційних територій міста

Основні завдання розвитку озелених і ландшафтно-рекреаційних територій міста:

- збереження своєрідного природно-ландшафтного комплексу та мінімізація впливу негативних чинників на унікальну екосистему м. Києва;
- розвиток рекреаційних територій і територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- підвищення забезпеченості населення озеленими територіями загального користування шляхом створення нових парків, скверів, бульварів;
- поліпшення рекреаційного потенціалу існуючих природно-ландшафтних територій, їх благоустрій та догляд за насадженнями;
- реалізація ініціатив Стратегії розвитку «Здоровий киянин», «Дніпровська перлина» для підвищення комфорту та якості життя мешканців міста та туристів;
- досягнення європейського рівня якості місцевих рекреаційних ресурсів і послуг, закріплення на міжнародному ринку рекреаційних послуг в туристсько-екскурсійній та санаторно-курортній діяльності.

9.2. Загальна характеристика

Площа території у межах м. Києва, що вкрита зеленими насадженнями всіх видів, (включно з садово-дачною забудовою) складає 45449 га або 54,4 % площі міста. Всього в Києві 127 парків, в т.ч. 6 спеціалізованих, 367 скверів, 77 бульварів, які виконують в місті дві найважливіші функції – екологічну і рекреаційну.

На даний час у м. Києві визначено 172 території та об'єкти природно-заповідного фонду загальною площею 12452,34 га.

Озеленені території обмеженого використання займають площу 11638,6 га. До складу таких територій входять: озеленені території загальноосвітніх навчальних закладів – 1093 га, дитячих дошкільних закладів – 865,4 га, вищих учбових закладів – 1242,5 га, лікувальних закладів – 284,6 га, житлових масивів – 5411,4 га та інші. В Києві налічується 28 кладовищ загальною площею 533,2 га (більшість мають статус закритих і напівзакритих). Рівень озеленення кладовищ складає близько 80 %.

До комплексної зеленої зони міста включено також ліси приміської зони загальною площею 282 597,6 га, з яких більше 50 % – ліси рекреаційно-оздоровчого призначення.

9.3. Заходи щодо розвитку озелених, ландшафтно-рекреаційних територій і територій та об'єктів природно-заповідного фонду:

Загально-організаційні та управлінські:

- здійснення державного контролю та нагляду за збереженням і відтворенням зелених насаджень, дотриманням природоохоронного законодавства;
- встановлення кримінальної відповідальності за самочинну забудову озелених територій загального користування, територій прибережно-захисних смуг;

- розробка та затвердження нової Програми комплексної зеленої зони м. Києва, впровадження стандартів міського озеленення, врахування необхідності розширення асортименту рослин, що використовуються в озелененні;

- інвентаризація зелених насаджень;

- застосування ценоптичного підходу до формування насаджень загального користування парків і скверів, на основі наближення штучно створених до природних рослинних угруповань, що забезпечить їм відповідну стійкість та довговічність;

- збереження більш ніж 60-відсоткового загального озеленення територій м. Києва та його унікальних ландшафтно-природних комплексів;

- забезпечення природоохоронного режиму в межах прибережно-захисних смуг, запровадження офіційного мораторію на замив та засипку акваторій р. Дніпро, малих річок та водних об'єктів;

- винесення меж міських лісів, парків і скверів в натуру (на місцевості) та закріплення їх відповідними знаками та інформаційними матеріалами;

- визначення курортними відповідно до чинного законодавства території курортів, або курортних зон «Пуща-Водиця» та «Конча-Заспа»;

- надання рекреаційним територіям міста та приміської зони статусу земель суспільного користування, що особливо охороняються;

- сприяння розвитку додаткових видів озеленення (дахове, вертикальне, контейнерне), особливо в щільно забудованій центральній частині міста, та скверів.

Озеленені території загального користування:

- збільшення загальної площі озелених територій загального користування з 5115 га до 7400 га (табл. 9.1);

- збільшення паркових територій на 1598 га за рахунок лісопарків;

- розширення та розвиток парків культури, розваг і відпочинку: Голосіївського парку культури та відпочинку ім. М.Рильського, парку Партизанської Слави, Оболонь, Перемога, створення низки нових районних парків відпочинку; спортивних парків, а також влаштування зон дитячого відпочинку та спорту в існуючих парках;

- благоустрій існуючих та нових скверів та бульварів;

- реконструкція та облаштування водних об'єктів міста, очищення чаш водойм і русел річок, встановлення споруд дощової каналізації, створення захисних водоохоронних насаджень та бульварів-набережних, винесення за межі рекреаційних зон несамохідних плавзасобів (плавучих готелів, ресторанів тощо) та баз стоянок маломірних суден;

- формування комплексів з парковими і гідропарковими територіями нових обладнаних пляжів на Оболоні, Троєщині, Горбачисі, на островах: Венеціанський, Долобецький і Труханів; уздовж Русанівської протоки по вул. Микільсько-Слобідській, на курортах Пуща-Водиця і Конча-Заспа, а також у басейні р. Нивки, на Русанівській Набережній і Нижніх садах. Доведення площі пляжів до 188,3 га на довгостроковий період;

- збільшення територій відпочинку та оптимізація нерівномірності їх розташування за рахунок використання спортивних парків з фізкультурно-спортивними комплексами, формування пішохідних туристських зон з об'єктами відпочинку.

З урахуванням буферних парків загальна площа озелених територій загального користування збільшиться до 7400 га, а забезпеченість населення – до 23,5 кв. м/особу (на перспективу) (табл. 9. 1).

Таблиця 9.1

Прогноз розвитку озелених територій і територій та об’єктів природно-заповідного фонду м. Києва

Назва	Одиниця виміру	2011 р.	Етап 20р.	Приріст
1	2	3	4	5
Насадження загального користування, у т.ч.: - паркові території створені на базі лісів (буферні парки)	га	5115 -	7400 1598	2285 1598
Ландшафтна реконструкція озелених територій загального користування	га	-	2306,3	-
Зелених насаджень загального користування	м²/1 особу	18,5	23,5	5,0
Лісопаркових територій	тис. га	33,195	31,510	-
Лісопаркових територій	м²/1особу	124,1	100,12	-
Площа об’єктів природно-заповідного фонду*	га	12452,34	18899,34	6447
Кількість природно-заповідних об’єктів	шт.	172	184	12

* без врахування додаткової площі НПП «Голосіївський» (за проектом 2001 р.)

Зелені насадження іншого функціонального призначення:

- проведення інвентаризації та здійснення реконструкції вуличних насаджень, що знаходяться в незадовільному санітарному стані, із створенням біологічно стійких та ефективних шумозахисних зелених насаджень на площі 150 га;
- створення ефективних шумозахисних насаджень вздовж залізниці (шириною 25-30 м) для зменшення впливу шуму на територію житлової забудови та формування екологічного коридору в межах міста;
- реконструкція та створення бульварів на просп. Голосіївський, просп. Космонавта Комарова, просп. Перемоги, вул. Щусева, вул. Вишгородська, вул. Фрунзе, вул. Богатирська, вул. Оноре де Бальзака, вул. Маяковського, вул. Харківське шосе, просп. Оболонський, просп. Ватутіна, просп. Броварський, просп. Воз’єднання, просп. Ю.Гагаріна, просп. Бажана, бульв. Перова;
- проведення інвентаризації та здійснення впорядкування зелених насаджень обмеженого користування згідно з чинними нормативами.

Лісопаркові території:

Потреба в лісопаркових територіях і рекреаційних лісах буде задовольнятися за рахунок ресурсів міста і приміської зони. Площа лісопарків і рекреаційних лісів (без буферних парків) складе 31,5 тис. га з урахуванням незначного скорочення у зв’язку з прокладанням транспортних магістралей та інженерних комунікацій і споруд, що проектується, а також через переведення частини лісопаркових насаджень до упорядкованих зон відпочинку (в буферні парки) на ділянках поблизу житлових масивів. Метою створення парків на основі лісопаркових територій є формування упорядкованих місць масового відпочинку, які відзначаються високим оздоровчим ефектом і оптимальною доступністю для населення, їх благоустрій.

Території та об’єкти природно-заповідного фонду:

- розширення територій національного природного парку «Голосіївський» за рахунок перспективних об’єктів ПЗФ і доведення його орієнтовної площі до12 685 га.;
- корегування проекту створення та уточнення меж регіонального ландшафтного парку «Дніпровські острови»;
- встановлення меж територій та об’єктів природно-заповідного фонду та винесення їх меж на місцевість;
- створення 12 територій та об’єктів природно-заповідного фонду на зарезервованих територіях загальною площею 6447 га (табл. 9.2).

Загальноорганізаційні та управлінські заходи щодо розвитку, збереження територій та об’єктів природно-заповідного фонду, як особливо цінних озелених територій:

- створення спеціального підрозділу щодо управління природно-заповідного фонду м. Києва у складі Київської міської державної адміністрації;
- забезпечення контролю та нагляду стосовно неухильного виконання вимог Охоронних зобов’язань для територій та об’єктів природно-заповідного фонду;
- створення та постійне поновлення геоінформаційної системи бази даних щодо територій та об’єктів природно-заповідного фонду м. Києва;
- розроблення та впровадження цільової бюджетної програми та постійне виділення необхідних коштів для утримання територій та об’єктів природно-заповідного фонду;
- підготовка та прийняття розпорядження Київської міської державної адміністрації щодо утворення постійно діючої робочої групи з розвитку природно-заповідного фонду м. Києва;
- завершення розроблення проектів землеустрою та винесення меж в натуру територій та об’єктів природно-заповідного фонду м. Києва;
- створення спеціальних адміністрацій для управління ландшафтних регіональних парків (РЛП);
- розроблення та затвердження проектів РЛП, охорони, відтворення та рекреаційного використання їх природних комплексів;
- розроблення та затвердження проектів утримання та реконструкції парків-пам’яток садово-паркового мистецтва.

Таблиця 9.2

**Перелік перспективних територій для розвитку
природно-заповідного фонду**

	Назва об'єкту	Площа, га	Примітки
1	2	3	4
1	НПП «Голосіївський» (розширення), в т.ч.	8137,1	
1.1	Регіональний ландшафтний парк "Дніпровські острови" (частково)	72,5	існуючий об'єкт ПЗФ
1.2	Заказник "Острови Ольжин та Козачий"	470	існуючий об'єкт ПЗФ
1.3	Експоцентр України (лісова ділянка)	110	перспективний об'єкт ПЗФ
1.4	Головна астрономічна обсерваторія НАН України	23	перспективний об'єкт ПЗФ
1.5	Заказник "Жуків острів"	361	існуючий об'єкт ПЗФ
1.6	Урочище "Серякове"	121	існуючий об'єкт ПЗФ
1.7	Урочище "Церковщина"	27,5	існуючий об'єкт ПЗФ
1.8	Урочище "Бакаловицина"	134	існуючий об'єкт ПЗФ
1.9	Ділянка ЛПГ "Конча-Заспа", що не входять до складу НПП (1 ділянка)	136,5	перспективний об'єкт ПЗФ
1.10	Ділянка ЛПГ "Конча-Заспа", що не входять до складу НПП (2 ділянка)	119	існуючий об'єкт ПЗФ
1.11	Ділянка, що прилягає до заказника "Лісники" (основного заповідного ядра НПП «Голосіївський»)	100	перспективний об'єкт ПЗФ
1.12	Біличанський ліс (КП «Святошинське лісопаркове господарство»), в т.ч. існуючі об'єкти ПЗФ	6462,62	
2	Озеро Синє	7,7	перспективний об'єкт ПЗФ
3	Схили по Смородинецькому узвозу	11,0	перспективний об'єкт ПЗФ
4	Озеро Редькіно	81,0	перспективний об'єкт ПЗФ
5	Озеро Лукове	15,0	перспективний об'єкт ПЗФ
6	ПКіВ "Пуща Водиця"	10,7	перспективний об'єкт ПЗФ
7	Парк вздовж просп. Перемоги	7,4	перспективний об'єкт ПЗФ
8	Парк "Совська балка"	9,7	перспективний об'єкт ПЗФ
9	Урочище "Кільнище"	352,0	перспективний об'єкт ПЗФ
10	Лісовий заказник загальнодержавного значення "Броварський праліс"	92,0	перспективний об'єкт ПЗФ
11	Лісовий заказник місцевого значення "Березовий гай"(розширення)	8,4	перспективний об'єкт ПЗФ
12	Парк пам'ятка "Феофанія" (розширення)	16,0	перспективний об'єкт ПЗФ
	ВСЬОГО	8748,0	
	у т ч. збільшення територій природно-заповідного фонду за рахунок нових територій	6447,0	

9.4. Розвиток курортних та рекреаційних територій

- збереження та відтворення курортної сфери для забезпечення перспективного населення закладами курортного лікування та оздоровлення;
- збереження рекреаційних територій в цілому;
- завершення формування чотирьох інтегративних багатопрофільних рекреаційних зон, які органічно доповнюються автономними зонами масового відпочинку і туризму;
- збереження скоординованого функціонування і розвитку єдиної мережі рекреаційних і природно-заповідних територій міста.

Рекреаційні зони, які потребують закріплення їх у статусі охоронюваних територій, включають такі планувальні утворення:

1. Дарницька – парки культури і відпочинку «Перемога», «Партизанська слава», буферні парки, лісопарки, рекреаційні ліси Броварської, Білодіврової, Дніпровської, Микільської, Дарницької зон масового відпочинку; лісопарки і комплекси закладів відпочинку Колпитської, Дарницької північної і Дарницької південної зон спеціалізованого відпочинку.

2. Конча-Заспівська – Голосіївський ПКіВ ім. М.Рильського, Національний комплекс «Експоцентр України», Музей народної архітектури і побуту; буферні парки і лісопарки зон масового відпочинку: Голосіївської, «Жуків острів», «Лиса гора – Покал», «Феофанія»; лугопарки «Жуків острів», «Ольжин і Козачий острови»; парки, лісопарки, луки і комплекси рекреаційних закладів курорту Конча-Заспа (всі території НПП «Голосіївський» – І черга). Перспектива розвитку НПП «Голосіївський» передбачає узгодження його меж з межами рекреаційної зони.

3. Пуща-Водицька (основна частина зони) – буферні парки, лісопарки і рекреаційні ліси Межигірської, Пуща-Водицької, Київської і Святошинської зон масового відпочинку; лісопарки і комплекси рекреаційних закладів Святошинської і Пуща-Водицької зон спеціалізованого відпочинку; парки вздовж р. Нивки; парки, лісопарки і комплекси рекреаційних закладів курорту «Пуща-Водиця».

4. Центральна – «Дніпровська перлина» – парки культури і відпочинку: «Оболонь» «Троещина», «Дружби народів», «Труханів острів», «Долобецький», «Гідропарк», «Прибережний» (Позняки-західні); парки: «Дубовий гай» із полями гольф клубу (урочище Оболонь), урочища Муромець, Горбачиха, парк Моряків, «Аскольдова могила», «Слави», «Печерський», «Маріїнський», Печерський, Наводницький, ботанічний сад НАН України, біля оз. Малинівка, уздовж Русанівської протоки по вул. Микільсько-Слобідській; сквери на Дніпровській і Русанівській набережних; водно-спортивні центри «Троещина» (затока Доманя), «Муромець», «Вигурівщина», «Оболонь»; спортивний парк на о. Галерний, колективні сади «Русанівські», та «Осокорки-нижні сади» (прибережна частина).

Розвиток курортно-рекреаційних закладів:

- збереження функціонального профілю і спеціалізації існуючих та створення нових рекреаційних закладів для лікування, оздоровлення, відпочинку дорослих та дітей, а також громадян з особливими потребами;
- відновлення роботи ряду закладів курортного лікування і відпочинку: пансіонатів, баз відпочинку, санаторіїв та профілакторіїв та інших;
- встановлення статусу і режимів округу санітарної охорони та другої зони курортів «Пуща-Водиця» та «Конча-Заспа».

9.5. Туризм

Зручне географічне положення між Європою і Росією та іншими країнами СНД, привабливі для туризму ландшафти та пам'ятки культурно-історичної спадщини створюють умови для перетворення м. Києва в туристичний центр міжнародного значення. Головною тематикою туризму є: історико-архітектурна, культурно-пізнавальна, культурно-розважальна, релігійна, професійно-ділова та ін. Загалом, туризм є галуззю економіки та сфери послуг, що дає можливість при порівняно невеликих капіталовкладеннях забезпечити економічно рентабельне використання місцевих ресурсів. Туризм є пріоритетним напрямом розвитку міста (табл. 9.3).

Таблиця 9.3

Прогнозний розподіл щоденного середньорічного екскурсійного потоку в м. Києві по зонах концентрації екскурсійних об'єктів

Назва зони	Частка відвідувачів, (%)	Кількість відвідувачів, (тис. осіб/на добу)
1	2	3
Печерськ, Києво-Печерська Лавра, Музей Великої Вітчизняної війни	28	12,6
Старокиївська частина міста	20	9,0
Вул. В.Васильківська – бульв. Т. Шевченка	4	1,8
Поділ	18	8,1
Бабин Яр – вул. Т. Шамрила	2	0,9
Національний ботанічний сад ім. М.М.Гришка НАН України - Видубичі	3	1,3
Голосіївський парк культури та відпочинку ім. М.Рильського, Голосіївський ліс – Національний комплекс «Експоцентр України»– Національний музей народної архітектури і побуту України	19	8,6
Інші	6	2,7
Разом	100	45,0

Основні заходи з розвитку туризму:

- створення комплексної програми розвитку туризму в м. Києві і популяризація його як туристичного центру;
- підвищення пропускнуої здатності існуючих та облаштування нових екскурсійних об'єктів;
- подальше формування нових зон (фокусів) екскурсійного тяжіння поза історичною частиною міста;
- додаткове будівництво 42 готелів з середньою одноразовою місткістю 200 осіб кожний, загальною – 8400 осіб;
- поширення специфічних історичних характеристик старого Києва на всю територію міста;
- планувальне закріплення і регулювання 21 туристської зони поза межами чотирьох рекреаційних зон міста;
- розвиток екскурсійних маршрутів зі зв'язком туристських зон та територій, закладів в єдину мережу атрактивних об'єктів;
- розвиток вулиць і площ, якими проходять автобусні, тролейбусні, трамвайні, водні та пішохідні маршрути;
- створення у системі маршрутної мережі стоянок екскурсійного транспорту, пунктів екскурсійного обслуговування (біля вокзалів, станцій метро, головних площ, поблизу об'єктів туристського тяжіння);
- підвищення атрактивності міського середовища за рахунок диференціації автомобільного та пішохідного руху, створення мережі пішохідних вулиць, площ, еспланад, розрахованих на ефективне сприйняття історичного та рекреаційного середовища;
- облаштування трас маршрутів вихідних днів з відповідним рівнем благоустрою, обладнаними майданчиками огляду визначних пам'яток, а також стоянками екскурсійного транспорту, пунктами торгівельно-побутового і рекреаційного обслуговування.

10. ПРОМИСЛОВІ ТА КОМУНАЛЬНО-СКЛАДСЬКІ ТЕРИТОРІЇ

10.1. Стан, проблеми розвитку промисловості та використання промислових і комунально-складських територій

Ключовою проблемою в територіальній організації промислових та комунально-складських територій комплексу є нераціональне використання промисловими підприємствами земельних ресурсів, наявність економічно неефективних для міста й екологічно шкідливих виробництв.

Площа промислових, комунально-складських та змішаних за функціями територій складає – 6912,3 га. Близько половини підприємств мають застарілі й зношені основні виробничі фонди, продукція багатьох не користується попитом, приміщення здаються в оренду, значні території зайняті відходами й шкідливими речовинами та екологічно небезпечні.

Промисловий та комунально-складський сектор економіки м. Києва формують біля 10 тис. підприємств, що розташовані в 20 промислових районах та в ряді невеликих промзон, а також підприємств, розміщених поза межами промрайонів. Більшість підприємств потребують реструктуризації, перепрофілювання, забезпечення санітарного та екологічного оздоровлення середовища, більш ефективного використання територій, суттєвого поліпшення архітектурної та естетичної якості забудови.

На промислових та комунально-складських територіях зосереджено 12,8 % робочих місць. Більша частина промислових територій розташована на правобережжі. Серед них найбільшими територіальними промисловими утвореннями є промрайони «Подільсько-Куренівський», «Нивки», «Теличка», «Відрадний» та ін.

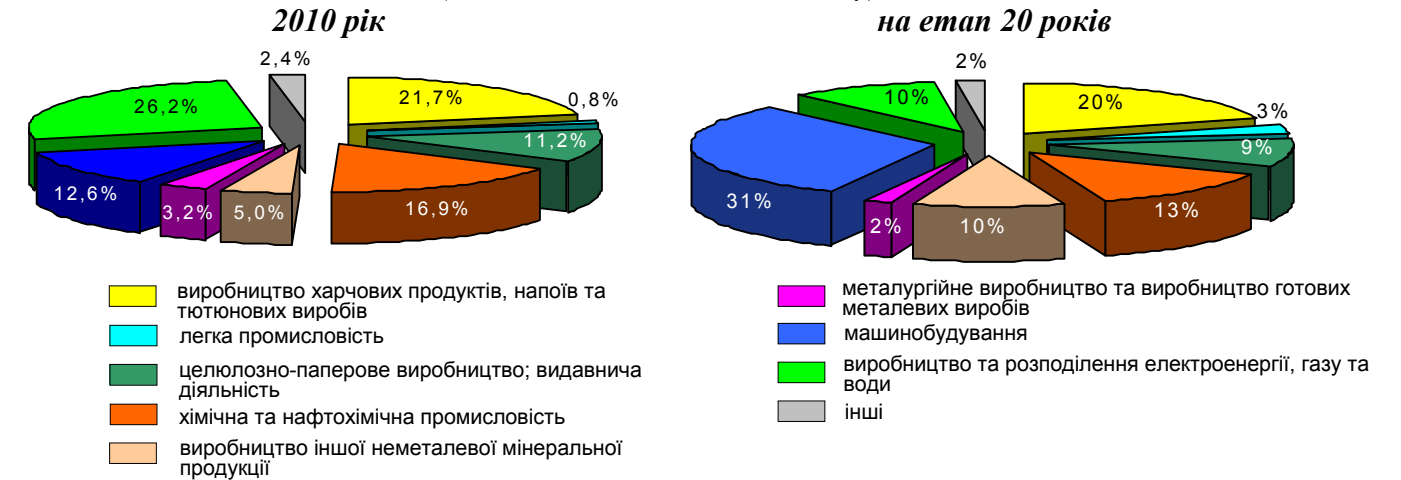
На лівобережжі знаходяться крупні промислово виробничі райони «Дарницький», «Дніпровський», «Троещина», промзони «Бортничі», «Березняки», «Позняки» та ін.

Підприємства, що розміщені в центральній частині міста, на сьогодні ні по функціональних ознаках, ні по якості та характеру забудови не відповідають містобудівним вимогам.

Підприємства, розташовані в прибережній смузі Дніпра в районі промрайону «Теличка» і в «Подільсько-Куренівському» промрайоні займають найбільш цінні інвестиційно-привабливі території.

Основними цілями та пріоритетами розвитку промислового комплексу м. Києва є впровадження моделі сталого економічного зростання та конкурентоспроможності промислового потенціалу шляхом формування умов для забезпечення міських та загальнодержавних потреб у промисловій продукції за рахунок збільшення обсягів виробництва високотехнологічної, конкурентоспроможної, екологічно чистої, експортоорієнтованої та імпортозамінної продукції. Ці пріоритети досягаються шляхом оновлення основних виробничих фондів, прискореного розвитку наукоємних і високотехнологічних виробництв та формування науково-інноваційних центрів, а також більш ефективного використання територій.

Розподіл обсягу реалізованої продукції промисловості за видами діяльності (відсотків до загального обсягу)

10.2. Основні пріоритети розвитку промисловості та використання промислових і комунально-складських територій

Основними пріоритетами розвитку промисловості та використання промислових у комунально-складських територій є:

- реструктуризація підприємств з метою ефективного використання технічних, технологічних досягнень, розвитку коопераційних зв'язків, аутсорсинга. Інтенсифікація використання території, формування мережових об'єднань: індустріальних парків, технопарків і в перспективі кластерів;

- раціональне використання територій і виробничих потужностей провідних промислових підприємств з формуванням горизонтальної структури, в першу чергу малого і середнього підприємництва, обслуговуючого інтереси крупного бізнесу;

- розвиток «лідерних» і «проривних» технологій, щодо яких у науково-дослідних установах міста існують наукові розробки світового рівня: ракетно-космічна й авіаційна техніка; побутова і комунальна електронна техніка; діагностичні та лікувальні програмно-технічні комплекси; наноструктурні матеріали з заданими властивостями, наноелектроніка, нанохімічні та нанобіологічні технології; функціональні матеріали для електроніки, приладобудування та медицини; речовини та матеріали для побутової хімії та харчової промисловості; біотехнології для охорони здоров'я, фармакології та АПК та ін.;

- організація випуску аналогів імпортованої продукції (шляхом технологічного наслідування), насамперед зорієнтованої на потреби міста: будівельних матеріалів, вимірювальної техніки, приладів обліку, систем зв'язку, захисту довкілля й утилізації відходів, фармацевтичної продукції, продуктів харчування, товарів легкої промисловості;

- формування на територіях промрайонів, в першу чергу «Микільсько – Борщагівського», «Подільсько-Куренівського», «Дарницького», еко-індустріальних парків за рахунок реструктуризації, перепрофілювання та технологічного переоснащення промислових та комунально-складських підприємств, які мають низький рівень економічної і бюджетної ефективності, виробництв з підвищеним рівнем екологічної шкідливості, в першу чергу тих, що відносяться до 1 та 2 класів шкідливості (ВАТ «Енергія», ДП ВАТ «Київський завод «Радар», КП «Автодорсервіс», ВАТ «Асфальтобетонний завод», Київський державний міжобласний спецкомбінат «Радон», територія ВАТ «Радикал»);

- використання звільнених територій для введення в дію виробництв по випуску продукції з новими чи поліпшеними споживчими властивостями та іншого функціонального призначення;
- перепрофілювання та реструктуризація підприємств військово-промислового комплексу з урахуванням їх науково-дослідного, технологічного, кадрового потенціалу та за наступними принципами:
 - модернізація та технічне переоснащення на інноваційній основі в оптимальних технологічних та економічних параметрах, які визначаються на основі державних програм розвитку відповідних галузей або спеціально-розроблених техніко-економічних обґрунтувань, затверджених в установленому порядку;
 - перепрофілювання окремих напрямків діяльності високотехнологічних секторів підприємств на випуск продукції цивільного призначення для потреб жителів міста Києва та України, розвитку експортного потенціалу країни.

10.3. Основні заходи з розвитку та поліпшення територіальної організації промислово-комунального комплексу

Основними заходами з ліквідації проблем та запровадження основних пріоритетів розвитку промисловості, раціонального використання промислових і комунально-складських територій є:

- формування організаційних і правових механізмів територіальної реструктуризації (модернізації) та оптимізації розташування промислових підприємств, які не потребують особливої кваліфікаційної підготовки, та розміщення якого в місті не лімітується транспортно-економічною та технологічною необхідністю (в першу чергу підприємства будівельної індустрії та складське господарство);
- максимальне використання раніше відведених земельних ділянок діючих підприємств для нарощування їх виробничих потужностей з метою інтенсифікації виробництва, вивільнення частини земельних ділянок та виробничих площ для організації нового виробництва чи передачі їх іншим користувачам;
- проведення моніторингу оцінки ефективності використання промислових і комунально-складських територій за критеріями:
 - обсяги реалізованої продукції (млн. грн./га);
 - податки в бюджет (тис. грн./га);
 - обсяги шкідливих викидів в атмосферу, стічні води, ґрунт (тонн/рік до 1 га);
 - обсяги утворення відходів (тонн/рік до 1 га).
- реструктуризація значної частини територій з метою підвищення ефективності їх використання, перетворення промислових й комунально-складських територій із соціально й екологічно небезпечних деградованих територій у сучасні зони ділової активності, естетично вишукані й технологічно оновлені технопростори для впровадження «лідерних» і «проривних» технологій, наукових ідей українських учених і винахідників, залучення міжнародних інвестицій і світового капіталу;
- реструктуризація деградованих промислових та комунально-складських територій під багатофункціональну та ділову забудову для забезпечення ефективного використання територій та комплексності забудови з розміщенням необхідної кількості стоянок транспорту, озеленення та інших заходів по забезпеченню комфортних умов для працюючих;

- освоєння в обмежених розмірах нових територій для промислово-комунальної забудови в існуючих межах м. Києва (території в промрайонах «Троєщина» та «Осокорки»);
- забезпечення санітарного та екологічного оздоровлення середовища, ефективного використання та суттєвого поліпшення архітектурної та естетичної якості забудови промислових районів та вузлів, окремих промзон, існуючих промислових та комунально-складських підприємств;
- зменшення загальної площі промислових та комунально-складських територій з **6912,3 га до 5382,1 га** за рахунок підвищення ефективності використання земельних ділянок та виробничих фондів, використання підземного простору;
- стабілізація чисельності робочих місць на промислових та комунально-складських підприємствах по окремих промрайонах на рівні 150 тис. од., а у науково-виробничих об'єднаннях, індустріальних та технопарках – до 100 тис. робочих місць;
- створення нових промислових зон на вільних територіях промрайону «Троєщина», промзони «Осокорки» та по вул. Пономарьова біля с. Коцюбинське (Інноваційний парк "Біонік Хілл") загальною площею **411,8 га**;
- формування інноваційних та технологічних парків, створення індустріальних парків та в перспективі кластерних об'єднань на територіях промислово виробничих районів «Нивки», «Дніпровський», «Троєщина», «Подільсько-Куренівський», «Позняки», в районі сел. Коцюбинське – «Біонік Хілл» та ін. загальною площею орієнтовно **331,7 га**;
- збереження та інтенсифікація підприємств, які здійснюють успішну виробничу діяльність, мають високоякісну забудову та є екологічно безпечними у периферійній зоні міста та окремих підприємств в центральних районах міста;
- перепрофілювання частини виробничих територій площею **1942 га** для громадської багатофункціональної, житлової багатоквартирної забудови, озеленення та інженерно-транспортної інфраструктури у промрайонах «Подільсько-Куренівський», «Микільська Борщагівка» «Нивки», «Теличка», «Пирогово», «Корчувате», «Дніпровський», «Дарницький», «Воскресеньський», «Троєщина» та інших;
- реконструкція та переоснащення промислових підприємств, що розміщені в центральній частині міста, на сельбищних та ландшафтно-рекреаційних територіях та забруднюють навколишнє природне середовище і негативно впливають на здоров'я, в першу чергу Київський м'ясопереробний завод, вул. Дмитрівська, 37 та Павлівська, 22, завод ВАТ «Ленінська Кузня», вул. Жилинська, 107, ВАТ «Будшляхмаш», вул. Дегтярівська, 21, ВАТ «Газприлад», вул. Шолуденка, 30 та інших в районі вулиць Ярославської, Сковороди, Глибочицькій, Фрунзе, в районі р. Либідь. У разі не впровадження заходів по мінімізації шкідливих викидів зміна функціонального призначення ділянок цих підприємств під громадську та житлову забудову, озеленення та паркінги.
- реструктуризація із зміною функціонального призначення для відродження природного комплексу частини територій промислових підприємств площею 49,7 га у прибережних смугах акваторії Дніпра в промрайоні «Теличка» і в «Подільсько-Куренівському» промрайоні, а також для озеленення санітарно-захисних зон – 49,2 га;
- визначення у промрайоні «Троєщина» біля ТЕЦ-6 та у промрайоні «Михайлівська Борщагівка» місць для розміщення стаціонарних та мобільних установок асфальтобетонних заводів нового покоління з повністю автоматизованим безвідходним екологічно безпечним технологічним циклом для забезпечення потреб будівельної бази м. Києва;

- розвиток транспортної інфраструктури міста за рахунок використання частини промислових територій в Оболонському, Подільському, Деснянському та Дарницькому районах для будівництва нових електродепо, магістралей та реконструкції існуючих вулиць загальною площею 140 га;
- будівництво баз для постачання продуктів харчування в навчально-виховні заклади на лівобережжі в Дарницькому районі, на правобережжі в Солом'янському районі;
- поліпшення інженерної підготовки та інфраструктурного забезпечення територій для її комплексного освоєння та можливості забезпечення найбільш сприятливих умов для вкладення інвестицій.

Перспектива розвитку промислових та комунально-складських територій з визначенням оптимального використання наведена у табл. 10.2.

Реалізація наведених заходів потребує:

- розробки стратегії структурної, організаційної та технічної перебудови промислового комплексу міста з проведенням детального техніко-економічного аналізу економічних факторів, стану забудови та господарського використання окремих підприємств чи їх груп з метою вироблення найбільш раціональних рішень;
- розроблення програми перспективного розвитку промисловості м. Києва на інноваційній основі;
- здійснення постійного моніторингу та супроводження реалізації рішень Генерального плану;
- розроблення генеральної схеми упорядкування промислових і комунально-складських територій;
- розроблення детальних планів територій промрайонів та промвузлів, що підлягають реструктуризації із значною зміною функціонального призначення, в першу чергу в центральній частині міста, біля транспортних вузлів та комунікацій, зокрема площадки ВАТ «Київхімволокно», ВАТ «Радикал», підприємств, які формують забудову вздовж просп. Перемоги та інших вулиць;
- створення умов для залучення інвестицій (розробка проектів «Підвищення інвестиційної привабливості міста», «Ділові центри м. Києва»), формування ринку доступних фінансових послуг, створення технологічних парків, інноваційно-технологічних центрів як елементу розвитку інноваційної складової діяльності підприємств і трансферу передових технологій і продуктів (розробка проекту «Київ – центр інноваційної діяльності і інноваційних послуг»), розроблення концептуальної та містобудівної документації для нових індустріальних парків та технологічних зон на територіях нових промрайонів «Троєщина» та «Осокорки»;
- розробка нормативів з розвитку та раціонального використання промислових та комунально-складських територій, включаючи показники потреб в територіях на 1 робоче місце та інше, для підприємств різних галузей з використанням новітніх екологобезпечних технологій із замкненим безвідходним технологічним циклом, роботизацією та автоматизацією виробництва;
- проведення в установленому порядку інвестиційних конкурсів на залучення інвесторів для розробки проектів реструктуризації (перепрофілювання) конкретних промрайонів та їх реалізації відповідно до зазначених напрямків та заходів.

10.4. Розрахункові потреби промислових територій

Сучасні розрахункові потреби в промислових територіях для розміщення наявних 162 тис. працівників, складають від 2,1 до 4,1 тис. га. (табл. 10.1).

Всього для розвитку промисловості, включаючи індустріальні парки, технопарки пропонується на перспективу залишити 5,4 тис. га. промислових та комунально-складських територій, що на 1,2 тис. га більш за максимальні розрахункові потреби і повністю забезпечує можливості розвитку комунально-складських підприємств, науково-виробничих об'єднань, які мають внутрішні резерви для впровадження інвестиційних проектів.

У перспективі при роботизації та автоматизації виробництв, впровадженні компактного устаткування нових поколінь здійснюється скорочення кількості працівників безпосередньо у промисловості і створюються нові робочі місця у науковій та науково-виробничій сфері. При цьому можлива подальша реструктуризація територій із збільшенням площ науково-виробничих об'єктів, громадсько-ділових центрів та громадсько-житлових утворень.

Таблиця 10.1

Потреби у промислових територіях

Провідна галузь промисловості	Середньорічна к-ть працівників за видами промислової діяльності*, осіб	Орієнтовний розмір промислової території, включаючи ділянки підприємств, транспортні споруди, громадські центри, резерви, інші, кв.м / 1 працівник **	Потреби у промислових територіях з урахуванням зайнятості, га
1	2	3	4
Добувна промисловість	2 246	330-660	74.1-372.8
Переробна промисловість, у т.ч.:	132 980		
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	21 101	200-370	422-780.7
Текстильне виробництво	5 162	40-90	20.6-46.5
Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини	2 229	400-500	89.1-111.4
Целюлозне-паперове виробництво, видавнича діяльність	22 217	40-90	88.9-200
Виробництво продуктів нафтоперероблення	331	1000-1430	33.1-47.3
Хімічне виробництво	8 331	250-450	208.2-374.9
Виробництво гумових та пластмасових виробів	4 491	40-90	17.9-40.4
Виробництво ін. неметалевої продукції	8 945	40-90	35.8-80.5
Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	9 100	330-600	300.3-546
Виробництво машин та устаткування	14 284	65-155	92.8-221.4
Виробництво електронного та оптичного устаткування	16 748	50-100	83.7-167.5
Виробництво транспортних засобів	12 627	75-155	94.7-195.7
Інші галузі промисловості	6 335	40-90	25.3-57
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	27 136	200-335	542.7-909
Всього	162 362	-	2129,2-4151,2

*За даними статистичного щорічника м. Києва за 2010 рік,

** за даними досліджень КНУБА: К.: КНУБА, 1998. Методичні рекомендації з дисципліни “Планування та забудова поселень”: Леонтович В.В., Носар О.В.

Таблиця 10.2

Перспектива розвитку промислових та комунально-складських територій

№ п/п	Назва промутворень	Сучасна площа промислово- комунальних утворень, га	Прогнозна площа пром. утворень, га	Функціональне використання					
				Виробнича функція	Допустимий клас шкідливості	Технопарки		Прогнозна чисельність зайнятих* (тис.) / щільність працюючих, осіб / га	
						Площа, га	Науково-виробнича спрямованість		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Промрайон "Біличі" ¹	85,14	77,9	77,9	виробництво неметалевої продукції, комунально-складська	IV-V	-	-	3,0 / 100 – 300
2	Промрайон "Нивки"	560,06	503,26	438,26	машинобудування, виробництво неметалевої мінеральної продукції, науково-дослідна база	IV-V, III III-Київський державний авіаційний завод «Авіант» (залишається)	65,0	хімічний парк фізики, нафтогазу	22,0 / 100 – 300 <i>у технопарку</i> 400 – 600
3	Промрайон "Микільська Борщагівка"	242,4	229,3	229,3	об'єкти транспорту, хімічна промисловість, виробництво неметалевої мінеральної продукції, машинобудування	IV-V III-БАТ «Науково-виробниче підприємство «Сатурн»» (реструктуризація - IV-V клас)	-	-	9,0 / 100 – 300
4	Промрайон "Відрадний"	399,6	304,71	304,71	Машинобудування, виробництво мінеральної неметалевої продукції, хімічна промисловість складська, спецтериторії	IV-V, III III-БАТ «Електрон» (залишається)	-	-	16,0 / 100 – 300
5	Промзона "По вулиці Дегтярівській"	117,18	80,7	72,2	машинобудування, целюлозно- паперове виробництво, науково-дослідна база	IV-V	8,5	механіки, теплофізики, газу	4,8 / 100 – 300 <i>у технопарку</i> 400 – 600
6	Промрайон "Біля станції Пост- Волинський"	170,8	125,5	125,5	об'єкти транспорту, комунально- складська, машинобудування	IV-V	-	-	4,0 / 100 – 300
7	Промрайон "Подільсько- Куренівський"	891,3	625,92	577,7	харчова, машинобудування та металообробка, виробництво неметалевої продукції, хімічна промисловість	III-V I- БАТ «Фармак» (винесення шкідливих виробництв); КП «Автодорсервіс» (перебазування/ліквідація)	48,22	створення надтвердих матеріалів, інструментів і виробів з них	20,0 / 100 – 300 <i>у технопарку</i> 400 – 600

№ п/п	Назва промутворень	Сучасна площа промислово- комунальних утворень, га	Прогнозна площа пром. утворень, га	Функціональне використання					Прогнозна чисельність зайнятих* (тис.) / щільність працюючих, осіб / га
				Площа, га	Виробнича функція Галузева спрямованість	Допустимий клас шкідливості	у тому числі:		
							Площа, га	Технопарки Науково-виробнича спрямованість	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
8	Промрайон "Теличка"	423,9	224,9	166,4	виробництво неметалевої продукції, виробництво теплової та електричної енергії, деревообробна, об'єкти транспорту, науково-дослідна база	III-V, II II- Філія АК «Київенерго» ТЕЦ № 5 (залишається) I-БАТ «Асфальтобетонний завод», (перебазування) II- БАТ "Аверс", (реструктуризація території зі зміною функціонального використання)	58,5	високоточне виробництво	13,0 / 100 – 300 у технопарку 400 – 600
9	Промзона "Корчувате" ¹	79,8	23,9	23,9	виробництво неметалевої мінеральної продукції, комунально-складська	IV-V	-	-	2,0 / 100 – 300
10	Промзона "Пирогово" ¹	171	85,9	85,9	виробництво неметалевої продукції, харчова, об'єкти транспорту	IV-V I-БАТ «Асфальто-бетонний завод» АБ «Столичний» (перебазування)	-	-	6,0 / 100 – 300
11	Промрайон "Воскресенський"	141,9	107,1	107,1	харчова, хімічна, комунально-складська	IV-V	-	-	6,5 / 100 – 300
12	Промрайон "Дніпровський"	377,8	320,7	313,8	целюлозно-паперове виробництво, об'єкти транспорту, виробництво теплової та електричної енергії, хімічна, комунально-складська, науково-дослідна база	II-V II - БАТ «Хімволокно» (технологічні рішення по зменшенню СЗЗ) II – «УкрКан Пауер» ДТЕЦ (залишається)	6,9	хімічний парк	13,5 / 100 – 300 у технопарку 400 – 600
13	Промзона "Березняки"	86,1	41,9	34,8	деревообробна та металообробна промисловість, науково-дослідна база, комунально-складська	III-V III - ТОВ «Завод «Вулкан» (ліквідація)	7,1	Високо-молекулярної, біоорганічної хімії, харчових технологій	2,0 / 100 – 300 у технопарку 400 – 600
14	Промзона "Позняки" ¹	122,24	57,7	57,7	виробництво неметалевої продукції, машинобудування, комунально-складська, харчова	IV-V III-ДП «Київський державний завод «Буревісник» (технологічні рішення по зменшенню СЗЗ)		-	4,5 / 100 – 300
15	Промрайон "Дарницький"	459,79	385,9	385,9	машинобудування та металообробка, хімічна, харчова, об'єкти транспорту, спецтериторії	IV-V, III III-Дарницький державний вагоноремонтний завод (залишається)		-	20,0 / 100 – 300
16	Промзона "По вулиці Васильківській"	93,86	92,3	92,3	об'єкти транспорту, комунально-складська, машинобудування, легка і хімічна промисловість	IV-V III-БАТ «Київський завод гумових та латексних виробів» (реструктуризація IV-V)		-	2,5 / 100 – 300

№ п/п	Назва промутворень	Сучасна площа промислово- комунальних утворень, га	Прогнозна площа пром. утворень, га	Функціональне використання					
				Виробнича функція	Допустимий клас шкідливості	Технопарки		Прогнозна чисельність зайнятих* (тис.) / щільність працюючих, осіб / га	
						Площа, га	Науково-виробнича спрямованість		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
17	Промзона "Бортничі"	323,5	323,5	323,5	комунальна, спецтериторії, машинобудування	I-V I - БСА (залишається) II - філія Київенерго завод «Енергія» (залишається)		-	14,1 / 100 – 300
18	Промрайон "Троєщина"	315,5	552,7	461,2	виробництво та розподілення теплової та електричної енергії, об'єкти транспорту, комунально-складська, машинобудування, науково-дослідна база	IV-V, III III-Філія АК «Київенерго» ТЕЦ №6 (залишається)	91,5	наукоємне виробництво ("Силіконова долина")	25,0 / 100 – 300 у технопарку 400 – 600
19	Промзона "Осокорки"	0	128,6	128,6	комунально-складська, хімічна промисловість	IV-V		-	4,6 / 100 – 300
20	Промзона "Бортничі- 2"	45,4	45,4	45,4	целюлозно-паперове виробництво та видавнича діяльність об'єкти транспорту, комунально-складська	IV-V		-	1,5 / 100 – 300
21*	Інноваційний парк "Біонік Хілл" (вул. Пономарьова біля с. Коцюбинське)	-	46		науково-дослідна база	V	46	інформаційні комп'ютерні технології, біотехнології	30,0 / 100 – 300 у технопарку 400 – 600
	Окремо розташовані підприємства	1805,0	998,35	998,35	багатогалузева	I-ВАТ «Птахофабрика Київська» (залишається) II- ВАТ «Квазар» (залишається) III-Підсобне господарство «Рибне»". Т.О. «Долина»" ВАТ «Київгума» перебазування IV-V - інші		-	26,0 / 100 – 300
	Всього	6912,3	5382,1**	5050,4			331,7		250,0

* Чисельність зайнятих в дослідженнях і розробках (наука та наукова діяльність) враховані в третинному секторі економіки (Том 2 табл. 3.2).

** Площа реструктуризації території промислово-комунальних підприємств для житлово-громадського будівництва може бути збільшена за рахунок територій збиткових та екофобних підприємств з подальшим уточненням параметрів нового будівництва при розробці детальних планів територій

11. ТРАНСПОРТ ТА ВУЛИЧНО-ДОРОЖНЯ МЕРЕЖА

11.1. Основні напрямки розвитку транспорту та вуличної мережі

- Пріоритет всіх видів громадського пасажирського транспорту у виконанні міських перевезень;
- розвиток швидкісних позавуличних видів рейкового транспорту (метрополітену, швидкісного трамвая, залізниці);
- створення системи комплексних пересадочних вузлів на перетинах ліній швидкісного громадського транспорту;
- забезпечення швидкого, комфортного і безпечного транспортного сполучення між усіма функціональними зонами столиці на основі збільшення щільності вуличної мережі;
- будівництво транспортних переходів через р. Дніпро, ліквідація диспропорцій між їх пропускною спроможністю і необхідністю збільшення інтенсивності руху;
- розвантаження міської вуличної мережі від транзитних транспортних потоків зі створенням системи обхідних магістралей з урахуванням напрямків міжнародних транспортних коридорів та потреб подальшого територіального розвитку міста;
- формування транспортно-логістичних кластерів в рамках будівництва міжнародних транспортних коридорів;
- заміна застарілих типів вагонів та створення нового рухомого складу у відповідності до сучасних вимог з розрахунком місткості 3 особи./м² вільної площі підлоги салону вагону при зайнятих місцях сидіння.
- запровадження автоматизованої системи організації та управління дорожнім рухом;
- будівництво підземних та наземних багатоярусних паркінгів в сельбищних районах міста, біля пересадочних вузлів;
- створення при проектуванні, будівництві і реконструкції вуличної мережі смуг для велосипедного руху, пішохідного руху, а також умов для пересування маломобільного населення;
- обмеження руху легкових автомобілів на вулицях міста, закриття руху на окремих вулицях, площах та перетворення їх на пішохідні, запровадження платного в'їзду в центральну планувальну зону міста;
- створення на вулицях відокремлених смуг для безперешкодного руху автобусів, трамваїв та тролейбусів.

11.2. Основні заходи з розвитку громадського пасажирського транспорту

Метрополітен

- досягнення загальної протяжності метрополітену з 66 км до 130 км (з 51 до близько 100 станцій), щільності ліній метрополітену 41 км на 1 млн. мешканців;
- подовження існуючих ліній метрополітену: *Святошинсько-Броварська лінія* (3,6 км); *Куренівсько-Червоноармійська лінія* (4,5 км); *Сирецько-Печерська лінія* (7,1 км);
- будівництво 13 нових станцій на існуючих лініях метрополітену та близько 40 станцій на нових лініях;

- введення в експлуатацію других входів-виходів на станціях ("Вокзальна", "Університет", "Олімпійська", "Дружби Народів");
- модернізація та технічне переоснащення метрополітену, в тому числі реконструкція діючих ліній для забезпечення пропуску 40 пар 5-ти вагонних потягів за годину "пик" для поліпшення комфортності пасажирів;
- розвиток виробничо-експлуатаційної бази метрополітену;
- будівництво нових електродепо, 3 на існуючих та 4 на нових лініях метрополітену;
- будівництво двох нових ліній метрополітену:
 - *Подільсько-Вигурівська лінія* (26,2 км, 19 станцій) проляже з південно-західної частини міста від зупинки залізниці "Окружна дорога" в районі Жулянського шляхопроводу, далі через центральну частину міста і по Подільському мостовому переходу до житлових районів Воскресенки та Вигурівщини - Троєщини;
 - *Перспективна (п'ята) лінія* необхідна для додаткового зв'язку між лівим та правим берегами, для обслуговування серединної зони міста, яка неохоплена швидкісним пасажирським транспортом. Трасування, розміщення станцій та електродепо будуть визначені при розробці ТЕО будівництва лінії.

Будівництво метрополітену на етап 7 років

- *Куренівсько-Червоноармійська лінія* – вздовж Кільцевої дороги в бік автовокзалу "Теремки" (2,2 км, 2 станції);
- *Сирецько-Печерська лінія* – відкриття станції "Львівська брама";
- *Подільсько-Вигурівська лінія* – від ст. "Глибочицька" до ст. "Райдужна" (7,2 км, 7 станцій);
- введення в експлуатацію других входів-виходів на станціях:
 - *Святошинсько-Броварська лінія* – пересадочний вузол на станції "Вокзальна" та другий пересадочний вузол між станціями "Золоті ворота", "Театральна";
 - *Сирецько-Печерської лінії* – будівництво другої черги електродепо "Харківське".

Будівництво метрополітену на етап 20 років

- будівництва та введення в експлуатацію 31 км ліній та 27 станцій метрополітену, в тому числі:
 - *Куренівсько-Червоноармійська лінія* – на житлові масиви Теремки I та III від ст. "Теремки" до ст. "Одеська" (0,8 км);
 - *Сирецько-Печерська лінія* – на північний захід у бік ж. м. Виноградар (4,5 км); відкриття станції "Теличка";
 - *Подільсько-Вигурівська лінія* – від ст. "Глибочицька" до ст. "Солом'янська площа" (9,9 км); від ст. "Райдужна" до ст. "М. Цветаєвої" (8,4 км, 7 станцій);
- введення в експлуатацію других входів-виходів на станціях:
 - *Святошинсько-Броварська лінія* – на станції "Університет";
 - *Куренівсько-Червоноармійська лінія* – на станції "Олімпійська";
 - *Сирецько-Печерська лінія* – на станції "Дружби Народів";
- будівництво 3 електродепо: Куренівсько-Червоноармійська лінія – "Деміївське"; Сирецько-Печерської лінії – "Виноградар"; Подільсько-Вигурівська лінії – "Троєщина".

Таблиця 11.1

Загальні характеристики метрополітену

№ п/п	Найменування показників	Одиниця виміру	Кількість		
			Існуючий стан	Етап 7 р.	Етап 20 р.
1	2	3	4	5	6
1	Експлуатаційна довжина мережі метрополітену, в т. ч. по лініях:	км	66,1	77,0	97
	- Святошинсько-Броварська		22,8	22,8	22,8
	- Куренівсько-Червоноармійська		19,4	23,1	23,9
	- Сирецько-Печерська		23,9	23,9	29,7
	- Подільсько-Вигурівська		-	7,2	20,6
	- Перспективна (п'ята)		-	Розробка ТЕО	Визначається ТЕО
2	Кількість станцій, в т. ч. по лініях:	станція	51	60	78
	- Святошинсько-Броварська		18	18	18
	- Куренівсько-Червоноармійська		17	20	21
	- Сирецько-Печерська		16	17	23
	- Подільсько-Вигурівська		-	5	16
	- Перспективна (п'ята)		-	Розробка ТЕО	Визначається ТЕО
3	Кількість пересадочних вузлів	вузли	3	5	11
4	Кількість електродепо, в т. ч. по лініях:	електро-депо	3	3	6
	- Святошинсько-Броварська		1	1	1
	- Куренівсько-Червоноармійська		1	1	2
	- Сирецько-Печерська		1	1	2
	- Подільсько-Вигурівська		-	-	1
	- Перспективна (п'ята)		-	-	-

Міська залізниця

- звільнення внутрішньоміського залізничного вузла від вантажних потоків та використання його в якості швидкісного рейкового пасажирського транспорту в єдиній системі з метрополітеном і швидкісним трамваєм;
- будівництво лівобережного пасажирського вокзального комплексу на ст. Дарниця;
- включення у внутрішньоміську мережу залізниці зв'язків з містами приміської зони (Вишгород, Бровари, Бориспіль, Українка, Васильків, Ірпінь);
- будівництво швидкісного залізничного зв'язку з аеропортом "Бориспіль";
- збільшення частоти руху поїздів в часи "пік" та протягом доби (з 18-20 хв. до 3-5 хв.);
- будівництво 14 нових залізничних станцій та зупинних пунктів;
- організація зручних підходів, пересадочних вузлів з іншими видами транспорту, позавуличні пішохідні переходи, перекриття платформ;

- реорганізація територій біля станцій залізниці, створення нових міських майданів, організація підвозу пасажирів наземним транспортом, спорудження перехоплюючих паркінгів.

Таблиця 11.2

Загальні характеристики міської залізниці

№ п/п	Найменування показників	Одиниця виміру	Кількість		
			Існуючий стан	Етап 7 р.	Етап 20 р.
1	2	3	4	5	6
1	Експлуатаційна довжина міської залізниці	км	29,7	52,7	52,7
2	Кількість станцій	станція	11	14	25

Швидкісний трамвай (Легкий рейковий транспорт ЛРТ)

- збереження існуючої лінії "Площа Перемоги – Кільцева Дорога" з частковою зміною траси в районі залізничного вокзалу Київ-Пасажирський (9,3 км, 12 станцій);
- продовження будівництва лівобережної лінії швидкісного трамваю (ЛРТ) від житлового масиву Вигурівщина-Троєщина до Південних Осокорків (14,9 км, 13 станцій).

Трамвай

- реконструкція трамвайних ліній з винесенням їх на відособлене полотно зі створенням умов для організації маршрутів з прискореним рухом;
- використання сучасних конструкцій колійного полотна, що дає можливість проїзду автотранспорту;
- будівництво нових 7,5 км трамвайних ліній, в т.ч. по Відраднему просп., вул. Привокзальній та Празький з будівництвом тунельного переходу під залізничними коліями;
- ліквідація 5,1 км трамвайних ліній по напрямках з незначними пасажиропотоками;
- будівництво двох трамвайно-тролейбусних депо в житлових масивах Троєщина та Осокорки Центральні.

Тролейбус

- Будівництво нових 36,2 км троллейбусних ліній
- троллейбусна мережа доповнитися новими лініями:
 - на правому березі – по вулицям Генерала Наумова, Академіка Булаховського, Підлісної;
 - на лівому березі – по вулицям Р.Окіпної, Русанівській і Дніпровській набережній, М.Раскової, Луначарського, Березняківській, просп. П.Тичини;
 - реконструкція та відновлення існуючої виробничої бази троллейбусу (4 електродепо).

Автобус

- Розширення автобусної мережі в районах нової забудови та по перспективній магістральній мережі (91 км);
- виділення окремих смуг руху автобусів на магістральній мережі;

- будівництво трьох нових автобусних парків в районах Теремки, Троєщина та Позняки.

Таблиця 11.3

Основні показники розвитку міського пасажирського транспорту

№ п/п	Найменування показників	Одиниця виміру	Існуючий стан	Етап 20 р.
1	2	3	4	5
1.	Річний обсяг пасажирських перевезень	млн. пас.	1239,0	1840
	у т.ч.:			
	- міська залізниця		10,7	40,0
	- метрополітен		526,7	790,0
	- трамвай		144,7	230,0
	- тролейбус		185,1	270,0
	- автобус		371,8	510,0
2.	Протяжність мережі	км	29,7	52,7
	- міська залізниця (у двоколійному обчисленні)			
	- метрополітен (у двоколійному обчисленні)		66,1	97,0
	- трамвай (у двоколійному обчисленні)		100,5	110,7
	- тролейбус (у двопутному обчисленні)		207,6	245,6
	- автобус		530,0	630,0
3.	Щільність мережі наземного пасажирського транспорту	км / км ²	1,98	2,12

11.3. Вулична мережа

Основні заходи з розвитку вуличної мережі:

- подальший комплексний розвиток вузла зовнішніх автошляхів та магістральної мережі міста з урахуванням напрямків територіального розвитку Києва і міжнародних транспортних коридорів;
- збільшення протяжності магістральної вуличної мережі з 741,62 км до 870,01 км (перспективна щільність мережі – 2,4 км/км²);
- формування системи магістралей безперервного руху та вулиць-хорд шляхом реконструкції і будівництва нових напрямків – радіальних на правобережжі та широтних і меридіональних на лівобережжі, зокрема:
 - Східно-Західна магістраль, яка є автомобільним підходом до Дарницького залізнично-автомобільного мостового переходу через р. Дніпро;
 - меридіональна магістраль Троєщина-Осокорки – основна планувальна вісь лівобережжя, інші;
- **будівництво 3 транспортних переходів через р. Дніпро, а саме**
 - завершення будівництва Подільського автомобільного мостового переходу через р. Дніпро, поєднаного з метрополітеном (першочергово);
 - будівництво Північного та Південного транспортних переходів через р. Дніпро, необхідних для подовження правобережного зовнішнього автомобільного кільця на лівий берег та розвитку лівобережного автомобільного обходу.

Крім того на першу чергу передбачена реконструкція мосту ім. Патона;

- **будівництво 2 автодорожніх тунелів:**

- під Ботанічним садом НАН України від Наддніпрянського шосе до вул. Саперно-Слобідської – правобережний автомобільний підхід до Дарницького мостового переходу через р. Дніпро;
- від вул. Фрунзе до вул. Чорновола – правобережний підхід до Подільського мостового переходу;
- **будівництво транспортних розв'язок** в різних рівнях на перетинах основних транспортних магістралей міста;
- **зростання рівня автомобілізації** до 450 автомобілів на 1000 мешканців.

Таблиця 11.4

Показники розвитку вуличної мережі та автомобільного транспорту

№ п/п	Найменування показників	Одиниця виміру	Існуючий стан	Етап 20 р.
1	2	3	4	5
1.	Протяжність магістральної мережі у т.ч.:		741,6	870,0
	- загальноміського значення	км	340,9	408,6
	- районного значення		400,7	461,4
2.	Кількість автодорожніх переходів через р. Дніпро	од.	5	8
3.	Кількість автодорожніх тунелів	од.	0	2
4.	Щільність магістральної мережі	км/км ²	2,2	2,4
5.	Загальний рівень автомобілізації	авто на 1000 мешк.	303	450
6.	Рівень автомобілізації легковими індивідуальними автомобілями	авто на 1000 мешк.	237	375

Місця зберігання автотранспорту

- Забезпечення місцями для постійного зберігання індивідуального легкового транспорту 100 % парку мешканців міста;
- будівництво багаторівневих наземних та підземних гаражів на території одноповерхових гаражних кооперативів та на відкритих автостоянках;
- будівництво гаражів для тимчасового зберігання автомобілів біля громадських центрів;
- розміщення перехоплюючих гаражів та автостоянок біля станцій метро, міської залізниці, на основних в'їздах в місто.

11.4. Зовнішній транспорт

Автодороги та автотранспорт

Для забезпечення розвитку містобудівної системи розселення пропонується формування єдиного транспортно-планувального каркасу міста і Київської області, зокрема:

- органічне поєднання основних міських магістралей з зовнішніми автомобільними дорогами державного та місцевого значення;
- завершення будівництва міської Великої окружної дороги та запровадження будівництва обласної Великої окружної автомобільної дороги навколо м. Києва;
- створення системи дублерів основних виходів із Києва на найбільш завантажених напрямках, зокрема автодорога Київ-Ірпінь, дублери автодороги Київ-Чоп, частини Кільцевої дороги та інші;
- залучення до системи міжнародних транспортних коридорів для підсилення містобудівного потенціалу Житомирського, Одеського, Вінницького, Харківського та Чернігівського магістральних напрямків з об'єднанням їх у єдину систему шляхом будівництва південного транспортного обходу Києва на відстані 10-20 км від існуючих меж столиці;
- створення системи транспортно-пересадочних вузлів з паркінгами для зменшення потоку автомобільного транспорту до столиці.

Залізничний транспорт

Основними заходами розвитку *вузла залізничного транспорту* прийняті:

- спорудження дільниці зовнішнього залізничного обходу від Ніжинського до Тетерівського напрямків для пропуску транзитних вантажних потоків;
- будівництво залізничної розв'язки в різних рівнях в районі зупинного пункту Лівий Берег;
- спорудження додаткових головних колій на ділянках: Київ-Московський – Дарниця, Жуляни – Глеваха, Київ – Миронівка;
- закриття 66 малодіяльних під'їзних колій на 10 вантажних станціях;
- створення трьох транспортно-складських комплексів: у районі с. Кожухівка Васильківського району, с. Калинівка Броварського району, м. Українка в комплексі з новими вантажними районами річкового порту;
- закриття вантажних станцій і дворів Київ-Товарний, Київ-Дніпровський, вантажного двору Київ-Петрівка, вантажної роботи на ст. Київ-Пасажирський, сортувальної роботи на ст. Дарниця.

Автобусний транспорт

З метою покращання обслуговування пасажирів і перевізників *міжміського автобусного* сполучення та виключення руху автобусів міськими вулицями намічено:

- будівництво двох сучасних автовокзалів:
 - в районі житлового масиву "Теремки" – південний та західний напрямки;
 - в районі Харківської площі – північний, східний та південно-східний напрямки;

- будівництво чотирьох автостанцій: "Новобіличі", "Теремки", "Троєщина", "Лісництво";
- реконструкції трьох існуючих автостанцій: "Дарниця", "Полісся", "Видубичі";
- припинення експлуатації Центрального автовокзалу, автостанцій "Поділ", "Південна" та "Дачна".

Автобусний приміський транспорт.

- Розміщення кінцевих зупинних пунктів приміських автобусних маршрутів в районах периферійних станцій метрополітену "Бориспільська", "Теремки", "Академмістечко", "Синьоозерна", "Троєщина";
- закриття зупинних пунктів біля станцій метро "Лівобережна", "Нивки" та Либідська площа.

Річковий транспорт

- Винесення вантажних районів Київського річкового порту з гавані на Подолі;
- будівництво вантажного річкового порту – водного транспортно-складського комплексу в районі м. Українка;
- реконструкція річкового вокзалу на Поштовій площі;
- організація діяльності річкового транспорту для туристичних екскурсій.

Повітряний транспорт

- Подальший розвиток аеропорту "Бориспіль";
- резервування території, для перспективного будівництва аеропорту "Рославичі";
- розвиток вантажного терміналу аеродрому "Гостомель";
- закриття у віддаленій перспективі аеропорту "Київ".

12. ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

З метою поліпшення екологічного стану території міста та життєвого середовища на довгострокову перспективу здійснюється комплекс інженерно-технічних заходів з охорони навколишнього середовища, захисту населення і території від несприятливих впливів природного та техногенного походження, в тому числі:

12.1. Захист територій в зонах небезпечних геологічних та інженерно-геологічних процесів

Заходи з попередження та захисту від зсувних процесів:

- розробка Генеральної схеми протизсувних заходів території м. Києва;
- розробка Програми інженерного захисту території м. Києва від зсувів;
- розробка Державних норм з експлуатації споруд розташованих на зсувонебезпечних територіях;
- проведення протизсувних робіт на зсувонебезпечних ділянках відповідно до Генеральної схеми протизсувних заходів території м. Києва, в т.ч. першочергові – на схилах Дніпра, Протасового, Божкового, Реп'яхового Ярів, Батиєвої гори, на схилах парку Вічної слави, Совської балки, на території Олександрівської клінічної лікарні, по вул. Інститутська, 1 «Квітниковий годинник», Національного заповіднику «Софія Київська», забезпечення стійкості схилів звалища в с. Пирогів та по окремих ділянках в Подільському, Шевченківському та Голосіївському районах; каналізування у мікрорайонах існуючої малоповерхової (садибно) забудови, які розташовані на зсувонебезпечних територіях.
- забезпечення дотримання, в зонах геодинамічної напруги, спеціального режиму землекористування, який визначається у містобудівних умовах та обмеженнях, що надаються в установленому порядку Департаментом містобудування та архітектури і КП «Спеціалізоване управління протизсувних підземних робіт».

Захист від повеней:

- заборона відведення і призупинення забудови вже відведених ділянок в районі Конча-Заспа – Плюти до розробки проектів інженерного захисту території;
- введення офіційного мораторію на замив та засипку акваторій р. Дніпро, малих річок та водойм;
- розробка проектів із захисту існуючої та перспективної забудови різного функціонального призначення від дії можливих паводків і повеней різної забезпеченості, чи прориву греблі Київської ГЕС;
- розробка гідродинамічної моделі Дніпра на ділянці в межах м. Києва;
- проведення реконструкції закритих колекторів на руслах малих річок, а також розчистка відкритих русел малих річок, меліоканалів, пониження рівня відкритих водойм (р. Либідь, р. Нивка, Дарницький і Північно-Дарницький меліоканали, оз. Вирлиця, каскад озер Опечінь, оз. Алмазне, водойма в парку Перемоги).

Захист від підтоплення, в т. ч. забудованих територій:

- Розробка Комплексної програми по виявленню та ліквідації наслідків підтоплення території м. Києва;
- застосування ефективних протизсувних заходів на ділянках їх поєднання з підтопленням, в т.ч. в межах перспективної забудови;
- розробка проекту та проведення заходів по ліквідації підтоплення ж/м ДВРЗ;
- проведення гідрогеологічних вишукувань на підтоплюваних територіях;
- розчищення та модернізація наявних дренажів (як відкритих так і закритих);
- влаштування дренажів захисту підземних частин будівель та споруд, за необхідності з примусовим відведенням дренажного стоку (з будівництвом дренажних насосних станцій);
- проведення капітального ремонту (модернізації/реконструкції) інженерних мереж з метою зменшення втрат води та зменшення ймовірності активації небезпечних геологічних явищ.

12.2. Заходи зі зниження забруднення атмосферного повітря автомобільним транспортом:

- оптимізація руху автотранспорту (будівництво розв'язок, тунелів, перерозподіл транспортного потоку, будівництво підземних і надземних пішохідних переходів, в тому числі обмеження руху вантажного транспорту на території м. Києва);
- підвищення стандартів пального («Євро-5»);
- популяризація велосипедного транспорту та будівництво велосипедних доріжок;
- розширення мережі постів контролю та спостереження за станом атмосферного повітря згідно з пропозиціями ЦГО з 20 до 27 (на житлових масивах Харківський, Троєщина, Микільська Борщагівка, Ново-Біличі, Виноградар, Солом'янка, в районі Олімпійського стадіону);
- проведення реконструкції вуличних зелених насаджень для підвищення їх ефективності, підвищення загального ступеня озеленення території, в тому числі з використанням дахового і вертикального озеленення;
- оновлення рухомого складу автобусних парків з заміною моделей з застарілими двигунами на сучасні двигуни, що відповідають сучасним європейським стандартам, збільшення частини громадського електротранспорту.

12.3. Заходи зі зниження забруднення атмосферного повітря стаціонарними джерелами:

- здійснення дієвого екологічного та санітарного контролю за діяльністю промислових підприємств м. Києва;
- інвентаризація викидів та розробка (коригування) паспортів санітарно-захисних зон підприємств, здійснення контролю за режимом їх використання та рівнем озеленення;
- технологічне переоснащення, реструктуризація промислових підприємств I-II класу шкідливості (згідно з санітарною класифікацією), що розташовані в районах з високою щільністю населення;
- запровадження організаційно-правових заходів по стимулюванню зниження забруднення атмосферного повітря та зменшення кількості викидів шкідливих речовин.

12.4. Заходи по зменшенню зон впливу фізичних факторів:

- здійснення моніторингу радіаційного стану території, ліквідація виявлених джерел забруднення; винесення Київського спецкомбінату УкрДО «Радон» з тимчасового зберігання радіоактивних відходів у Чорнобильську зону;
- забезпечення контролю за джерелами електромагнітного випромінювання;
- розробка паспортів санітарно-захисних зон та дотримання режиму використання території, визначення зон обмеження забудови з метою забезпечення захисту від джерел електромагнітного випромінювання;
- застосування комплексу архітектурно-планувальних заходів зі зменшення негативного впливу шумового забруднення: застосування звукопоглинаючих матеріалів, конструювання протишумових віконних клапанів;
- заміна застарілих вікон та балконних дверей у житлових будинках на сучасні склопакети, а в офісних будівлях встановлення нових фасадних систем;
- проведення комплексних шумозахисних заходів, в тому числі створення шумозахисних екранів на вулицях з еквівалентним рівнем шуму понад 73 дБА (просп. Перемоги, Повітрофлотський просп., бульв. Чоколівський, бульв. Дружби Народів, вул. В. Гетьмана та ін.);
- використання віброшумозахисних конструкцій при реконструкції транспортних магістралей, встановлення шумозахисних екранів (просп. Науки, вул. Вишгородська, вул. Щербакова, бульв. Л. Українки, бульв. Т. Шевченка);
- зменшення шумового впливу від трамваю шляхом ліквідації трамвайних ліній загальною протяжністю 11,6 км, будівництва шумозахисних екранів вздовж швидкісного трамваю № 1 і № 3;
- розробка карти шумів м. Києва та впровадження загальноміської Програми захисту від шуму, електромагнітного випромінювання та інших несприятливих фізичних факторів впливу.

12.5. Заходи по скороченню та забезпеченню режимів санітарно-захисних смуг виробничих об'єктів:

- розробка та реалізація проектів організації санітарно-захисних зон виробничих підприємств (промислових зон) з метою виключення випадків проживання населення в зонах понаднормового впливу виробничих об'єктів;
- технічне переоснащення підприємств теплоенергетики, хімічної, будівельної промисловості для підвищення ефективності очищення викидів та зменшення в подальшому їх санітарно-захисних зон;
- розробка техніко-економічного обґрунтування по екологічній санації промайданчику ВАТ "Радикал", уточнення санітарно-захисної зони, проведення санації території та невідкладних заходів з забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, утилізації, видалення, знешкодження та захоронення ртутьвмісних відходів;
- реструктуризація, перепрофілювання та технологічне переоснащення підприємств, які негативно впливають на навколишнє середовище, в першу чергу – підприємства І класу шкідливості;
- покращення умов проживання населення в с. Бортничі, яке перебуває в межах санітарно-захисної зони (на площі 190,0 га) шляхом проведення реконструкції БСА, та можливості в подальшому зменшити розміри санітарно-захисної зони;

- ліквідація зон екологічного ризику за рахунок переведення потенційно екологічно небезпечних підприємств, що використовують хімічно небезпечні речовини (хлор, аміак) на більш хімічно безпечні (гіпохлорит натрію, фреон) речовини;
- проведення комплексу спеціальних інженерно-технічних заходів на діючих кладовищах для зменшення розмірів їх санітарно-захисних зон.

12.6. Заходи по забезпеченню режимів зон охорони джерел питного водопостачання:

- встановлення поясів зон санітарної охорони джерел водопостачання та дієвий контроль за дотриманням ведення господарства на їх території;
- підвищення надійності роботи водопровідних станцій та отримання питної води належної якості при аварійних забрудненнях джерел водопостачання.

12.7. Заходи по захисту водойм, підземних вод та забезпеченню режимів господарювання в межах ПЗС:

- забезпечення обмеження господарської діяльності та встановлення дієвого контролю за дотриманням норм природокористування в межах прибережних захисних смуг (ПЗС) відповідно до вимог чинного Законодавства, винесення їх меж в натуру;
- посилення санітарно-епідеміологічного контролю за станом пляжів та водойм, що використовуються в рекреаційних цілях, для забезпечення їх відповідності ДСП № 173;
- забезпечення очищення всіх водойм м. Києва згідно з чинними нормами, правилами утримання та догляду водних об'єктів – один раз на 5-10 років (залежно від глибини); проведення невідкладного розчищення 10 водних об'єктів загальною площею 260 га, серед яких оз. Синє, оз. Тельбин, Совські ставки, Русанівський канал та ін.;
- розробка та реалізація Проекту відродження малих річок міста (р. Либідь, Сирець, Совка, Нивка, Віта); комплексні заходи щодо каскаду озер Опечинь, водойм по вул. Закревського і просп. Бажана; благоустрою прибережних територій зі створенням пляжів або зон відпочинку біля води (оз. Йорданське, Лебедине, Редькіно, Вербне);
- будівництво очисних споруд дощової каналізації (94 шт.);
- розробка проектів розширення ПЗС на 1190 га для забезпечення нормативного стану водойм та реабілітації природного комплексу, в тому числі в межах територій промислово-комунального призначення, які передбачаються до функціонального перепрофілювання;
- виконання коригування "Проекту прибережних захисних смуг водних об'єктів м. Києва" відповідно до нової топогеодезичної зйомки та сучасного стану водних об'єктів міста;
- продовження роботи з благоустрою берегів, очищенню чаш водойм (842 га водного дзеркала) та русел водотоків (28 км) від замулення, заростання, засмічення.

12.8. Заходи по реабілітації ґрунтів:

- рекультивація земель закритих кар'єрів і сміттєзвалищ, сильноеродованих ґрунтів;
- проведення комплексу заходів з меліорації, локалізації та консервації верхніх шарів ґрунту на територіях, сумарний показник забруднення ґрунтів яких перевищує 64 умовні бали (зокрема в межах підприємств, які перепрофілюються, територій прилеглих до залізниць та магістралей);
- здійснення заходів з реабілітації забруднених територій: виявлення ареалів забруднення території ВАТ «Радикал» та ДНВП «Захід», їх оцінка та проведення робіт з ліквідації забруднення;

- коригування існуючої схеми санітарної очистки з врахуванням нових умов розвитку міста (вирішення проблем переробки та утилізації побутових, промислових та інших відходів), ліквідація стихійних сміттєзвалищ;
- контроль за ґрунтами, що ввозяться для використання при озелененні та благоустрою міських територій.

12.9. Заходи по розвитку озелених територій:

- здійснення державного контролю за збереженням і відтворенням зелених насаджень, дотриманням природоохоронного законодавства;
- збільшення площі зелених насаджень загального користування на 2300 га для підвищення забезпеченості населення зеленими насадженнями загального користування з 18,5 до 23,5 кв. м на 1 жителя на етап 15-20 років;
- створення нових парків відпочинку, спеціалізованих дитячих та спортивних парків, а також влаштування зон дитячого відпочинку та спортивних комплексів в існуючих парках;
- створення скверів на території нових житлових масивів та масивів, які реконструюються з врахуванням норми озеленення для житлових районів 6 кв. м/особу;
- проведення інвентаризації та здійснення реконструкції вуличних насаджень незадовільного санітарного стану, створення ефективних шумозахисних насаджень вздовж залізниці та формування екологічного коридору в межах міста;
- сприяння з боку місцевих органів самоврядування та експлуатуючих організацій розвитку скверів та альтернативних видів озеленення (дахове, вертикальне, контейнерне), особливо в щільно забудованій центральній частині міста;
- розробка проектів благоустрою та ландшафтної реконструкції об'єктів озеленення з проведенням відповідних робіт враховуючи природно-ландшафтні особливості парків та сучасні тенденції відпочинку населення, можливості спеціалізації парків;
- перегляд існуючої системи озеленення, розробка нової Програми та стандартів міського озеленення, врахування необхідності розширення асортименту рослин, що використовуються в озелененні;
- створення мережі поливу зелених насаджень з використанням технічної води (з урахуванням доцільності), формування квітників і газонів.

12.10. Заходи з організації санітарної очистки території:

Тверді побутові відходи (ТПВ):

Впровадження сортування, роздільного збору та вивезення ТПВ (очікуваний обсяг ТПВ на етап 15-20 років 1104 тис. т):

- впровадження роздільного збору ТПВ (переважним чином 2-х контейнерної системи – вторинна сировина та змішані відходи);
- розробка загальноміської Програми популяризації роздільного збору ТПВ серед населення;
- створення критих, відгороджених контейнерних майданчиків та їх облаштування згідно з вимогами ДСанПіН 145-2011, обґрунтування їх розміщення з точки зору найбільших потоків людей та зручності під'їзду сміттєвозів необхідно розглядати окремо в кожному конкретному випадку у відповідності до містобудівних умов;
- зменшення утворення кількості ТПВ, які підлягають вторинному сортуванню шляхом розвинення мережі стаціонарних і пересувних приймальних пунктів

вторсировини в усіх районах м. Києва (папір, картон, метал, скло, ПЕТ-пляшки, консервні банки, ганчір'я тощо) – загальною кількістю 35-40 шт.;

- вирішення проблеми утилізації небезпечних відходів (елементів живлення, ртутьмісних ламп і т.п.) шляхом організації спеціалізованих пунктів прийому в кожному мікрорайоні;

- обробка на сміттесортувальних станціях тільки «сухої» фракції ТПВ, що дозволяє підвищити ефективність промислового сміттесортування до 90 % вторинної сировини.

Для забезпечення екологічної безпеки на існуючих об'єктах поводження з ТПВ та їх ефективного використання пропонується:

- приведення у відповідність санітарним вимогам та оптимізація використання Полігону № 5 (с. Підгірці) з його санацією та будівництвом очисних споруд для очищення фільтрату;
- технічне переоснащення заводу «Енергія», з першочерговим встановленням дієвих фільтрів для мінімізації шкідливих викидів.

Вирішення питання мінімізації кількості ТПВ, що підлягає захороненню та впровадження сучасних технологій переробки ТПВ:

- розширення існуючої сміттесортувальної станції ТОВ «Грінко» (до 400 тис. т/рік);
- використання нової сміттесортувальної станції ТОВ «Селтік» на максимальну потужність;
- розміщення сміттесортувальної станції (потужністю 300 тис. т/рік) на території заводу «Енергія»;
- розміщення 4-х сміттєпереробних комплексів (потужністю по 200 тис. т/рік) на території приміської зони м. Києва з полігонами для захоронення неутилізованих решток;
- будівництво комплексу для збирання та перероблення зношених автошин (шкіри, гумових виробів).

Економічне стимулювання та законодавче забезпечення схеми санітарної очистки м. Києва у сфері поводження з ТПВ:

- закріплення на законодавчому рівні статусу суб'єктів господарювання, що займаються санітарним очищенням міст та надання їм юридичної та податкової підтримки;
- забезпечення дієвого контролю за діяльністю підприємств, що працюють у сфері поводження з ТПВ шляхом ліцензування та екологічного інспектування.

Рідкі побутові стоки:

- повна реконструкція Бортницької станції аерації з будівництвом лінії по обробці та утилізації осадів;
- розділення стічних вод правобережної та лівобережної частини міста, з будівництвом в південній частині приміської зони очисних споруд (орієнтовною продуктивністю 1300 тис.м³/добу), зі спорудами по обробці та утилізації осадів.

Будівельне сміття:

Ефективне використання будівельного сміття та можливості використання будівельних відходів, як вторсировини (щорічні обсяги близько 500 тис. т):

- використання подрібнюючих установок для ущільнення будівельного сміття;
- повторне використання відходів будівництва, виробництво щебеню і піщано-гравійної маси (для підсилення доріг та при деяких інших видах будівельних робіт).

Подальше складування будівельних відходів:

- використання III черги Полігону № 6 (вул. Червонопрапорна, 84/86) площею 7,1 га об'ємом 1775 тис. м³.
- виділення земельної ділянки на території Музичанського родовища глини Києво-Святошинський район, площа – 97,9 га для подальшого захоронення будівельного сміття.

Економічне стимулювання та законодавче забезпечення схеми санітарної очистки м. Києва у сфері поводження з будівельним сміттям:

- забезпечення дієвого контролю за діяльністю підприємств, що працюють у сфері поводження з будівельними відходами шляхом ліцензування та екологічного інспектування.

Промислові відходи:

- зменшення частки неутилізованих відходів в загальному обсязі утворюваних відходів (очікуваний обсяг на кінець 2025 р. близько 5 тис. т/рік) шляхом їх утилізації та знищення токсичності (в основному піроліз та газифікація відходів);
- створення спеціальних складів для зберігання небезпечних промислових відходів, зокрема радіаційних, на території Чорнобильської АЕС;
- створення спеціальних ліній з утилізації промислових відходів на запроектованих сміттєпереробних заводах;
- забезпечення дієвого контролю за діяльністю підприємств, що працюють у сфері поводження з промисловими відходами шляхом ліцензування та екологічного інспектування.

Інші види відходів:**Вирішення питання у сфері поводження з небезпечними медичними відходами:**

- постійний контроль за дотриманням санітарно-гігієнічних вимог щодо поводження з небезпечними медичними відходами;
- встановлення спеціальних печей (піролізних установок) по утилізації медичних відходів в межах котелень в районі Київської міської клінічної лікарні № 1 (Харківське шосе, 121) та Київської міської клінічної лікарні № 6 (просп. Комарова, 3).

Вирішення проблеми поводження з крупногабаритними відходами:

- організація збору і транспортування великогабаритного сміття шляхом влаштування спеціальних майданчиків з контейнерами місткістю 5-25 м³;
- підтримка розвитку сміттєпереробних комплексів, до складу яких входить переробка великогабаритного сміття та побутової техніки в межах приміської зони на земельних ділянках, наданих в оренду Корпорації «Укрвтрресурси»:
 - Обухівський район, с. Підгірці (Полігон №5);
 - Броварський район, полігон ТПВ ЛБ ТОВ «Десна-2».

Вирішення проблем у сфері поводження з відходами зеленого господарства:

- організація ефективного збору і транспортування відходів зеленого господарства до місць переробки;
- оновлення парку спецтехніки для збору і транспортування неліквідної деревини, відходів лісозаготівель та опалого листя;
- організація переробки неліквідної деревини та відходів лісозаготівель на тверде органічне паливо з стабільними енергетичними показниками на базі деревообробних цехів КО «Київзеленбуд» з використанням сучасних технологій;

- розширення мережі існуючих площадок для компостування опалого листя відповідно до нормативу «Технології перероблення органічної речовини, що є у складі побутових відходів» (наказ СОУ ЖКГ № 78 від 30.03.2010 р.) та згідно з Розпорядженням КМДА № 379 від 07.03.2006 р. «Про створення виробничих дільниць з утилізації листя та інших рослинних відходів»;

- влаштування дільниці з утилізації листя та інших рослинних відходів «Правобережна» в Святошинському ЛПГ;

- виділення додатково ділянки для влаштування дільниці з утилізації листя та інших рослинних відходів «Лівобережна» в Дарницькому ЛПГ;

- для попередження засмічення озелених територій загального користування встановлення урн та контейнерів;

- закріплення на законодавчому рівні, внесення коректив у «Правила утримання собак та котів у м. Києві» (Рішення Київради № 1079/3912 від 25.10.2007 р.) щодо системи прибирання екскрементів собак та котів їхніми хазяями під час вигулу на озелених територіях та здійснення контролю за дотриманням даних Правил з застосуванням системи штрафів та адміністративних порушень.

Кладовища:

Вирішення питання організації вільних площ для поховань (потреба на етап 15-20 років, враховуючи найімовірніше співвідношення традиційного поховання і кремації, складає 220,1 га, а вільна територія в межах міста – 8,6 га);

- заборона традиційних поховань в межах міста, крім випадків повторного захоронення чи підхоронення до родинних могил;

- реконструкція існуючих кладовищ міста з будівництвом колумбарних стінок;

- розробка спеціальних проектів при розширенні існуючих кладовищ, що примикають до лісопаркових зон, з пріоритетом збереження існуючих озелених територій;

- збільшення потужності існуючого крематорію на території Байкового кладовища та будівництво нового на території приміської зони;

- впровадження на всіх старих кладовищах переважного поховання в склепах (сімейного типу);

- створення нових та розширення існуючих сільських кладовищ на території приміської зони на площі 211,5 га в межах визначених і схвалених ділянок:

- Північне кладовище (біля с. Рожівка Броварського району) – розширення кладовища та будівництво крематорію на ділянці 68 га;

- Південне кладовище (на землях Віта-Поштової сільської ради Києво-Святошинського району) – розширення існуючого кладовища на 27,4 га;

- Бориспільський р-н, Вишенська сільська рада – створення кладовища площею близько 50 га, при погодженні з місцевими органам самоврядування;

- резервна ділянка між сільськими радами с. Мироцьке Києво-Святошинського р-ну та с. Блиставиця Бородянського р-ну – створення кладовища площею близько 80 га, при погодженні з місцевими органам самоврядування.

- проведення комплексу спеціальних інженерно-технічних заходів на діючих кладовищах для зменшення їх можливого негативного впливу в районах з високою щільністю населення;

- будівництво міського кладовища для тварин у складі крематорію та колумбарію біля ТЕЦ-6.

13. ІНЖЕНЕРНА ІНФРАСТРУКТУРА ТА ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА ТЕРИТОРІЇ

13.1. Основні напрямки та завдання розвитку інженерної інфраструктури

При забезпеченні необхідної потужності і надійності інженерної інфраструктури основними проблемами є значне відставання інженерного забезпечення забудови, зношеність магістральних інженерних мереж і міських очисних споруд каналізації в Бортничах, вичерпаність резерву електрозабезпечення й теплопостачання існуючої забудови внаслідок нерівномірного розташування джерел теплопостачання й електропостачання, а також значного росту потреби в цих ресурсах.

Для вирішення цих проблем пріоритетними напрямками та завданнями є:

Забезпечення надійності функціонування інженерної інфраструктури міста:

- забезпечення надійного та безперебійного енерго- та водопостачання споживачів міста;
- підвищення якості роботи систем та схем інженерного забезпечення з урахуванням зростаючих вимог до охорони навколишнього середовища та здоров'я людини;
- ефективне використання інженерних та територіальних ресурсів з урахуванням широкого вживання ресурсозберігаючих технологій;
- розширення спектру телекомунікаційних послуг.

Розвиток інфраструктури водогосподарського комплексу:

- покращення якості води в джерелах питного водопостачання та удосконалення технології очищення питної води на водопровідних станціях;
- удосконалення системи обліку, скорочення втрат та підвищення надійності систем та схем водопостачання;
- забезпечення водопостачання та каналізування районів садибної забудови в Голосіївському районі (мкр. Ширма, мкр. Мишоловка), в с. Троєщина, с. Биківня, мкр. Жуляни, в районах Нивки, Сирець та інших;
- досягнення нормативного рівня очистки господарсько-побутових та поверхневих стоків;
- створення споруд та впровадження технологій для гарантованої утилізації осаду (з мінімальними експлуатаційними затратами) та підвищення ефективності споруд обробки осаду;
- забезпечення стабільної та безаварійної роботи системи транспортування стоків зі створенням оптимального резерву пропускної спроможності комунікацій та резерву потужності споруд;
- відновлення реалізації «Програми ремонту, реконструкції та розвитку водопровідно-каналізаційного господарства районів забудови в приватному секторі м. Києва на період 2000-2010 р.р.» в частині водопостачання та забезпечення 100 % каналізування території садибної забудови міста з прокладанням мереж дощової каналізації та господарсько-побутової каналізації, а також будівництвом очисних споруд та насосних станцій.

Розвиток інфраструктури паливно-енергетичного комплексу:

- збільшення виробництва теплової та електричної енергії зі створенням резерву потужності на джерелах;
- підвищення енергоефективності при виробництві, передачі та споживанні теплової та електричної енергії;
- стабілізація та подальше зниження впливу енергоджерел на навколишнє середовище;
- підвищення ефективності використання природного газу;
- стійке постачання природним газом міських споживачів, насамперед населення та джерел енергопостачання;
- широке застосування в паливно-енергетичній галузі міста нетрадиційних джерел енергії, що виробляється без спалювання вуглеводнів;
- розвиток і реконструкція систем транспортування енергоресурсів;
- вивільнення територій, які зайняті повітряними лініями електропередачі та відкритими електропідстанціями шляхом переведення відповідно в кабельне виконання та закритого типу.

Розвиток інфраструктури інформатики та зв'язку:

- безперебійне надання послуг зв'язку, в тому числі місцевого, міжміського та міжнародного телефонного зв'язку;
- розвиток послуг та мереж:
 - зв'язку персонального радіовизову;
 - пересувного радіозв'язку в виділеній мережі зв'язку;
 - пересувного радіотелефонного зв'язку та супутникового радіозв'язку;
 - зв'язку по наданню каналів зв'язку, по передачі даних, а також для кабельного, ефірного мовлення та проводового радіомовлення;
 - поштового зв'язку;
- розвиток волоконно-оптичної мережі для забезпечення переводу АТС на цифрові технології;
- розвиток телекомунікаційної мережі та кабельного телебачення;
- забезпечення населення послугами поштового зв'язку високої якості з розширенням спектру послуг;
- безперебійне функціонування телерадіомовної мережі.

13.2. Заходи з розвитку, будівництва та реконструкції систем і об'єктів інженерної інфраструктури та вдосконалення їх функціонування

Водопостачання. Вдосконалення системи міського водопроводу базується на принципах оптимального використання природних, технічних, енергетичних та фінансових ресурсів. Підвищення якості води на перспективу передбачається за рахунок впровадження сучасних методів знезаражування води шляхом переходу від рідкого хлору на електролізний низькоконцентрований гіпохлорит натрію, будівництва споруд попередньої очистки води та первинного озонування на Дніпровській та Деснянській водопровідних станціях, збільшення подачі артезіанської води в централізовану систему водопостачання з доведенням її обсягів до затверджених експлуатаційних запасів та ін.

Скорочення нераціональних втрат води передбачається за рахунок обліку індивідуального водоспоживання, зниження втрат води при транспортуванні, раціонального використання води питної якості промпідприємствами за рахунок впровадження сучасних водозберігаючих технологій, систем зворотного та повторного водопостачання, використання на технологічні потреби води відповідної якості, а також - будівництва системи поливального водопроводу з власними джерелами та спорудами водопостачання.

Для подальшого перспективного розвитку системи водопостачання, забезпечення розрахункових потреб (1819,7 тис. м³/макс. добу) та для вирішення проблем, що виникли вже сьогодні, визначено невідкладні (першочергові) заходи, які потребують термінової реалізації:

- відновлення в натурі санітарно-захисних зон від водозаборів та водоочисних станцій відповідно до ДБН В.2.5-74 та ДБН 360-92**;
- резервування території на о. Великий під майбутній водозабірний вузол;
- реконструкція очисних споруд, насосних станцій I-го та II-го підйомів Дніпровської та Деснянської водопровідних станцій з будівництвом заводу по виробництву гіпохлориту натрію, станції зневоднення осадів, утилізації та повернення промивних вод, а також впровадження на них енергозберігаючих технологій;
- будівництво стаціонарної станції подачі води з р. Десни на споруди Дніпровської ВС та будівництво відповідних водоводів;
- переоснащення систем знезараження води сучасними технологіями та обладнанням НС «Мінська», «Чоколівська», «Депутатська», «Сирецька»;
- реконструкції НС «Виноградар-III», НС «Крутогірна», НС «Печерська», НС «Сморозинська»;
- завершення будівництва гідровузлів «Осокорки-Північні», «Бортничі»;
- реконструкція із заміною обладнання комплексу артоводопостачання з насосними станціями «Південний водопарк», «Північний водопарк», «Корчуватська», «Голосіївська», «Жовтнева», «Сирецька», «Оболонь-I», «Оболонь-II», «Троєщина-I», «Виноградар-I»;
- заміна насосного обладнання на артезіанських свердловинах з впровадженням енергозберігаючого обладнання.
- будівництво комплексу споруд артоводопостачання «Саперно-Слобідський», та «Підвисоцького-Звіринецька»;
- перекладка водоводу від НС «Сморозинська» від вул. Котовського до вул. Академіка Туполева;
- перекладка водопровідної магістралі від вул. Полярної до вул. Новокостянтинівської;
- реконструкція вузла водоводів від НС II-го підйому Деснянського водопроводу до НС III-го підйому «Печерська» на території урочища Передмістна Слобідка (Гідропарк);
- перекладка водоводу на вул. В.Василевської та вул. Політехнічній від водоводу на вул. Маршала Рибалка до вул. Героїв Севастополя.
- прокладання водоводу від просп. Комарова до водоводу по вул. Жмеринській;
- прокладання водоводу на Дніпровській набережній від Броварського шосе до просп. Бажана;
- будівництво водопровідної перемички на вул. Резервній між мережами на вул. Складенка до мережі на вул. Дегтяренка;

- санація водоводу по вул. О.Бальзака від пр. Ватутіна до вул. М.Цветаєвої, в т.ч. аварійної ділянки водоводу по вул. О.Бальзака від вул. О.Сабурова до вул. М.Цветаєвої;
- будівництво водопровідної магістралі від вул. Маршала Гречка до Великої Кільцевої дороги у Подільському, Шевченківському, Святошинському районах м. Києва;
- реконструкція близько 65,7 км вуличної водопровідної мережі;
- прокладання близько 27,1 км вуличної водопровідної мережі;
- реконструкція підвищувальних насосних станцій холодного водопостачання з впровадженням енергозберігаючого обладнання з частотним приводом.

Окрім зазначених заходів необхідно виконати:

- будівництво водозабору на о. Великий з розробкою схеми подачі води на споруди попередньої очистки Дніпровської та Деснянської водопровідних станцій;
- переоснащення систем знезараження води сучасними технологіями та обладнанням НС «Оріхуватська», «Білицька», «Шахтарська», «Нивки»;
- будівництво гідровузла в районі вул. Крейсера «Аврора», Кільцевої Дороги;
- реконструкція із заміною обладнання комплексу артоводопостачання з насосними станціями «Виноградар-I», «Колекторна», «Микільська Борщагівка», «Святошин»;
- перекладка водоводу від НС II-го підйому Деснянського водопроводу до вул. Фанерної;
- прокладання водоводу від ж/м Райдужного до водоводу НС «Сморозинська» (вул. Фрунзе) вздовж Подільського мостового переходу;
- прокладання водоводу від Одеської площі по вул. Академіка Заболотного, Наддніпрянському шосе;
- будівництво гідровузла в районі вул. Милославської ж/м Троєщина;
- вирішити питання відводу земельних ділянок для розміщення нових споруд системи водопостачання.

Водовідведення. Прогнозний об'єм стічних вод м. Києва та приміської зони від побутових споживачів, комунальних та промислових підприємств складе 1855,6 тис.м³/добу. Головним завданням по організації водовідведення в м. Києві на довгостроковий період є забезпечення повного охоплення забудови міста централізованою каналізацією та розділення стічних вод правобережної та лівобережної частини міста.

До основних заходів сталого функціонування та розвитку системи каналізації на перспективу віднесено:

- реконструкція Бортницької станції аерації;
- розробка ТЕО по будівництву нових очисних споруд каналізації правого берега, вибір місця для їх розміщення та безпосередньо їх будівництво;
- реконструкція насосного обладнання існуючих каналізаційних насосних станцій «Оболонська», «Микільська Борщагівка-1», «Микільська Борщагівка-2», «Ново-Святошинська», «Мишоловка», «Ново-Подільська», «Русанівка», «Метрологічна», «Водопарк», «Наводницька», «Комсомольська», «Позняки»;
- будівництво нових КНС і мереж в районах існуючої неканалізованої садибної та малоповерхової забудови, згідно з «Програмою розвитку, реконструкції та ремонту водопровідно-каналізаційного господарства районів малоповерхової і котеджної забудови м. Києва»;

- виділення ділянки на території приміської зони під додаткові мулові майданчики, які необхідні для складування зневодненого осаду, а також для нормативного резерву на випадок виникнення аварійної ситуації (~ 127 га);
- будівництво самопливних мереж, насосних станцій і напірних колекторів у районах нової забудови;
- модернізація виробничої бази, удосконалення правових і економічних основ функціонування водопровідно-каналізаційного господарства.

До основних невідкладних (першочергових) заходів віднесено:

- реконструкція БСА:
 - підготовка споруд II та III блоку;
 - реконструкція I блоку;
- вирішення питання вибору місця та відводу ділянки орієнтовною площею 65,0 га для розміщення перспективних правобережних очисних споруд з розробкою відповідної містобудівної та проектно-документації;
- будівництво каналізаційних насосних станцій «Новопущанівська», «Ново-Оболонська», «Наддніпрянська»;
- реконструкція каналізаційних насосних станцій «Метрологічна», «Оболонська», «Микільська Борщагівка-1», «Водопарк», «Мишоловка», «Ново-Подільська», «Русанівка», «Наводницька»;
- реконструкція дюкерних переходів через р. Дніпро;
- завершення будівництва другої нитки Головного міського колектора та Південно-Західного колектора;
- будівництво Ново-Хрещатицького каналізаційного колектора, колектора від Мостицького до Головного міського, а також колекторів по вул. Стеценка, вул. Сортувальній, вул. Урлівській, вул. Ломоносова, Столичному шосе, бульв. Л.Українки та ін.;
- будівництво напірного колектора від КНС «Пуща Водиця-1» до вул. Газопровідної, третьої нитки напірного колектора КНС «Оболонська», напірних колекторів від КНС «Перемога»;
- переключення напірних колекторів від КНС «Микільська Борщагівка-2» до Південно-Західного колектора, від КНС «Наводницька» та КНС «Мишоловка» в Розвантажувальний колектор;
- реконструкція напірних колекторів від КНС «Конча-Заспа-6», від КНС «Ново-Подільська», від КНС «Водопарк», від КНС «Русанівка»;
- реконструкція Голосіївського, Приорсько-Куренівського, Подільсько-Куренівського, Правобережного, Почайнинського, Набережно-Хрещатицького, Перовського, Позняківського, Каунарського, Шліхтерівського, III черги Ново-Дарницького самопливних колекторів, а також колекторів по вул. Луначарського, вул. М.Лебедєва, Столичному шосе, вул. Дегтяренка, Лебедєва-Кумача, вул. Березняківській, вул. Зодчих, просп. Правди, вул. Гайдара, вул. Бережанській, просп. Комарова, вул. Дніпродзержинській, вул. П.Усенка, вул. Депутатській, вул. Молодогвардійській, вул. Нижньо-Юрківській, вул. Червоноткацькій, вул. Фрунзе, вул. Козелецькій, вул. Тираспольській, вул. Васильківській, Кільцевій дорозі;
- введення на законодавчому рівні заборони на вироблення та реалізацію миючих та пральних засобів, що містять фосфати та СПАР, збільшення концентрації яких у стічній воді погіршує якість очистки стоків, які скидаються в р. Дніпро.

Дощова каналізація. Для захисту територій від несприятливих природних та антропогенних явищ та покращення екологічного стану водних об'єктів передбачається:

- проведення ремонту та реконструкції засобів відведення дощових та талих вод, які його потребують;
- будівництво мереж дощової каналізації на територіях нової забудови;
- реалізація проектів будівництва мереж дощової каналізації в районах малоповерхової та приватної забудови;
- реконструкція існуючих очисних споруд «Біличі», «Харківські», «Троєщина», «Райдужні», «Теличка» з переведенням їх на новітні технології;
- завершення будівництва очисних споруд: ж/м Оболонь – 3а, 14 мікрорайони; Осокорки Південні, Центральні; ж/м Вигурівщина-Троєщина – II черга, III черга; ж/м Позняки – 2, 4, 4а, 5а мікрорайони;
- будівництво очисних споруд різної продуктивності на існуючих та нових випусках дощової каналізації, орієнтовна площа землевідводу становить від 0,2 до 0,7 га на одну споруду;
- обладнання всіх промислових підприємств локальними очисними спорудами;
- проведення комплексної реконструкції р. Либідь (у тому числі влаштування очисних споруд із збереженням прибережно-захисних смуг);
- проведення реконструкції відкритих і закритих русел малих річок та меліоканалів.

Для забезпечення надійної роботи системи дощової каналізації міста та підтримання її у належному стані у подальшому необхідно виконати наступні заходи:

- провести інвентаризацію існуючих мереж та споруд дощової каналізації;
- виконати розрахунок пропускної спроможності існуючих магістральних колекторів дощової каналізації з метою визначення необхідності та черговості їх перевлаштування;
- розробити проектно-кошторисну документацію для виконання реконструкції чи капітального ремонту мереж та споруд системи дощової каналізації;
- збільшити фінансування на утримання систем дощової каналізації до розрахункової потреби;
- ліквідувати несанкціоновані скиди господарчо-побутових стоків у міську мережу дощової каналізації;
- вирішити питання відводу земельних ділянок для розміщення очисних споруд дощової каналізації.

Електропостачання. Сумарне електричне навантаження на етап 20 років становитиме 3912,0 МВт, а річне споживання електроенергії – 23615,9 млн. кВт год.

Виходячи з розрахунків та враховуючи місцеві умови м. Києва пропонується здійснити наступні **заходи з будівництва, реконструкції та розширення електричних мереж та об'єктів:**

- будівництво III енергоблоку на ТЕЦ-6 потужністю 250 МВт;
- будівництво на Дарницькій ТЕЦ газотурбінної установки потужністю 140 МВт;
- доведення генерації на ТЕЦ-5 до встановлених потужностей (700 МВт);
- встановлення третіх автотрансформаторів на підстанціях 330 кВ "Броварська", "Північна" та ПС "Ново-Київська";
- будівництво підстанцій 330/110 кВ "Західна", "Східна", також підстанцій 330 кВ глибокого вводу "Московська-330" та "Петрівка-330";

- будівництво 19-ти нових підстанцій 110 кВ з трансформаторами розрахункової потужності;
- реконструкція 10-ти ПС-35 кВ та переведення їх на напругу 110 кВ, а також 6-ти ПС-35кВ з заміною існуючих трансформаторів на трансформатори більшої потужності або таких, що відпрацювали свій ресурс;
- реконструкція 16-ти ПС-110 кВ із заміною обладнання на більш сучасне та заміною трансформаторів на більш потужні;
- будівництво нових ЛЕП-330, 110 та 35 кВ для живлення нових ПС-330, 110, 35 кВ та організації нових транзитів.
- на протязі всього розрахункового періоду необхідно проводити реконструкцію та розширення електричних мереж, заміну зношеного та застарілого обладнання, впроваджувати енергозберігаюче обладнання та новітні технології, а також проводити розвиток кабельних мереж із максимально можливим демонтажем та каблюванням існуючих повітряних ліній, які проходять по сільбищним територіям.

Зокрема, передбачається ряд невідкладних (першочергових) заходів:

- встановлення третіх АТ на ПС-330 кВ "Північна" та "Ново-Київська";
- будівництво ПС-330 кВ "Західна" та забезпечення живлення від неї ПС-110 кВ: "Біличі", "Лепсе", "Лук'янівська" та "Пост-Волинська";
- реконструкція ПС-35 кВ "Оленівська" з переводом на напругу 110 кВ та будівництво двох КЛ-110 кВ ПС "Оленівська" – ТЕЦ-6, ПС "Оленівська" – ПС "Оболонь";
- будівництво ПС 110/10 кВ "Олімпійська" з КЛ-110 кВ ПС "Московська" – ПС "Олімпійська";
- реконструкція ПС 110/35/10 кВ "Московська" з реконструкцією ПЛ-110 кВ ТЕЦ-5 – ПС "Московська";
- реконструкція ПС 110/35/10 кВ "Бортничі";
- будівництво ПС-110 кВ "Університетська" з КЛ-110 кВ ПС "Теремки" – ПС "Університетська";
- будівництво ПС-110 кВ "Європейська" з КЛ-110 кВ ТЕЦ-5 – ПС "Європейська";
- будівництво ПС-110 кВ "Брест-Литовська" з КЛ-110 кВ ПС "ВУМ" – ПС "Брест-Литовська";
- реконструкція ВРП-110 кВ ТЕЦ-5;
- будівництво ПС 110/35/10 кВ "Славутич" з КЛ-110 кВ ТЕЦ-5 – ПС "Славутич" – ПС "Позняки";
- будівництво ПС-110кВ "Биківня" з відгалудженням від ПЛ-110 кВ ТЕЦ-4 – ПС "Лівобережна";
- будівництво ПС-110 кВ "Корчуватська" з відгалудженням від ПЛ-110 кВ ТЕЦ-5 – ПС "Ново-Київська";
- реконструкція ПС-35 кВ "Лук'янівська" з переводом на напругу 110 кВ та будівництво КЛ-110 кВ ПС "Західна" – ПС "Лук'янівська";
- будівництво ПС-110 кВ "Пост-Волинська" з КЛ-110 кВ ПС "Західна" – ПС "Пост-Волинська".
- будівництво ПС-110 кВ "Ватутінська" з КЛ-110 кВ ПС "Деснянська" – ПС "Ватутінська";
- реконструкція підстанцій 110кВ "Вигурівщина", "Деснянська", "Лугова", "Мінська", "Радіотехнічна", "Артемівська", "Львівська", "Телецентр";
- реконструкція транзиту 110 кВ ТЕЦ-6 – ПС "Лівобережна";

- реконструкція транзиту 110 кВ ТЕЦ-5 – ПС "Московська";
- реконструкція транзиту 110 кВ ТЕЦ-5 – ПС "Лугова" - ПС "Бортничі";
- реконструкція КЛ-110 кВ ПС "Політехнічна" – ПС "Вокзальна", ПС "Політехнічна" – ПС "Центр".

Для розміщення головних споруд необхідно вирішити питання виділення орієнтовно 8,1 га території в м. Києві.

Теплопостачання. Відповідно до проведених розрахунків, теплота потреба споживачів м. Києва на етап 20 років складе 13930 Гкал/год.

Розвиток системи теплопостачання м. Києва передбачається здійснювати з урахуванням наступних напрямків:

- будівництво нових джерел тепла (6 районних котелень) та теплових мереж (107 км);
- реконструкція, модернізація та розширення існуючих джерел тепла (СТ-1, СТ-2, 12 районних котелень);
- реконструкція та модернізація існуючих теплових мереж (1163 км) та теплових пунктів;
- оптимізація зон дії джерел теплопостачання;
- виведення з експлуатації дрібних неефективних та вбудованих котельних;
- максимальне використання «дармових» джерел тепла (ССЗ «Енергія»);
- автоматизація та диспетчеризація системи теплопостачання;
- оснащення споживачів приладами обліку та регулювання теплоспоживання, тощо.

Для ліквідації існуючого дефіциту тепла та покриття нових теплових навантажень пропонується реалізація наступних невідкладних заходів:

- розширення ТЕЦ-5 до теплової потужності 2072 Гкал/год одним водогрійним котлом 180 Гкал/год;
- реконструкція та технічне переозброєння СТ-1 та СТ-2 із збільшенням теплової потужності відповідно до 700 Гкал/год та 600 Гкал/год;
- технічне переозброєння Дарницької ТЕЦ, що передбачає реконструкцію існуючих водогрійних котлів типу ПТВМ-100 та схеми видачі теплової потужності станції;
- закінчення будівництва РК «Позняки»;
- будівництво РК «Дорогожичі» тепловою потужністю по гарячій воді 300 Гкал/год;

- реконструкція та технічне переозброєння РК «Веркон», РК «Теремки», РК «Біличі», РК «Здолбунівська», РК «Московська-1», РК «Пар», РК «Жуляни» та ін.;
- будівництво магістральних теплових мереж діаметрами 400-1000 мм загальною довжиною 26,3 км (у 2-х трубному обчисленні);
- реконструкція та модернізація теплових мереж діаметрами 50-1200 мм загальною довжиною 254,4 км (у 2-х трубному обчисленні);
- будівництво 4 підкачувальних насосних станцій;
- реконструкція та модернізація теплових пунктів, оснащення засобами обліку;
- використання теплоакumuлюючих установок для опалення та гарячого водопостачання в адміністративних будинках, школах, дитячих садках, тощо;
- впровадження нових технологій при будівництві, реконструкції та капітальному ремонті теплових мереж, що дозволить значно підвищити строк служби теплових мереж, підвищити їх надійність при одночасному підвищенні економічності транспорту тепла.

Газопостачання. З урахуванням запланованих обсягів житлового будівництва та збільшення чисельності населення споживання природного газу на перспективу складатиме 6504,9млн.м³/рік.

Головними засадами розвитку газового господарства м. Києва є:

- підвищення рівня безпеки транспортування та споживання газу;
- реконструкція існуючої системи газопостачання міста;
- забезпечення нових побутових, комунальних промислових споживачів та об'єктів енергетики надійним газопостачанням;
- збільшення технічного потенціалу системи газопостачання міста.

У зв'язку з цим, для невідкладного виконання пропонуються наступні заходи щодо реконструкції та розширення газових мереж міста:

- забезпечення газопостачання станцій теплопостачання та районних котелень, які першочергово реконструюються, розширюються або будуються;
- реконструкція ГРС «Конча-Заспа»;
- реконструкція ГГРП-2, ГГРП-8, ГГРП-10, ГГРП «Микільська Борщагівка»;
- будівництво станцій катодного захисту газопроводів від корозії;
- перекладка (заміна) газових мереж, які знаходяться в умовах підвищеної корозійної небезпеки (близько 15 км);

- розробка спеціалізованої схеми газопостачання з урахуванням планувальних та проектних рішень Генерального плану;
- прокладка газопроводів середнього та низького тиску для кільцювання існуючих тупикових мереж – з умов підвищення надійності системи газопостачання.

Розвиток інфраструктури інформатики та зв'язку.

Розвиток м. Києва та його приміської зони неможливий без створення сучасної мультисервісної інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури та, в першу чергу, корпоративної пакетної широкопasmової мультисервісної транспортної мережі (ПШМТМ), як її основи.

Впровадження ПШМТМ дозволить забезпечити необмеженим телекомунікаційним сервісом усі напрямки життєдіяльності м. Києва (управління міським господарством, електронне самоврядування, безпека, охорона здоров'я і т.д.).

Забезпечення розрахункової ємності міської *телефонної мережі* (2320 тис. номерів) передбачається шляхом модернізації міської телефонної мережі за рахунок реконструкції та переобладнання морально застарілих АТС на цифрові.

В існуючій *мережі проводового мовлення* (ПМ) спостерігається тенденція зменшення щільності абонентських пристроїв, як в житловому, так і промисловому секторі, за рахунок відмови абонентів від послуг міської мережі проводового мовлення, що спричиняє зниження економічної ефективності мережі ПМ.

У відповідності до виконаних розрахунків, приріст кількості основних абонентських пристроїв (АП) складе 31,2 тис., а загальна їх кількість досягне – 567,2 тис. Приріст кількості АП буде відбуватись, в основному, за рахунок багатоповерхової забудови нових ділянок та вибіркового багатоповерхового будівництва на існуючих майданчиках.

До основних заходів надійного функціонування мережі проводового радіомовлення віднесено:

- модернізація фізично та морально застарілого станційного обладнання радіотрансляційних вузлів;
- відновлення застарілої лінійно-кабельної мережі проводового мовлення та її модернізація.

Розвиток мережі *кабельного телебачення* (розрахункова кількість абонентів – 933 тис.) передбачається за рахунок вживання технології FTTH (PON), що в свою чергу надасть значну кількість переваг.

Наступним етапом передбачається об'єднання міської мультисервісної комунікаційної мережі, яка включає всі райони міста, з комунальною міською мережею кабельного телебачення в загальноміську інтерактивну цифрову телекомунікаційну мережу, до якої будуть підключені:

- житлові будинки;
- державні та урядові установи;
- міські й районні адміністративно-управлінські установи, установи по обслуговуванню населення, комунальні служби;
- служби пожежної безпеки ;
- медичні установи;
- довідкові служби міста;
- та інші.

13.3. Інженерна підготовка та захист територій

Передбачається подальше освоєння під забудову частини заплавних територій р. Дніпро для розміщення житлового, громадського та комунального будівництва.

Житлове будівництво на цих територіях ведеться з урахуванням підпору водосховища Канівської ГЕС і проходження максимальних і аварійних горизонтів води.

Заплавні території характеризуються ослабленим природним дренажем поверхневих і ґрунтових вод, періодично затоплюються весняною повінню.

Забудова цих територій можлива тільки після проведення цілого ряду заходів від підтоплення та затоплення, основними з яких є:

- захист від затоплення повінню 1 % забезпеченості, з урахуванням нормативних запасів;
- захист від затоплення катастрофічними горизонтами води;
- забезпечення відведення з території забудови талого і дощового вод.

Захисними заходами передбачається: намив неосвоєних територій житлових масивів Троєщина, Позняки, Осокорки-Північні, а також територій нових житлових масивів Осокорки-Центральні, Осокорки-Південні, Бортничі.

На розрахунковий етап передбачається намити приблизно 851 га заплавних територій.

Захист цих територій передбачається методом їх обвалування, частковою підсіпкою занижених ділянок і будівництва дренажних систем.

Для захисту від затоплення повінню 1 % забезпеченості передбачається будівництво дамб протяжністю 10,9 км.

Заходи по боротьбі з підтопленням природного та техногенного характеру передбачені на території близько 5 тис. га.

Протизсувні заходи передбачені на території близько 2,58 тис. га.

Розчистка русел рік передбачена на території протяжністю 49 км та розчистка близько 1303 га водойм.

До невідкладних (першочергових) заходів віднесено наступні основні:

Заходи з попередження та захисту від зсувних процесів:

- розробка Генеральної схеми протизсувних заходів території м. Києва;
- розробка Програми інженерного захисту території м. Києва від зсувів;
- розробка Державних норм з експлуатації споруд розташованих на зсувонебезпечних територіях;
- проведення протизсувних робіт на зсувонебезпечних ділянках відповідно до Генеральної схеми протизсувних заходів території м. Києва, в т.ч. першочергові – на схилах Дніпра, Протасового, Божкового, Реп'яхового Ярів, Батієвої гори, на схилах парку Вічної слави, Совської балки, на території Олександрівської клінічної лікарні, по вул. Інститутська, 1 "Квітниковий годинник", Національного заповіднику "Софія Київська", забезпечення стійкості схилів звалища в с. Пирогів та по окремих ділянках в Подільському, Шевченківському та Голосіївському районах; каналізування у мікрорайонах існуючої малоповерхової (садибною) забудови, які розташовані на зсувонебезпечних територіях;

- забезпечення дотримання, в зонах геодинамічної напруги, спеціального режиму землекористування, який визначається у містобудівних умовах та обмеженнях, що надаються в установленому порядку Департаментом містобудування та архітектури і КП «Спеціалізоване управління протизсувних підземних робіт».

Захист від повеней:

-заборона відведення і призупинення забудови вже відведених ділянок в районі Конча-Заспа – Плюти до розробки проектів інженерного захисту території;

-введення офіційного мораторію на замив та засипку акваторій р. Дніпро, малих річок та водойм;

-розробка проектів із захисту існуючої та перспективної забудови різного функціонального призначення від дії можливих паводків і повеней різної забезпеченості, чи прориву греблі Київської ГЕС;

-розробка гідродинамічної моделі Дніпра на ділянці в межах м. Києва;

-проведення реконструкції закритих колекторів на руслах малих річок, а також розчистка відкритих русел малих річок, зокрема, проведення робіт із очищення, водопониження та благоустрою річки Нивка, закінчення очищення каскаду Совських ставків, розчистка ставків балки Проня, очищення витоку р. Либідь.

Захист від підтоплення, в т. ч. забудованих територій:

- розробка Комплексної програми по виявленню та ліквідації наслідків підтоплення території м. Києва;

- застосування ефективних протизсувних заходів на ділянках їх поєднання з підтопленням, в т.ч. в межах перспективної забудови;

- розробка проекту та проведення заходів по ліквідації підтоплення ж/м ДВРЗ;

- проведення гідрогеологічних вишукувань на підтоплюваних територіях;

- розчищення та модернізація наявних дренажів (як відкритих так і закритих);

- влаштування дренажів захисту підземних частин будівель та споруд, за необхідності з примусовим відведенням дренажного стоку (з будівництвом дренажних насосних станцій);

- проведення капітального ремонту (модернізації/реконструкції) інженерних мереж з метою зменшення втрат води та зменшення ймовірності активації небезпечних геологічних явищ.

14. МІСТОБУДІВНИЙ РОЗВИТОК ТА ПЛАНУВАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРИМІСЬКОЇ ЗОНИ. ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРИТОРІЙ СПІЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД*

14.1. Сучасний стан та проблеми розвитку території приміської зони

В межі приміської зони входять території, де активно виявляється вплив Києва як на виробництво, так і на використання земель, трудових, рекреаційних, водних ресурсів та на стан природного середовища. Враховуючи це, приміська зона обмежена колом радіусом 60-80 кілометрів, тобто фактично в зоні годинної транспортної доступності до центру столиці. До цієї зони входять 10 адміністративних районів та 6 міст обласного значення, це майже половина всієї території Київської області. Причому з демографічної точки зору цифри ще показовіші, адже чисельність населення приміської зони дорівнює близько 985 тис. осіб, що у свою чергу «відбирає» приблизно 58 % від кількості населення Київської області, а демографічна щільність приміської зони більша за показники деяких міст – 80 людей на квадратний кілометр.

Площа приміської зони м. Києва складає – 1175,74 тис. га, з них на сільськогосподарські угіддя припадає 40,68 %, на ліси – 26,3 %, землі під житловою та громадською забудовою – 10,14 %, території садових товариств – 0,69 %, виробничі території – 1,15 %, під водоймами – 6,94 %, луки – 11,94 %, комунальні території – 0,62 %, рекреаційні території – 0,36 %, території спецпризначення – 1,13 %.

В зоні впливу Києва, як центру локальної системи, що формується, у радіусі 60 км проживає біля 500 тис. осіб. Зона впливу центрів локальних систем розселення складається із сукупності місцевих систем, центри яких являють собою малі міста і селища міського типу з чисельністю населення від 3 до 20 тис. осіб. Крім того в цій зоні розташовані також міста з більшою чисельністю населення. Це м. Бровари – 97,2 тис. осіб, Бориспіль – 58,9 тис. осіб, Васильків – 36,4 тис. осіб, які складають ближній пояс Київської моноцентричної агломерації, що знаходиться у стані формування. В зоні місцевих систем розселення розташовані сільські поселення, які користуються місцевими культурно-побутовими закладами повсякденного обслуговування і в меншій мірі мають трудові зв'язки.

Місто Київ і його приміська зона складають єдиний соціально-економічний комплекс – Київську агломерацію, розвиток якої обумовлюється столичними функціями. Закон України «Про столицю України – місто-герой Київ» (ст. 25) встановлює, що органи місцевого самоврядування та органи виконавчої влади Київської області мають сприяти здійсненню м. Києвом столичних функцій шляхом, зокрема, забезпечення дотримання режиму використання території приміської зони. Вимогам цього режиму суперечить незадовільний екологічний стан ряду території в приміській зоні (особливо це стосується її санітарної очистки), що теж в значній мірі пов'язано із впливом столиці. Дотримання вказаного режиму використання території приміської зони, перш за все, відповідає довгостроковим інтересам столиці та населення приміської зони.

Проходження по територіям приміської зони розгалуженої мережі доріг сприяє створенню вздовж їх трас транспортно-складських комплексів, які застосовуються для переробки вантажів, а також об'єктів дорожнього сервісу.

14.2. Основні напрямки соціально-економічного розвитку та демографічний прогноз

Критерії, які покладені в основу визначення параметрів приміської зони: економіко-територіальні, ресурсні, інженерно-інфраструктурні, еколого-санітарні, соціально-побутові, були визначені Концепцією стратегічного розвитку міста Києва, яка, після проведення експертизи та отримання позитивного рішення Архітектурно-містобудівної ради Мінрегіонбуду України, проведення громадського обговорення, була схвалена як основа для розробки Генерального плану м. Києва рішенням Київської міської ради від 16 вересня 2010 року № 35/4847.

Стратегія розвитку становить собою модель врівноваженого розвитку територій, яка передбачає баланс житлово-громадських та виробничо-комерційних територій, дотримання основних вимог до використання території приміської і зеленої зон з розвитком традиційних для цих зон функцій та регульованим розміщенням виробничих і комерційних зон для розташування в них екофільних і пов'язаних з господарським комплексом столиці високотехнологічних об'єктів та підприємств комунальної сфери.

Територіальна структура виробництва по адміністративних районах приміської зони, яка склалась за попередні роки, характеризувалась високим рівнем розвитку, особливо в Броварському, Бориспільському, Вишгородському, Києво-Святошинському, Обухівському районах та в місті Бровари. Відносно високим рівнем характеризується Васильківський район. До середнього рівня відносився Кагарлицький та Фастівський райони.

У загальнодержавному виробництві промислової продукції найбільша частка припадає на харчову, целюлозно-паперову та поліграфічну промисловість, виробництво будматеріалів та скловиробів, хімічну та нафтохімічну промисловість.

Пріоритетні напрями розвитку території приміської зони згідно Державної стратегії регіонального розвитку року та Концепції схеми планування території Київської області:

- розбудова та інтеграція систем інженерно-транспортної інфраструктури, розвиток логістичних центрів;
- збільшення робочих місць у приміській зоні;
- реформування житлово-комунального господарства, впровадження ресурсо- і енергозберігаючих технологій;
- покращення екологічної ситуації, вирішення питання переробки та утилізації твердих побутових відходів;
- збереження єдиної ландшафтно-рекреаційної системи зелених насаджень та об'єктів культурної спадщини;
- розвиток туристично-рекреаційного комплексу;
- розвиток високотехнологічного агропромислового виробництва;
- розвиток високотехнологічного, наукоємного виробництва у машинобудуванні та нафтохімічній промисловості;
- створення науково-виробничих кластерів – об'єднань споріднених підприємств, виробництв, організацій, що забезпечують повний технологічний ланцюг в межах локальної території, з метою системного підвищення їх сукупної ефективності.

* Розділ не затверджується Київською міською радою і має рекомендаційний характер

Основні принципи розвитку господарсько-економічної сфери приміської зони та промислової політики.

Створення галузевих кластерів. Цей напрям організації ведення господарства відповідає сучасним тенденціям виробничих процесів розвинутих країн, визначений як один з пріоритетних напрямків стимулювання розвитку регіональної економіки та місцевого економічного розвитку. Кластер являє собою коопераційну систему підприємств, що забезпечують повний технологічний процес в межах локальної території. При цьому він об'єднує підприємства і організації управління, науки, фінансів, виробництва та торгівлі в певній галузі виробничої діяльності.

Спрямування та формування кластерів на територіях приміської зони. Галузеві кластери створюються, в першу чергу в сфері сільського господарства, за участю овочевих та м'ясо-молочних агрофірм, фермерських господарств, рибних господарств, підприємств переробки та реалізації агропродукції, наукових інститутів сільськогосподарського спрямування, зокрема:

- науково-дослідні станції та підприємства, які розробляють і впроваджують технології з вирощування, збирання, глибокої переробки та зберігання овочів. У Києво-Святошинському районі такі кластери можуть бути створені на базі діючих підприємств-інститутів (землеробства, садівництва, радіології); науково-дослідного, виробничого агрокомбінату «Пуща-Водиця»; дослідних господарств «Новосілки», «Дмитрівка», «Чабани»; навчально-дослідного господарства «Ворзель»;
- підприємства з виробництва тари, які розташовуються поблизу переробних підприємств, транспортних вузлів тощо;
- підприємства з надання транспортних послуг;
- складська інфраструктура для оптової торгівлі продовольчими та непродовольчими товарами;
- підприємства м'ясо-молочного сектору з виробництва кормів та добрив.

Диверсифікація виробництва кінцевих продуктів діяльності овочевого кластеру передбачає широкий спектр продукції: різані та сушені овочі, порошки, гранули, соки, харчові добавки, продукти дитячого харчування, продукти спеціального харчування, продукти загального харчування, фармацевтичні продукти, корма для тварин тощо.

Крім того, можливим є створення кластеру у галузі виробництва будівельних матеріалів на базі Вишнівського асфальтового заводу. До його складу можуть увійти більш дрібні підприємства будівельної та комерційної сфери: кар'єри, підприємства-перевізники, реалізатори тощо. Подібний кластер може бути створений у Броварському районі.

Серед інших видів діяльності для створення кластерів придатні комерційно-логістична та туристично-рекреаційна сфери.

Створення кластерів комерційно-логістичної інфраструктури є можливим у разі виявлення ініціативи власників даних об'єктів. Його виникнення реальне у форматі організації мережі закладів та підприємств з надання комплексного обслуговування вантажів, транспорту, водіїв та пасажирів.

Туристично-рекреаційна галузь є однією з найбільш перспективних для застосування кластерного підходу. В ній можливе об'єднання об'єктів готельно-мотельної інфраструктури, санаторіїв та дитячих таборів, туристичних агентств, закладів

громадського харчування, краєзнавчих та історичних музеїв, організацій транспортного перевезення, розважальних комплексів та екскурсійних бюро, приватних власників житла для організації зеленого туризму. При цьому можливе широке залучення об'єктів малого бізнесу. Враховуючи потужний історико-культурний потенціал, одними з найбільш конкурентоздатних напрямів альтернативного бізнесу в сільській місцевості можуть стати зелений туризм та народні промисли.

Основні переваги галузевих кластерних об'єднань полягають у:

- можливості залучення фінансових ресурсів у виробництво шляхом об'єднання спільних фінансових зусиль та можливостей;
- обміні технологіями, кадрами, досвідом для забезпечення спільних потреб та збільшенні загального показника конкурентоспроможності всього кластеру;
- підвищенні інвестиційної привабливості за рахунок залучення спільних зусиль у інвестиційних програмах, конкурсах грантових проектів;
- можливості зниження собівартості продукції та послуг підприємств в рамках кластеру;
- можливості виходу на зовнішні ринки за рахунок зростання валової продукції та створення спільного більш потужного бренду.

Демографічний прогноз

Приміська зона м. Києва, згідно з чинним Генеральним планом м. Києва та проектом планування його приміської зони на період до 2020 р., охоплює територію 10 адміністративних районів та 8 міськрад Київської області. Особливості соціально-демографічної ситуації у Київській області загалом і у приміській зоні м. Києва зокрема, обумовлені столичним статусом області, близькістю багатьох районів до найбільшого міста країни – Києва. Вплив Києва сприяє розвитку міст-супутників та обумовлює порівняно швидше поширення міського способу життя (в т.ч. характерних для городян репродуктивної, матримоніальної, міграційної та самозбережувальної поведінки) в сільській місцевості.

Природний приріст значною мірою залежить від особливостей вікової структури населення, яка може значно варіювати залежно від особливостей соціально-демографічного розвитку регіонів. Так, райони чи міста із порівняно високою питомою вагою населення у працездатному віці характеризуються порівняно високим природним приростом. Лише Києво-Святошинський район має незначний від'ємний приріст – 3,8 ‰.

З іншого боку, райони з високою часткою населення старше працездатного віку (Макарівський, Фастівський, Васильківський) характеризуються низьким природним приростом.

За прогнозом Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України в приміській зоні очікується незначне зменшення чисельності постійного населення, яка складе 950 тис. осіб. Відповідно до розрахунків проекту Генерального плану м. Києва на етап 20 років розрахункова чисельність населення становитиме 1,149 тис. осіб. Ріст населення відбудеться лише у Вишгородському і Бородянському районах, Ірпінській міськраді і особливо у містах Бровари та Бориспіль (майже на третину).

14.3. Функціонально-планувальна організація території

Еволюційні містобудівні процеси, пов'язані з просторовим розвитком м. Києва, обумовлюють закономірні потреби для перенесення окремих функцій столиці на територію області. При цьому мають бути враховані інтереси громади Київської області щодо прийнятності розташування певних територіальних потреб Києва на територіях області з відповідним вирішенням питань у територіальному перерозподілі бюджетних надходжень. Ця тенденція співпадає з напрямом політики ЄС щодо стимулювання розвитку поліцентричності міських систем, які здатні забезпечити паритет щодо доступу мешканців агломерації до міської інфраструктури, збалансованість між урбанізованими та природними територіями.

До найважливіших конкурентних переваг перспективного розвитку приміської зони Києва, які будуть надалі визначати перспективи соціально-економічного розвитку, напрямки використання територій та планувальної організації, відноситься кілька вирішальних передумов: адміністративний і економічний зв'язок власне з Києвом, географічне положення, виробнича база, інженерно-транспортна система, так звана біологічна продуктивність земель, мережа населених пунктів, інвестиційна привабливість.

Територіальний розвиток приміських територій в цілому обумовлений необхідністю раціонального використання земель. Тому у ближньому до Києва поясі приміської зони у першу чергу передбачається розміщення об'єктів житлового, комунального та рекреаційного будівництва – як наслідок сукупності комунікаційних, економічних, географічних та демографічних чинників.

Структура агломерації включає урбанізоване ядро, зовнішню зону і окремі сектори. Урбанізоване ядро (в межах Великої кільцевої дороги м. Києва, що будується) складає територія, яка охоплена середньою 40-хвилинною транспортною доступністю до центра м. Києва, з щільністю населення на перспективу не менше 400 осіб/кв. км. До ядра відносяться міста Бориспіль, Бровари, Боярка, Вишневе, Ірпінь, Буча та Вишгород. У зовнішню зону включені поселення за межами ядра у т.ч. міста Васильків, Обухів та Українка.

Вздовж загальнодержавних та регіональних шляхів, міжнародних транспортних коридорів, що є основними планувальними осями: *Третього* - Берлін - Краків – Львів – Київ (автомобільний та залізничний); *Дев'ятого* – Гельсінки – Санкт-Петербург – Москва – Київ – Кишинів – Бухарест – Александрополіс (автомобільний та залізничний), «Європа-Азія» (автомобільний та залізничний), формуються сектори переважного розвитку агломерації.

Долина Дніпра з існуючими озелененими територіями одночасно є головною віссю системи розселення та віссю основного коридору національної екологічної мережі, а також головною планувальною віссю міста.

Планувальні осі та планувальні центри формують планувальний каркас Київської системи розселення.

Стратегією планування території Київської області передбачається створення планувальних районів. Так у якості Центрального планувального району розглядаються Київська агломерація, що буде розвиватися як багатофункціональний центр міжнародного значення.

Планувальна структура удосконалюється з урахуванням спадкоємності планувальної моделі території, визначеної за попередніми генеральними планами розвитку м. Києва та Київської системи розселення, Генеральної схеми планування території України, генеральних планів міст, селищ та сіл, що входять в приміську зону. Це забезпечить стійкість та гнучкість основних планувальних рішень незалежно від кон'юктурних впливів.

Згідно з цією моделлю очікується агломераційний розвиток системи як цілісної планувальної структури із забезпеченням транспортно-планувальних зв'язків між зонами прикладання праці, сільбищними територіями, громадськими центрами та рекреаційними зонами.

За рахунок залучення до системи міжнародних транспортних коридорів значно підсилюється містобудівний потенціал Житомирського, Одеського, Вінницького, Харківського та Чернігівського магістральних напрямків. У свою чергу будівництво південного транспортного обходу Києва об'єднує ці напрямки і перерозподіляє зростаючі транспортні потоки на відстані 10-20 км від існуючих меж столиці. Внаслідок цього створюються додаткові умови для розміщення транспортно-складських комплексів, закладів автосервісу, торгівлі тощо. Крім того, подальша урбанізація ближнього поясу приміської зони обумовлена планувальним розвитком населених пунктів-супутників – Броварів, Борисполя, Вишгорода, Вишневого, Боярки, Глевахи, як центрів ближніх районних систем розселення та рекреації.

Переважаючими видами діяльності у приміській зоні мають бути продукування і розповсюдження інновацій, наука, освіта та культура, комерційно-ділова сфера, туризм, високотехнологічні малоресурсоемні екофільні виробництва. Розподіл цих функцій між Києвом і окремими частинами приміської зони, параметри їх доцільного розвитку залежать від соціально-економічних потреб столиці, з одного боку, і ресурсних можливостей прилеглих до неї територій з другого, при безпосередній необхідності врахування інтересів населення цих територій.

Планується насамперед використання території приміської зони для розміщення житлового будівництва, комунальних, виробничих, транспортно-складських об'єктів. Це обумовлюється значною вичерпаністю та надвисокою вартістю земель в столиці, проте може призвести до надмірної урбанізації територій районів приміської зони. Генеральним планом м. Києва пропонується розміщення в приміській зоні житлового будівництва для населення Київської області та киян (переважно садибного, середньо- та багатоповерхового). Також передбачено перебазувати за межі Києва ряд промислових підприємств, в тому числі ресурсоемних та екофобних.

Розширення переліку можливих видів використання території приміської зони здійснюється в інтересах жителів даних територій і призведе до збільшення кількості робочих місць, обсягів інвестицій, доходів населення та надходжень коштів до місцевих бюджетів.

Проектом визначені найбільш привабливі зони для подальшого розвитку житлової забудови – як малоповерхової, так і багатоповерхової, а також промисловості.

Розселення. Міське розселення – форма територіальної організації життя населення у вигляді міст, розвиток яких пов'язаний з розміщенням промислових підприємств, об'єктів будівництва, транспорту, з постіндустріальними видами діяльності. Воно концентрується в містах – районних центрах та містах обласного підпорядкування.

Сільське розселення – форма територіальної організації життя населення на позаміській території у вигляді сукупності сіл, населених місць різних типів призначення для постійного або тимчасового проживання. Воно відрізняється від міського тим, що забезпечує виконання переважно таких господарських функцій як сільськогосподарське виробництво, лісове й лісопромислове господарство, рекреаційне обслуговування, природоохоронні функції. Тому сільське розселення характеризується меншою людністю поселень, переважанням малоповерхової забудови й поширеністю односімейних присадибних житлових будинків.

Основою організації адміністративно-територіального устрою України є поселенська мережа, що складається з поселень – міст, селищ, сіл, як місць постійного компактного проживання людей. Віднесення поселень до зазначених категорій визначається в залежності від кількості населення, рівня урбанізації, організації комунального господарства та характеру економічної діяльності мешканців.

Основні напрямки розвитку Київської системи розселення.

Київська система розселення формується з урахуванням тенденцій та рішень, закладених в містобудівній документації для територій і населених пунктів приміської зони.

Розвиток системи розселення на північ вздовж русла Дніпра – на узбережжі Київського водосховища не передбачається. При зниженні ролі Дніпра як основної транспортної артерії в тому числі торгівельного та промислового значення даний варіант являється економічно не обґрунтованим. Тому найбільш перспективними напрямками розвитку системи розселення є:

- розвиток розселення у західному напрямку вздовж траси на Ковель (Варшавська траса) у вигляді так званої Ірпінської агломерації, яка стає комплексною містобудівною структурою з рисами міст-супутників (Ірпінь, Буча, Ворзель, Гостомель). Ця система стає самодостатньою і не має сильного впливу на Київ, тим більше що ресурси землі для промислових і житлових територій є обмеженими. При цьому система має зручний залізничний та автомобільний зв'язок, але є складнощі з будівництвом централізованих очисних споруд, не має ресурсів підземних вод;
- розвиток в південно-західному напрямку в ареалі між Житомирською і Одеською трасами. Ареал має достатні резерви для створення житлових промислових, комерційних, транспортних комплексів. Економічну перевагу надає те, що з цього боку розташовані потужні транспортні магістралі для формування логістичних комплексів;
- розвиток на південь в Обухівському напрямку і вздовж дороги Київ-Луганськ з можливістю розвитку промислової зони м. Обухова, а також створення нового урбанізованого містобудівного утворення в районі Великої Бугаївки з функціями житлової, офісної, та комерційної забудови;
- розвиток на схід в Бориспільському напрямку та міжнародного аеропорту є привабливим для комерційної, офісної забудови, створення технопарків і великих торгівельних комплексів. Територія має ресурси підземних вод, але є складнощі з будівництвом централізованих очисних споруд;
- розвиток на схід у Броварському напрямку, включаючи промислову і житлову зону в районі сіл Княжичі – Велика Димерка. Напрямок є перспективним з точки зору інтеграції з Лівобережною частиною Києва, розвантаження транспортних потоків, а

також розміщення філій київських підприємств та створення нових виробничих і офісних комплексів, робочих міст для мешканців Деснянського і Дніпровського району. Геологічні умови є сприятливими для водопостачання з артсведловин.

- доцільно обмежити урбанізацію в долині р. Десна, так званого Придесення (Погреби, Зазим'є, Пухівка), яка є однією з основних рекреаційних зон Київської агломерації. Необхідно також врахувати, що Десна є одним із основних джерел водопостачання міста Києва, а надмірна урбанізація загрожує погіршенням якості води в ній.

14.4. Житлове будівництво

На основі аналізу територіальних ресурсів, планувальних обмежень та пріоритетних напрямків розвитку системи розселення визначаються найбільш привабливі території для розміщення житлової забудови (садибної та багатоквартирної середньо- та багатоповерхової).

Потреби в територіях для житлового будівництва у приміській зоні визначаються з урахуванням доведення не менш як до 35 кв. м житлової забезпеченості населення м. Києва і приміської зони загальною чисельністю 4297 тис. осіб, очікуваних за рекомендованим варіантом обсягів нового будівництва в м. Києві, Бровари, Бориспіль, Васильків та інших районних центрах, визначених генеральними планами розвитку цих міст і селищ.

Для забезпечення прогнозного населення міста Києва (3147,3 тис. осіб) та приміської зони (950 тис. осіб) можливі загальні обсяги нового житлового будівництва до 37 млн. кв. м загальної площі житла, з них не менш 70 % у садибній забудові та до 30 % у середньо- та багатоповерховій (як правило до 9 поверхів) забудові.

Для розміщення зазначених обсягів житлової забудови на землях сільських рад у приміській зоні на перспективу є можливість зарезервувати сельбищні території площею близько 21 тис. га, у т.ч. 17,7 тис. га для садибної забудови загальною площею котеджних житлових будинків 28,3 млн. кв. м, 3,3 тис. га для середньо та багатоповерхової (як правило до 9 поверхів) загальною площею 9 млн. кв. м.

Обсяги забудови і терміни освоєння в межах зазначених територій визначаються виходячи з соціально-економічного розвитку, обсягів фінансування та наявності споживачів та інвесторів будівництва.

Таблиця 14.1

Території для розміщення садибної забудови на етап 20 років

Садибна забудова	На етап 20 років		
	Площа (га)	Населення (осіб)	Площа житла (м²)
1	2	3	4
Придніпров'я ліве:			
1. Княжичі	726,82	14536	508771,2
2. В.Олександрівка-Щасливе-Гора	229,9	4598	160932,8
3. Вишеньки-Проців-Кийлів-Вороньків	1933,12	38662	1353181,2

Садибна забудова	На етап 20 років		
	Площа (га)	Населення (осіб)	Площа житла (м²)
1	2	3	4
Придніпров'я праве:			
4. Козин-Плюти	404,03	8081	282819,6
5. Нові Безрадичі	261,8	5236	183260
6. Підгірці-Лісники-Романків	214,4	4288	150080
7. Михайлівка-Рубежівка	1041,88	20838	729318,8
8. Гатне	130	2600	91000
Всього:	4941,95	98839	3459364

Таблиця 14.2

Території для розміщення соціального житла на етап 20 років

Середньоповерхова забудова	На етап 20 років		
	Площа (га)	Населення (осіб)	Площа житла (м²)
1	2	3	4
Бориспільський район			
1. Іванків	25,2	6300	144900
Броварський район			
2. Велика Димерка	45,6	11400	262200
3. Жердова	18	4500	103500
4. Красилівка	27	6750	155250
Бородянський район			
5. Микуличі	18	4500	103500
6. Немішаєве	18	4500	103500
Васильківський район			
7. Глеваха	24	6000	138000
8. Багрин	18	4500	103500
9. Мархалівка	21,6	5400	124200
Києво-Святошинський район			
10. Тарасівка	15,6	3900	89700
11. Крюківщина	10,2	2550	58650
12. Мироцьке	21	5250	120750
Всього:	262,2	65550	1507650

Конкретні обсяги будівництва житла населених пунктів мають визначатись на основі генеральних планів міст та сіл.

14.5. Промислові, комунально-складські території

За аналізом розміщення промислових зон на приміських територіях м. Києва з’ясовано, що ряд районів Київської області розвиваються як промислові і мають тенденцію для подальшого розвитку. До таких територій відносяться м. Бровари і ряд сільських рад Броварського району на північ від міста-супутника (Великодимерська, Калинівська); м. Вишневе та суміжні сільські ради Петрівська, Тарасівська, а також виробничо-складський комплекс, що створюється на територіях Личанської, Шпитківської та Бузівської сільських рад Києво-Святошинського району; «Крячки» на території Путрівської сільської ради, «Данилівська» на території Данилівської сільської ради, «Великосолтанівська» на території Великосолтанівської сільської ради Васильківського району; планується розмістити 8 виробничих територій, у тому числі площадка «Переселення» с. Переселення у Кагарлицькому районі, на територіях між Петрівським, Білогородкою і Тарасівкою (промвузол «Жуляни-3, Жуляни-4»), промислова зона міст Обухова і Українки, промислова зона на захід від м. Вишгорода. У Макарівському районі вздовж автодороги Київ-Чоп створюється потужний виробничо-складський комплекс. Вздовж великих трас на відстані 30-50 кілометрів від межі Києва формуються так звані логістичні центри, де промисловість комбінується із складською функцією, та місцями для паркування і маневрування великих вантажних автомобілів, організуються залізничні вводи в промислові зони.

Таблиця 14.1

Перспективне розміщення нових виробничих територій

№ п/п	Місце розташування промтериторій	Орієнтовна площа, га	Кількість робочих місць, тис. осіб
1	2	3	4
1	Бориспільський район	3294	21,15
2	Бородянський район	472	4,258
3	Броварський район	23908	216,919
4	Васильківський район	830,6	10,09
5	Вишгородський район	455,8	4,102
6	Кагарлицький районі	57,6	0,518
7	Києво-Святошинський район	1731,3	15,582
8	Макарівський район	1652,75	16,025
9	Обухівський район	670,27	6,032
10	Фастівський район	4,2	0,038

Перевищення площі виробничих зон на лівобережжі приміської зони дає можливість створення нових робочих місць не тільки для мешканців передмістя, а також і для городян Деснянського, Дніпровського та Дарницького районів столиці.

Вищенаведені території будуть використовуватися для розміщення **індустріальних (промислових) парків**, науково-дослідницьких комплексів (технопарків, технополісів) в купі з університетськими містечками, а саме:

- **дослідницький парк** – агломерації наукоємних фірм (або їх підрозділів), що групуються довкола крупних наукових центрів, головним чином – університетів, середня щільність працюючих – 600-1000 осіб/га ;

- **грюндерський (промисловий) парк** – інноваційна структура, яка об'єднує фірми, фінансово-комерційні структури для надання допомоги виробництвам, що розвиваються, середня щільність працюючих – 100-300 осіб/га ;

- **технологічний парк** – територія, де концентруються підприємства, що орієнтуються на високі технології, з повним циклом – «дослід – розробка – серійне виробництво», освоєння яких пов'язане з крупними витратами і ризиком.

14.6. Ландшафтно-рекреаційні території. Об'єкти культурної спадщини та природно-заповідного фонду

Культурна спадщина Київщини. Нинішня Київщина налічує біля 6000 пам'яток культурної спадщини, зокрема, 1194 пам'ятки різних епох-давніх поселень , городищ , могильників , курганів, змійових валів, місць битв та історичних подій, що входять до значних прошарків історії, які впродовж тисячоліть створювали підвалини сучасної цивілізації на території області. 2010 археологічних пам'яток області занесено до Реєстру нерухомих пам'яток, вісім міст області віднесено до міст Всеукраїнського історичного значення. Окремим рядком в переліку пам'яток Київщини вписані 24 пам'ятки національного значення, серед яких велика кількість культових споруд XVI-XIX ст., палаців, архітектурних споруд, парків, зокрема, білоцерківська «Олександрія» та багато інших.

Впродовж багатьох десятиріч в області формувалась система музейних закладів, яка на сьогодні налічує 2 державних музеї-заповідники («Битва за Київ в 1943 році» та Вишгородський історико-культурний), 15 державних музеїв з 17 філіями та 241 музейним закладом місцевого та відомчого підпорядкування, в тому числі, на громадських засадах. До кращих обласних музейних закладів по праву відносяться обласний археологічний музей (с. Трипілля – трипільська культура), Яготинський історичний, що включає музей-садибу народної художниці К.Білокур, археологічний музей «Добранічівська стоянка», Білоцерківський краєзнавчий музей та ціла низка музеїв-садиб визначних особистостей – І.Козловського, М.Островського, К.Стеценка, І.В.Задорожного, Т.Шевченка, К.Паустовського, М.Вовчка, О.Корнійчука, А.Малишка та інших. Предметом особливої гордості області є Національний історико-етнографічний заповідник «Переяслав», що налічує 23 музеї.

Передбачається організація музеїв визначних державних мужів, як Ярослав Мудрий, Іван Мазепа, Феофан Прокопович, Шолом-Алейхем, І.М.Сошенко, П.П.Чубинський, Г.М.Косинка, І.С.Козловський, А.С.Малишко, К.В.Білокур, О.К.Диптан, А.М.Люлька, П.Р.Попович, Іван Драч, Ліна Костенко, та інших видатних особистостей.

Природно-заповідний фонд. До земель рекреаційного призначення, згідно з Земельним кодексом, належать землі, які використовуються для організації відпочинку населення, туризму та проведення спортивних заходів.

До природно-заповідного фонду приміської зони м. Києва станом на 01.01.2010 р. віднесено 80 територій та об'єктів загальною площею 44384,73 га, в тому числі 14 об'єктів загальнодержавного значення площею 22060,2 га і 66 об'єктів місцевого значення площею 8776,03 га.

75 об'єктів загальною площею 1723,89 га (1,5 % території) і є важливою ланкою охорони природи та формування майбутньої регіональної екологічної мережі. Передбачено наступні заходи з розвитку ПЗФ:

- збереження існуючих об'єктів ПЗФ та забезпечення природоохоронного режиму в їх межах згідно існуючого законодавства;
- створення нових об'єктів ПЗФ на зарезервованих ділянках, зокрема ландшафтних та лісових заказників, пам'яток природи та інших для збільшення заповідності території до 3-5 %;
- встановлення меж всіх об'єктів природно-заповідного фонду та винесення їх в натурі;
- розробка проектів буферних зон об'єктів природно-заповідного фонду для зменшення впливу господарської діяльності на об'єкти ПЗФ;
- проведення наукових досліджень по виявленню об'єктів та територій, які мають значну природоохоронну цінність для подальшого резервування, створення кадастру таких об'єктів;
- підтримання належного екологічного стану рекреаційних територій та сільськогосподарських угідь, а також різного виду захисних лісових насаджень, які повинні увійти до складу екомережі;
- завершення формування екомережі приміської зони м. Києва в складі регіональної екомережі Київської області.

Пропонується створити 12 рекреаційних зон по території приміської зони навколо м. Києва. Це такі зони як, Боярська, Обухівська, Ржищівська, Дніпровська, Плесецька, Клавдієво-Тарасівська, Бородянська, Лютижська, Катюжанська, Заліська, Дубечанська та історико-культурний туристичний комплекс «Парк Київська Русь» в районі Копачівської сільради. Усі ці території характеризуються наявністю лісових та водних ресурсів, в переважній більшості, які сприяють створенню зони відпочинку. Пропонується створювати зони активного та пасивного відпочинку на усіх територіях. Дані території розраховані на відпочинок жителів столиці та приміської зони.

14.7. Охорона та захист навколишнього природного середовища

Охорона повітряного середовища. Викиди забруднюючих речовин у 2010 році складали 269,0 тис. т, з яких 39 % – викиди промислових підприємств, 61 % – від автотранспорту. Найбільший обсяг викидів від стаціонарних джерел припадає на Трипільську ТЕС (72,63 тис. т).

Заходи поліпшення повітряного середовища:

- забезпечення більш ефективної роботи електрофільтрів Трипільської ТЕС для уловлення твердих речовин, проведення реконструкції електрофільтрів на 4-х енергоблоках, що дасть можливість знизити викид пилу в димових газах на 37,5 %;
- вирішення питання уловлення газоподібних речовин на Трипільській ТЕС шляхом додаткового оснащення організованих джерел викиду пилогазоочисним обладнанням;
- покращання структури палива, що використовується (збільшення газу та зменшення мазуту і вугілля), це зменшить викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- підвищення рівня оснащення організованих джерел викидів шкідливих речовин промислових підприємств пилогазоочисним обладнанням до 85-90 %, зважаючи на існуючий середній показник 30 %, (особливо у Бородянському (7,7 %) та Васильківському (8,0 %) районах);
- будівництво обвідних доріг (ОД) навколо населених пунктів, які б забезпечили зменшення руху транзитного транспорту по м. Києву та великим містам Київської області (Бориспіль, Боярка, Фастів, Кагарлик);
- забезпечення відповідного режиму використання зон впливів автодоріг, які встановлюються згідно технічної класифікації з наданням переваги під розміщення комунальних об'єктів, інженерних споруд та заборону житлового будівництва;
- створення ефективних шумозахисних лісосмуг шириною не менше 20 м вздовж існуючих та проектних автомагістралей.

Покращення екологічного стану водного басейну. Основними річками приміської зони є притоки р. Дніпро: Десна, Ірпінь, Тетерів, Стугна, Трубіж, Рось та малі річки, які характеризуються переважно задовільним станом як за гідробіологічними так і за гідрохімічними показниками, в середній та нижній течії спостерігаються процеси евтрофікації. Найчастіше діагностується перевищення нормативних значень за показником БСК, вмістом аміаку, сульфатів, хлоридів, завислих речовин. На території знаходиться 733 інших водних об'єктів (ставки і водосховища), 30 % з яких перебувають у незадовільному стані і потребують благоустрою. Водозабір складає 928,78 млн. м³, з яких 45,4 – підземний. Найбільшими споживачами води є промислові підприємства Обухівського району.

Заходи з оздоровлення водного басейну:

- оптимізація землекористування, з метою покращення екологічного стану, в басейнах річок та підвищення їх лісистості для досягнення показника мінімальної водоохоронної лісистості 19 % для Лісостепових районів (Кагарлицький, Обухівський, Васильківський) та 38 % для Поліських (Броварський, Києво-Святошинський, Макаріївський);
- встановлення водоохоронних зон водних об'єктів та забезпечення відповідного режиму використання територій в їх межах;
- проведення біоінженерних заходів, створення водоохоронних насаджень, переважно щільної конструкції на площі 109,85 га в басейнах річок;
- розчищення русел річок загальною довжиною 649,87 км;
- ремонт 454 гідротехнічних систем річок;
- проведення реконструкції очисних споруд Бортницької станції аерації, очисних споруд м. Васильків, Кагарлик, Фастів, смт Бородянка, селищ Дмитрівка, Гореничі та Юр'ївка (Києво-Святошинський район);

- будівництво нових очисних споруд;
- будівництво каналізаційних мереж в смт. Димер та Гостомель (Вишгородський район) та КНС і напірного колектора в м. Боярка (Києво-Святошинський район);
- здійснення заходів з берегоукріплення в населених пунктах Вишгородського, Броварського, Фастівського, Васильківського районів загальною протяжністю 51 км;
- забезпечення покращення догляду та проведення поточного ремонту меліоративних систем.

Охорона геологічного середовища та ґрунтів. В структурі земель приміської зони переважають сільськогосподарські землі – 58,38 %, з яких 79,22 % займає рілля. Сільськогосподарські землі значно еродовані: 61,1 % відзначаються різним ступенем дефляції, та 7,32 % – різного ступеня змитості.

На території приміської зони розміщено 22 родовища корисних копалин загальною площею 1542,54 га, деякі з яких потребують проведення рекультивації. Крім того на площі 81 га спостерігається підтоплення, а на 188 га – карстові процеси, зафіксовано 814 зсувів, з яких 11 відносяться до активних. Значно погіршує санітарний стан ґрунтів розміщення сміттєзвалищ, більшість з яких не відповідає санітарним вимогам та є несанкціонованими, а також наявність 88 складів зберігання заборонених і непридатних до використання хімічних засобів захисту рослин. Суттєві площі в межах приміської зони зайняті кладовищами та худобомогильниками, що також обмежує можливість ефективного використання земельних ресурсів та становить потенційну небезпеку забруднення ґрунтів.

Впровадження сортування, роздільного збору та вивезення ТПВ:

- створення критих, відгороджених контейнерних майданчиків та їх облаштування згідно з вимогами ДСаНПіН 145-2011, обґрунтування їх розміщення з точки зору найбільших потоків людей та зручності під'їзду сміттєвозів необхідно розглядати окремо в кожному конкретному випадку у відповідності до містобудівних умов;
- впровадження роздільного збору ТПВ (переважним чином 2-х контейнерної системи – вторинна сировина та змішані відходи) в містах;
- зменшення утворення кількості ТПВ які підлягають вторинному сортуванню шляхом розвинення мережі стаціонарних і пересувних приймальних пунктів вторсировини в усіх районах м. Києва (папір, картон, метал, скло, ПЕТ-пляшки, консервні банки, ганчір'я тощо).
- вирішення проблеми утилізації небезпечних відходів (елементів живлення, ртутювмісних ламп і т.п.) шляхом організації спеціалізованих пунктів прийому.
- оновлення контейнерного господарства, парку спецмашин для роздільного вивезення вторинної сировини та змішаних відходів до місць сміттєпереробки та техніки для експлуатації полігонів.

Забезпечення екологічної безпеки на існуючих об'єктах поводження з ТПВ та їх ефективного використання:

- приведення у відповідність санітарним вимогам та оптимізація використання Полігону № 5 (с. Підгірці):
 - додаткове виділення 20 га для тимчасового складування відходів;
 - будівництво очисних споруд для очищення фільтрату;

• розміщення 4-х сміттепереробних комплексів (потужністю по 200 тис. т/рік) на території приміської зони м. Києва з полігонами для захоронення неутилізованих решток, а саме:

- Обухівський район, с. Підгірці (Полігон № 5);
- Броварський район, ТПВ ЛБ ТОВ «Десна-2»;
- Бориспільський район, ділянка біля с. Гнідин;
- Бородянський район, Здвижівська с/р.

Як варіанти розміщення сміттепереробних комплексів розглядаються наступні території:

- Макарівський район, с. Ясногородка;
- Броварський район, шламонакопичувачі підприємств «Хімволокно» та «Радикал»;
- Бориспільський район, полігон ТПВ ТОВ «Металіст»;
- Вишгородський район, сміттєзвалище ТПВ біля с. Старі Петрівці.

Відповідно до постанови ЄС про встановлення мораторію з 2004 року про заборону збору, транспортування, складування та вивезення на звалища несортованого, не переробленого сміття, в тому числі ТПВ, від 09.01.2002 р. пропонується на території інших полігонів приміської зони встановлення сміттесортувальних станцій. Остаточні кількості та місця розташування сміттепереробних комплексів та сміттесортувальних станцій необхідно визначити на подальших стадіях проектування, після розробки спеціалізованих програм та схем санітарної очистки території області.

Вирішення питань екологічної безпеки на інших санкціонованих і несанкціонованих сміттєзвалищах:

- забезпечення дотримання технології захоронення ТПВ на санкціонованих сміттєзвалищах шляхом завезення додаткових об'ємів ґрунту для його пересипки;
- обладнання сміттєзвалищ системами інженерного захисту підземних і поверхневих вод від забруднення токсичними компонентами відходів та спостережними свердловинами для контролю якості підземних вод;
- ліквідація сміттєзвалищ в 10-км радіусі від сміттепереробних комплексів після їх будівництва;
- ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ шляхом вивезення і перезахоронення сміття на діючих полігонах або утилізації на сміттепереробних комплексах;
- проведення санації та рекультивації земель, визначення можливості їх подальшого господарського використання.

Щодо питання поводження з худобомогильниками: у відповідності до "Правил облаштування і утримання діючих (існуючих) худобомогильників та біотермічних ям для захоронення трупів тварин у населених пунктах України", які забороняють розміщення нових худобомогильників, на перспективу не передбачається створення нових худобомогильників.

Проектними рішеннями пропонується виведення з експлуатації існуючих худобомогильників, на яких не було інфекційних захоронень, з рекультивацією та санацією їх територій, з дотриманням терміну 25 років після останнього захоронення. Рішення про виведення з експлуатації худобомогильників та біотермічних ям приймається комісією з представників Державної служби ветеринарної медицини, Державної СЕС та Державної екологічної служби.

Економічне стимулювання та законодавче забезпечення схеми санітарної очистки приміської зони м. Києва у сфері поводження з ТПВ:

- запровадження «екологічного податку» для продавців на утилізацію тари, а також введення економічно обґрунтованих тарифів за збір і утилізацію твердих побутових відходів;
- розробка державних стандартів на всі види вторсировини та розширення можливості її подальшого використання шляхом проведення відповідних санітарно-гігієнічних досліджень;
- закріплення на законодавчому рівні статусу суб'єктів господарювання, що займаються санітарним очищенням міст та надання їм юридичної та податкової підтримки;
- забезпечення дієвого контролю за діяльністю підприємств, що працюють у сфері поводження з ТПВ шляхом ліцензування та екологічного інспектування.

Ефективне використання існуючих полігонів будівельного сміття та можливості використання будівельних відходів як втор сировини:

- використання подрібнюючої установки для ущільнення будівельного сміття;
- підготовка повторного використання відходів будівництва, виробництво щебеню і піщано-гравійної маси (для підсипання доріг та при деяких інших видах будівельних робіт).

Подальше складування будівельних відходів на етап 20 р.:

- виділення земельної ділянки на території Музичанського родовища глини Києво-Святошинський район, площа – 97,87 га для подальшого захоронення будівельного сміття.

Вирішення проблеми поводження з небезпечними промисловими та іншими відходами:

- можливість утилізації найбільш поширених видів промислових відходів на проєктованих підприємствах по переробці ТПВ в межах приміської зони;
- створення на території Київської області державного підприємства та спеціалізованого полігону із поводження з токсичними промисловими відходами для потреб м. Києва і Київської області (доручення Кабінету Міністрів України від 23.12.2005 № 66285/1/1-05 до листа Секретаріату Президента України від 19.12.2005 № 03-02/5017);
- створення спеціальних складів для зберігання небезпечних промислових відходів, зокрема радіаційних, на території Чорнобильської АЕС;
- створення районних пунктів-складів з тимчасового зберігання засобів захисту рослин, що сприятиме локалізації екологічних загроз та створить умови для дієвого контролю за ними з боку відповідних державних органів, зокрема районних та обласного управлінь охорони навколишнього природного середовища, надзвичайних ситуацій, СЕС, Головного управління агропромислового розвитку тощо;
- здійснення 100 %-го контейнеризування непридатних пестицидів та інших отрутохімікатів;
- запровадження Програми економічного і екологічного стимулювання для підприємств, які займаються утилізацією отрутохімікатів, пестицидів та інших небезпечних речовин.

Кладовища (міські). Для потреб м. Києва на етап 20 років передбачається створення нових та розширення існуючих кладовищ в межах визначених і схвалених ділянок:

- Північне кладовище (біля с. Рожівка Броварського району) – розширення кладовища та будівництво крематорію на ділянці 68 га;
- Південне кладовище (на землях Віта-Поштової сільської ради Києво-Святошинського району) – розширення існуючого кладовища на 27,4 га.
- Бориспільський р-н, Вишенська сільська рада – створення кладовища площею близько 50 га, при погодженні з місцевими органам самоврядування;
- резервна ділянка між сільськими радами с. Мироцьке Києво-Святошинського р-ну та с. Блиставиця Бородянського р-ну – створення кладовища площею близько 80 га, при погодженні з місцевими органам самоврядування.

14.8. Інженерне забезпечення міст та інших населених пунктів

Водопостачання. На території приміської зони налічується ряд населених пунктів, які потребують невідкладного будівництва та реконструкції водопровідно-каналізаційної системи. Зокрема покращення санітарно-технічного стану потребують водопроводи в Броварському, Вишгородському, Обухівському, Васильківському, Бориспільському та інших районах.

Прогнозується подальше інтенсивне освоєння приміської зони під промислову, комерційну, громадську та житлову забудову:

- у лівобережній частині приміської зони покриття перспективних потреб у воді передбачається шляхом будівництва локальних систем артезіанського водопостачання та розподільчих водопровідних мереж;
- у правобережній частині приміської зони, у зв'язку з інтенсивною забудовою та, як наслідок зменшенням запасів підземних вод питної якості в деяких регіонах, передбачається проведення дослідних робіт по визначенню, затвердженню запасів підземних вод та вибору оптимального варіанту розвитку системи водопостачання приміської зони: з використанням підземних джерел або з подачею поверхневих вод по водоводу вздовж Великої кільцевої дороги зі спорудженням водозабору та очисних споруд в районі с. Старі Петрівці, або з подачею поверхневих вод по водоводу з Дніпровської водопровідної станції, за умови збільшення її продуктивності до 800-1000 тис. м³/добу.

Для підвищення надійності водопостачання м. Києва та м. Вишгорода планується влаштування реверсивного водозабору на о. Великий Вишгородського району, з подачею на Дніпровську та Деснянську водопровідні очисні станції.

Водовідведення. Централізованим водовідведенням забезпечені переважно міста та селища міського типу (понад 53 % населення приміської зони). В більшості сільських населених пунктів, де є централізоване водопостачання, відсутня система водовідведення.

Стічні води м. Києва, прилеглих селищ та міст очищуються на Бортницькій станції аерації (БСА), що знаходиться на території м. Києва. Мулові поля БСА, розташовані на землях Гнідинської та Ревненської сільських рад та працюють в умовах перевищеної проектної потужності, а мулопроводи, що перекачують мул знаходяться у аварійному стані. На сьогоднішній день необхідно провести їх реконструкцію, а також виділити територію (приблизно 127 га) під складування механічного зневодненого осаду та створення нормативного резерву, у випадку виникнення аварійної ситуації.

Розглядається варіант розміщення мулопереробного заводу на території БСА, що надасть можливість в подальшому розвантажити надану територію та використати для інших потреб.

Розвиток схеми господарсько-побутового водовідведення м. Києва передбачається шляхом розділення каналізаційних стоків м. Києва на лівобережні (БСА) та нові правобережні очисні споруди з під'єднанням до них стічних вод від прилеглих населених пунктів приміської зони. Для спорудження нових очисних споруд, як один з варіантів, пропонується використати ділянку в Обухівській промисловій зоні – між Трипільською ТЕС та Обухівським КПК. Орієнтовна площа необхідної ділянки – 65 га.

Планується будівництво комплексу очисних споруд для обслуговування територій Щасливської, Гірської, Великоолександрівської, Мартусівської сільських рад, міста Бориспіль та ДП «МА Бориспіль», а також подальший розвиток системи водовідведення на ділянках існуючої та перспективної забудови, реконструкція існуючих мереж та споруд водовідведення.

Теплопостачання. В приміській зоні централізоване теплопостачання для всієї території відсутнє. Локальні схеми централізованого теплопостачання присутні в районних центрах та в містах обласного підпорядкування. Джерелами є промислові, опалювальні районні, квартальні котельні. Всього в районних центрах та містах обласного підпорядкування збудовано 245 котелень, де встановлено 723 котли. Також достатньо поширеними є системи децентралізованого і автономного теплопостачання. Котеджні містечка, дачні поселення, села і селища в основному опалюються індивідуальними джерелами: котлами потужністю від 7-14 кВт до 200 кВт, які встановлюються в спеціально відведених приміщеннях або на даху. В приміській зоні є приклади використання нетрадиційних джерел теплопостачання.

Основними проблемами теплопостачання на території приміської зони є:

- зношеність основного обладнання та теплових мереж;
- низька кількість (менше 0,1 %) споживачів нетрадиційних джерел теплопостачання;
- низька забезпеченість приладами обліку тепла.

Основним напрямком розвитку теплоенергетики є впровадження заходів з енергозбереження, зокрема:

- формування економічно обґрунтованих програм впровадження перспективних схем теплопостачання населених пунктів та їх розвитку;
- впровадження нових енергозберігаючих технологій та обладнання;
- здійснення комплексу організаційно-технічних заходів з економії природного газу;
- автоматизація процесів горіння в котлах з метою повноти згоряння палива;
- використання місцевих видів палива;
- впровадження комплексу заходів з реконструкції систем теплозабезпечення;
- заміна котлів застарілих конструкцій;
- заміна трубопроводів теплових мереж на попередньоізолювані;
- впровадження автономних установок виробництва теплової та електричної енергії, газових двигунів-генераторів, тощо;
- диспетчеризація господарства з впровадженням системи обліку та контролю за споживанням ПЕР;
- впровадження засобів обліку та регулювання споживання води та теплової енергії у житловому фонді.

З метою покращення екологічного стану довкілля, економії паливно-енергетичних ресурсів, подальшого підвищення коефіцієнту ефективності перетворення енергії, у тому числі за рахунок відмови від будівництва зовнішніх теплових мереж, водопідготовки, додаткових інженерних споруд і пристроїв, теплопостачання об'єктів одно- і багатоквартирного нового житлового фонду та цивільного будівництва пропонується застосування теплових установок сучасного типу: теплогідромеханічні генератори, теплові насоси та інші. Автономність запропонованого обладнання враховує поетапність введення в експлуатацію об'єктів будівництва. При проектуванні необхідне застосування окремих об'єктів вітроустановок у комплексі з теплогенераторами для систем опалення, гарячого водопостачання як житлових, так і виробничих приміщень.

Передбачається впровадження альтернативних джерел теплопостачання шляхом:

- використання систем утилізації тепла на очисних спорудах каналізації, використання тепла ґрунтів як джерела низькопотенціального тепла для теплонасосних установок (ТНУ);
- використання сонячної енергії, що з успіхом може використовуватись для потреб гарячого водопостачання комунально-побутовими та технологічними об'єктами, зокрема у сільській місцевості.

Газопостачання. Газопостачання населених пунктів приміської зони здійснюється через газорозподільні станції (ГРС) на мережі відводів від магістральних газопроводів, які проходять по території області: МГ «Київ-Брянськ», МГ «Тула-Шостка-Київ», МГ «Київ-Захід України», МГ «Єфремівка-Диканька-Київ», МГ «Шебелинка-Диканька-Київ», МГ «Курськ-Київ», МГ «Хотів-Боярка», МГ «Південний Промінь» та через систему міжселищних газопроводів.

Рівень газифікації адміністративних районів приміської зони є наступним: Броварський район – 94,6 %, Бориспільський район – 94,7 %, Бородянський район – 73,6 %, Васильківський район – 97,7 %, Вишгородський район – 74,7 %, Кагарлицький район – 64,3 %; Києво-Святошинський район – 100 %, Макарівський район – 75,8 %, Обухівський район – 99, 0%, Фастівський район – 90,6 %.

Подальший розвиток системи газопостачання населених пунктів вирішується через розвиток системи газопроводів-відводів, міжселищних газопроводів, будівництво ГРС, ГГРП.

Потрібна реконструкція мереж магістральних газопроводів з їх переведенням на газопроводи високого тиску.

Для забезпечення на території Києво-Святошинського, Бородянського і Вишгородського районів Київської області та в північно-західній частині м. Києва надійного і безперебійного постачання природного газу передбачаються заходи по створенню подвійного півкільця розподільчих газопроводів високого тиску від ГРС «Алмаз» до ГРС-«1А».

Для вирішення загальних питань газопостачання передбачається:

- реконструкція газотранспортної системи;
- модернізація газових мереж та існуючого обладнання, заміна режимів його роботи та впровадження жорстких заходів контролю на всіх рівнях споживання;
- інвентаризація побудованих раніш газопроводів;

- будівництво нових об'єктів магістральних трубопроводів, розвиток системи міжселищних та розподільчих газопроводів населених пунктів області з урахуванням 100 % завантаження існуючих ГРС, будівництво ГРП, ШРП;

- впровадження одноступеневої системи газопостачання з комбінованими будинковими регуляторами тиску (КБРТ) із застосуванням сучасних матеріалів та технологій будівництва.

Пріоритетним є напрямок пошуку нових джерел енергії, у тому числі за рахунок переробки вторинних ресурсів, розвиток галузей, виробництв і технологічних процесів, які сприяють зменшенню використання природного газу.

Електропостачання. Енергетика м. Києва та приміської зони є єдиним енергокомплексом, який входить до Центральної енергосистеми та Об'єднаної Енергосистеми України.

Головними енергоджерелами Київського енерговузла є: Трипільська ТЕС, Дарницька ТЕЦ, ТЕЦ-6, ТЕЦ-5, Київська ГЕС та Київська ГАЕС. Встановлена потужність всіх цих джерел складає 3807МВт, в т.ч. по приміській зоні – 2427 МВт.

На території приміської зони розташовано 3 електропідстанції 330 кВ, 60 електропідстанцій 110 кВ та 98 електропідстанцій 35 кВ. Розподіл електроенергії здійснюється через мережу 10/0,4 кВ.

Зростання темпів будівництва житлово-офісних та соціально-побутових об'єктів, збільшення об'ємів виробництва підприємствами приміської зони за попередні роки зумовило значне збільшення споживання електроенергії та максимуму навантаження Київського енерговузла.

Середньорічний приріст споживання електроенергії по приміській зоні за останні 5 років склав близько 4,5 %.

Існуючий рівень розвитку резервуючої розподільчої мережі 110 кВ не в змозі забезпечити надійності споживачів навіть в ремонтних схемах електричної мережі.

Для підвищення надійності електропостачання передбачаються наступні заходи:

- встановлення третього автотрансформатора потужністю 200 МВА на ПС 330 кВ «Бровари»;
- встановлення третього автотрансформатора потужністю 200 МВА на ПС 330 кВ «Новокиївська» для збільшення трансформаторних потужностей та підвищення надійності електропостачання районів м. Києва та Київської області;
- спорудження нової підстанції 330/110 кВ «Західна»;
- спорудження нової підстанції 330/110 кВ «Східна» з автотрансформаторами 2х200 МВА;
- будівництво 39 електропідстанцій 110 кВ та 25 електропідстанцій 35 кВ;
- реконструкція повітряних ліній 35-110 кВ з заміною перерізу проводів;
- реконструкція існуючих підстанцій 35-110 кВ з заміною силових трансформаторів;
- необхідної потужності та іншого основного обладнання.

Для реалізації схеми електропостачання приміської зони м. Києва на етап 20 років необхідно розробити містобудівну документацію на місцевому рівні з резервуванням площадок під запроектовані підстанції та коридори ЛЕП, а також розробити програму по забезпеченню фінансування будівництва об'єктів та мереж електропостачання.

Інженерна підготовка території. В межах приміської зони набули розвитку екзогенні геологічні процеси природного та техногенного характеру, такі як підтоплення, зсуви, переробка берегів водосховищ, ерозія земель (водна та дефляція).

Підтоплення зафіксоване в зоні регіонального високого стояння рівнів ґрунтових вод, в результаті дії техногенних факторів, спричинене незадовільним станом (замулення) водотоків. Підтоплення зазнають сільськогосподарські угіддя та населені пункти. У межах приміської зони підтоплення зазнають 6810 га земель, в тому числі 79 населених пунктів площа, підтоплення яких становить 15,14 кв. км. В підтоплених населених пунктах передбачається покращення технічного стану захисних споруд, впорядкування поверхневого водовідводу, очищення замулених дренажів, відновлення роботи шлюзів-регуляторів.

Зсувні процеси мають поширення у Вишгородському, Васильківському, Кагарлицькому районах, їх кількість складає 126, з них 11 зсувів відносяться до активних. Природні фактори в межах населених пунктів є сприятливими для зсувоутворення, тому особливу увагу необхідно зосереджувати на зменшенні негативних техногенних впливів на геологічне середовище. Періодично зсувні форми активізуються у вигляді повторних зсувів, блокових та блоково-потоків зміщень, осипання. Для запобігання підтопленням передбачається комплекс протизсувних заходів. Також при слабкому або істотному ризику зсувів рекомендуються попереджувальні заходи (збір та відведення поверхневого стоку, заліснення, розчистка джерел і т.п.).

Ґрунти території приміської зони підлягають як водній так і вітровій ерозії. Переробка берегів відмічається на правобережжі Київського та Канівського водосховищ. Основними напрямками по охороні ґрунтів є: агротехнічні заходи; консервація найбільш еродованих земель; впровадження ґрунтозахисних технологій з контурно-меліоративною та агро-ландшафтною організацією території; будівництво протиерозійних гідротехнічних споруд, створення нових і реконструкція існуючих лісонасаджень.

Основними заходами з інженерної підготовки території при освоєнні нових територій є:

- вертикальне планування;
- відвід поверхневих вод; захист прибережних територій від розмиву, затоплення і підтоплення;
- зниження рівня ґрунтових вод;
- осушення заболочених місць;
- зрошення міських територій;
- боротьба з ярами, зсувами, карстами тощо.

Перспективи розвитку автомобільних доріг та зовнішнього транспорту представлені в розділі 11 «Транспорт та вулично-дорожня мережа» (див. підрозділ 11.4 «Зовнішній транспорт»).

14.9. Заходи по забезпеченню спільних інтересів м. Києва та суміжних територіальних громад

Низка напрямків розвитку потребує координації дій міста та області.

- збалансований розвиток системи розселення та узгодження між земель м. Києва та приміської зони Київської області;
- інтеграція в єдину систему транспортної інфраструктури Києва та приміської зони;

- розвиток спільної системи інженерної інфраструктури Києва та приміської зони з метою забезпечення надійності її функціонування якості обслуговування населення й бізнесу;

- погоджений розвиток соціальної та комунальної інфраструктури Києва та приміської зони;

- узгодження екологічної політики;

- збереження системи культурно-історичних ландшафтів периферичних районів Києва та прилеглих територій області.

Найважливіші заходи, що потребують взаємоузгоджених дій міста і області, стосуються п'яти напрямків розвитку.

1. При створенні спільної системи розселення поставлено за мету:

- завершення узгодження та затвердження проектів меж земель м. Києва та адміністративних районів Київської області та селища Коцюбинське;
- розвиток об'єктів трудового, культурно-побутового і рекреаційного тяжіння населення;
- створення об'єктів житлової забудови та інфраструктури;
- підвищення інвестиційної привабливості територій.

2. Для інтеграції транспортної інфраструктури мають спільно опрацьовуватись:

- маршрути міського та приміського громадського транспорту;
- будівництво ВКАД;
- створення системи дублерів основних виходів із Києва на найбільш завантажених напрямках;
- будівництво додаткових радіальних в'їздів до Києва;
- створення шести транспортно-пересадочних вузлів із паркінгами («park and drive»), їх сполучення із міським електротранспортом.

3. Для розвитку спільної системи інженерної інфраструктури передбачити:

- визначення ділянок для будівництва сміттєпереробних заводів, водозаборів, очисних споруд та електропідстанцій на території приміської зони.
- розподіл функцій між містом та приміською зоною Київської області із забезпечення мешканців передмістя інженерною інфраструктурою.

4. Для розвитку спільних систем соціальної інфраструктури здійснити:

- розміщення у Києві та приміській зоні інфраструктурних об'єктів з урахуванням міграційних потоків;
- розміщення на території приміської зони об'єктів, для яких необхідні значні території та спеціальні санітарно-епідеміологічні умови використання (заклади для лікування та відпочинку, пансіонати, санаторії, масштабні спортивно-рекреаційні об'єкти, цвинтарі).

5. Для проведення спільної екологічної політики передбачити:

- технологічне переобладнання та винесення низки промислових об'єктів за межі міста на територію області;
- забезпечення територій для формування зон озеленення, спільних для Києва та його приміської зони.

Для реалізації конкретних проектів по забезпеченню спільних інтересів м. Києва та суміжних територіальних громад можуть підписуватись спеціальні угоди відповідно до Меморандуму «Про співробітництво між Київською міською державною адміністрацією та Київською обласною державною адміністрацією в галузі соціально-економічного, науково-технічного, гуманітарно-культурного розвитку та містобудівній сфері» (№ 2 від 15.10.2010, № 11-38-17540 від 15.10.2010).

15. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ м. КИЄВА

№ п/п	Показники	Одиниця виміру	Станом на 01.01.2015 р.*	На етап 20 років
1	2	3	4	5
1.	Населення	тис. осіб	2846,7	3147,3
2.	Територія у межах міста, всього:	га	83558,0	83558,0
	у т.ч. житлової забудови, всього	га	12265,9 у т.ч. (2035,4)**	12944,5
	садибної	га	3789,3 у т.ч. (382,3)**	3789,3
	блокованої	га	7,3	38,6
	багатоквартирної	га	8469,4 у т.ч. (1653,1)**	9116,6
	Житлово-громадської забудови, всього	га	100,8 у т.ч. (52,4)**	158,7
	Громадської забудови, всього	га	4273,9 у т.ч. (582,5)**	4428,3
	Промислової та науково-виробничої, всього	га	3739,3	2953,7
	Комунально-складської, всього	га	3173,0	2428,4
	Транспортної інфраструктури, всього	га	6229,7	6901,9
	у т.ч. вулично-дорожньої мережі	га	4381,5	5095,5
	зовнішнього транспорту	га	1215,3	1130,4
	території та споруди транспорту	га	632,9	675,0
	Ландшафтно-рекреаційної та озелененої, всього	га	32996,9	27981
	у т.ч. загального користування	га	2438,7	4448,0
	лісів та лісопарків	га	24186	16781,7
	лугів та лугопарків	га	1676,4	1774
	дач та садівницьких товариств	га	1775,0	1775,0
	рекреаційних закладів	га	1150,5	1526,0
	спеціального призначення	га	1650,3	1488,0
	пляжів	га	120,0	188,3
	Природно-заповідного фонду, всього	га	12452,3	18899,3
	у т.ч. загального користування	га	2676,3	2952
	лісів та лісопарків	га	9009	14728,3
	лугів та лугопарків	га	767	1219
	Водних поверхонь	га	6309	5794
	Сільськогосподарських підприємств	га	289,8	-
	Інші території	га	1727,4	1068,2
	Території необхідні для подальшого розвитку міста за умови погодження планувальних рішень в установленому порядку	га	-	1416,4***

№ п/п	Показники	Одиниця виміру	Станом на 01.01.2015 р.*	На етап 20 років
1	2	3	4	5
3.	Житловий фонд, всього:	тис.м ² тис. квартир	63619,0 1087,5	84706,5 1386,4
	у т.ч. непридатний житловий фонд	- / -	92,8 1,9	-
	Розподіл житлового фонду по видах забудови:			
	садибна	тис.м ² тис. квартир	3061,9 24,8	3972,5 25,3
	блокована	- / -	5,9 0,05	152,0 1
	багатоквартирна	- / -	60551,2 1062,6	80582,0 1360,1
	Середня житлова забезпеченість населення загальною площею	м ² /осіб	22,3	27
	Вибуття житлового фонду, всього:	тис.м ²	-	912,5
	непридатного	- / -	-	92,8
	придатного у зв'язку з реконструкцією	- / -	-	819,7
4.	Нове житлове будівництво, всього:	тис.м ² тис. квартир	-	22000,0 314,3
	одноквартирне садибне	- / -	-	958,5 3,2
	блоковане	- / -	-	146 0,95
	багатоквартирне	- / -	-	20895,0 310,15
5.	Об'єкти громадського обслуговування:			
	Дитячі дошкільні заклади, всього	тис. місць	87,9	107,0
	Загальноосвітні школи, всього	тис. місць	308,3	358,8
	Лікарні, всього	тис. ліжок	29,7**** 19,0	52,1**** 44,5
	Поліклініки, всього	тис. відвідувань за зміну	86,6**** 58,5	86,6**** 75,5
	Пожежні депо, всього	Об'єкт / пожежних автомобілів	25 / 180,0	29 / 198,0
6.	Вулично-дорожня мережа та транспорт міста			
	Довжина вулиць і доріг, всього	км	1663,02	1869,53
	у т.ч. магістральних, з них:		741,62	870,01
	- загальноміського значення	- / -	340,92	408,56
	- районного значення	- / -	400,70	461,45

№ п/п	Показники	Одиниця виміру	Станом на 01.01.2015 р.*	На етап 20 років
1	2	3	4	5
	Щільність вулиць і доріг, всього	км/км ²	5,57	5,77
	у т.ч. магістральних, з них:		2,2	2,4
	- загальноміського значення	- / -	0,96	1,11
	- районного значення	- / -	1,24	1,29
	Довжина, подвійного шляху ліній міського пасажирського транспорту			
	Наземного пасажирського транспорту, всього	км	590,0	685,0
	у т.ч.: - автобуса	- / -	520,0	630,0
	- тролейбуса	- / -	207,6	245,6
	- трамвая	- / -	84,8	86,5
	Швидкісного рейкового транспорту, всього	- / -	111,5	173,9
	у т.ч.: - метрополітену	- / -	66,1	97,0
	- міської залізниці	- / -	29,7	52,7
	- швидкісного трамвая	- / -	15,7	24,2
	Щільність мережі наземного пасажирського транспорту	км/км ²	1,98	2,12
	Загальний рівень автомобілізації	машин на 1 тис. осіб	303	450
	у т.ч. рівень автомобілізації легкового автомобільного транспорту	- / -	237	375
	Кількість місць постійного зберігання автомобілів	тис. машино-місць	294,0	1200,0
7	Інженерне забезпечення			
	Водопостачання			
	сумарний відпуск води	тис. куб.м / добу	1013,64	1819,69
	потужність головних споруд водопроводу	- / -	2773,6	2792,25
	Каналізація			
	загальне надходження стічних вод	тис. куб. м / добу	1045,08	1855,60
	сумарна потужність очисних споруд	- / -	1800,0	1900,0
	Електропостачання			
	сумарне споживання електроенергії	млн. кВт год / рік	9238,9	23615,9
	потужність джерел покриття електронавантажень	тис.кВт	1810,0	3912,0
	Теплопостачання			
	потужність централізованих джерел тепла, всього	МВт	13188,4	18538,2

№ п/п	Показники	Одиниця виміру	Станом на 01.01.2015 р.*	На етап 20 років
1	2	3	4	5
	подача тепла,всього	-/-	11234,58	16200,6
	Газопостачання			
	споживання газу, всього	млн. м ³ /рік	3680,6	6425,5
8.	Інженерна підготовка та захист території			
	Захист території від затоплення:			
	Площа;	тис.га	—	1,77
	протяжність захисних споруд	км	87,2	96,5
	Намив, підсипання території	га	-	851,0
	Берегоукріплення	км	25,1	60,1
	Пониження рівня ґрунтових вод	га	-	5649,0
	Регулювання русел рік	км	-	28
	Протизсувні заходи	га	-	2581,0
	Дощова каналізація	км	795,2	937,2
	Очисні споруди дощової каналізації	Одиниць	5	101
9.	Санітарне очищення території:			
	Обсяги твердих побутових відходів, всього :	тис.т/рік	1050,0	1104,0*****
	Сміттєспалювальні заводи			
	Кількість	Одиниць	1	1
	Потужність загальна	тис. т/рік	250,0	250,0
	Сміттєпереробні комплекси			
	Кількість	Одиниць	-	4
	Потужність загальна	тис. т/рік	-	800
	Полігони ТПВ			
	Кількість	Одиниць	1	4
	Площа	га	63,4	115,9
	Полігони будівельних відходів			
	Кількість	Одиниць	1	2
	Площа	га	35,2	74,2

Примітки:
* У зв'язку з відсутністю статистичних даних по пунктам 6-9 прийняті дані станом на 01.01.2011 р.
** У дужках наведено площу територій, які станом на 01.01.2011 року вже відведені під відповідну забудову, але незабудовані.
*** Функціональне призначення, а також перспективне використання територій, необхідних для розвитку міста, наведено у томі 3 "Територіальні ресурси" в табл.3.2.
**** Розрахунок потреби населення у медичній допомозі згідно Методичних рекомендацій затверджених наказом МОЗ України від 15.07.2011 №420 буде проведено після ретельного аналізу медико-демографічної ситуації, показників діяльності закладів охорони здоров'я, радіусу обслуговування та ін. В чисельнику загальний обсяг, в знаменнику підпорядковані ГУОЗ м. Києва.
***** Розрахунок обсягу ТПВ прийнятий відповідно до ДБН 360-92** та може коригуватися Розпорядженнями КМДА "Про затвердження норм надання послуг з вивезення побутових відходів у місті Києві", що переглядається через кожні 5 років.

16. ЗАХОДИ З ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ м. КИЄВА

Реалізація Генерального плану м. Києва має забезпечити досягнення системного багатопланового ефекту:

- **соціального**, завдяки створенню повноцінного життєвого середовища, що сприятиме самореалізації потенціалу людської особистості, соціальній згуртованості киян, подовженню тривалості їх життя, скороченню надмірних витрат часу на трудові поїздки, просторово-часовому наближенню до об'єктів з одержанням публічних послуг, процес розробки і реалізація Генерального плану забезпечуватиме підвищення соціальної і економічної активності киян, визначення пріоритетів діяльності структур громадянського суспільства, створення основи для налагодження їх діалогу з владою та бізнесом, формування їх солідарної відповідальності за долю міста.

- **економічного**, в результаті значного збільшення доходів міського і державного бюджетів завдяки підвищенню ефективності використання міської території, інвестиційної привабливості міста, інноваційно спрямованих змін в структурі його господарського комплексу з переважним розвитком високодоходних, високотехнологічних, малоресурсоємних видів діяльності, що спираються переважно на ефективне використання внутрішнього потенціалу розвитку.

- **екологічного**, завдяки екологічній спрямованості всіх вирішень Генерального плану щодо трансформації галузевої та територіальної структур економіки столиці, екологічної реабілітації її території.

- **політичного**, оскільки Генеральний план містить систему конкретних та взаємопов'язаних цілей та заходів щодо їх досягнення, різні політичні сили можуть їх враховувати у програмах під час передвиборчих перегонів, а громадяни матимуть можливість моніторити хід їх реалізації.

- **безпекового**, оскільки реалізація рішень Генерального плану має забезпечити підвищення рівня природно-техногенної безпеки столиці, гармонійну сталість в ній громадянських відносин.

Комплексна дія наведених ефектів та результатів забезпечуватиме їх синергію, постійно підсилюватиме позитивний вплив Генерального плану на перспективний розвиток Києва.

Значущість Генерального плану для **центральної влади** полягає у визначенні пов'язаних з розвитком столиці системних заходів щодо регулювання просторових пропорцій розвитку України, ефективної реалізації Державної регіональної політики в частині розбудови опорного каркасу території країни, його основних лінійних та вузлових елементів. Це стосується соціально-, економічно-, та екологічно-обґрунтованих профілю та масштабів перспектив розвитку столиці в ув'язці з її приміською зоною, центрами макрорегіонів та регіонів Київської макрорегіональної системи розселення, а також досвіду європейських столиць.

Для **міської влади** важливо, що Генеральний план виявляє існуючі та потенційні конфлікти в розвитку Києва, у використанні його земель і тим самим визначає зміст її оперативної і стратегічної діяльності.

Бізнес одержуватиме прозору інформацію щодо найбільш вигідних і узгоджених з громадськими інтересами виду та місця розташування своєї підприємницької діяльності.

Кияни, приймаючи участь в розробці та реалізації Генерального плану, активно залучаються до управління розвитком міста та формування свого майбутнього.

Для успішної реалізації Генерального плану та досягнення вказаних ефектів необхідно:

1. На рівні центральної влади:

Верховній Раді України:

- підготувати та прийняти у 2016 році законопроект «Про взаємопов'язаний розвиток столиці України – міста-героя Києва та Київської області»;

- затвердити на початку 2016 року затвердити Закон «Про міську межу міста Києва».

Кабінету Міністрів України:

- забезпечити у 2016 році коригування Генеральної схеми планування території України з розробкою проекту програми щодо державного регулювання розвитку Києва на національному, макрорегіональному і регіональному рівнях з урахуваннях принципів децентралізації системи територіальної організації країни і політики децентралізації влади;

- підготувати та затвердити у 2016 році доповнення до Державних будівельних норм, що стосуються визначення особливостей планування і забудови території Києва.

- забезпечити фінансування будівництва зовнішніх автомобільних доріг, транспортних переходів через р. Дніпро, залізничного обходу, сортувальних і вантажних станцій;

- вирішити питання стосовно пониження тиску та перекладки магістральних газопроводів, що перетинають територію міста Києва;

- забезпечити коригування схеми електропостачання м. Києва та Київської області на державному рівні.

2. На міському рівні:

Київській міській державній адміністрації на основі вирішень Генерального плану Києва та Схеми планування території його приміської зони:

- відповідно до вимог Закону «Про регулювання містобудівної діяльності» забезпечити підготовку пропозицій та затвердити у 2015 році режим використання територій, передбачених для майбутніх містобудівних потреб;

- затвердити в 2015 році програму заходів щодо реалізації Генерального плану;

- забезпечити проведення щорічного моніторингу реалізації Генерального плану, підготовку за його результатами щорічних звітів та їх розгляд на сесіях Київради;

- ініціювати у I-му кварталі 2016 року у відповідності до Закону України «Про співробітництво територіальних громад» підготовку та укласти з сусідніми територіальними громадами угоду про вирішення спільних програм соціально-економічного розвитку і використання територій;

- забезпечити у I-му півріччі 2016 року розробку каталогів інвестиційно-привабливих земельних ділянок, передбачених для містобудівних потреб (розмір, розміщення, правовий статус, передбачуваний тип забудови, умови освоєння, тощо);

- забезпечити разом з Київською обласною державною адміністрацією розроблення єдиної стратегії розвитку Києва та Київської області;

- вирішити питання стосовно розміщення, фінансування, проектування та будівництва (реконструкції) вулиць і доріг, ліній метрополітену, тунелів, транспортних розв'язок, автовокзалів, трамвайних ліній; об'єктів соціальної сфери та об'єктів інженерного забезпечення; рекреаційних зон масового відпочинку, парків, скверів, пішохідних маршрутів, місць проведення масових заходів;
- забезпечити перегляд рішень Київської міської ради щодо розміщення сумнівних об'єктів в зелених зонах та повернення цих територій до зелених зон м. Києва;
- розробити містобудівну програму розміщення будівництва на наступні 5 років;
- розробити містобудівні програми і схеми розвитку галузей міського господарства;
- забезпечити щорічне складання програм соціально-економічного розвитку та міського бюджету з урахуванням положень генерального плану м. Києва та іншої містобудівної документації;
- забезпечити фінансування проектування, реставрації та ремонту пам'яток культурної спадщини;
- вирішити питання відведення та резервування земельних ділянок для будівництва об'єктів інженерної інфраструктури.

Перелік організаційних заходів наведено у табл. 16.1.

Таблиця 16.1

Перелік заходів для забезпечення реалізації Генерального плану м. Києва

№ п/п	Зміст заходу
I. Заходи по забезпеченню сталого розвитку м. Києва на державному рівні	
1.	Затвердження закону «Про міську межу м.Києва»
2.	Коригування траси Великої обласної автомобільної дороги з урахуванням екологічної небезпеки будівництва автомобільного переходу по дамбі Київського водосховища
3.	Розроблення Містобудівної програми комплексного розвитку Київського регіону та відповідної Схеми планування території Києва і приміської зони з урахуванням адміністративної реформи, що відбувається в Україні
4.	Виділення коштів державного бюджету для завершення будівництва Подільсько-Воскресенського мостового переходу, будівництва інших об’єктів інженерно-транспортної інфраструктури столиці
5.	Розробка та погодження з відповідними органами виконавчої влади нормативів планування та забудови м. Києва
6.	Реструктуризація територій спецпризначення в межах міста Києва для будівництва житла для військовослужбовців та інших категорій осіб, що мають пільги
7.	Встановлення законодавчих вимог щодо охорони басейну р. Дніпро і проток та недопущення скидів неочищених каналізаційних та дощових стоків, поліпшення стану води
II. Інформаційно-правове забезпечення містобудівної діяльності	
8.	Затвердження заходів з реалізації генерального плану м. Києва
9.	Розроблення трирічних та п’ятирічних програм реалізації Генерального плану міста Києва з адресними схемами розміщення будівництва
10.	Виконання «Програми створення (оновлення) містобудівної документації у м. Києві», затвердженої рішенням Київради від 13.11.2013 р. № 518/1000, у якій зокрема передбачається розробити:
	- план зонування території, в першу чергу центральної планувальної зони міста
	- детальні плани окремих територій м. Києва
	- детальний план території ІІ мікрорайону Позняки-Західні із розміщенням багатофункціонального ділового комплексу «Київ-Сіті»
	- детальний план промислового вузла «Київська бізнес-гавань» на Троєщині
11.	Розробка міської програми комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду
12.	Виготовлення актуалізованої топографічної зйомки М 1:2000 для розроблення планів зонування, детальних планів територій, проектів землеустрою, проектів охоронних зон пам’яток культурної спадщини та іншої проектної документації
13.	Розробка плану земельно-господарського устрою
14.	Роботи з цифрування топогеодезичної основи в М 1:500 міста Києва
15.	Виконання об’ємно-просторової моделі рельєфу та забудови міста
16.	Розробка комплексної інформаційно-аналітичної системи «Містобудівний кадастр м. Києва»
17.	Положення про запровадження містобудівного моніторингу в м. Києві
18.	Настанова «Стандарт планування, забудови та будівництва в м. Києві»
III. Розвиток системи громадського обслуговування	
19.	Розробка програм розвитку та розміщення об’єктів освіти, медичного забезпечення, соціального захисту, фізкультури і спорту, які необхідно будувати за бюджетні кошти
20.	Підготовка програми будівництва спортивних споруд, басейнів та майданчиків для спорту у житлових мікрорайонах, в розважально-торгівельних центрах дозвілля та зонах масового відпочинку, визначити джерела фінансування
21.	Розробка концепції формування регіонального та міжнародного центру культури, туризму і спорту після ЄВРО-2012

№ п/п	Зміст заходу
IV. Ефективне використання промислових територій	
22.	Нормативи ефективності використання промислових та комунально-складських територій м. Києва
23.	Підготовка і затвердження Київської міської програми розвитку промисловості на основі інноваційних технологій
24.	Розробка концепції формування багатофункціонального ділового комплексу «Київ-Сіті»
25.	Розробка Генеральної схеми упорядкування та детальних планів промислових і комунально-складських територій
V. Охорона культурної спадщини	
26.	Проведення моніторингу історико-архітектурного опорного плану, переліку пам’яток і об’єктів культурної спадщини, зон охорони пам’яток та історичних ареалів
27.	Визначення меж земель історико-культурного призначення (землі, на яких розташовані пам’ятки культурної спадщини, їх комплекси (ансамблі) історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території, охоронювані археологічні території, музеї (у тому числі музеї просто неба, меморіальні музеї-садиби)
28.	Розробка науково-облікової документації нововиявлених об’єктів для внесення їх до державного реєстру з визначенням земель історико-культурного призначення (територій пам’яток)
29.	Встановлення меж зон охорони пам’яток національного та місцевого значення із урахуванням моделі 3-D рельєфу та існуючої забудови м. Києва
30.	Розробка науково-технічної документації з визначення гранично можливих абсолютних відміток розміщення нових будівель та їх висотності за умов збереження основних басейнів сприйняття пам’яток культурної спадщини із урахуванням моделі 3-D рельєфу та існуючої забудови м. Києва
31.	Розробка проекту організації охоронної (буферної) зони пам’яток культурної спадщини ЮНЕСКО
32.	Розроблення програми заходів щодо виявлення та обліку об’єктів культурної спадщини періоду 1930-50-х р.р.
33.	Розробка програми проведення науково-проектних досліджень, проектування та фінансування робіт з реставрації, ремонту пристосування, музеєфікації пам’яток культурної спадщини, що знаходяться в аварійному стані згідно з переліком невідкладних заходів
	- розроблення плану зонування території та проекту регенерації єдиної буферної зони Києво-Печерської історико-культурного заповідника та ансамблю споруд Києво-Печерської Лаври та Софії Київської (у складі плану зонування Центральної планувальної зони)
	- розроблення планів організації територій Державного історико-архітектурного заповідника «Стародавній Київ», Державного історико-меморіального заповідника «Лук’янівське кладовище», Національного історико-меморіального заповідника «Бабин Яр», Національного архітектурного музею «Київська фортеця» відповідно до вимог чинного законодавства
	- розроблення програми консервації, реставрації та пристосування (функціональної адаптації) пам’яток архітектури та історії, що зберегли цінні інтер’єри
	- коригування в установленому порядку меж пам’ятки ландшафту місцевого значення з урахуванням топографії місцевості та матеріалів містобудівного кадастру
	- перегляд рішень з створення окремих архітектурних заповідників у зв’язку з включенням їх до території заповідника «Київ Стародавній» та з інших підстав
VI. Збереження і розвиток зелених зон	
34.	Розробка Програми комплексного розвитку зеленої зони до 2025 р.
35.	Підготовка переліку окремих рішень Київради щодо перегляду цільового призначення земельних ділянок, наданих в попередні роки з віднесенням цих територій до зеленої зони міста
36.	Розроблення проектів земельного устрою та винесення в натуру меж прибережних захисних смуг. об’єктів озеленення загального користування, об’єктів природно-заповідного фонду
37.	Розроблення проекту організації Національного ландшафтного парку «Голосіївський», інших об’єктів природно-заповідного фонду
38.	Створення паркового поясу «Лісове кільце» на базі рекреаційних міських лісів навколо житлових мікрорайонів з виділенням об’єктів спортивних і ландшафтних парків, місць для пікніків, а також парку на території Скарбового лісу та інших парків
39.	Створення загальноміської рекреаційної зони масового відпочинку «Дніпровська перлина»
40.	Програма створення паркової туристичної зони з туристичним маршрутом на базі восьми парків на схилах Дніпра (парк у районі Замкової гори, «Хрещатий», Володимирська гірка, Маріїнський, Печерський ландшафтний, Вічної Слави, Міський сад, парк «Аскольдова могила»)
41.	Облаштування та благоустрій місць для проведення масових публічних заходів
42.	Розробка схеми розміщення пляжів, зон відпочинку біля води та плавзасобів

№ п/п	Зміст заходу
VII. Транспорт та вулично-дорожня мережа	
43.	Розробка комплексної схеми транспорту з актуалізацією картограм існуючих і прогнозних пасажирських та автомобільних потоків
44.	Розробка Генеральної схеми розвитку Київського залізничного вузла
45.	Розробка Програми автоматизованої системи управління рухом транспорту
46.	Техніко-економічне обґрунтування Проектування та будівництво лінії метрополітену на Троєщині та лівобережної лінії швидкісного трамваю
47.	Фінансування та будівництво об’єктів транспортної інфраструктури та вулично-дорожньої мережі згідно з переліком об’єктів будівництва на етап 7 років, наведеному у Томі 18
48.	Розробка Програми розвитку велосипедної інфраструктури та пішохідного руху в м. Києві
49.	Розробка ТЕО трасування, розміщення станцій та електродепо перспективної (п’ятої) лінії метрополітену
50.	Розробка схеми розміщення гаражів та автостоянок, у т.ч. перехоплюючих паркінгів
51.	Розробка схеми мережі магістральних вулиць з відокремленими смугами руху для громадського транспорту
52.	Розробка схеми вулиць центральної частини м. Києва з обмеженим рухом автотранспорту (визначення території платного в’їзду)
53.	Розробка схеми розміщення вертолітних площадок
54.	Розробка плану червоних ліній центральної частини та окремих вулиць
VIII. Розвиток інженерної інфраструктури	
55.	Проектування та будівництво магістральних об’єктів інженерної інфраструктури відповідно до переліку об’єктів будівництва на етап 7 років, наведеному у Томі 18
56.	Розробка галузевих схем інженерного забезпечення
IX. Поліпшення стану довкілля	
57.	Розробка Генеральної схеми протизсувних заходів території м. Києва на 2013-2025 р.р. та відповідні програми її реалізації
58.	Розробка Генеральної схеми заходів захисту території м. Києва від затоплення при проходженні паводків та при прориві дамби Київської ГЕС, а також відповідні програми її реалізації
59.	Розробка гідродинамічної моделі Дніпра на ділянці в межах м. Києва
60.	Розробка комплексної схеми заходів по захисту навколишнього природного середовища
61.	Розробка програми інженерного захисту території м. Києва від зсувів
62.	Розробка проекту державних норм з експлуатації споруд розташованих на зсувонебезпечних територіях
63.	Розробка Комплексної програми по виявленню та ліквідації наслідків підтоплень території м. Києва
64.	Розробка програми екологізації водогосподарського комплексу із запровадженням водозберігаючих технологій
65.	Розробка Програми запровадження нетрадиційних відновлюваних джерел і систем енергії з низькими викидами CO ₂ , у т. ч. сонячних установок гарячого водопостачання, підготовка звернення до міжнародного банку реконструкції та розвитку, інших міжнародних фінансових структур щодо залучення гранту на реалізацію Програми
66.	Розробка Програми заходів з енергозбереження, включаючи утеплення фасадів, крівель, заміну вікон та дверей, установку лічильників, прибудинкових доочищувачів води. звернення до міжнародного банку реконструкції та розвитку, інших міжнародних фінансових структур щодо залучення гранту на реалізацію Програми
67.	Запровадження моніторингу викидів парникових газів в м. Києві, залучення Києва до програми реалізації Кіотського протоколу, де Київ може виступати як самостійна одиниця

17. ОРІЄНТОВНА ВАРТІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАХОДІВ НА ЕТАП 7 РОКІВ (в цінах 2013 року)

Заходи з реалізації об'єктів будівництва на етап 7 років включають:

а) житлове будівництво;

б) громадські центри;

в) об'єкти соціальної інфраструктури державної та комунальної власності (об'єктів освіти, медичного забезпечення, культури та спорту, а також місць поховань, пожежних депо тощо), які забезпечують соціально-гарантований рівень згідно з державними будівельними нормами або встановленими цільовими показниками з урахуванням специфіки населеного пункту;

г) озеленені території загального користування, ландшафтно-рекреаційні території населеного пункту;

д) об'єкти магістральної вулично-дорожньої мережі, внутрішнього та зовнішнього транспорту, визначення ділянок їх нового будівництва (реконструкції), використання підземного простору, будівництва мостів, тунелів, транспортних розв'язок, велосипедних доріжок та пішохідних зон);

є) об'єкти інженерного обладнання за видами (водопостачання, водовідведення, газо-, електро-, тепlopостачання);

ж) об'єкти їх утилізації побутових відходів, а також місця захоронення тварин;

з) об'єкти дощової каналізації, інженерної підготовки та захисту територій.

Перелік об'єктів невідкладного будівництва розроблено з урахуванням пропозицій департаментів та управлінь КМДА, районних у м. Києві державних адміністрацій, вирішення найбільш гострих проблем громадського транспортного обслуговування та інженерного забезпечення, розвитку зелених зон, поліпшення стану довкілля у наступні роки.

Реалізація будівництва об'єктів повинна забезпечити соціальний рівень обслуговування для існуючого населення м. Києва, поліпшити транспортну ситуацію, оптимізувати інженерне забезпечення існуючої забудови та новобудов наступних років.

Реалізація заходів з будівництва об'єктів соціальної сфери та громадського обслуговування, охорони культурної спадщини, розвитку інженерної інфраструктури, транспорту і вуличної мережі передбачається шляхом залучення коштів бюджету м. Києва, державного бюджету, інвестиційних коштів, дольових відрахувань на розвиток інфраструктури м. Києва, благодійних внесків та інших джерел фінансування, не заборонених законодавством.

Орієнтовна вартість щодо будівництва та реконструкції невідкладних об'єктів визначена за даними районних адміністрацій, відповідних управлінь та частково. Детально буде уточнена після проведення тендерів або на підставі кошторисів на будівництво.

Заклади освіти.

Вартість будівництва і реконструкції закладів освіти (дитячих дошкільних закладів та шкіл), закладів соціального захисту на етап 7 років складає **5 963,9** млн. грн. або **1 192,8** млн. грн. щорічно. Об'єкти невідкладного будівництва, які можливо здійснити за рахунок коштів міського бюджету, складають орієнтовну вартість 1 100,0 млн. грн.

Фінансування будівництва закладів освіти та соціального захисту здійснюється шляхом залучення:

- коштів районних у м. Києві державних адміністрацій;
- дольових внесків на розвиток інфраструктури;
- коштів забудовників кварталів (мікрорайонів) комплексної забудови та комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду.

В подальшому можливе будівництво приватних закладів освіти та соціального захисту за рахунок коштів юридичних осіб, благодійних внесків, спеціальних фондів.

Заклади охорони здоров'я та медичного обслуговування.

Вартість будівництва закладів охорони здоров'я та медичного забезпечення на етап 7 років складає 3 700,0 млн. грн. або **740,0** млн. грн. щорічно.

Фінансування розвитку мережі закладів охорони здоров'я та медичного забезпечення здійснюється шляхом:

- залучення коштів державного бюджету для об'єктів державної форми власності, що знаходяться у підпорядкуванні Кабінету Міністрів України, Міністерства охорони здоров'я;
- залучення коштів міського бюджету м. Києва, дольових внесків на розвиток інфраструктури, благодійних внесків, коштів приватних інвесторів – власників для спорудження, реконструкцію та переобладнання лікарень комунальної форми власності, амбулаторій та поліклінік;
- залучення коштів приватних інвесторів – власників, позикових та інвестиційних коштів, коштів страхових фондів для спорудження центрів та кабінетів спеціалізованої медичної допомоги (онкологічної, кардіологічної, стоматологічної, тощо), будівництво і управління об'єктами через механізм державно-приватного партнерства.

Заклади фізкультури та спорту.

Вартість будівництва закладів фізкультури та спорту на етап 7 років складає **302,1** млн. грн. або **60,4** млн. грн. щорічно.

Фінансування спорудження закладів фізкультури та спорту здійснюється шляхом:

- фінансування будівництва (реконструкції) мікрорайонних об'єктів за рахунок коштів районних у м. Києві державних адміністрацій;
- фінансування будівництва об'єктів олімпійської підготовки за рахунок коштів державного бюджету, залучення позикових та інвестиційних ресурсів;
- залучення коштів приватних інвесторів – власників для спорудження фізкультурно-спортивних центрів, басейнів, льодових арен у складі торгівельно-розважальних та оздоровчих комплексів, готелів, рекреаційних об'єктів відпочинку та дозвілля, гольф-клубів, об'єктів водного та зимового спорту;
- визначення інвестиційно-привабливих об'єктів та залучення інвесторів для будівництва.

Вартість будівництва закладів культури та соціального захисту на етап 7 років складає **97,9** млн. грн. або **19,6** млн. грн. щорічно.

Охорона культурної спадщини.

Вартість реалізації заходів з охорони культурної спадщини на етап 7 років складає **2 688,3** млн. грн. або **537,7** млн. грн. щорічно.

Реставрація та ремонт об'єктів культурної спадщини здійснюється шляхом:

- залучення коштів державного бюджету України, міжнародних організацій для реставрації об'єктів культурної спадщини ЮНЕСКО;
- фінансування за рахунок коштів бюджету м. Києва реставрації об'єктів, що включені до реєстру культурної спадщини державного та місцевого значення;
- залучення коштів приватних інвесторів – власників для виконання ремонтно-реставраційних робіт по об'єктах культурної спадщини, що знаходяться у приватній власності;
- визначення інвестиційно-привабливих об'єктів та залучення інвесторів для проведення реставраційних робіт.

Установи та підприємства обслуговування

З метою забезпечення соціально-гарантованого рівня обслуговування населення, необхідно передбачити реконструкцію та будівництво стаціонарних громадських вбиралень.

Озеленені території.

Вартість реалізації заходів по створенню та реконструкції озелених територій загального користування на етап 7 років складає **1 715,9** млн. грн. або **343,2** млн. грн. щорічно:

1. Створення двох нових парків (Подільський район), 1 скверу (Дніпровський район) на площі 15,6 га.
2. Створення шести парків на базі лісопарків (переважно I черга розвитку) шляхом трансформації лісопаркових територій, їх впорядкування, та благоустрою в Дарницькому, Деснянському, Дніпровському (2 парки), Оболонському та Подільському районах загальною площею 554,4 га вартістю 121 млн. грн.
3. Проведення комплексної реконструкції зелених насаджень загального користування: 52 парки, 51 сквер, 19 бульварів на площі 1736 га загальною вартістю 1162,62 млн. грн..
4. Подальший розвиток об'єктів природно-заповідного фонду:
 - Проведення інвентаризації об'єктів та оновлення їх паспортних даних, винесення меж об'єктів в натуру, за необхідності – розробка проектів охоронних зон об'єктів;
 - Завершення створення НПП «Голосіївський» в проектних межах 2001 року (близько 11066,0 га):
 - 1) розробка проектної документації;
 - 2) винесення меж національного парку в натуру;
 - 3) здійснення робіт за I етапом згідно Проекту;
 - Розробка, корегування ДПТ парків: ПКіВ «Труханів острів» (508,0 га), «Гідропарк» (180,7 га), парк в ур. Долобецьке (133,93 га), парк «Дружби народів» (272,38 га) з урахуванням їх існуючого і перспективного заповідного статусу (переважно як парків-пам'яток садово-паркового мистецтва) на площі 1095,0 га;

5. Реконструкція і ремонт вуличних насаджень, насаджень мікрорайонного значення, будівництво та реконструкція об'єктів паркової інфраструктури (59 об'єктів) загальною вартістю 416,75 млн. грн.;

6. Розробка Програми комплексного розвитку зеленої зони м. Києва до 2025 р.

Рекреаційні території. Установи санаторно-курортні й оздоровчі, відпочинку та туризму.

Вартість реалізації заходів по створенню та реконструкції об'єктів на рекреаційних територіях на етап 7 років складає **70,7** млн. грн. або **14,1** млн. грн. щорічно:

- Відновлення роботи 9 закладів санаторного лікування та відпочинку: 2 – санаторіїв, 1 – дитячого оздоровчого закладу, 2 – пансіонатів з лікуванням, 4 – бази відпочинку. Загальна вартість робіт (відповідно до ємності закладів) орієнтовно складає 68,20 млн. грн.;
- Створення кардіологічно-ревматологічного реабілітаційного центру в санаторії «Конча-Заспа»;
- Розвиток інфраструктури 12 пляжів: забезпечення водопостачання і водовідведення, забезпечення каналізованими громадськими туалетами, душовими кабінами, пункти надання першої допомоги. Загальна орієнтовна вартість заходів 2,5 млн. грн.;
- Розробка галузевої програми «Програма розвитку рекреаційної сфери м. Києва до 2020 р.».

Транспорт та вулично-дорожня мережа.

Вартість реалізації заходів з розвитку транспорту та вулично-дорожньої мережі на етап 7 років складає **36 683,7** млн. грн. або **7 336,7** млн. грн. щорічно. Об'єкти невідкладного будівництва, які можливо здійснити за рахунок коштів міського бюджету, складають орієнтовну вартість 1 100,0 млн. грн.

Модернізація та спорудження інженерної інфраструктури здійснюється шляхом:

- залучення коштів державного бюджету Міністерства транспорту України, коштів державних підприємств та акціонерних компаній «Укрзалізниця», ДП «МА «Бориспіль» ТК «Укррічфлот», Державної служби автомобільних доріг України «Укравтодор» для будівництва залізничних обходів, ліній швидкісних електропотягів, сортувальних і вантажних станцій, річкового вантажного порту, автомобільних магістралей-дублерів, тощо;
- фінансування за рахунок коштів бюджету м Києва, КК «Київавтодор» із залученням інвестиційних та позикових коштів будівництва і реконструкції транспортних розв'язок, загальноміських та районних магістралей;
- визначення інвестиційно-привабливих об'єктів та залучення інвесторів для їх будівництва;
- фінансування за рахунок коштів бюджету м. Києва, механізму державно-приватного партнерства, передачі в концесію будівництва тунелів, мостів, автомагістралей.

Розвиток інженерної інфраструктури та заходи з інженерної підготовки

Вартість реалізації заходів з розвитку інженерної інфраструктури на етап 7 років складає **46 918,2** млн. грн. або **9 383,6** млн. грн. щорічно. Об'єкти невідкладного будівництва, які можливо здійснити за рахунок коштів міського бюджету, складають орієнтовну вартість 1 100,0 млн. грн.

Модернізація та спорудження інженерної інфраструктури здійснюється шляхом:

- залучення позикових та інвестиційних коштів, дольових внесків для водоканалізаційного господарства;
 - фінансування за рахунок коштів бюджету м. Києва, механізму державно-приватного партнерства будівництва та реконструкції головних інженерних споруд, магістральних колекторів;
 - передачі в концесію потужностей теплоенергетичного господарства;
 - залучення приватних інвесторів-власників, дольових внесків забудовників до модернізації та будівництва місцевих інженерних мереж і споруд;
 - залучення коштів міжнародних організацій та отримання грантів допомоги міжнародних фінансових структур для впровадження заходів із енергозбереження, нетрадиційних джерел енергопостачання;
 - визначення інвестиційно-привабливих об'єктів та залучення інвесторів для будівництва.
- Вартість реалізації заходів з інженерної підготовки території на етап 7 років складає **538,9** млн. грн. або **107,4** млн. грн. щорічно.

Охорона навколишнього природного середовища

Вартість реалізації заходів з охорони навколишнього природного середовища на етап 7 років складає **2294,1** млн. грн. або **458,8** млн. грн. щорічно. Будівництво та реконструкція об'єктів природоохоронної сфери, у т.ч. здійснення протизсувних заходів, заходів по запобіганню та боротьбі з підтопленнями, розроблення та реалізації цільових програм інженерного захисту території, запровадження нетрадиційних відновлюваних джерел і систем енергії з низькими викидами CO₂, заходів з енергозбереження, запровадження моніторингу викидів парникових газів в м. Києві, здійснюється шляхом:

- залучення коштів державного бюджету України, залучення коштів програми реалізації Кіотського протоколу. де Київ може виступати як самостійна одиниця, залучення гранту міжнародного банку реконструкції та розвитку, інших міжнародних фінансових структур;
- фінансування за рахунок коштів державного бюджету України та бюджету м. Києва для виконання заходів по захисту від зсувів пам'ятки природи «Дніпровські Схили», під час проведення робіт з реставрації та ремонту пам'ятки ЮНЕСКО «Національний заповідник Києво-Печерської Лаври. Андріївської Церкви та інших, що включені до реєстру культурної спадщини державного та місцевого значення;

- залучення коштів приватних інвесторів – власників для виконання робіт по захисту від зсувів та підтоплень по земельним ділянкам, що знаходяться у приватній власності, або наданих в оренду для здійснення реконструкції або будівництва;

- визначення інвестиційно-привабливих об'єктів та залучення інвесторів для здійснення робіт.

Обґрунтування ресурсозабезпечення заходів з реалізації Генерального плану на етап 7 років

Загальна вартість зазначених заходів з реалізації Генерального плану на етап 7 років складає – 100 973,7 млн. грн., або щорічно – **20 194,7** млн. грн.

За останні роки за рахунок коштів бюджету міста, субвенцій та прямого фінансування з державного бюджету на будівництво міської інфраструктури витрачалося приблизно 600-700 млн. грн. в рік.

З урахуванням прогнозування можливого росту видатків бюджету на рівні 10 % в рік на етап 7 років загальний обсяг бюджетних ресурсів на розвиток інфраструктури очікується 3 500 млн. грн.

Згідно з програмою інвестиційної діяльності м. Києва на період до 2025 року по забезпеченню реалізації Стратегії розвитку м. Києва до 2025 року очікується:

- середнє щорічне зростання ВРП – 6,5 %;
- кумулятивні прямі інвестиції на 1 мешканця – 308,0 тис. грн.;
- капітальні інвестиції на рік складуть 16,8 тис. грн./ мешканця.

За п'ятирічний період очікуваний обсяг капітальних інвестицій складе 84,0 тис. грн. на одного мешканця, або 242500 млн. грн. на загальну чисельність мешканців міста, з урахуванням приросту. У сферу будівництва капітальні інвестиції складуть – 9%, або 21 825 млн. грн.

Крім того прямі іноземні інвестиції у 2011 році склали 8 788,4 дол. США на одного мешканця, очікується зростання до 31300,1 дол. США у 2025 році на одного мешканця. Таким чином зростання за рік очікується в розмірі 1608,0 дол. США, а за п'ятирічний період складе 8040,0 дол. США на одного мешканця. Всього прямі іноземні інвестиції на одного мешканця на етап 7 років складуть 16828,0 дол. США, а на загальну чисельність мешканців міста 48,6 млрд. дол. США.

У сферу будівництва прямі іноземні інвестиції складуть 9 % (4,4 млрд. дол. США), або 36 500 млн. грн.

Таким чином за рахунок інвестиційних надходжень очікуються ресурси в будівництво – 58 352 млн. грн.

Доцільно спрямовувати ці кошти на будівництво об'єктів транспорту, інженерної інфраструктури.

Для реалізації інших заходів вартістю **42 621,7** млн. грн. необхідних для усунення існуючих проблем та сталого функціонування міста потрібно залучати, кредити, гранти міжнародних організацій та інші джерела фінансування.

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ:

Керівник комплексу робіт:

Начальник КО «Інститут Генерального плану м. Києва»

Співкерівник комплексу робіт:

Перший заступник начальника – головний архітектор КО «Інститут Генерального плану м. Києва»

Науковий керівник –заступник керівника комплексу робіт:

Професор, завідувач кафедрою міського будівництва КНУБА

Творче керівництво та авторську участь в розробленні проектних рішень Генерального плану м. Києва здійснювали:

Директор Департаменту містобудування та архітектури, головний архітектор м. Києва

Перший заступник директора департаменту – начальник управління регулювання забудови міста Департаменту містобудування та архітектури

Заступник директора департаменту – начальник служби

містобудівного кадастру Департаменту містобудування та архітектури

КО «Інститут Генерального плану м. Києва»

Архітектурно-планувальна частина

Заступник начальника організації з нормативно-методичних питань – головний архітектор проекту – заступник керівника комплексу робіт

В.о. начальника управління генерального плану міста

Заступник начальника управління генерального плану міста – начальник відділу розробки генерального плану, заступник головного архітектора проекту

Заступник начальника відділу з розробки генерального плану управління Генерального плану міста

Головний архітектор проектів

Головний архітектор проектів

Головний спеціаліст

Головний спеціаліст

Головний спеціаліст

Головний спеціаліст

Провідний спеціаліст

С.Броневицький

В. Присяжнюк

М. Дьомін

С.Целовальник

А.Куделін

А.Вавриш

Т.Нечаєва

В.Македон

А.Логвиненко

Н.Гонтарик

В.Останін

В.Олійник

С.Швець

М.Заболотна

С.Дем’янченко

В.Безрідна

І.Мамонько

Техніко-економічна частина

Начальник відділу містобудівної економіки – головний інженер проекту з економічних питань

Головний спеціаліст

Головний спеціаліст

Головний спеціаліст

Головний спеціаліст

О.Бакун

О.Кудлай

О.Шевчук

В.Воловик

Я.Остафійчук

Вулично-дорожня мережа та транспортна інфраструктура

Начальник відділу транспортної інфраструктури управління генерального плану міста

Провідний спеціаліст

Т. Аляб’єва

О. Рекуненко

Інженерна інфраструктура

Начальник інженерно-планувального управління – головний інженер проекту

Начальник інженерно-технічного відділу

Начальник сектору гідравлічних розрахунків – головний інженер проектів

Головний спеціаліст

Головний спеціаліст

Головний спеціаліст

Начальник сектору екології та інженерно-технічного захисту території

Головний спеціаліст

Головний спеціаліст

Спеціаліст 1 категорії

Спеціаліст 1 категорії

І.Соболев

Д.Чайковська

В.Мурашко

А.Комаров

О.Десятник

Н.Душина

З.Вініченко

А.Нещерет

С.Савастєєв

К.Альонкін

Н.Костогрізова

Комп’ютерне забезпечення

Начальник відділу

Головний спеціаліст

Провідний спеціаліст

А.Копитко

Н.Растовська

В.Бауман

СУБПІДРЯДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ:

- Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України:**
Е.Лібанова, О.Позняк, П.Шевчук, Т.Драгунова, І.Майданік, Г.Швидка, Т.Погода.
- ПП «Інститут Урбаністики»:**
Г.Фільваров, А.Плешкановська, І.Тополянська, С.Бірюк, Н.Бойко, Ю.Войтович, А.Левицька.
- КНДУ «Науково-дослідний інститут соціально-економічного розвитку міста»:**
О.Галенко, В.Мельниченко.
- НДІ пам’яткоохоронних досліджень:**
О.Пламеницька, І.Биков, Ю.Григор’єва, А.Комарова, А.Звіряка, О.Сердюк, Т.Бобровський, О.Харлан, О.Зливкова, Р.Осадчий, О.Попельницький, Т.Полонська.
- ДП «ПІ «Київський Промбудпроект»:**
О.Павловський, Л.Ващенко, К.Тваровська, Л.Руденко, Л.Чумак, І.Дзюба, О.Літвінова, Т.Кондратович, Г.Антипенко-Рачковська.
- ДП «Інститут «Київдормістпроект» ПАТ «Київпроект»:**
В.Воробйов, Р.Халілов, Н.Новак, В.Євлаш, Д.Нумерова.
- ДП «УКРНДПщивільбуд» (раніше – ДП «УкрНДПпроцивільсьільбуд»):**
О.Чижевський, С.Буравченко, К.Радзіховська, Ю.Романенко, В.Єрмакова, А.Пулинець, О.Ханенко, Ж.Тамразова, В.Дергапутський, В.Максименко, С.Осипенко, В.Новицький, О.Білоус, Л.Бегаль, С.Валовенко, Л.Яременко, Т.Маснюк, Т.Коротя, І.Боличев, В.Гончаров, О.Краснолуцька, Р.Старинець, О.Тишак, С.Маркітаненко, І.Бишев, А.Пронько, Н.Бондарева, Н.Ільченко, Є.Білека.
- ПрАТ «СТЕК» (раніше – ЗАТ «СТЕК»):**
М.Романець, О.Романець, В.Порфимович, О.Саліженко, Т.Вовк, О.Капітанюк, А.Кудінова, О.Ємець.

Консультанти: Є.Яковлев, А.Проховник, Б.Солуха, І.Байбаков, С.Дюжев, Ю.Руденко.
- ДП «НДІ геодезії і картографії»:**
Ю.Карпинський, Р.Осьмак.
- КП «Київський інститут земельних відносин»:**
В.Салтан, Ю.Горліцина.

Інші субпідрядні організації:

- ДП «УкрНДІводоканалпроект» (Г.Чепурна), ВАТ «УкрНДІнжпроект» (Л.Білошицька),
ВАТ «Укрводпроект» (В.Черниш, Н.Радченко, С.Довженко),
КФ ДПВ НДІ «Укренергомережпроект» (О.Васютинський, В.Степаненко),
ТОВ «Укренергопром-2»(Д.Вест), ВАТ «Діпрозв’язок» (І.Іванова),
ДУ «Інститут гігієни та медичної екології ім. О.М.Марзеєва АМН України» (В.Станкевич, С.Тарабарова),
ВО «Укрдержліспроект» (А.Фукаревич), ТОВ «Екотон-2000» (Л.Гроня),

ЗАТ «Інститут «Укррічтранспроект» (В.Керусенко, В.Шихненко), ДП «НДПІ Київдіпротранс» (Ю.Семешко, Б.Торопов,) ДП «ПІ УкрМетротунельпроект» (В.Янікін, І.Скоков),
Консультанти: фахівці ДПТ НДІ ЦА «Украеропроект», ДП «Укрдіпродор».

**СПІВАВТОРИ
(на засадах творчої діяльності):**

- Департамент містобудування та архітектури:
Целовальник С.А., Куделін А.Є., Вавриш А.В., Чорний А.М., Мілованова Я.О.,
Лесенко А.В., Титаренко О.Л., Гребенніков В.Г., Шаповалов А.В., Ломко М.А.,
Проценко Т.В., Дудка Н.В., Іваніна Г.М., Кравченко О.О., Зайцева А.В.,
Андрущенко Т.О., Казімірова І.І., Костюченко Д.М., Ковальонук Т.М., Бородавко Н.Л.,
Боргуленко В.А., Драпей В.М., Андрущак Ю.В., Смілка В.А., Савчук А.А.
- Департамент будівництва та житлового забезпечення:
Данилович С.М., Денисенко В.М., Спасибко О.В.
- Департамент житлово-комунальної інфраструктури:
Новицький Д.Ю., Лісовик В.Л.
- Департамент земельних ресурсів:
Кулаковський Ю.П., Петрук В.І., Іващенко В.М., Ракша О.М., Поліщук О.Г.
- Департамент промисловості та розвитку підприємництва:
Денисюк Л.В., Антонюк А.С., Кержаков В.І., Бородюк А.О., Кузьменко М.А.
- Департамент транспортної інфраструктури:
Шпильовий І.Ф., Тимченко Б.В.
- Впроваджено наукові дослідження:**
Професора КНУБА, професора КНУ ім. Т.Шевченка, доктора географічних наук
Нудельмана В.І.

Доцента КНУБА, доктора архітектури Сингаївської О.І.,
Дійсного члена Академії Будівництва України, кандидата архітектури Жовкви О.І.,
Завідувача кафедрою КНУБА, доктора технічних наук Плешкановської А.М.,

Доктора економічних наук, старшого наукового співробітника, провідного наукового
співробітника Державної установи "Інститут економіки природокористування та
сталого розвитку НАН України" Остафійчука Я.В.